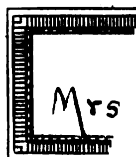
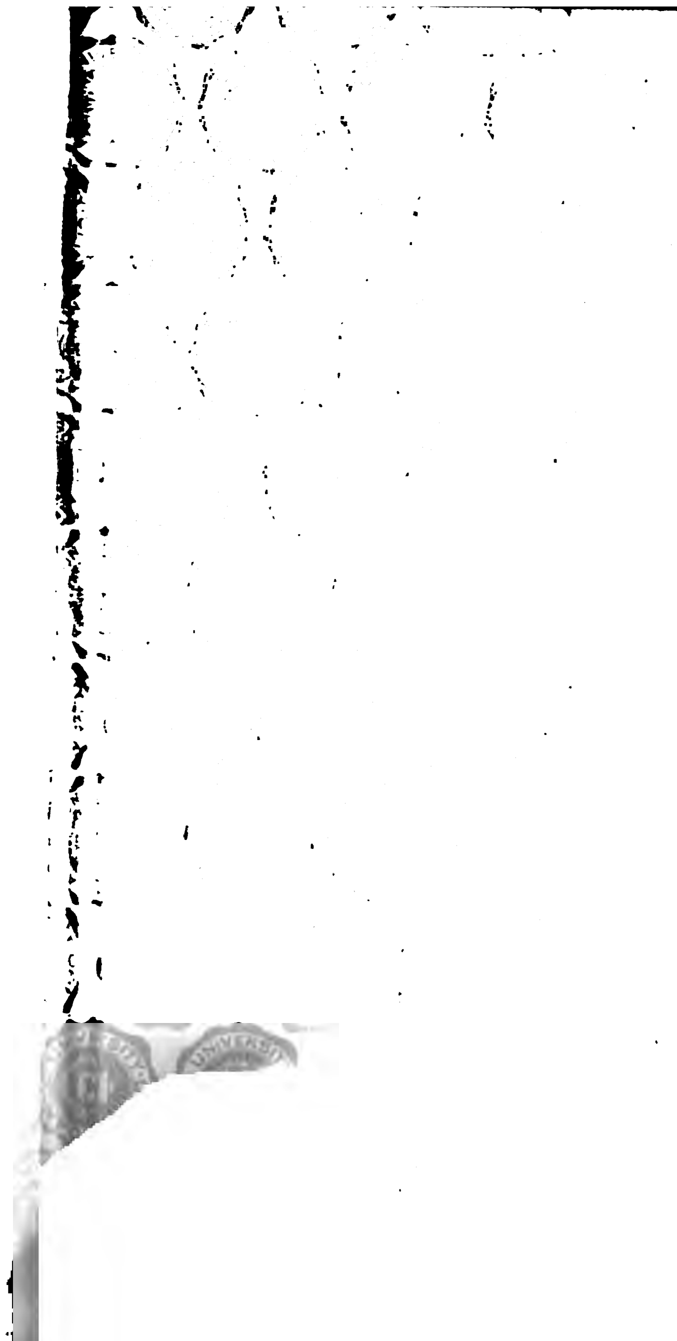
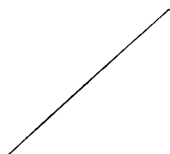

1817
ARTES
VERITAS
LIBRARY
UNIVERSITY OF

Mrs

THOMAE HEMERKEN A KEMPI

CANONICI REGVLARIS ORDINIS S. AVGVSTINI

OPERA OMNIA

VOLVMINIBVS SEPTEM EDIDIT ADDITOQVE
VOLVMINE DE VITA ET SCRIPTIS EIVS DISPVTAVIT

MICHAEL IOSEPHVS POHL

VOLVMEN TERTIVM

TRACTATVVM ASCETICORVM PARTEM TERTIAM
COMPLECTENS

MEDITATIO DE INCARNATIONE CHRIS
SERMONES DE VITA ET PASSIONE DOMI
CVM TRIBVS MISCELLANEIS

CVM ADPROBATIONE REV. ARCHIEP. FRIBVRGENSIS

FRIBVRGI BRISIGAVORVM
SVMPTIBVS HERDER
TYPOGRAPHI EDITORIS PONTIFICII
MDCCCCIIII
VINDOBONAE ARGENTORATI MONACHII S. LVDOVICI AMERICAE

THOMAE HEMERKEN A KEMPIS

CANONICI REGVLARIS ORDINIS S. AVGVSTINI

EDITATIO DE INCARNATIONE CHRISTI

RMONES DE VITA ET PASSIONE DOMINI

ALPHABETVM MONACHI

VAN GOEDEN WOERDEN TO
HOREN ENDE DIE TO SPREKEN

ORATIONES DE PASSIONE DOMINI ET
BEATA VIRGINE ET ALIIS SANCTIS

ADIECTIS EPILEGOMENIS ADNOTATIONE CRITICA
INDICIBVS TABVLIS PHOTOGRAPHICIS

PRAETER ORATIONES EX AVTOGRAPHO
EDIDIT

MICHAEL IOSEPHVS POHL

FRIBVRGI BRISIGAVORVM
SVMPTIBVS HERDER
TYPOGRAPHI EDITORIS PONTIFICII
MDCCCCIIII
VINDOBONAE ARGENTORATI MONACHII S. LVDOVICI AMERICAE

THOMAE HEMERKEN A KEMP

CANONICI REGVLARIS ORDINIS S. AVGVSTINI

OPERA OMNIA

VOLVMINIBVS SEPTEM EDIDIT ADDITOQVE
VOLVMINE DE VITA ET SCRIPTIS EIVS DISPVTAVIT

MICHAEL IOSEPHVS POHL

VOLVMEN TERTIVM

TRACTATVVM ASCETICORVM PARTEM TERTIA
COMPLECTENS

MEDITATIO DE INCARNATIONE CHRI
SERMONES DE VITA ET PASSIONE DOM

CVM TRIBVS MISCELLANEIS

CVM ADPROBATIONE REV. ARCHIEP. FRIBVRGENSIS

FRIBVRGI BRISIGAVORVM
SVMPTIBVS HERDER
TYPOGRAPHI EDITORIS PONTIFICII
MDCCCCIIII
VINDOBONAE ARGENTORATI MONACHII S. LVDOVICI AMERICAE

THOMAE HEMERKEN A KEMPIS

CANONICI REGVLARIS ORDINIS S. AVGVSTINI

EDITATIO DE INCARNATIONE CHRISTI

ERMONES DE VITA ET PASSIONE DOMINI

ALPHABETVM MONACHI

VAN GOEDEN WOERDEN TO
HOREN ENDE DIE TO SPREKEN

ORATIONES DE PASSIONE DOMINI ET
BEATA VIRGINE ET ALIIS SANCTIS

ADIECTIS EPILEGOMENIS ADNOTATIONE CRITICA
INDICIBVS TABVLIS PHOTOGRAPHICIS

PRAETER ORATIONES EX AVTOGRAPHO
EDIDIT

MICHAEL IOSEPHVS POHL

FRIBVRGI BRISIGAVORVM
SVMPTIBVS HERDER
TYPOGRAPHI EDITORIS PONTIFICII
MDCCCCIIII
VINDOBONAE ARGENTORATI MONACHII S. LVDOVICI AMERICAE

Imprimatur.

Friburgi Brisgoviae, die 7. Aprilis 1904.

✠ Thomas, Archiepps.

Typis Herderianis, Friburgi Brisigavorum.

THOMAE HEMERKEN A KEMPIS

CANONICI REGVLARIS ORDINIS S. AVGVSTINI

OPERA OMNIA

VOLVMINIBVS SEPTEM EDIDIT ADDITOQVE
VOLVMINE DE VITA ET SCRIPTIS EIVS DISPVTAVIT

MICHAEL IOSEPHVS POHL

VOLVMEN TERTIVM

TRACTATVVM ASCETICORVM PARTEM TERTIAM
COMPLECTENS

MEDITATIO DE INCARNATIONE CHRISTI
SERMONES DE VITA ET PASSIONE DOMINI

CVM TRIBVS MISCELLANEIS

CVM ADPROBATIONE REV. ARCHIEP. FRIBVRGENSIS

FRIBVRGI BRISIGAVORVM
SVMPTIBVS HERDER
TYPOGRAPHI EDITORIS PONTIFICII
MDCCCCIIII
VINDOBONAE ARGENTORATI MONACHII S. LVDOVICI AMERICAE

THOMAE HEMERKEN A KEMPI

CANONICI REGVLARIS ORDINIS S. AVGVSTINI

OPERA OMNIA

VOLVMINIBVS SEPTEM EDIDIT ADDITOQVE
VOLVMINE DE VITA ET SCRIPTIS EIVS DISPVTAVIT

MICHAEL IOSEPHVS POHL

VOLVMEN TERTIVM

TRACTATVVM ASCETICORVM PARTEM TERTIAM
COMPLECTENS

MEDITATIO DE INCARNATIONE CHRIS
SERMONES DE VITA ET PASSIONE DOMI

CVM TRIBVS MISCELLANEIS

CVM ADPROBATIONE REV. ARCHIEP. FRIBVRGENSIS

FRIBVRGI BRISIGAVORVM
SVMPTIBVS HERDER
TYPOGRAPHI EDITORIS PONTIFICII
MDCCCCIIII
VINDOBONAE ARGENTORATI MONACHII S. LVDOVICI AMERICAE

THOMAE HEMERKEN A KEMPIS

CANONICI REGVLARIS ORDINIS S. AVGVSTINI

EDITATIO DE INCARNATIONE CHRISTI

ERMONES DE VITA ET PASSIONE DOMINI

ALPHABETVM MONACHI

VAN GOEDEN WOERDEN TO
HOREN ENDE DIE TO SPREKEN

ORATIONES DE PASSIONE DOMINI ET
BEATA VIRGINE ET ALIIS SANCTIS

ADIECTIS EPILEGOMENIS ADNOTATIONE CRITICA
INDICIBVS TABVLIS PHOTOGRAPHICIS

PRAETER ORATIONES EX AVTOGRAPHO
EDIDIT

MICHAEL IOSEPHVS POHL

FRIBVRGI BRISIGAVORVM
SVMPTIBVS HERDER
TYPOGRAPHI EDITORIS PONTIFICII
MDCCCCIIII
VINDOBONAE ARGENTORATI MONACHII S. LVDOVICI AMERICAE

INCIPIT MEDITATIO DE INCARNATIONE CHRISTI, SECVNDVM TESTIMONIA SANCTARVM SCRIPTVRARVM.

SCrutamini scripturas dicit Dominus. O dulcissime Domine Iesu . concede mihi indigno famulo tuo, incarnationis tuae mysterium devote pensare; sagaciter investigare, sublimiter intellegere, non intellectum humiliter venerari: et tibi semper gratias agere, pro dignatione tanta, et caritate tam inaestimabili. Hoc enim mysterium me magis delectat considerare; et inter cetera mirabilia tua suavius sapit, vehementius afficit: fortius astringit, et totum spiritum meum in te rapit. Da ergo mihi in hoc frequentius versari: et qualiter a sanctis prophetis praecognitum ac praedictum fuerit diligentius speculari. Revela oculos meos: et considerabo mirabilia de lege tua. Tu etenim conditor legis, tu inspirator et instructor prophetarum: quorum oraculis miris et

multiplicibus modis praenuntiatus es et praefiguratus; nunc aperte, nunc obscure: sicut evidenter inspecta tota veteris Testamenti series protestatur. Nil quippe in ea vacat a mysterio: sed tam divinitatis tuae quam etiam humanitatis fidelissima ibidem testimonia continentur. Et quamvis hominis testimonium tibi necessarium non fuerit qui veritas es, et homines cum volueris prophetas facis; propter nostram tamen eruditionem et fidei confirmationem, longe haec ante voluisti per sanctos tuos praedici et conscribi: atque tantam etiam auctoritatem illorum eloquiis tradere, quibus nulla ex parte auderet quis contradicere; quatenus et cum praesens adesses in carne, Rex Israel et Salvator mundi posses agnosci: quem tot scripturae commendaverant adventurum. Et hoc est quod praesentialiter legis doctoribus non credentibus: sed curiose te observantibus et callide temptantibus respondisti. Scrutamini scripturas: in quibus vos putatis vitam aeternam habere. Illae enim sunt, quae testimonium perhibent de me.

Perhibent patriarchae: perhibent prophetae et ceteri iusti, testimonium incarnationi tuae. ·ABRAHAM· Nam *Abraham* patriarcharum primus ob fidei suae meritum, et perfectae oboedientiae opus: tale suscepit

promissum. In semine tuo benedicentur omnes gentes terrae. In quo nimirum semine, tu designatus es et prophetatus: qui de Maria virgine natus, veram de carne Adam, veramque de stirpe Abraham originem duxisti. Qui etiam cunctis per orbem gentibus hanc benedictionem transmisisti dicens. Qui crediderit et baptizatus fuerit: salvus erit. Haec inquam benedictio non terrena sed caelestis est promissio: non transitoria ubertas, sed perpetua felicitas; vita immortalis cum angelis: non longiturnitas temporalis. Quae sicut fideli Abrahae promissa est: ita et per te ipsi donata est, et omnibus veram fidem sectantibus. Non enim qui secundum carnem ex Abraham nati sunt, hi tantum filii promissionis censendi sunt: sed qui vestigia fidei eius imitantur, in benedictione deputantur; sive ex eo carnaliter editi: sive ex gentibus ceteris spiritaliter fuerint regenerati. Et ideo dictus est pater multarum gentium non Iudaeorum tantum: sed omnium in te credentium per orbem nationum.

·ISAAC·

Perhibet quoque praeclarum testimonium tibi, *Isaac* filius Abrahae gestis suis. Eius siquidem nativitas ab angelo praedicta, tuae nativitatis gerit praesagium: quae longe tamen superexcellit omnium natorum modum. Ille per promissionem

angeli de sterili matre editus est: sed tu ab initio mundi promissus, pro salute nostra ineffabiliori ordine de virgine matre natus es. Ille genitus gaudium fecit parentibus et amicis: tu vero natus gaudium magnum angelis fecisti et hominibus. Dat credulitatem magnam virginei partus: ipsum miraculum factum in utero senectutis. Qui ergo hoc egisti in servulo tuo: profecto maius potuisti in temet ipso. Conditor enim cum sis naturae, omnia sub tua potestate habes: nec ullius lege stringeris aut iure.

Lucet etiam in eo passionis tuae figura: quando a Patre iussus est immolari, divino ad se responso per angelum prius facto. Ille ligna portavit holocausti: tu lignum crucis baiulasti, ad delendum chirographum primordialis delicti. Ille ligatus mox arae imponitur; tu ligatus et fortiter caesus, tandem in cruce exaltaris, ut omnia ad te ipsum traheres. Ille oboediens fuit Abrahae patri suo: et tu oboedisti, usque ad mortem crucis Deo Patri tuo. Ille immolatur, sed non occiditur; quia ille figura tu veritas: ille signum, tu verum sacrificium. Ille mori non debuit, quia redemptor mundi non fuit; tu vero mori debuisti, non tamen ex proprio sed nostro pro delicto: quia verus Redemptor mundi in hoc natus

fuisti, et hoc mandatum a Patre accepisti.

Perhibet quoque *Iacob* patriarcha, testimonium verissimum tibi. ·IACOB· Hic prophetico spiritu doctus: multa filiis suis ventura praedixit. Nam tribum de qua nasciturus, et tempus quo esses adventurus innotuit: cum benedicens Iudam filium suum inter alia diceret. Non auferetur inquit sceptrum de Iuda, et dux de femoribus eius, donec veniat qui mittendus est: et ipse erit expectatio gentium. Quod quidem testimonium sane intellectum constat sine dubio in te completum, qui de tribu Iuda ortum dignissimum habuisti; et illo in tempore hanc lucem mundi intrasti, quando legitimus dux in Iudaea defecerat: et rex externae nationis Herodes, illic arcem principatus tenebat. Non ergo expectaris ut delirat Iudaeus; sed iam venisse crederis in carne Deus: sicut profitetur christianus, et docet catholica fides. Defecit certe dux in Iudaea, desiit lex in ea; sacerdotium conticuit, templum cecidit, regnum periit, gens illa dissipata est per mundum: ut cognoscat totus mundus, quia tu Salvator Israel, expectatio gentium et desideratus earum advenisti. Cessare igitur lex vetus debuit, postquam nova gratia et veritas te apparente illuxit: quoniam omnis illa antiqua institutio, ad

perhibendum tibi testimonium ministra fuit. Huic concordant voces prophetarum: qui adventum tuum praescientes, dies gratiae in quibus stamus praenuntiarunt.

·MOYSES·

Dicit namque *Moyses* legislator et doctor populi Israel, testimonium credibile nimis. Prophetam de gente tua et de fratribus tuis: sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus. Rudi populo locuturus Moyses, simpliciter te prophetam nominavit: qui fortassis altius de te capere nomen necdum idoneus inveniebatur. Quod etiam ex evangelio satis colligitur, ubi facto signo de quinque panibus et duobus piscibus, vox populi talis ferebatur: quia hic est vere propheta, qui venturus est in mundum. Nos vero certiori iam veritate et altiori intellectu fidei imbuti: non solum prophetam, sed et Dominum te prophetarum verumque Dei filium, veraciter confitemur et credimus. Nec mirum si illi populo multa per Moysen servum tuum obscure, et nobis per te ipsum plura manifestius sis locutus: quia sic congruebat ordini iustitiae, sic legi denique et gratiae. Hic itaque Moyses, desiderio adventus tui, oravit et dixit. Obsecro Domine: mitte quem missurus es.

Iste est Moyses qui ad liberandos filios Israel, in Aegyptum dirigitur: cui etiam

potestas faciendi signa et prodigia pariter condonatur. Fecit magna et insolita, quae audita vel lecta, admirationem non parvam habent; sed mystice intellecta et ad te debite relata: piis ac fidelibus mentibus altiorem sensum et salubriorem fructum ingerunt. Ille eduxit filios Israel de terra Aegypti: tu electos tuos de vita veteri, de captivitate diaboli, de claustris inferni exemisti. Ille per mare rubrum submerso Pharaone, eos fecit terram ingredi promissionis: tu fideles tuos per aquam baptismi extincto originali peccato, regnum facis intrare supernae mansionis. Ille in monte Sinai legem decalogi in tabulis lapideis exaratam suscepit, ac populo custodiendam tradidit; tu novi Testamenti mediator effectus, legem gratiae discipulis in monte praedicasti: quam et eorum mentibus per amoris spiritum artius impressisti. Ille quadraginta annis in deserto cum filiis Israel ambulavit: multis signis et prodigiis inter eos emicuit; tu triginta et tribus annis in terris visus et cum hominibus conversatus, tam multa signa divinae potentiae tuae exhibuisti: ut ea vix capere mundus sufficeret, si cuncta scripta fuissent. Ille agebat tamquam fidelis servus; tu operatus es sicut Dominus et unicus Patris filius: cui Pater omnia dedit in manus.

Ideo nec ille potest comparari tibi: sed nec quisquam angelorum vel hominum. Omnibus enim datus est spiritus ad mensuram; tibi autem cum Patre manet aequalis semper potestas: manet et longe a ceteris sanctis secundum humanitatem excellentia singularis dignitatis, nulli creaturae communicabilis. Cui enim angelorum aliquando dictum est, filius meus es tu, ego hodie genui te? Aut quis sanctorum Patrem loquentem sibi audivit, sede a dextris meis? Magnum est angelo ut sit minister; magnum cuilibet sanctorum, ad mensam sedere in regno Patris tui: tibi autem data est omnis potestas in caelo et in terra. Et si in substantia nostrae carnis mortalis apparuisti; es tamen super omnia Deus incommutabilis: nostra suscipiens, et propria non amittens. Indubitanter ergo et constanter te confitemur Christum, Dei unigenitum mundi Salvatorem ac sanctum sanctorum in lege promissum; a patriarchis desideratum: a prophetis praevisum et praenuntiatum. Quorum testimoniis si quis credere haesitaverit, se ipsum veritatis luce privat; non servans fundamentum quo fidei pedem ponat: nec intendens lucernae lucenti in caliginoso loco. Lex enim lux est, et prophetia pretiosa lucerna, perducens nos

ad te verum animae lumen: in quo credentes per fidem salvi fiunt. Sine fide namque et agnitione nominis tui, nulla spes vitae: nulla acquisitio salutis invenitur. Tu equidem salus nostra, spes et redemptio nostra: quem expectabant priores sancti, qui hanc acceperant promissionem.

FIGVRAE DE CHRISTO.

Multis autem rerum significationibus, multis et mirandis etiam visionibus, salus haec de te promissa diu praecessit et latuit; sed celebrato incarnationis passionisque mysterio: haec secreta patefacta sunt et completa.

AGNVS PASCHALIS.

Te igitur agnus ille paschalis: qui singulis annis in memoriam priscae liberationis ex Aegypto, iussus est immolari, praesignavit.

VITVLORVM OBLATIO.

Te vitulorum et arietum oblatio, te thymiamatis incensio: te varia sacrificiorum celebratio, ac sanguinis crebra aspersio praefiguravit.

CANDELABRVM AVREVM.

Tu in candelabro aureo septem lucernis ornato: tu in pontifice magno qui in sancta sanctorum semel ingreditur in anno, mystice praesignaris. Sed haec omnia legis sacrificia: unico corporis tui sacrificio semel in ara crucis oblato, plene consummasti. Ideo nec ulla iam in priorum cultu remanet utilitas: quia quid illa significabant innotuisti nobis aeterna veritas. Leguntur autem et a fidelibus doctoribus spiritaliter discussa ad aedi-

ficationem nostram utiliter proferuntur; placetque eorum intellectus mysticus: sed observantia litteralis non admittitur. Et si olim tibi placuere talia sacrificia, hoc occulta egit fides, quae revelanda erat; sed nunc vetera illa finem acceperunt: quia verum sacrificium iam venit, quod fideli devotione sancta per orbem frequentat ecclesia.

·PETRA DESERTI·

Te etiam petra dulces aquas sitienti populo manans: te manna pastum mirabilem esurientibus praebens; te serpens aeneus exaltatus infectos a morsu sanans: te virga Aaron sacerdotis florens, nucesque producens, pulchriter praemonstravit.

·IOSVE·

Te Iosue nobilis actu et nomine; te Gedeon victoriosissimus, te Samson fortissimus, te Samuel propheta fidelissimus: te Nazaraeorum et iudicum singulorum laudata virtus mirifice expressit.

DAVID REX

Te *David* rex et propheta eximius, electus secundum cor Dei, egregiusque psalmista patenter canit: devote exorat, ardenterque desiderat dicens. Domine inclina caelos tuos et descende. Excita potentiam tuam et veni: ut salvos facias nos. Ostende nobis Domine misericordiam tuam: et salutare tuum da nobis. Vbi sunt misericordiae tuae antiquae Domine; sicut iurasti David servo tuo? His

et aliis deprecationibus desiderium pectoris sui psallendo saepe aperit: sed et altiora horum revelatis cordis oculis in testimonium tibi asserit. Hic est David sanctus; cui incerta et occulta sapientiae tuae manifestasti: et quod de eius stirpe incarnandus esses promisisti. Hic est David forma decorus, manu validus, consilio providus; sapiens in verbis, in iniuriis mansuetus, in oculis suis humilis, cultor sacrae legis: praecentor evangelii, verax testis adventus tui. Hic de nativitate passione resurrectione et ascensione tua plenissime vaticinatus est. Tu es ergo de quo ait. In sole posuit tabernaculum suum: et ipse tamquam sponsus procedens de thalamo suo. Exultavit ut gigas ad currendum viam: a summo caelo egressus eius: et occursus eius usque ad summum eius. Tu veritas de terra orta; tu iustitia de caelo prospiciens: quae nos Deo Patri post lapsum reconciliavit. Tu speciosus forma prae filiis hominum; in cuius labiis diffusa est gratia: immo a quo omnibus misericordia profluxit et gratia. Tu Deus rex noster ante saecula: qui operatus es salutem in medio terrae. Tu homo natus in Iudaea: cuius nomen permanet ante saecula. Tu sicut pluvia in vellus descendisti in Mariam: et sicut stillicidia stillantia super terram,

salutarem evangelii sparsisti doctrinam. Tu ex Patre ante Luciferum genitus, et veste nostra mortalitatis indutus: sacerdos manes in aeternum, secundum ordinem Melchisedech a Deo constitutus. Tu de torrente in via bibisti: pro nobis indignam mortis passionem sicut verus viator patiendo. Propterea in die resurrectionis indutus es fortitudinem et decorem; nec nostro more vidisti corruptionem: sed ipsam eandem in qua passus es carnem, resuscitasti ad vitam immortalem; cum qua laetantibus angelis ascendisti in iubilo: reversurus in voce tubae die novissimo. Sicque impleta sunt carmina David fidelia: in diversis psalmorum passibus conscripta.

O Iesu unicum desiderium prophetarum: tu es Emanuel, quem virgo concepit, virgo peperit, virgo post partum
· ISAIAS · permansit: de quo *Isaias* luculento sermone prophetavit. Parvulus natus est nobis: et filius datus est nobis. Et factus est principatus super umerum eius; et vocabitur nomen eius admirabilis, consiliarius, Deus, fortis, pater futuri saeculi: princeps pacis. Multiplicabitur eius imperium: et pacis non erit finis. Tu radix Iesse qui stas in signum populorum; quem gentes deprecabuntur: cuius sepulchrum usque hodie cernitur glorio-

sum. Tu flos de radice Iesse ascendens; super quem requiescit spiritus sapientiae et intellectus, spiritus consilii et fortitudinis, spiritus scientiae et pietatis: et spiritus timoris Domini. Tu agnus dominator terrae: missus de petra deserti ad montem filiae Sion. Tu mons domus Domini praeparatus in vertice montium, elevatus super colles; ad quem omnes gentes confluunt: ut de plenitudine tua accipiant. Tu lumen Ierusalem, et gloria Israel: cuius ortus et splendor illuminat mundum. Tu lapis probatus, angularis pretiosus: fundatus in fundamento Sion. Tu germen Domini in magnificentia, et fructus terrae sublimis; sedens nunc ad dexteram Dei Patris: subiectis tibi principibus et potestatibus universis. Haec Isaias, qui spiritu magno vidit futura: et consolatus est omnes lugentes Sion adventu tuo. Vnde et dicit. Consolamini consolamini popule meus dicit Dominus Deus vester: quia ego ipse qui loquebar assum. O quam ardenti desiderio optavit impleri promissum incarnationis tuae: cum impletus spiritu audaciae clamaret. Vtinam disrumperes caelos et descenderes: a facie tua montes defluerent. Qui ardorem desiderii sui temperare non valens: sed omnibus palam insinuare curans rursus aiebat. Propter Sion non tacebo,

et propter Ierusalem non quiescam; donec egrediatur ut splendor iustus eius: et Salvator eius ut lampas accendatur. Et quis indagare sufficit omnes mysticos eius sermones; quos de tua praecipua incarnatione, passione glorificatione, et iudicii expectatione, nec non de gentium vocatione et sancti evangelii praedicatione digessit? Sic narrat futura quasi essent praeterita; sic singula enumerat: tamquam oculis conspexisset universa. Verumtamen vidit: sed intellectualibus oculis non carnalibus. Spiritualibus enim oculis cernuntur divina mysteria: quae animalis homo percipere non potest. Vnde Pharisaei qui solum exterius considerabant praesentiam in te corporalem: non potuerunt ad divinitatis maiestatem assurgere. Sed Isaias caelitus illuminatus et sublevatus: de utraque natura protulit testimonia veritatis. Nam de divinitate sic dicit. Vidi Dominum sedentem super solium excelsum et elevatum: et plena erat omnis terra maiestate eius. De humanitate vero sic. Vidimus eum: et non erat aspectus. Et nos putavimus eum quasi leprosum: et percussum a Deo, et humiliatum. Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras: attritus est propter scelera nostra.

·IEREMIAS·

Similiter et Ieremias propheta sanctissimus, testimonium tibi perhibet: cum

magnum hereditatis mysterium hoc modo describit. Quia creavit inquit Dominus novum super terram: femina circumdabit virum. Quid tam novum Domine Iesu, sicut conceptio tua de Spiritu sancto, nativitas ex virgine? Haec est novitas a saeculo inaudita: quae nec primam similem visa est, nec habere sequentem. O vere beata novitas; qua vetus expulsa est iniquitas: et nova introducta sanctitas.

Eia nova mater gaude Maria; tu es benedicta illa femina, de qua loquitur ista prophetia: quae et huius novitatis felicissimo partu laetificari meruisti. Eum namque quem omnis creatura non capit: tu omnibus creaturis celsior facta, immaculato alvo circumdedisti. Et quamvis parvulum ac teneris indutum membris intra virginea viscera diu clausum gestasti; erat tamen vir etiam Iesus nondum natus: sed virtute non corpore; perfectione sapientiae, non aetatis dimensione: immo mox ut conceptus est plenus gratia et veritate. Sic ergo intellegendo, magnum fuisse probatur mysterium: ex ore Ieremiae praedictum.

·BARUCH·

Hinc et in *Baruch* illud memorabile testimonium ponitur. Hic est Deus noster: et non aestimabitur alius adversus eum. Post haec in terris visus est: et cum hominibus conversatus est. *Ezechiel* pro- ·EZECHIEL·

pheta qui multa de caelestibus viderat: hoc notanter de te commemorat dicens. Et super similitudinem throni, quasi aspectus hominis desuper. Et item. Vir quoque unus in medio eorum vestitus lineis: et atramentarium scriptoris ad renes eius. Tangit et sacratissimae nativitatis tuae mirabile sacramentum: cum de porta orientali, divinum meruit audire responsum. Porta haec clausa erit, et non aperietur: et vir non transibit per eam; quoniam Deus Israel ingressus est per eam: eritque clausa principi. Tu es princeps iste; Maria quoque clausa porta: quae in concipiendo et pariendo mansit semper virgo intacta.

DANIEL.

Daniel vir desideriorum et sublimium secretorum cognitor, cum regi Nabuchodonosor somnium suum prudenter edisserit: tuum profecto adventum fideliter praedicit. Videbas inquit ita, donec abscisus est lapis de monte sine manibus; qui percussit statuam in pedibus eius ferreis et fictilibus: et comminuit eos. Lapis autem qui percussit statuam, factus est mons magnus: et implevit universam terram. Tu per lapidem istum signaris; qui de monte hoc est de regno Iudaeorum abscisus es sine manibus: id est sine maritali opere de virgine procreatus. Qui percussisti statuam in pedibus eius: quia

statum mundani culminis ad oboediendum fidei, verbis et signis etiam inter bella persecutionum mirabiliter incurvasti. Et factus es sicut mons magnus, implestique universam terram; quia qui prius apud Iudaeam paucis notus eras: postmodum coruscante evangelii gratia, toti mundo te ipsum revelasti.

Aliud testimonium idem Daniel profert dicens. Aspiciebam in visu noctis; et ecce cum nubibus quasi filius hominis veniebat, et usque ad antiquum dierum pervenit: et in conspectu eius obtulerunt eum. Et dedit ei potestatem et honorem et regnum: et omnes populi, tribus ac linguae ipsi servient. Potestas eius potestas aeterna quae non auferetur: et regnum eius quod non corrumpetur. Quid hoc clarius testimonio; in quo uterque adventus tuus, in carne, et ad iudicium manifeste praedicatur?

·MICHAEAS·

Michaeas tale dat testimonium: quod neque scribae et Pharisaei requisiti, poterant reticere. Nam sciscitante ab eis Herode rege, ubi Christus nasceretur: illi responderunt secundum verba huius prophetae, in Bethleem Iudae. Sic enim ait isdem beatus propheta. Et tu Bethleem Ephrata, parvula es in milibus Iuda: ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israel. Et egressio eius ab initio, a diebus

aeternitatis. In quibus plane verbis, utriusque nativitatis tuae contexitur veritas: dum unus egressus aeternus ex Patre, alter temporalis ex matre denuntiatur.

·HABACVC·

Habacuc propheta super custodiam suam stat et gradum figit; ut audiat quid sibi de futuris dicatur: ac te in cruce speculetur. Quia adhuc inquit visus procul: et apparebit in finem, et non mentietur. Si moram fecerit, expecta eum: quia veniens veniet et non tardabit. Et de passione tua sic. Splendor eius ut lux erit: cornua in manibus eius. Ibi abscondita est fortitudo eius: ante faciem eius ibit mors. Egressus es in salutem populi tui: in salutem cum Christo tuo. Iste prae ceteris prophetis specialiter exprimit dulcissimum nomen tuum quod est super omne nomen: ita inquiens. Ego autem in Domino gaudebo: et exultabo in Deo Iesu meo.

·SOPHONIAS·

Sophonias consolatoriam texit prophetiam: et ad spiritalem laetitiam erigit mentem, longa expectatione iam fessam. Laetare inquit filia Sion, iubila tu Israel: laetare et exulta in omni corde filia Ierusalem. Rex Israel Dominus in medio tui: ipse salvabit.

·AGGAEVS·

Aggaeus quoque praedixit. Adhuc unum modicum est, et ego commovebo caelum et terram, et mare et aridam; et movebo

omnes gentes: et veniet desideratus cunctis gentibus.

ZACHARIAS.

Zacharias laetabundo corde et quibusdam rerum indiciis testimonium perhibet dicens. Lauda et laetare filia Sion: quia ecce ego venio, et habitabo in medio tui. Et iterum. Exulta satis filia Sion: iubila Ierusalem. Ecce rex tuus venit tibi iustus et Salvator: ipse pauper et ascendens super asinam, et super pullum filium asinae. Hanc prophetiam tunc implesti: quando Hierosolymam humilis aselli terga insidens perrexisti. Et ne dubitet quis de te ista praedicta; additur unde non sit dubitandum: quia iam tenetur eius experimentum. Et loquetur inquit pacem gentibus: et potestas eius a mari usque ad mare. Quod per praedicatores sacri evangelii fideliter actum constat: qui pacem annuntiaverunt his qui prope, et his qui longe erant. Dehinc ad passionem se convertit: ostendens quia sanguine tuo redempturus esses mundum. Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu: in quo non erat aqua. Et alia quidem multa isdem propheta et ceteri prophetae protulere testimonia: e quibus non pauca novo sunt inserta Testamento. Nec infideliter movere debet legentem: si interdum aliter apud evangelistas, et aliter apud prophe-

tas quaedam audiat testimonia recitari. Evangelistae etenim breviter et clarius asserunt; utpote liberiori Spiritus sancti institutione formati: quod prophetae longo saepe sermone et obscure praelibarunt.

·CONTRA IVDAEOS·

Tantis igitur auditis assertionibus veritatis: noli ultra diffidere Iudaee vel gentilis. Agnosce Christi incarnationem: per ora prophetarum praedictam et completam. Et si nostris litteris non credis; tuos consule codices, et profecto ita invenies. Tantum carnalem remove intellectum, et nudam litteram noli insano ausu defendere; spiritum inquire, et ad mysteria Christi cor converte: si vis sanam in scripturis sanctis habere intellegentiam. Alioquin si praeter Christum in lege gloriaris aut prophetis; inanis est gloriatio tua: et caecus intellectus quem sequeris. Non tibi proderit Moyses: si Christum non audis de quo scripsit Moyses. Nec prophetae tibi proficient si Dominum prophetarum non receperis. Frustra per legem iustificari quaeris: quando et multi patres ante dationem legis inventi sunt iusti. Ex fide Noe dictus est iustus: et Abraham credens Deo, etiam ante circumcisionem, iustitiae laudem accepit. Non igitur te iactes de nobilitate generis; non de patrum virtutibus, nec de divinis tibi traditis eloquiis, caelestibus promis-

sionibus refertis: quia Deus corda humilium respicit, et fidem recte credentium attendit; atque idcirco gloriosus, et Deo acceptabilis eris: si in Christum credendo priorum patrum fidem, moresque fueris imitatus. Qui utique meritum non de legis observantia, non de multitudine victimarum, nec de propriis actibus sperabant: sed de sola gratia Salvatoris nostri Iesu Christi. Sic enim promisit Deus per Isaiam prophetam. Gratis venumdati estis: et sine argento redimemini. Resipisce Iudae resipisce: et ad verum lumen mundi Iesum Christum convertere. Ipse est dominator Dominus, et angelus testamenti: sicut ait Malachias. Ipse venit ad salvandum omnes gentes; tibi specialiter missus: sed pro dolor a multis filiis tuis, nec agnitus nec susceptus. Enimvero si credis quia venit salvaberis: si non credis, veniet contra te, et damnaberis. Ait enim. Si non credideritis quia ego sum: moriemini in peccato vestro. Quam excusationem poteris afferre ad defensionem erroris tui? Habes legem et prophetas; sed accusatores potius quam defensores: qui contra te stabunt in testimonium, quia credere noluisti. Moyses dicit. Audite rebelles et increduli. Adhuc enim vivente me et ingrediente vobiscum, semper contentiose egistis contra

Dominum; quanto magis cum mortuus fuero? Perseverat haec obduratio usque hodie in te, et in semine tuo. Cum conversus fueris, repropitiabitur tibi Deus: sicut et ceteris gentibus. Convertere convertere ad Dominum Iesum Christum Israel: et non eris ultra obprobrium in gentibus.

CAVSA PERFIDIAE IVDAEORVM.

Duo sunt enim quae te praecipue in perfidia detinent: amor temporalium, et carnalis sensus in scripturis. Attamen leva Ierusalem in circuitu oculos tuos: et vide Israel numerum Christi fidelium per totum mundum dilatatum; et erubesce erroneus semper inveniri: qui credendo poteris perpetuam salutem adipisci. Non te offendat multitudo neglegenter viventium, qui paenitendo possunt citius corrigi: sed bonorum magis christianorum exempla intuere; quorum milia et si humanos oculos latent: numquam tamen in ecclesia deficient.

Sed iam dimissa turba Iudaeorum, ad Christum convertere anima mea: quia ipse salus et redemptio tua. Si credere non vult Iudaeus tu fide sta: quia Iesus est filius Dei, cui testimonium perhibent omnes prophetae divinitus praemoniti et inspirati. Quibus si crederent Iudaei, crederent et evangelio Christi: sicut illis dicebat. Si crederetis Moysi: crederetis

forsitan et mihi. Ille enim de me scripsit. Sed non mirum si credere ei detrectant carnales, sola visibilia sequentes; cum lex spiritalis sit: et neminem ad sui intellegentiam nisi spiritalem intromittat. Quia vero humilis venit Dominus Iesus Christus, non est cognitus ab eis: quamquam et taliter venturum legant in prophetis. Sed offenderunt miseri in lapidem offensionis et petram scandali: humilem contemnentes, et divina operantem blasphemantes. Haec audiens anima mea esto velut apis prudentissima, perfidorum vesaniam detestando: et piorum semper fidem humilibus gressibus sectando. Nec te terreat multorum pravitas, et paucorum pietas: cum Domini sententia sit, multos esse vocatos, paucos vero electos. Nec ad te pertinet ista investigatio: quia solius Dei est haec discretio. Ad te oculos reflecte; et quanta tibi a Deo donata sint attende: atque pro tua vocatione et illuminatione quibus vales gratiis referendis insiste. Laetare et toto corde exulta in Deo salutari tuo: qui te visitare dignatus est oriens ex alto. Nam totum gratiae fuit, et eximiae dilectionis indicium: quod sic venire voluit, qui potuit subvenire. Et si debitorem in promittendo se fecerat; non tamen liberalitatis gratiam sibi idcirco abstulit: quia sine om-

nibus praecedentibus meritis eius dona extiterunt.

O vere magnum venerandumque mysterium a saeculo absconditum; multis praecurrentibus testibus promissum, diu expectatum, ardenter desideratum: et tandem mundo exhibitum, et fideliter commendatum. Hoc magnum incarnationis sacramentum pauci vulgares intellexerant; et paene soli prophetae visi sunt penetrasse intima eius: quibus de speciali revelationis munere concessum est praenoscere et scribere. Illi enim sicut electi amici Dei tam caelestis consilii secretum intrare sunt permissi: ut intellegerent humanum genus ob primae praevaricationis culpam, in tantam cecidisse miseriam; quae aliter aboleri nequibat, nisi per Mediatoris gratiam: quo incarnato et passo, redemptionem acciperet homo. Hoc lucide aures populares quibus omnia in figuris contingebant: comprehendere non valebant. Ipsis magnam erat, si quid terrenae promissionis donum acciperent; prophetis nil magnum et laetabile videbatur: nisi quod aeternae beatitudinis dulcedinem redolebat. Vnde unus ex summis prophetis cuncta terrena supervolitans: quid peculiarius amaret ostendit dicens. Quid mihi est in caelo; et a te quid volui super terram? Deus

cordis mei: et pars mea Deus in aeternum. Sed hic amor caelestium atque spes futurorum non omnibus inerat: et quid inter umbram et veritatem differret, multi ignorabant; donec de caelo pax vera descenderes: et in hanc mundi vallem pro illuminandis hominibus Iesu bone introires. Postquam ergo verbum caro factum legeris, atque inter homines Creator hominis dignatus es apparere; quod clausum diu latebat, manifestari per te coepit: et quod intellectu difficile, factum est capabile; et quod multis incredibile videbatur, ex tua salutari praesentia reddidisti visibile: et quodammodo ut ita dixerim manibus palpabile.

·DE SENSV SCRIPTVRARVM·

Denique quaedam sicut ad litteram sonant humiliter implesti: ostendens quia de te scripta erant. Quaedam vero non litteraliter observasti, sed ad mysticum sensum melius rettulisti; docens non omnia ad litteram accipienda prophetarum esse oracula: quae tamen secundum spiritualem intellectum semper salva sunt et integra. Siquidem testante evangelista, litteraliter haec in te completa est scriptura, de agno paschali. Os non confringetis ex eo. Spiritualiter autem ista quae dicit. Erit autem agnus absque macula: masculus anniculus. Nam agnus sine macula: te innocentem designat, et sine

omnimoda culpa. Apertis ergo prophetiis simplices erudis ad fidem: obscuris vero dictis subtiliores ad alta quaerenda mysteria suspendis. Aperta prophetia est: foderunt manus meas et pedes meos, dinumeraverunt omnia ossa mea. Occulta est: ego sum vermis et non homo. Aperta prophetia est: videbunt in quem transfixerunt. Occulta est: super lapidem unum septem oculi sunt. Secundum hunc modum et alia multa inveniuntur testimonia de te verissime praedicta: quae destruere non poterit Iudaeorum fallacia. Ipsi enim conabantur falsum inducere contra te testimonium: et non erat conveniens testimonium eorum. Vae tibi perfide: qui eligis potius perire quam credere. Esto consentiens sermonibus veritatis: ne tibi dicatur quod Saducaeis carnaliter in lege et prophetis caligantibus dictum est. Erratis nescientes scripturas: neque virtutem Dei. Omnis enim prophetia ad Christum tendit: et in Christo consummationem accipit.

Verumtamen Domine Iesu non tantum Iudaeorum salutem praesens in carne cogitasti; sed et omnium qui in te credituri erant, per sacram apostolorum praedicationem: quos specialiter ad hoc opus elegisti. Qui licet primum simplices et sine litteris homines fuerint; tua tamen

cotidiana allocutione, et largiori postea Spiritus sancti infusione, ut eis promisisti, in omnem inducti sunt veritatem: ita ut totius scripturae caperent plenitudinem. Et tanto magis admiranda eorum praedicatio, et certior eis fides adhibenda; quanto verius constat, quod tanta magnalia ex se ipsis nullatenus patrassent: nisi eos omnipotentissima manus tua roborasset; cum omnino arduum sit et vere opus divinum: sacris fidei legibus totum subdidisse mundum.

O sapientia Dei quae ex ore Altissimi prodisti; quanta pro nostra salute egisti: ut illuc nos revocares, unde cecidimus. Praemisisti patriarchas et prophetas: qui tuum nobis adventum praenuntiarent. Dehinc apostolos et evangelistas destinasti: qui omnia esse completa docerent. O ineffabilis misericordia tua Domine: quae supra id quam cogitari potest declarata est. Nam nescientes te sollicite quaesisti: deserentes te non deseruisti; peccantibus tibi benignissime indulsisti: aversis longius a te, viam ostendisti aeternae salutis. Si tam pius factus es inimicis; quid eris amicis? Certe omnia in omnibus, ut nil desit tecum epulantibus et gaudentibus in regno Patris tui. Amen.

SEQVVNTVR TESTIMONIA NOVI TESTAMENTI.

SEd iam ex novo Testamento: pauca sunt etiam requirenda testimonia. Cuncta quae inibi scripta lego: tua esse testimonia inhaesitanter credo. Et non sicut olim in figuris et aenigmatibus: sed planis ac patentibus verbis te Christum Dei filium praedicant.

ANGELVS GABRIEL

Testatur hoc primo angelus *Gabriel,* missus ad Mariam virginem dicens. Quod nascetur ex te sanctum: vocabitur filius Dei.

Testatur et angelus loquens pastoribus: quia natus est nobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus in civitate David.

TRES MAGI

Testantur et illi devotissimi *magi*, qui ab oriente venerant Hierosolymam; a qua in Bethleem directi: mysticis honorare muneribus, quem praeviderant in sidere.

SIMEON

Testatur hoc idem memorandus ille *Simeon* iustus et timoratus: qui expectabat consolationem Israel. Hic enim accepto responso a Spiritu sancto non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini: in spiritu venit in templum. Accipiens ergo infantilis corporis tui membra in ulnas suas, sed maiestatem intus agnoscens: cum gratiarum actione devote canebat. Nunc di-

mittis servum tuum Domine: secundum verbum tuum in pace. Quo expleto cantico: ait etiam ad venerabilem matrem tuam. Ecce positus est hic in ruinam et in resurrectionem multorum in Israel: et in signum cui contradicetur. Et tuam ipsius animam pertransibit gladius: ut revelentur ex multis cordibus cogitationes. O devota et sincera fides, huius beatissimi senis. Ipse namque te adoravit infantem: quem scribae et Pharisaei contempserant miracula facientem. Ipse te verum Deum confitetur et hominem: illi seductorem vocant et daemonium habentem. Propterea iste veneratione et laude dignus habetur: et illi tamquam filii perditionis merito refutantur.

IOHANNES BAPTISTA.

Testatur et venerabilis *Iohannes Baptista:* qui ad perhibendum tibi testimonium, divinitus directus est in mundum. Et clamabat dicens. Post me venit vir qui ante me factus est: cuius non sum dignus solvere corrigiam calciamenti eius. Videns autem te inter homines conversantem: sed ab omni peccatorum labe innocentem, ait. Ecce Agnus Dei: ecce qui tollit peccata mundi. Ille erat lucerna ardens et lucens: sed tu lux vera quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Ille praeco: sed tu iudex. Ille humilis servus: et tu om-

nium Dominus. Ille amicus sponsi: tu sponsus ecclesiae. Ille propheta Altissimi: tu unigenitus filius Dei coaeternus Deo Patri. Ille tamquam lucifer matutinus te praecessit viam praeparando: tu sicut sol rutilans secutus es omnem iustitiam implendo. Qui et beatos apostolos tuos tamquam solares radios misisti in orbem universum: ad praedicandum fidei lumen cunctis gentibus in salutem.

PATER CAELESTIS. Habes adhuc aliud testimonium maius Iohanne. Pater enim de caelis testatur dicens. Hic est filius meus dilectus: in quo mihi complacui. Spiritus sanctus in columbae specie apparens: super te descendit ac mansit. Tu praesens in carne, quantae gloriae esses ac potentiae fidelissimo amico Iohanni altius declarasti: ita ut prae magnitudine tunc sibi factae revelationis, priorem tui cognitionem quam acceperat, potius ignorantiam reputans diceret. Et ego nesciebam eum. O virum sanctitate excellentissimum, ad tam singulare altissimumque intuendum mysterium Trinitatis praeelectum; cuius vita et mors, baptismus et praedicatio: tui adventus in carne, verissima extitit testificatio.

PETRVS. Veniat nunc beatissimus *Petrus* apostolus, fervidus amator tuus, et devotus

confessor veritatis; quid sentiat et qualiter in te credi oporteat: suppressis errantium opinionibus palam edicat. Tu es inquit Christus filius Dei vivi. O vere apostolica confessio, quam caro et sanguis non docuit: sed caelestis revelatio filio columbae inspiravit. Ideoque ob firmitatem fidei suae meruit et Petrus a petra dici: quia tibi tamquam solidae petrae omnibus relictis adhaesit. Si miratur quis rudem piscatorem apostolici ordinis factum principem: miretur et Moysen ducem populi ac David regem, prius aliquando pastores ovium fuisse. Qui ergo Moysen in prophetam, et David de post fetantes suscitavit in regem: ipse profecto beatum Petrum quondam piscatorem totius ecclesiae promovit in principem.

PAVLVS.

Procedat iam *Paulus* magister gentium et doctor orbis, vas electionis, et lumen ecclesiae universalis: ad dandum tibi testimonium. Vbi inquit venit plenitudo temporis misit Deus filium suum factum ex muliere factum sub lege; ut eos qui sub lege erant redimeret: ut adoptionem filiorum reciperemus. Hic est ille gloriosissimus Paulus: cui de caelo locutus es ego sum Iesus Nazarenus quem tu persequeris. Hunc de persecutore praedicatorem, de Pharisaeo apostolum fecisti;

iubens ut nomen tuum quod antea persequebatur, per totum veheret mundum: nec timeret illud portare coram gentibus et regibus et filiis Israel. Qui strenue apostolatus sui implens officium: ac per diversas mundi discurrens partes evangelica cecinit tuba; pervenitque sonus nominis tui in fines orbis terrae: per os gloriosissimi Pauli. Iam enim non est in orbe ecclesia: quae beati Pauli non fulciatur doctrina, sub pace catholica. Confudit Iudaeos; et vehementer eos auctoritate sanctarum scripturarum convicit: affirmans quoniam tu es Christus filius Dei. Gentiles convertit, idola nihil esse docuit; barbaros subiugavit, philosophos confutavit: et omnes pariter ad fidei lumen traxit. Hic est ille divinus Paulus, qui ad caeli tertii secreta raptus: evangelium quod praedicavit, non ab homine neque per hominem, sed per revelationem tuam Iesu Christe didicit. Ideoque confidentius illud praedicare, et magnificentius de eo scribere potuit: sicut et fecit. Magnum est inquit sacramentum pietatis: quod manifestatum est in carne, iustificatum est in spiritu, apparuit angelis; praedicatum est gentibus, creditum est in mundo: assumptum est in gloria.

ANDREAS. Dicat et *Andreas* frater Simonis Petri, ardentissimus amator crucis; unus ex

discipulis beati Iohannis, sed postea te secutus, a quo etiam in apostolum est electus: dicat inquam testimonium tibi, ut audiamus et credamus. Invenimus ait Messiam: qui dicitur Christus. O simplex et constans fides: cunctis imitanda christianis. Simplici etenim corde te secutus, devota oris professione Simoni fratri suo mox pandere curavit: quam a te fonte veritatis hauserat fidem. Et adduxit eum videlicet Petrum, ad Iesum. Hoc est enim vere te invenisse, fraternae saluti consulere: eique iter caelestis vitae ostendere. Non sic Iudaei: qui temptantes dicebant. Si tu es Christus: dic nobis palam. Vae vobis scribae et Pharisaei: qui nec signis nec verbis Christi credidistis. Andreas homo sine litteris, audiens Christum semel loquentem: secutus est eum et credidit. Vos scientes legem et prophetas, insuper audientes veritatem ex ore Christi; videntes quoque signa et mirabilia eius quae nemo alius fecit: necdum credidistis ei. Propterea gravius accipietis iudicium; et iudicabit vos pia simplicitas fidelium, cum his qui dixerunt, non est Deus: et vani sunt qui serviunt ei.

IOHANNES APOSTOLVS

Loquatur et ille praedilectus apostolus *Iohannes:* qui in cena super pectus tuum Domine Iesu recubuit. In principio

inquit erat verbum; et verbum erat apud Deum: et Deus erat verbum. Et infra. Et verbum caro factum est: et habitavit in nobis. Et vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a Patre: plenum gratiae et veritatis. Hic est discipulus ille: qui testimonium perhibet de his, et scripsit haec. Et scimus, quia verum est testimonium eius. Sed o dulcissime Iohannes, quae est causa huius evangelicae descriptionis? Haec autem scripta sunt, ut credatis quia Iesus est Christus filius Dei: et ut credentes vitam habeatis in nomine eius. Hic est Iohannes quem saepe sibi socium accivit Petrus: ac pari constantia principibus et magistratibus restitit. Qui ab eisdem etiam caesus non tacuit: sed pro nomine tuo Iesu contumelias atque verbera gaudens sustinuit. Missus exinde ab apostolis cum Petro, promptus Samariam adiit: ut credentes Spiritum sanctum acciperent oravit, et impetravit. Hic est theologus Iohannes summae Trinitatis limpidissimus inspector ac relator; columna primitivae ecclesiae, rector ac fundator totius Asiae: qui propter verbum Dei et testimonium Iesu in exilium trusus, Apocalypsis librum caelestibus visionibus plenum, in eodem loco conscripsit; perhibens in principio et in fine: quia spiritus prophetiae

eius, est testimonium Iesu. Hic in epistulis suis caritate divina flagrantibus: pulcherrima quaedam de incarnatione testimonia internectit. Omnis spiritus inquiens qui confitetur Iesum Christum in carne venisse: ex Deo est. Et omnis spiritus qui solvit Iesum: ex Deo non est.

PHILIPPVS.

Delectat et testimonium *Philippi* audire: qui inveniens Nathanaelem, dicit ei. Quem scripsit Moyses in lege et prophetae: invenimus Iesum filium Ioseph a Nazareth. Sic enim adhuc a multis patiebaris te dici et putari: priusquam temet ipsum mundo revelares. Revera autem non filius Ioseph, sed filius es intactae puerperae, perpetuae virginis Mariae; de qua Spiritus sancti conceptus es opere: et sine omni labe peccati procreatus.

NATHANAEL.

Huic veritati altius testimonium perhibet *Nathanael,* verus Israelita, in quo dolus non est: et ait. Rabbi tu es filius Dei: tu es rex Israel.

NICODEMVS.

Si etiam legislatoris testimonium quaeritur: adest *Nicodemus* princeps Iudaeorum dicens. Rabbi scimus, quia a Deo venisti magister. Nemo enim potest haec signa facere quae tu facis: nisi fuerit Deus cum eo.

Iam nunc perpendite o Iudaei, et videte quot testes habet Christus: quem vos

LATRO IN CRVCE CENTVRIO IN VOCE

negare non timuistis. Si adhuc plures desiderastis, arguet vos fides latronis, et confessio centurionis: quorum uterque Christum cognovit; ille in cruce pendentem: iste cum clamore expirantem, et ait. Vere hic homo filius Dei erat. Falsa est ergo obiectio vestra: quam adversus Christum tulistis dicentes. Tu de te ipso testimonium dicis: testimonium tuum non est verum. Quoniam quidem Christo non desunt testes, nec in veteri nec in novo Testamento: si ea recipere velletis. Sed quia vobis caritas deest, nec habetis verbum Dei in vobis manens: propterea nulla vos potest auctoritas informare.

Quid mihi et Iudaeis istis? Quae pars fidelis cum infideli? Non plus quam lucis conventio ad tenebras. Attamen dum eorum manifestus error convincitur: nostra fides in te Domine Iesu amplius solidatur. Prodest mihi stulta eorum interrogatio, ad cautelam: prodest multo fortius tua dulcissima responsio ad doctrinam veram. Dixisti itaque eis. Ego sum lux mundi; qui sequitur me non ambulat in tenebris: sed habebit lumen vitae. Libenter audio prophetas de te loquentes: sed dulcius mihi insonat verbum ex ore tuo. Gratum est testimonium prophetarum: sed gratius accipio

testimonium a te prolatum. Si enim testimonium hominis accipitur; testimonium tuum maius est, quia veritas es quae non fallit: sapientia quae omnia novit. Propter nostram tamen imbecillitatem firmandam adhibuisti prophetas; qui nobis profuere non tibi: sicut etiam quibusdam respondisti. Non propter me vox haec venit: sed propter vos. Gaudeo igitur amantissime Iesu in omnibus quae locuti sunt prophetae: exulto et in his quae apostoli nobis tradiderunt et evangelistae. Quorum omnium una fides, unus spiritus fuit: et intellectus summe sibi concordans. Spiritus enim sanctus adimplevit corda eorum: ut praeteritorum simul et futurorum caperent arcana. Quae dum lego vel audio; tota fidei devotione amplector: et in tui nominis amore quamvis indignus peccator accendor. Mihi deserviunt prophetarum eloquia: eorum visiones et caelestes allocutiones. Mihi evangelistarum proficiunt scripta: atque discipulorum tecum conversantium, corporalis aspectus, auditus et tactus. Pro me viderunt qui digni fuerunt; pro me audierunt qui enarrare debuerunt: pro me tetigerunt, qui me in fide confortaturi erant.

MARTYRES.

Perhibent consequenter gloriosissimi martyres tui validissimum testimonium tibi. Hi namque non tantum oris con-

fessione; sed et pretiosi sanguinis sui effusione testimonium reddidere: quos nec poenarum acerbitas, nec blandimentorum mollities, potuit a vera ullatenus fide deflectere.

HA-S.

Sanctus *Stephanus* protomartyr tale perhibet testimonium. Ecce video caelos apertos: et filium hominis stantem a dextris virtutis Dei.

REN-IVS

Beatus *Laurentius* martyr cum esset in tormentis: haec verba locutus est. Domine Iesu Christe, Deus de Deo, miserere mei servi tui; quia accusatus non negavi nomen sanctum tuum: interrogatus te Dominum confessus sum.

VINCENTIVS

Beatus *Vincentius* levita martyrque magnanimus, licet toto extenderetur corpore; non est tamen confractus corde: sed viva voce audacter exclamavit. Haec est gloria nominis christiani. Paratus sum Christi servus ad omnia.

IGNATIVS.

Sanctus *Ignatius* beati Iohannis apostoli discipulus, plumbatis caesus, ungulis laceratus, vivisque carbonibus traditus, magnum fidei dedit testimonium: et quantum in eius corde exarserat fortis ut mors dilectio: ferventi indicavit responso, dicens. Nec ignis ardens, nec aqua ebulliens: poterit in me Iesu Christi extinguere caritatem. O insignem martyrem: cuius constantia ad admirationem duxit

Traianum imperatorem. Quis inquit Graecorum, tanta toleraret pro Deo suo? Eia quam maxime decet eum venerari, ac devotis laudum praeconiis ubique prosequi: qui inter tot tormentorum genera, numquam ab invocatione dulcissimi nominis tui Domine Iesu legitur cessasse. Super quo requisitus ait. Hoc nomen cordi meo inscriptum habeo: et ideo ab eius nominatione cessare non valeo. Quod postea ab eius corpore extractum, atque per medium scissum: inventum est habuisse, Iesus Christus aureis litteris inscriptum. O bone Iesu quam amabile et iucundum est nomen tuum: in corde te diligentium. O quam summe etiam mihi necessaria est frequens invocatio melliflui nominis tui: inter tam multimoda temptamenta versanti. Dignare igitur Domine Iesu dulcissimum nomen tuum tamquam memoriale perpetuum cordi meo inscribere; et tam forti zelo caritatis illud accende: quod nec tristia nec laeta me queant ab amore tuo separare.

CONFESSORES

Perhibent etiam venerabiles confessores atque doctores, gestis et doctrinis suis, multa laudabilia testimonia tibi. Hi enim sunt qui se murum pro ecclesia posuerunt: et fortissimos contra haereticorum versutias dedere latratus.

Ex his est gloriosus Hieronymus presbyter, egregius doctor Ambrosius; beatissimus praesul Augustinus, dulcissimus papa Gregorius: venerabilis Beda, devotissimus Bernardus, ceterique huiusmodi nominati ac famosi viri; strenui opere, eloquentes sermone, fide catholici, scientia divites, se et alios quam plures aedificantes: ac posteris suis dignam memoriam divinae eruditionis relinquentes.

HIERONYMVS

Ait namque gloriosus pater *Hieronymus*: cum positus in extremis sacram esset accepturus communionem. Tu es ille, qui cum Deus esses solus ante omnia tempora et sine principio genitus a Deo Patre aeterna et investigabili generatione intra unius puellae id est virginis gloriosae corpusculum te clausisti factus homo. Sic enim in virginali utero hominem suscepisti: quod nec sine homine Deus es, nec sine Deo homo. Tu certe vita es qua omnis vivit creatura: et sine qua moritur. Tu es vita vitalis dulcis et amabilis atque iucunda. Odoris tui suavitas aegros recreat et debiles: quos tuos facit sapor salubres et fortissimos.

AMBROSIVS

Dicit hymnidicus orator *Ambrosius.* O mira circa nos tuae pietatis dignatio. O inaestimabilis dilectio caritatis: ut servum redimeres filium tradidisti.

AVGVSTINVS.

Ait eruditissimus doctorum *Augustinus.* Redemptor et conditor noster filius Dei ante saecula existens, filius hominis factus est in fine saeculorum; ut qui per divinitatis suae potentiam creaverat ad perfruendam vitae beatitudinem perennis: ipse per fragilitatem humanitatis nostrae nos restauraret ad percipiendam quam perdidimus vitam. Hic est sublimis ille contemplator Augustinus; cuius cor caritas Christi ita vulneraverat, ut eius verba quasi sagittas acutas in visceribus gestaret: qui in primordiis conversionis suae non satiabatur dulcedine mirabili considerare altitudinem consilii divini, super salute generis humani. Vnde et desiderio divinae cognitionis accensus, cum supra se incommutabilem veritatem inquireret: hanc in vocem iubilationis erupit. O aeterna veritas, et vera caritas et cara aeternitas; tu es Deus meus: tibi suspiro die ac nocte.

GREGORIVS.

Dicit praeclarissimus papa *Gregorius.* Venit inter homines mediator Dei et hominum homo Christus Iesus ad praebendum exemplum vitae hominibus simplex: ad non parcendum malignis spiritibus rectus; ad debellandam superbiam timens Deum: ad detergendam vero in electis suis vitae immunditiam, recedens a malo. *Idem.* O quanta est misericordia

conditoris nostri. Servi digni non sumus: et amici vocamur.

ORIGENES

Origenes. Vnigenitus filius Dei qui ante saecula ineffabiliter ex solo Patre natus est: iam saeculi appropinquante fine ex voluntate Patris in humano corpore sancto cooperante Spiritu inter homines venit.

ISIDORVS.

Isidorus. Cernens Deus quod nec errores suos admonitus agnosceret mundus; misit filium suum ut carnem indueret et hominibus appareret: et peccatores sanaret.

LEO PAPA.

Leo Papa. Ingreditur haec mundi infirma filius Dei, de caelesti sede descendens, et a Paterna gloria non recedens: novo ordine nova nativitate generatus. Novo ordine: quia invisibilis in suis, visibilis factus est in nostris. Incomprehensibilis voluit comprehendi: ante tempora manens, esse coepit ex tempore.

MAXIMVS.

Maximus episcopus. Salvator mundi per matrem nascendi tempus accepit: qui de patre nascendi non habet tempus. Habitator caeli venit ad terras: qui terrarum incolas evocaret ad caelum. Verbum caro factum est, non ut Deus vacuaretur in hominem: sed ut homo glorificaretur in Deum.

FVLGENTIVS.

Fulgentius episcopus. Christus Dei filius, de Deo vero Deus verus, et unus cum Patre

naturaliter Deus; semper ex se ipso sanctos angelos pascit: sed tamen angelicam naturam Dei filius non accepit. Vt autem suam caritatem Deus commendaret in nobis: filius eius naturam nostram suscepit ex nobis; ut Deus unigenitus qui panis est angelorum, ut etiam homini se ipsum faceret panem: simul hominis et animam suscepit et carnem. Accepit utramque veram, utramque sanctam: utramque mundam. Accepit animam nostram sine iniquitate; accepit carnem nostram cum mortalitate: ut secundum ipsam moriens, mortem vinceret. Accepit animam iustam: per quam nostris animabus iustitiam redderet.

CHRYSOSTOMVS

Chrysostomus. Christus venit suscipere infirmitates nostras, et suas nobis conferre virtutes: humana quaerere, patrare divina; accipere iniurias, reddere dignitates: ferre taedia, referre sanitates. Sustinuit has necessitates: ut homo verus humanis actibus probaretur.

BEDA

Beda. Verbum caro factum est, id est, Deus homo factus est, et habitavit in nobis; ut per cognatum nobis hominis habitum, nobis conversando congruere, nos alloquendo instruere, nobis vivendo viam praebere, pro nobis contra hostem confligere: nostram mortem moriendo ac resurgendo posset destruere.

BERNARDVS. *Bernardus.* Vnigenitus Dei sol iustitiae, tamquam immensi et praeclari luminis cereus, huius mundi carcerem illuminaturus est accensus; ut omnis qui illuminari voluerit, accedat ad illum, illique iungatur: ut nihil medium sit inter illum et ipsum.

Idem. Ego arbitror invisibili Deo fuisse causam, quod voluit in carne videri et cum hominibus conversari; ut carnalium videlicet qui nisi carnaliter amare non poterant, cunctas primo ad suae carnis salutarem amorem affectiones traheret: atque ita gradatim ad amorem perduceret spiritalem.

Perhibent quoque illustrissimum tibi testimonium *Maria* et *Martha* s[illegible] Lazari: quae unica devotione t[illegible]. Inhaeserant in carne conversanti. [illegible]hendi:

MARIA MAGDALENA. *Maria* haec est devotissima lo[illegible]pit ex dum tuorum; quae non externas [illegible] sed contriti cordis sui lacrimas a[illegible] abluendum optulit: capillos ad extergendum expandit; labia ad osculandum praebuit: manus et bracchia ad ungendum paravit. Totum quippe ad pietatem convertit: quidquid prius saeculi vanitate contraxerat. O felix huius mulieris contritio: quam mox sequitur omnium peccatorum remissio. Nam quae anxia venerat: libera redit in pace. Haec iustior Pharisaeo,

fidelior Simone leproso; quia ille dubitat, ista credit: ille reprehendit, ista veneratur et diligit. Ille falsam iustitiam praetendit: ista veram humilitatem ubique ostendit. Haec est gratissima et familiaris amica tua; quae post multa humanitatis obsequia: etiam testis resurrectionis tuae fieri meruit, et nuntia prima.

MARTHA

Martha autem soror eius satagens circa frequens ministerium: perfectae fidei tibi reddit testimonium. Ego inquit credidi: quia tu es Christus filius Dei qui in hunc mundum venisti. Haec est illa dilecta hospita tua, quae honorifice te saepius in domum suam recepit corporaliter; sed intra domum mentis suae gratiorem paravit locum mansionis: ubi fide, spe, atque dilec- infirı congaudente spiritaliter recubuisti. ferre us quoque perfectam fidem aemu- divin qulier quaedam de turba: sublimi tates clamabat. Beatus venter qui te po. avit: et ubera quae suxisti. Magnae devotionis et fidei haec mulier fuisse cognoscitur: quae scribis et Pharisaeis te blasphemantibus, tanta incarnationis tuae mysterium sinceritate confitetur.

VIRGINES

Perhibent etiam sacrae virgines testimonium tibi: quarum sponsus et consolator dignatus es fieri.

AGATHA

Beata *Agatha* ingenua virgo et spectabilis genere ait. Mens mea solidata

est: et in Christo fundata. Haec est quae laetissime et glorianter pro nomine tuo ibat ad carcerem. Haec post torturam et abscisionem mammillarum suarum, nullum carnale medicamen quaesivit; sed habeo Dominum meum Iesum Christum: qui solo sermone restaurat universa.

·LVCIA· *Lucia* virgo devota, iucundum tibi habitaculum in sua virginitate praeparans: magnam fidei suae ostendit virtutem dicens. Ego per tres annos sacrificavi Deo vivo; iam quia nihil superest: me ipsam offeram in sacrificium Deo hostiam viventem. Et cum incendio traderetur: orando vim ignis repressit dicens. Rogavi Dominum meum Iesum Christum: ut ignis iste non dominetur in me.

AGNES. *Agnes* virgo beatissima, tua specialis et dilecta sponsa; tam evidens tibi perhibet testimonium: ut non humanum sed divinum videatur fuisse oraculum omne quod dixit. Naturam et aetatem superat: quod haec nobilis virguncula, de fide et castitate, de amore et pulchritudine sponsi sui proferebat. Amo inquit Christum, in cuius thalamum introivi; cuius mater virgo est: cuius pater feminam nescit. Ipsi soli servo fidem; ipsi me tota devotione committo, cui angeli serviunt: cuius pulchritudinem sol et luna mirantur. Et gloriabatur sicut dignum omnino erat di-

cens. Anulo suo subarravit me Dominus meus Iesus Christus: et tamquam sponsam decoravit me corona.

CAECILIA.

Caecilia virgo clarissima in pectore suo gerens evangelica verba, tibique soli placere desiderans, nulli animum voluptati dedit nec vanitati: sed ieiuniis et orationibus intenta, in corde suo decantabat dicens. Fiat Domine cor meum et corpus meum immaculatum: ut non confundar. Interrogata autem de fide: magna constantia respondit. Nos scientes sanctum nomen: omnino negare non possumus.

CATHARINA, BARBARA VRSVLA CHRISTINA.

Similiter et ceterae sacrae virgines, *Catharina Barbara, Vrsula et Christina,* in fide constantes, in amore tuo ferventes: lenocinia carnis calcantes, angelicam puritatem diligentes, sexum vicere cum saeculo: et nomen sempiternum meruerunt in caelo.

ELEMENTA

Perhibent etiam testimonium tibi: ipsa elementa quae condidisti. Dignum quippe fuit, ut et irrationales creaturae suum cognoscerent creatorem; et quem vocibus nuntiare non poterant: eximiis signis declararent. Tibi enim sicut Creatori suo: omnis tenebatur famulari creatura. Praebens ergo insolitae novitatis obsequium: factis sine dubio ostendit se cognovisse Dominum. Nam caelorum te esse Dominum *caeli* cognoverunt: quia in osten- CAELI

sione nativitatis tuae stellam protinus TERRA. miserunt. *Terra* cognovit; quae quatriduanum mortuum Lazarum ad vocem clamoris tui reddidit: sed et in passione MARE. tua mota est et contremuit. *Mare* cognovit; quia solidum iter pedibus tuis praebuit: ac Petro apostolo viam ad te meabilem fecit. AER. Aer cognovit: quia a duris SOL. flatibus te iubente mox siluit. *Sol* quoque cognovit; quia passionis tempore radios sui luminis subtraxit: ne morientem cerneret, quem suae pulchritudinis PETRAE ET SAXA. fabricatorem intellexit. *Petrae et saxa* cognoverunt: dum eadem hora ad comNVBES. passionem scissa sunt. *Nubes* cognoverunt: quia ascendentem in caelum susceperunt. Cum ergo omnia haec elementa Deum ac Dominum suum in carne venisse proclament; noli tu homo rationalis creatura dubius esse aut segnis ad confitendum mysterium incarnationis Christi, pro tua praecipue salvatione gestum: plenum divinis miraculis, firmatum undique scripturarum testimoniis; ne forte insensatis insensibilior, aut iumentis stolidior fias: quemadmodum contra Iudaicam perfidiam, intonat per Isaiam Dominus. Cognovit bos possessorem suum, et asinus praesepe Domini sui; Israel me non cognovit: populus meus non intellexit. Sed his iam sub moderamine perscrutatis,

sint gratiae et laudes tibi Domine Iesu Christe infinitae; atque in nomine tuo flectatur omne genu caelestium terrestrium et infernorum: et omnis lingua confiteatur, quia tu es in gloria Dei Patris. Amen.

EXPLICIT MEDITATIO DE INCARNATIONE CHRISTI SECVNDVM TESTIMONIA SANCTARVM SCRIPTVRARVM VETERIS ET NOVI TESTAMENTI.

ORATIO AD SALVTANDVM DOMINVM NOSTRVM IESVM CHRISTVM.

AVe Domine Iesu Christe rex sanctorum angelorum, cui omnes virtutes oboediunt caelorum, quem cherubin atque seraphin adorant, laudant, et benedicunt in saecula saeculorum.

Ave Domine Iesu Christe verus Messias et sanctus sanctorum missus ab arce Patris in hunc mundum, quem omnes sancti ab origine expectaverunt, quem patriarchae magnis desideriis videre cupierunt, quem prophetae variis praeconiis venturum cecinerunt. Ave Domine Iesu Christe creator ac redemptor generis humani, quem apostoli et evangelistae, mundo praedicaverunt, et verum Dei filium pro nobis incarnatum passum et resuscitatum docuerunt, atque gloriosis signis et prodigiis coruscantes, sanctam

per orbem ecclesiam plantaverunt. Ave Domine Iesu Christe, fortissimus propugnator, et fidelissimus adiutor sanctorum, quem gloriosi martyres spretis mundi huius delectationibus, spretis et corporis sui suppliciis, beatae passionis agone imitati sunt, atque pro testamento fidei se morti constanter tradiderunt. Ave Domine Iesu Christe summus sacerdos et verus pontifex, et pastor aeternus, quem sacerdotes et levitae, doctores atque confessores, vita scientia et virtutibus clarificaverunt quem monachi et eremitae per artam angustamque viam gradientes, tota mentis devotione dilexerunt. Ave Domine Iesu Christe sponsus virginum, solamen viduarum, spes pupillorum, refugium destitutorum, levamen tristium, aeterna salus credentium, portusque latissimus omnium ad te venientium, quem speciali castitatis decore, virginum chorus sequitur innumerabilis, ferens immaculatam aureolam suae integritatis. Ave Domine Iesu Christe lux mundi, fons vitae, paradisus animae, iucunditas cordis, dator gratiae, restitutor innocentiae, in quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae Dei absconditi, quem nosse vivere, cui servire regnare est, quem semel vidisse est omnia didicisse, in quem angeli videre concupiscunt, ac novo semper

desiderio contemplando satiantur. Tibi laus tibi gloria tibi gratiarum actio, cum Patre et Spiritu sancto in saecula saeculorum. Amen.

ORATIO AD CHRISTVM, QVI EST VERA LVX, VIA, VERITAS ET VITA.

DOmine Iesu Christe lumen verum aeternum et incommutabile, qui ad illuminandas humanae ignorantiae tenebras, in huius mundi carcerem descendere dignatus es, ut viam nobis ostenderes ad patriam claritatis aeternae, ubi sanctis angelis semper praesens es et sine defectu luces, exaudi preces humilitatis meae, et deificum illud lumen quod mundo praedicasti, et cunctis per orbem gentibus praedicari iussisti, cordi meo gratiosa largitate infunde, ut cognoscam in terra peregrinationis meae viam tuam, quatenus saeculi vanitate relicta et curis carnis abiectis te Creatorem meum ac Redemptorem, passibus sequar amoris usque ad exitum vitae meae in omni paupertate et humilitate, in patientia et longanimitate, in fide spe et caritate, in sobrietate, in castitate et oboedientia perfecta. Tu es enim speculum vitae et lucerna totius sanctitatis, qui me praecessisti in via virtutis, ut me reduceres in

agnitionem veritatis, qui multis erroribus et peccatis eram involutus. Te ipsum mihi proposuisti in exemplum vivendi, ut si quempiam sanctorum imitari taederet, saltem te Deum meum sequi non pigeat. Et ne hoc impossibile iudicarem, multa mihi milia exempla sanctorum reliquisti, qui tua vestigia ardenter sunt secuti.

Da ergo mihi amantissime Iesu fervorem spiritus tui, accende in me ignem quem venisti mittere in terram, ut cuncta haec infima despiciam, et tibi soli vivere desiderem, tibi soli placere studeam, ac pro amore tuo ab hominibus despici et neglegi non timeam. Esto tu gaudium meum dulcedo animae meae, habita mecum et ego tecum, toto excluso mundo. Sis doctor meus et magister meus, doctrina mea et sapientia mea. Te sequendo errare non possum, te semper inspiciendo, retrahentium sermones non curabo. Omnis labor pro te parvus mihi videatur, omnis adversitas levis, omnis gravitas tolerabilis efficiatur. Praestet haec mihi amor tuus qui omnia vincere facit, sequatur et humilitas cordis quae omnia implens nil dignum se egisse reputat. Tu es expectatio mea et adimpletio desiderii mei, tu recreatio mea et illuminatio cordis mei, qui numquam deseris sperantes in te, quamvis ad horam patiaris eos temp-

tari, ut melius se cognoscant, et memores sint quia nihil sine te facere possunt. O unice dilecte Iesu ne derelinquas me inconsolatum in huius mundi exilio, sed sicut dixisti et promisisti ita mecum age, ut vadas et venias iterum ad me tempore opportuno, donec finito probationis certamine assumas me ad te ipsum in aeternam gloriam tuam. In qua vivis et regnas Deus per omnia saecula saeculorum. Amen.

[SERMONES DE VITA ET PASSIONE DOMINI SCILICET AB ADVENTV DOMINI]

DE DESIDERIO PROPHETARVM ET DEVOTA PRAEPARATIONE ERGA ADVENTVM CHRISTI.

SERMO PRIMVS.

E*Cce veniet desideratus cunctis gentibus.* Attendite et auscultate omnes fideles et devoti: quid de Christo loquantur prophetarum libri. Decet namque nunc in tam sacro tempore adventus Domini: specialem habere memoriam de prophetiis incarnationis Iesu Christi. Idcirco etenim nobis cotidie sanctorum prophetarum scripta de Christo palam recitantur: quatenus audita voce praecedentium patrum, magis ac magis in amore verbi incarnati, totus affectus cordis nostri accendatur. O quanto desiderio olim ardebant sancti patriarchae et prophetae: de sola futura promissione. Pudendum nobis valde est, si minori nunc flagremus desiderio ad exhibitam Christi in carne

praesentiam: quando illi sic ardebant ad solam verbi incarnandi memoriam. Exultavit Abraham pater omnium credentium ut videret diem Christi, quem in spiritu de sua stirpe nasciturum praeviderat; et gavisus est gaudio non modico: propter certam spem quam de Christo nascituro acceperat. Similiter autem et alii multi antiqui sancti id ipsum frequenter desideraverunt, qui per spiritum hoc praesciverunt; cupientes tam magnum citius impleri mysterium: quod nos iam gaudemus esse completum. Quod satis evidenter Dominus ostendit: cum praesens in carne discipulis suis ait. Multi reges et prophetae voluerunt videre, quae vos videtis: et non viderunt. Parvum igitur amorem videtur habere ad Christum, quisquis in desiderio animae suae non recogitat, quam divinum sit mysterium, quam magnum beneficium homini collatum: quod Christus incarnari voluit. Attamen libenter pius Dominus de se meditantibus gratiam devotionis dare consuevit, qui ad dandam benedictionem in hunc mundum venit; quia sine unctione non est Christus: nec sine dulcedine cogitatur Iesus. Neque enim dubitandum quin studiosis mentibus multae latae ac pulchrae sanctae medita-

tionis occurrent materiae, quae desidiosis et neglegentibus velatae sunt et remotae; quia Christi mysteria intellegere digni non sunt: qui ea cum humilitate et desiderio non requirunt. Hinc ad discipulos ipse dicit. Vobis datum est nosse mysterium regni Dei: ceteris autem in parabolis.

Trahit autem vehementer amor Iesu amatores suos ad ruminandum melliflua verba ex ore eius procedentia, et ad cogitandum divina eius opera in carne patrata: ad quae digne pensanda, nulla sufficiunt tempora vel momenta. Talibus enim familiare est in quibuslibet necessitatibus suis et causis ad dilectissimum amicum et consolatorem suum Iesum recurrere; quia ipse fons omnium gratiarum et virtutum: qui solo verbo et unico nutu cuncta potest indisposita reformare. Diversis autem modis ab ipso consolationem recipiunt; et interdum valde magnas mentis illuminationes merentur: qui sic devote ac humiliter ad ipsum confugiunt. Et quanto intimius se ad ipsum convertunt: tanto altiores mentis excessus ab ipso visitati incurrunt. Danda est ergo magna opera his devotis diebus, et semper aliquid salutare in corde versandum, de lege et prophetis; de desiderio antiquo-

rum patrum, de caelestium profunditate mysteriorum, de revelatione futurorum: amplius autem de adimpletione omnium promissorum.

Frequenter etiam et instanter est orandum, ut affectus noster ad Christum intime trahatur: et intellectus spiritualium rerum cum prophetis nobis aperiatur. Sic enim in agnitione filii Dei proficere poterimus, et in virtutibus amplius crescere: qui pro nostra salute dignatus est homo fieri. Quam excusationem poteris anima mea praetendere; si tantam neglexeris gratiam cogitare? Quid inquam Christo in futuro respondebis; si non fueris grata tantis beneficiis, quibus te praerogavit prae multis gentibus et linguis? Quanti enim fuerunt qui Christum non cognoverunt: nec de illo audierunt, quanti etiam qui contempserunt et credere noluerunt. Tibi autem datum est non solum credere et audire: sed etiam quae de Christo scripta sunt et prophetata, legere ac intellegere Sis igitur de exhibitione talium beneficiorum Deo grata: et in consideratione operum divinorum studiosa. Totum utique est plenum spiritu et veritate; totum plenum amore et suavitate: quidquid de Christo scribitur vel cantatur. Non deest materia exercendae devotionis: nec tempus sacrae meditationis.

Libri etiam aperti sunt, et sermones sanctorum multiplicati: et omnia bene ordinata a patribus in agendis divinis officiis. Quid igitur habes dicere, non sum valens pro bona meditatione; cum tanta sint praeparata in cunctorum fidelium consolationem? Tempus etiam hoc hiemale aptum satis est pro devotione exercenda: et unione cum Domino possidenda. Quamvis enim frigidum sit: tamen interni amoris incendium impediri non potest, nec extingui. Sed et noctes solito longiores, diutius orandi atque psallendi tribuunt facultatem: nec non asperitas imbrium ventorum vis et algor, evagandi tollunt opportunitatem. Omnia enim videntur nunc dicere; maneat unusquisque apud se: et occupet se tantum cum Iesu die ac nocte. Nullus egrediatur extra ostium tabernaculi sui, quia tempus non patitur; sed sabbatizet sabbatum mentis: et praeparet Domino locum pulcherrimae in se mansionis. Nam quanto sensus exteriores magis restricti sunt et uniti; tanto spiritus intus liberior fit: et ad divina contemplanda potentior. Sed iam nil restare videtur, quam gratia et virtus Spiritus sancti; sine qua inops est vita nostra: et infra iacens hominis quaelibet diligentia. Haec autem si assit, cito ad superiora rapit: et satis est

amanti, etiam si litteras nesciat. Scienti autem litteras, ad intellectum necessarius est spiritus; quia sine spiritu litterae cassae sunt: sicut et preces insipidae omnes.

Insiste igitur devotioni maiori in tam sacro tempore adventus Domini. Ab eo autem specialiter die quo cantatur, o sapientia in festo beatae virginis Luciae; tunc sursum cor et anima ad Christum affectuosius sunt sublevanda: quia ipse est quem advenire desiderat sancta mater ecclesia. Haec siquidem exclamatio sanctorum prophetarum desiderium ingens insinuat: nec non cuiuslibet fidelis animae affectum Christi optantis adventum. Tamquam inter votivas preces diceret. O bone amantissime Iesu, vera et aeterna sapientia Patris, qui nos mirabiliter creasti: veni et salva iam lapsos mirabiliori ordine quo id agere disposuisti. Veni ad visitandum nos in ergastulo carnis, nascendo sine contagio carnis; ut liberentur electi tui quos pondus peccatorum gravat: et horror mortis graviter affligit. Veni ad illuminandum mundi tenebras, et tenebrosas expurga conscientias; quatenus peccatorum vinculis absoluti, in tua miseratione laetemur: atque gratia tua erecti, spe aeternorum bonorum consolemur. Per te Iesu Christe verum

animae lumen: ex Patre ante saecula genitum. Amen.

DE OCCVRSV ET SVSCEPTIONE CAELESTIS REGIS.

[II]

Dicite filiae Sion: ecce Rex tuus venit tibi mansuetus. Olim Deus loquens patribus et prophetis, multos testes suae incarnationis praemisit: et nunc sub eisdem paene verbis cuilibet animae fideli, sui adventus tempus denuntiat. Dicite inquit filiae Sion, vos qui spiritales estis et prophetiae spiritum habetis; aut vos qui prophetas legistis et scripturas nostis: dicite inquam animae expectanti, et meum adventum plurimum desideranti; ut oculos fidei suae aperiat: et me statim adesse cognoscat. Nam talem animam quaero quae me videre desiderat: et de me frequenter cogitat. Huic mando et remando ne taedio torpeat: sed evigilet, surgat et expectet. Oret proinde et legat litteras meas de caelis sibi destinatas; intendat eis frequenter: et donec veniam recreet se in eis, et consoletur valenter; nec desistat a precando et desiderando: quia veniens veniam et non tardabo. Longam satis moram protraxi, repente venire nolui: plures tamen et sollemnes nuntios

praeire feci; frequenter per illos mandavi et annuntiavi, ut desiderium excitarem: et gaudium de adventu meo magnificarem. Nam magnus rex alicubi venturus: magno desiderio est suscipiendus. Qui ergo vehementer me desiderat: magis de praesentia mea cum venero gaudebit. Qui autem mundo deditus est: me desiderare non potest. Qui vero omne mundi solacium spernit, ac distractiones cordis fugiens, se in intimis recolligit, aeterna desiderans, praesentia fastidiens: ipse diem visitationis meae et horam adventus Sancti sanctorum, caelestis quoque Regis gloriosam praesentiam accelerare deprecatur dicens. Veni Domine visitare me in pace: ut laeter coram te corde perfecto. Veni desiderium cordis mei: lumen oculorum meorum et pax. Tu spes mea expectatio Israel. In te speravi, ne confundas me ab expectatione mea: quia ad te animam meam cum desiderio levavi. Tali animae sic desideranti, et me de die in diem quaerenti cito apparebo: et me ipsum manifestabo. Ego enim sum Dominus Deus eius: qui locutus sum in prophetis. Et usque nunc loquor omnibus: sed specialiter tamen amicis meis fidelibus; singulariter autem ei qui prae ceteris me magis affectat: atque reverentius suscipere et ad se introducere concupiscit. Et nunc

prope sum dicit Dominus; iam tempus meum impletum est: ultra non morabor. Implebo verbum meum quod dixi; satisfaciam promissioni meae: non differam desiderium animae; erit quod petivit fiet quod optavit: quia ego ipse qui loquebar ecce assum. Gaude et laetare anima fidelis: quia venit tibi Rex de caelis. Hic est Dominus Deus tuus, Conditor et Redemptor tuus; diu expectatus, ardenter desideratus: et ad veniendum iam paratus. Noli timere filia Sion: ecce Rex tuus venit. Ecce caelum unde egreditur: ecce mundus quem ingreditur. Ecce in dextera eius ignea lex: in sinistra eius divitiae et gloria. Ecce in circuitu eius angeli et archangeli; ante eum prophetae, iuxta eum apostoli: post eum innumerabiles sanctorum chori. Ecce quantus est hic qui ingreditur; cui dominationes occurrunt: et omnes virtutes caelorum famulantur. Ecce venit pius et mansuetus pauper et humilis Rex in humanitate: qui iudicaturus est orbem terrae in aequitate. Beati oculi qui ista vident, et aeterni Regis opera ad suam aedificationem considerant; quia non in eis pompam huius mundi videbunt: sed omnem humilitatem et mansuetudinem in tanti Regis adventu invenient. Beati omnes qui spiritualis intellegentiae oculos

habent: et in lumine fidei aeternae Veritatis lumen aspiciunt. Videtur mundus iste visibilis oculis carnis etiam ab infidelibus et paganis; sed ipse invisibilis Conditor orbis, oculis cernitur mentis ab universis Christi fidelibus: ex totis praecordiis Christum amantibus. Nam credere in Christum, mente cernere est: et ardenter amare, ipsum tenere est. Sic enim videbant eum sancti patriarchae et antiqui prophetae: qui longe ante adventum eius praedixerunt: et multa de eo prophetaverunt. Prophetae namque olim vocabantur videntes: quia quem ceteri nesciebant praevidebant: et aliis indoctis, verbis et scriptis suis insinuare curabant. Sic etiam et nos Christum videmus, qui post eius incarnationem ad fidem venimus; quia cuncta quae de eo legimus vel audimus, firmiter animo retinemus: et a prophetis veraciter praedicta, et ab apostolis fortiter confirmata, confitemur, laudamus et praedicamus. Beati ergo oculi eorum qui licet Christum in carne non viderunt, tamen fideliter in eum credunt; devote venerantur, caste diligunt: ardenterque suscipere desiderant.

Ecce Rex noster advenit de caelis; laeti occurramus ei: et devotis illum amplexibus suscipiamus. Laetentur caeli, id est

alti contemplativi; et exultet terra id est simplices activae vitae dediti, ante faciem Domini quia venit: quoniam venit salvare nos et dare se nobis. Iubilate montes laudem; et stillate doctores verbi dulcedinem: et fluant colles lac et mel ad omnium nostrum spiritualem consolationem. Canite tuba in Sion: excitentur omnes torpentes, dispersi congregentur in unum; conforten-tur pusillanimes, consolentur tristes, erigantur infirmi: omnes conveniant, singuli de locis suis properent; quia magnus dies in Israel: dies sanctus Domini, dies festus Regis aeterni appropinquavit. Laetare Ierusalem et conventum facite cuncti fideles qui diligitis Iesum Christum gaudium omnium se amantium; quia non in tumultu, nec in apparatu visibili apparebit: sed in spiritu lenitatis et mansuetudinis illum ab intus videbitis. Gaudeant igitur et praeparent se universi populi tribus et linguae: sed tu anima devota filia Sion, cuius tota intentio ad Deum conversa est, tu inquam magis exulta. Tibi enim per prophetam a Domino dicitur, tibi specialiter mandatur; tu ex nomine amicabiliter vocaris: ut audias et videas qualis est qui ad te venturus est. Ecce Rex tuus, venit tibi. Ecce Rex tuus; non terrenus non temporalis, nec mortalis: sed

caelestis aeternus et immortalis. Ecce venit non regnare in mundo: sed salvare: mundum sanguine suo. Ecce Rex, non rex Romanorum aut Francorum: sed Rex regum et Dominus omnium dominorum. Per hunc reges regnant in mundo: et sine eo nemo coronabitur in caelo. Rex caeli est iste; et venit non terram accipere: sed regnum dare caeleste. Qui ei servire voluerit, faciet illum secum regnare; et quicumque sibi oboedire contempserit: a regno eius exclusus erit. Ecce Rex tuus quem desideras quem amas: in quem credis, et in quo speras. Omnibus quidem creaturis Rex est generalis; tibi autem per amorem specialis: sicut proprius sponsus et amicus familiaris. Tuus inquam; quia pro te sollicitus amplius, tibi vigilantius intentus: tibi affectuosius inclinatus, propiorque coniunctus; ita ut dicere vere possis: Rex meus et Deus meus. Nam ab aeterno te dilexit: et nunc ut te liberet et salvet, de caelo a regalibus sedibus venit. In quo si gloriari volueris: nescio quomodo poteris contristari vel desperare. Ipse enim Rex et Gubernator omnium: et quae potenter fecit, sapientissime regit; ut merito Rex et Dominus dici debeat universorum: et tuus tamen ex speciali gratia donorum. Ab ipso dependet caelum et

terra: et eius imperio regitur omnis creatura. Huius potentiae nemo resistere potest: eius sapientia disponuntur universa. Sapientia et virtus eius cum ipso; et ipse fecit omnia: et non est finis magnitudinis eius. O quam excelsus et immensus est iste prae cunctis regibus et principibus: de quo propheta loquitur in psalmo. Deus autem Rex noster ante saecula: operatus est salutem in medio terrae. Ecce venit. Venit non in auro et argento, nec indutus purpura et bysso; non in equis phaleratis, aut armis splendentibus, non in clangore bucinae et citharae: sed in humilitate et paupertate, in mansuetudine et caritate; ut amaretur potius quam timeretur: ut attraheret magis ad se peccatores quam fugaret.

Sed propter quid venit? Venit propter suam nimiam caritatem qua te dilexit: ut redimeret quem perditum sciebat. Venit propter tuam necessitatem et defectibilitatem: quae multiplex et magna nimis erat. Venit a peccatis te liberare: et pretiosi sanguinis sui effusione purgare. Venit ignorantiam tuam illustrare: et viam veritatis ostendere. Venit infirmitatem tuam adiuvare: et tolerantiam in adversis docere. Venit a terrenorum appetitu revocare: et ad caelestia amanda sustollere. Venit virtutes praedicare: et

finem vitiis imponere. Venit gratiam infundere: et caelestium consolationum dulcedine laetificare. Venit omnibus bonis te replere: et ab omnibus malis eripere. Venit aeternam beatitudinem tibi donare: et pro te temporalem miseriam sustinere. Venit omnia sua tibi conferre: et super omnia dona se ipsum tibi in perpetuum fruendum praebere. Vt enim tu aeternaliter gauderes: venit ipse laborem et dolorem suscipere. Vt tu ditesceres: venit depauperari. Vt tu regnares: venit exulare. Venit ad errantem via; ad ignorantem veritas, ad mortuum vita: ad caecum lumen, ad infirmum medicus; ad desolatum consolator, ad damnatum liberator: ad seductum consiliator, ad desperatum salvator. Ecce propter quid venit: et quantum tibi suo salutari adventu contulit. Non misit angelum, non archangelum, non patriarcham non prophetam; sed venit ipse Rex angelorum, et Dominus prophetarum ad liberandum te: quoniam ipse est Dominus Deus tuus qui fecit te. Siquidem omnes reges et prophetae qui ante eum fuerunt, non potuerunt quemquam de manu mortis liberare, neque ad aeternam vitam perducere; sed iste Rex potentissimus et magnificus per saecula, de manu mortis populum suum

liberabit: vincula inferni destruet, et in paradisum electos suos perducet.

O si bene intellegeres et diligenter animadverteres qualis ac quantae maiestatis sit iste Rex gloriae; attolleres utique portas cordis tui affectuosissime, et introduceres ad te Regem perennis gloriae: quia cum summa exultatione, cum ingenti honore, et sollemni praeparatione, decet talem ac tantum Regem suscipere. Si enim mandasset tibi rex aliquis terrenus, aut unus ex principibus eius, cras veniam ad te, para mihi hospitium, volo apud te mansionem facere; qualem putas haberes sollicitudinem, quantamque duceres admirationem? Nunc ecce mandat tibi Rex de caelo loquens per prophetam, praeparare in occursum Dei tui Israel: quia ego veniam et habitabo in medio tui. Idcirco ad hunc suscipiendum hospitem, cordis tui adorna thalamum; quia non solum ad te venire, sed etiam in te habitare desiderat: et tamquam in thalamo suaviter requiescere. Felix anima quae in se huius tanti hospitis meretur adventum: et quem omnis creatura digne non capit, ipsa amativis desideriis in secretissimum trahit secretum; ut tanto felicius intus quiescat: quanto exterius nihil eam delectat. Beata plane, ad quam venire dignatur Altissimus de

caelis Rex regum Dominus; non ut iudicet aut terreat: sed ut pie eam tamquam bene cognitam et sibi praeelectam visitet et consoletur. Venit enim Rex mansuetus visitare et consolari omnes lugentes Sion: dare pacem habitantibus in terra; differre districtum iudicium, praerogare misericordiam: veniam tribuere peccantibus, suscipere paenitentes; nulli denegare gratiam: et postremo omnibus expectantibus se in salutem, gloriam praestare sempiternam. Amen.

IN NATIVITATE CHRISTI. DE FESTIS ANIMAE.

[III]

L*Vx venit in mundum.* Adiuva me omnipotens Pater, ut secundum desiderium cordis mei, dulcis aliqua et devota materia, de sollemnitate hodiernae festivitatis dilectissimi filii tui Domini nostri Iesu Christi, mihi meditanti occurrat: quae ad devotionem et gratiarum actionem meum torporem excitet. Illustra cor meum invisibili luce sapientiae tuae; qui hanc sacratissimam noctem veri luminis ortu fecisti clarescere: et hunc diem sollemnem festivis gaudiis sanxisti celebrandum. Neque enim quitquam iucundum erit mihi aut festivum: nisi tu ipse mentem meam

prius illustraveris; quatenus ab omni vitiorum tumultu serenata: in tantae sollemnitatis contemplatione rapiatur. Felix festivitas quando et mentis iucunditas sentitur: et spiritalibus epulis anima a te invitata large reficitur. Non enim festum mihi est: si in corde non est. At vero idcirco saepe exterius recolitur: ut gratius et iucundius intus celebretur. Nam exteriora festa, internorum sunt incitamenta festorum: et aeternorum quaedam praesagia gaudiorum. Quando igitur exterioribus festivitatibus interior homo meus bene concordat et congaudet; non mihi iam simplex sed duplex festum esse videtur: quia quod foris agitur, abintus sanctius tenetur. Est etiam maius duplex festum: est et sollemne. Quae anima spiritalis et devota melius intellegit: quae talia in spiritu et veritate celebrare consuevit. S p i r i t u a l i s e n i m o m n i a i u d i c a t. Et quantum unum festum cordis ab altero differt, atque iucunditate speciali praecellit: ipsa ad quam Iesus venire e t s e i n d i e f e s t o manifestare dignatur, suavi docta experientia satius novit. Ipse est enim de quo praecipua festa sollemnizantur: et beata, cui occurrit, ac sese laetanter videndum concesserit. Aestimo autem quod non semper uno eodemque devotionis affectu

anima ad Deum trahitur, nec pariformiter a suo dilecto visitetur. Et ideo secundum minores et altiores visitationes, potest non inconvenienter festorum discerni varietas; ita ut nunc duplex festum in anima sit: quando secundum prophetam David cor et caro pariter in Deo vivo exultant; dum tanta laetitia cordi infusa sentitur, ut exterioribus eam vocibus et motibus prodere oporteat: ac Deo devote iubilare hymnis et canticis delectet. Tunc autem maius duplex agitur; quando tanta est interioris hominis inebriatio, et exterioris sensibilis quaedam iucunditas: ut hanc capere et sufferre prae aestu amoris humana nequeat infirmitas; sed neque per aliqua verborum signa exprimi potest: quae anima secum geri in tali festo a Deo visitata sentit. Silentio magis contegenda sunt: si quando aliqua huiusmodi divinitus sentiri donantur. Soli autem Deo secretius illa confert: qui eam in silentio suo et sine voce melius intellegit. Oportet enim tunc omnem silere creaturam: quando Deus loquitur animae supra naturalem intellegentiam. Et tunc optime docetur: quando sic sermo cum solo Deo habetur. O doctor veritas: quam cito et perfecte imbuitur, cui te ipsum mani-

festas. In hoc festo aperiuntur tabulae altaris et sanctorum reliquiae ostenduntur; quia huic amanti animae abscondita scripturarum panduntur: et secreta caelestis patriae, sanctorum status, ac praemia aeterna pro speciali consolatione revelantur.

O magnum et iucundum festum: non omnibus sed paucis ad celebrandum concessum. Quam longe sunt haec sancta celebria a dilectoribus mundi; qui terrena tantum sapiunt: et ad sola exteriora respiciunt. Stultum est illis, et prope nihili esse videtur: quitquid exterius non fulget. Mirantur plerumque quomodo boni Deo vacare possunt, et a voluptatibus carnis abstinere; quia ignorant quantam intus consolationem spiritus habet et sentiunt: qui pro amore Dei cunctis voluptatibus mundanis renuntiant. Ignorant autem tales et errant: qui sola visibilia sequuntur et diligunt.

Sed quando sollemne animae festum agitur? Vtinam sit qui dicat et ad me pervenire faciat; si tamen dici valeat quod tam altum est et secretum: ut ab omnibus praecedentibus motibus sit remotum. Si quando igitur in excessu mentis anima posita, omnium praesentium et sui pariter oblita, solius Dei memor extiterit, atque ab omni

corporea imaginatione libera i: Liquet luminis abyssum transierit spe imper- aeterna; quis hanc neget sollemne festum agere, quae aeterni solis radiis illustrata, supra cuncta creata stat tam eleganter suspensa? Hoc autem totum magis spectare videtur ad aeternae beatitudinis gloriam: quam ad praesentis vitae miseriam. Nomen igi et memoriam sollemnis festi nunc tiu: quam veram experientiam habemus: quia perfecta eius claritas sanctis reservatur in caelis. O festivitas festivitatum: l mines et angeli congregati pariter laudant trinum et unum. O quam suf- niter ibi cantant, quam dulciter at ubi Deum semper praesentem clare intuentur, iucundeque spect Nimirum ex memoria illius iubila us et perpetuae caelestis sollemnitatis: dissonat mihi omnis iucunda festivitas praesentis temporis. Ad illud igitur solle nnc et aeternum festum, quod pro sui magnitudine nec concipi potest nec dici; totus affectus nostrae devotionis vehementer aspirare debet et incitari: quotienscumque in terris festa sollemniter celebrantur. Vnde omnia festa nostra potius sunt illius aeternae festivitatis quaedam praeambula: quam vera festa dicenda. Hic tamen in lumine fidei inchoantur: sed

filios g[illegible] luce gloriae cuncta perficientur. [illegible] enim angelica laus, et animarum sanctarum concentus suavissimus: ibi in praesentia Conditoris cuncti laetantur unanimes. Nobiscum vero bene agitur: si quid parum inde aliquando sentire donatur. Quem non delectaret hymnidicis angelorum choris interesse; ubi nulla voci[illegible] dissonantia, nulla levitas dissol[illegible]ns, nulla occupatio impediens, nulla necessitas perurgens, nulla affectio inficiens, nulla imaginatio distrahens; [illegible] materia turbationis, nulla occasio [illegible]tionis, nulla neglegentia, nulla confu[illegible] nullus labor, nullum taedium, nulla b[illegible]; sed summa pax et tranquillitas, [illegible] laetitia et dulcedo melliflua, summa [illegible]ia et deifica claritas, plena felicitas, [illegible] perfecta securitas? O quam breve est et modicum quod nos celebrando agimus, quam imperfectum et obscurum quod nos recolimus. Quamdiu enim corruptionis nostrae tenebras patimur, quamdiu mortale corpus gerimus: vix clare aliquid de immortalitatis luce et incircumscripto spiritu comprehendimus. Nam una paene nocte ac die nostra decurrit sollemnitas: quia nec diu in devotione potest nostra subsistere infirmitas. Et utinam maior pars temporis spiritualibus expenderetur harmoniis: et minus

haberet de externis frequentiis. Liquet satis considerata veritate, quod imperfecta sint nostra hic sollemnia quantumcumque alte cantetur vel pulsetur; quantumcumque interius iucundetur aut iubiletur: quia cito praesens laetitia per diversa distrahitur obstacula. Nec tamen id nimis mirum cum advenae simus et peregrini super terram; et totum tempus nostrae peregrinationis luctui magis aptum sit quam laetitiae: et festa celebrare potius spectet ad caeli cives quam ad exules filios Evae. Sed ne propriis miseriis deiciamur et gravemur, et divinorum beneficiorum immemores efficiamur: providit aeterna Dei sapientia, et sancta mater instituit ecclesia; quatenus in desiderio animae singulis annis Christi et sanctorum eius agantur sollemnia: ut devotio excitetur, fides incalescat, et caritas augeatur. Nam tanto devotius quis festa celebrat, digniusque in sanctis suis Deum honorat: quanto in spiritu plus proficit, et ad amorem aeternitatis se latius extendit. Propterea enim venit Lux in mundum, ut viam nobis demonstraret ad caelum: ut cor nostrum in sui amorem accenderet, et a cunctis terrenis extraheret; ut nobis lumen daret sapientiae, et tenebras fugaret ignorantiae: ut nos unum secum efficeret participes regni,

filios gratiae, consortesque aeternae gloriae. O gloriosa Lux de Patre nata; o inclita Dei Sapientia de virgine hac nocte procreata: da devote ac digne tibi gratias agere; da nomini tuo altissime psallere, reverenter inclinare, humiliter genuflectere, honorifice adorare: atque cum angelis sanctis gloria in excelsis tibi sollemniter decantare. Te enim decet laus et honor Domine: qui pro nostra salute dignatus es incarnari. Amen.

IN NOCTE NATIVITATIS CHRISTI DE QVAERENDO PARVVLO IESV.

[IIII]

Vaerite Dominum dum inveniri potest: invocate eum dum prope est. Surgite universi Christi fideles: concurrite ad hanc sollemnitatem Dominicae nativitatis. Adest namque nox sacratissima: in qua Redemptor mundi Iesus Christus nasci voluit de gloriosa virgine Maria. Surgite igitur omnes et vigilate: praeparate corda vestra et orate. Dominus venit: venite et adorate. Quaerite Iesum et invenietis; pulsate ad ostium, et aperietur vobis: intrate domum et videbitis. Rex noster advenit: Christus natus est nobis. Venite adoremus et procidamus ante eum: quia ipse est qui fecit nos. Venite angeli et archangeli:

cantate et exultate et psallite. Gaudete iusti in Domino; hymnum dicite Deo nostro: annuntiate inter gentes opera eius. Dominus nobiscum: nolite timere. Venit Deus in carne; nobiscum est humanitate: qui nusquam deest divinitate. Venite parvuli et magni: senes et grandaevi, iuvenes et virgines; cantate Domino canticum novum: quia mirabilia hodie fecit. Levate corda vestra cum manibus ad caelum: et super omnem exultationem date gloriam laudi eius. Dominus nobiscum: nolite contristari. Induite vos electi Dei vestimentis iucunditatis et laetitiae; abicite opera tenebrarum et induimini arma lucis: sicut in die clara, sic nocte hac sancta vigilemus. Gaudeamus et exultemus; cantemus et hymnizemus: iubilemus Deo salutari nostro. Offeramus ei vota nostra: praebeamus illi oris nostri obsequia. Dominus nobiscum, nolite recedere; nolite attaediari: sed state viriliter: et psallite ei alacriter.

Quis potest iam dormire; quando angeli cantant in caelo, et vox laudis resonat in excelso? Quis maneret in strato suo; quando omnes gestiunt esse cum Iesu in iubilo? Quis non surgeret hac nocte cum desiderio; quando omnia videntur esse in gaudio? Propterea gaude

et laetare filia Sion, iubila Ierusalem: quia hodie pax vera descendit de caelis, ad pacificandum et instaurandum quae in caelis sunt et quae in terris. Hodie lux vera illuxit super terram: ut omnem hominem illuminaret in se credentem. Hodie facta est laetitia magna in Israel: quia natus est Christus in Bethleem. Hodie per totum mundum melliflui facti sunt caeli; quia ex ore doctorum emanant sermones suavissimi: unde recreantur infirmi, consolantur devoti; instruuntur ignari, excitantur pigri: animantur fideles, et confunduntur increduli.

Hodie exultant angeli, laetantur archangeli: et omnes iusti in devotione sunt et gaudio spiritali. Hodie nox conversa est in diem et claritatem magnam: quia exortum est in tenebris lumen rectis corde, misericors et miserator Dominus. Sit nox ista in perpetuum benedicta: et inter dies sollemnes computata. Benedicant ei qui benedicere solent diei; et laudent eam omnes filii lucis: quia natus est in ea Christus filius Dei lux aeternae lucis. Non sit haec nox solitaria: nec a laudibus aliena. Non sit obscura; sed illustretur lumine desuper: atque in universa ecclesia accendantur luminaria multa. Nil in ea praetereatur quod ad decorem eius pertinet: sed usque ad or-

tum surgentis aurorae laus eius perseveret. Cumque dies inclaruerit: luceat sol iustitiae qui natus est in cordibus omnium se amantium: et rursus nova oriatur devotio in mentibus omnium celebrantium. Dies sanctificatus hodie illuxit; gaudeant omnes fideles: quia Deus olim praedixit. Fiat lux: et facta est lux. O vere beata nox veri luminis illustrata natali, atque angelicis adornata fulgoribus: quorum canticis et laudibus gaudiosior effecta est cunctis per orbem fidelibus. O vere beatissima nox, clarior omnibus saeculi noctibus; quae scire meruit tempus et horam: quando de virginali utero egressus est Dei filius nostrae fragilitatis corpore indutus. O sacra et illibata nativitas: quam dedit virginalis fecunditas. O supra naturam fecunditas; quam ornavit virginea puritas, et summa elegit maiestas: ut salvaretur humana mortalitas. O benedicta et gaudiosa nativitas; quae maledictionem primorum parentum nostrorum, in caelestem convertit benedictionem: et eorum maerorem in gaudium mutavit sempiternum. Merito haec nox venerabilis est et amabilis omnibus hominibus: in qua Christus nasci dignatus est pro omnibus liberandis. Benedicta sit ergo sancta Trinitas: cuius bonitate et consilio, hominis

dignitas est reparata, et diaboli decepta calliditas. Benedico te Pater caelestis: qui dilectum filium tuum ad nostram redemptionem in mundum misisti. Benedico te fili Dei unigenite Iesu Christe: qui propter nos homines redimendos naturam nostram assumpsisti. Benedico te Spiritus sancte paraclite: qui cuncta redemptionis nostrae sacramenta ab initio usque in finem gloriose et mirifice perfecisti. Sit tibi infinita laus et gloria; sit honor tibi et imperium o summa sempiterna Trinitas: cuius providentia et ordinatione facta est nobis tam iucunda et sollemnis festivitas. Amen.

DE DEVOTA VISITATIONE NATI PVERI IESV.

[V]

N*Vm quem diligit anima mea vidistis?* Vobis loquor angeli sancti: dicite mihi de Iesu meo quod nostis. Vbi est parvulus qui natus est nobis? Indicate mihi quem diligit anima mea. Quod si mihi indicare non vultis: dicite saltem per eos quos dignos iudicaveritis. Vobis loquor pastores: dicite mihi de Iesu meo quod nostis. Vbi est parvulus qui natus est nobis? Quid annuntiavit vobis angelus? Annuntio inquit vobis gaudium magnum: quia natus est vobis hodie Salvator qui est Christus Dominus in civi-

tate David. Et quod vobis signum dedit? Invenietis ait infantem pannis involutum: et positum in praesepio. Et quid cantaverunt angeli sancti? Gloria in excelsis Deo cantaverunt: et in terra pax hominibus bonae voluntatis addiderunt. Et post haec quid vos fecistis? Statim cum festinatione et gaudio transivimus usque Bethleem: et invenimus Iesum in praesepio iacentem. O mi quid audio: quam dulce est et iucundum quod percipio. Sufficit mihi modo. Vadam et videbo hunc puerum: antequam moriar. Expectate tamen paulisper; ibo vobiscum: et hospitium unum erit omnium nostrum. Et vos angeli omnes concurrite: et recto itinere ad praesepe Christi me perducite. Aperite mihi Ioseph et Maria; aperite ostium dilecti mei: ut ingressus tabernaculum eius, adorem sancta vestigia eius. Omnes reges terrae desiderabant videre faciem Salomonis: et audire sapientiam eius. Et ecce plus quam Salomon hic. Sinite ergo me introire: ut deosculer scabellum pedum eius. Hic est enim de quo praelocuti sunt prophetae; quem annuntiaverunt angeli: quem visitaverunt pastores. Hic est quem quaero quem amo: quem videre desidero.

Quid trepidas anima mea? Clama pete pulsa: donec aperiatur tibi ianua. In-

gredere locum tabernaculi admirabilis: usque ad domum Dei. Accede fiducialiter, et iunge te parvulo recens nato cordialiter; quia non abiciet te nec fugabit: sed libenter admittet, et gratiam suam tibi ostendet. Ne timeas a facie vagientis in praesepio: plangit tua peccata, non sua incommoda. Venit enim te quaerere: non perdere. Venit te salvare: non iudicare. Venit te solvere: non ligare. Venit mala pati: non irrogare. Cupit te liberare: non incarcerare. Quid trepidas ad pauperculum puerum? Deus est inquis: et in manu eius potestas et imperium. Verum est. Sed non modo venit ut iudicet: sed ut peccata dimittat. Praetendit misericordiam: suspendit vindictam. Offert gratiam: differt iram. Ostendit amorem: excludit timorem. Appetit magis amari: quam timeri. Dic ergo. Salvator meus et Redemptor meus es tu: Domine Deus meus bene advenisti hodie. O desiderabilis et nimis amabilis puer; ostende mihi misericordiam tuam: qui nondum idoneus sum videre gloriam tuam. Porrige mihi dexteram tuam: qui non sufficio portare iustitiam tuam. Propter immensam caritatem tuam, dele omnem iniquitatem meam. Infirmus sum et ulcerosus, sana animam meam. Caecus sum et nudus; illumina tenebras meas: et orna me vir-

tutibus veris. Aridus sum et claudus; irriga faciem meam lacrimis, et dirige omnes gressus meos in semitis tuis. Tibi dicit cor meum, exquirit te facies mea; faciem tuam Domine Iesu videre desidero: et cum angelis et pastoribus devote visitare. Tu es enim salutare vultus mei et Deus meus: vere super omnia mihi amandus. Nemo te pulchrior, nemo amabilior: nemo te nobilior, nemo te sanctior. Tu omnibus sapientibus sapientior: omnibus ditior, omnibus maior. Tui sunt caeli, et tua est terra: mare et omnia quae in eis sunt. Tuus est dies et tua est nox: aestatem et ver tu plasmasti; et omnia certis temporibus ordinasti: qui in obscura nocte et hiemali frigore nasci voluisti.

O mira et ineffabilis dilectio Dei et Domini mei Iesu Christi vagientis in praesepio: quem laudant et adorant omnes angeli in caelo. O quam magnas gratias teneor retribuere amantissimo Domino meo Salvatori ac Redemptori meo pro salute meo nato: qui in stabulo coram animalibus non refugit hospitari quasi pauperculus homo. Certe nil dignum laudis habeo: sed tamen voluntatem bonam libenter tibi offero in signum caritatis et gratitudinis. Quid amplius? Cantabo cum angelis sanctis;

an plorabo ex compassione, recogitando lacrimas pueri vagientis? Vtrumque placet, utrumque agere delectat: et cum Iesu plorare, et cum angelis Iesum laudare. Et hoc totum ad gloriam Dei opto facere; atque me ipsum coram oculis maiestatis eius humiliare: qui se ipsum usque ad formam parvuli pueri humiliavit.

DE MANSIONE APVD VENERABILE CHRISTI PRAESEPE.

[VI]

Quam reverendus est locus iste: non est hic aliud nisi domus Dei et porta caeli. Intra intra anima mea hoc Regis pauperculum domicilium; pete hic hodie hospitium: colloca hic mansionem tuam; mane apud Iesum et Mariam: et celebra cum eis festivitatem hodiernam. Noli alibi divertere; sed sta hic hodie: aut sede humiliter prope praesepium. Bonum est tibi hic esse: et multo melius quam in auratis regum domibus habitare. Multum tibi placere debet habitatio huius domunculae, et societas istorum trium simul hic commorantium; quia et si offendunt parietes propter suam vilitatem: sunt tamen incolae eius valde nobiles propter suam patientiam et virtutem. Hic ergo hodie habitabis: hic subsistes, hic perseve-

rabis. Ingredere tamen melius et contemplare structuram huius loci diligentius; inquire et inspice ubi positum sit illud venerabile praesepium, continens Creatorem mundi: servans Deum puerum, caelestem thesaurum, redemptionis pretium, angelorum gaudium et hominum. Vide quomodo Deus homo natus iacet ligatus in cunis et tacet; quam abscondite et pauperrime degit in alienis: qui cuncta largitur cum Patre in caelis. Amplectere hoc nobile praesepium amorosis bracchiis; et osculare illud frequentibus osculis: dehinc et Iesu pedibus humiliter provolvaris. Hic Deum adora: hic ex devotione plora. Hic vigila hic ora: hic lege, hic canta. Hic psalle, hic iubila: hic toto corde tripudia. Huic puero manifesta si quid triste habes vel grave; huic desideria tua expande: et cum eo cuncta pertracta. Dulcis et amandus puer docebit mites vias suas: et humilium suscipiet preces. Ipse novit curare infirmos; sanare contritos corde, et alligare contritiones eorum: dare remissionem lugentibus, et liberare ab omnibus passionibus. Da huic cor tuum: et pete ut in eo scribat dulcissimum nomen suum. Da ei totum quod habes: et esto eius totus, amodo et usque in sempiternum. Amor Iesu aeternus et immensus faciet hoc, ut

te ipsum relinquas: et Iesum super omnia diligas.

Vide nunc anima mea, et considera: quantae hic sint divitiae et gloria. Non noto gazas perituras, nec saeculares laetitias; sed incarnatam Dei sapientiam, virginem puerperam: Ioseph ministrantem, et angelicam turbam concinentem. Vere Dominus est in loco isto: et ego suadeo tibi nullatenus hinc recedere. Vbi invenies quod hic repertum habes? Si universum lustrares mundum, non invenires talem societatem: tam sanctum conventum, tam unanimem congregationem. Sanctissimi in caelo et in terra sunt hic congregati: licet a mundanis valde neglecti sint, et quasi nihil reputati. Nam in toto orbe non sunt facta tanta mirabilia, nec tam rara nova visa; nec tam iucunda audita gaudia: sicut in hoc brevi tugurio, ubi degunt Ioseph et Maria, et Iesus infans positus in praesepio. Coniuncti sunt hic Deus et homo, mater et virgo: senex et puer.

Pensa quid sibi velit ista dignatio, tanta pietas, tanta dilectio; tanta humilitas, tanta paupertas, tanta dulcedo, tanta gratia: et tam abundans misericordia. Revolve omnia antiqua gesta de Christo prophetantia; et vide quomodo hodie adimplentur scripturarum testimonia: et

sanctorum prophetarum devota desideria. Intuere etiam beatissimae virginis Mariae pia obsequia; quam ingens ei sit exultatio cum nobili prole sua: quam sublimis contemplatio, videre Dei filium de se genitum, ante se in praesepe locatum. Sic omnia pertracta et considera: tamquam singulis praesentialiter interesses. Non enim minor debet esse affectus et devotio ad ista cogitanda quae iam actu transierunt: quam si eadem coram te hodie fieri cerneres. Maneat ergo apud te recordatio sancta renovata per singulos annos; immo non tantum semel in anno recordetur Iesus natus et in praesepio collocatus: sed saepius tuis exercitiis interseratur. Magna ab hoc puero discitur sapientia; magna puritas et patientia: quae totam vitam tuam aedificare sufficiant. Omnis siquidem Christi actio, tua est instructio: et omnis eius passio tua est consolatio. Ipse enim factus est tibi et omni populo, salus et redemptio. Docet te exemplo suo magis quam verbo; efficacius persuadet factis propriis: quam actibus alienis. Semper ergo nova tibi sit sacra Christi nativitas: nec umquam sine attenta consideratione pertranseat tam honoranda festivitas. Et si exterior veneratio transit cum tempore: non tamen diligens consideratio transibit a mente.

Non sis igitur paupercula anima mea Deo pro hac gratia ingrata, quae tam sollicite es quaesita; tam misericorditer attracta, tam benigne vocata, tam dulciter visitata: tam copiose hodie laetificata. Non enim fas est te esse in tristitia ubi natalis est vitae: nam ubique dies agitur laetitiae. Tibi hodie parvulus Iesus natus est, tibi datus est filius; ut cum parvulo parvula fias, cum paupere pauper, cum humili humilis, cum patiente patiens, cum miti suavis ac mitis. Inclina te ergo illi humiliter, submitte te libenter; ut sic merearis cum eo exaltari aeternaliter: qui pro parvulis colligendis descendit ab altis caeli sedibus Iesus Christus Dei filius.

Collige nunc in hoc brevi temporis spatio: quae per totam vitam tuam tibi proficiant. Quid scis si hoc ultimum festum tuum sit in mundo? Et utinam tam devote hoc modo celebres, tam studiose recolas; ut magnam erga Iesum fiduciam concipias: quatenus et in extremitatis tempore, ad aeternum festum merearis cum ipso transire. Nec dubium quin a te districte exigetur: quantum te illi in vita conformaveris. Cum ergo tempus adhuc superest, et exercendi studium iuvat, age ut infructuose non transeat; sed talem cum eo amicitiam ineas; quatenus inter electos amicos eius cognoscaris. Si

Christo placuit haec pro salute tua exhibere: non sit tibi pigrum, de his intentius cogitare. Tacet Christus ore: sed loquitur opere. Tacet lingua: sed fantur tenera membra sua. Loquitur eius humilitas: loquitur et magna eius indigentia. Tacet etiam beata virgo Maria: sed non tacent elementa. Absconditur in praesepio: sed manifestatur ab angelo. Vilis et abiectus apparet in pannis: sed pretiosus declaratur in signis. Turbatur Herodes: sed requirunt eum pastores. Dedignantur scribae et Pharisaei: sed adorant eum beati tres magi. Considera itaque in eo non solum magna et sublimia, sed etiam parva et humilia; quia in utraque natura apparet magnus Dominus et laudabilis nimis: excelsus super omnes angelos, et humillimus inter homines. Coniuncta sunt humana divinis, summa imis; pretiosa vilibus, magnifica parvis: digno honore cunctis simul veneranda fidelibus. Non ergo te scandalizent panni: qui humilitatem praedicant filii Dei. Nec te conturbet pauperculum praesepium: quod sibi elegit Rex regum et Dominus angelorum. Vide non quid oculis carnis sit nitidum: sed quam magnum salutis hic agitur mysterium. Inspice Iesum et Mariam, Dominum mundi et dominam: quia non habent

aliquam cum saecularibus curam. Non sunt hic magna palatia: sed caelestia solacia. Non hic resonat clangor tubae aut citharae: sed audiuntur voces caelestis militiae. Vtinam in spiritu sentias te omnibus istis interesse: nec alibi posse durare. Prope est nunc Verbum Dei ori tuo: tantum recto si quaesieris corde. Nam invenitur in gremio matris: qui ante saecula erat in sinu Patris. Tam propinquus factus est tibi Deus, ut possit teneri tamquam puerulus; portari ut infantulus: quoniam Verbum caro factum est, et habitavit in nobis. Ecce quem totus mundus non capit: ut pauper in praesepio iacet. Et qui omnia verbo virtutis suae portat: ipse a matre portatur. Quem laudant cherubin atque seraphin: modico lacte alitur. Quid horum non mirabile; quid non amabile? Quid vis amplius habere? Quomodo potuit tibi propinquior et similior esse? Ecce os tuum et caro tua: Deus tuus factus est frater tuus. Quis vidit huic simile; aut quis audivit umquam tale? Vae tibi si ab illo recesseris: et bene tibi si toto corde ad eum accesseris. Accede cum fiducia ad thronum gratiae eius; quia licet pauper sit rebus: sunt tamen in ipso omnes thesauri sapientiae et scientiae Dei reconditi. Para proinde labia munda ad osculan-

dum; oculos lava lacrimis ad videndum: purga manus ad tangendum; expande bracchia ad amplexandum: flecte humiliter genua ad adorandum. O si haberes nunc scrinium mundum, pulchriter auro ac gemmis undique decoratum: ut in eo reponeres Deum puerum natum. Sed nullum est scrinium tam aptum et dignum ad recipiendum Deum puerum: sicut cor tuum ab omni malitia purum. Ipse enim non requirit exteriorem ornatum: sed quod exterioribus ornamentis mystice signatur, hoc est sibi valde carum et gratum. Sed quomodo apta eris ad digne recipiendum eum? Nigra es et deformis: et ille pulcher nimis et decorus. Quid facies? Recedere ab eo non expedit: et accedere illota facie non decet. Quomodo mundaberis multis irretita vitiis? Sed noli nimis vereri: nec de plagis tuis desperare. Displiceat tibi quod talis sis: defle maculas culpae, ablue intima contritione reatus conscientiae; et pete ab eo oleum misericordiae, largitionem plenae indulgentiae: ac restitutionem novae gratiae. Non eris desperata: quamvis valde maculata. Puer iste scit immunda purgare, nigra candidare, turbulenta serenare, amara dulcorare; gravia levigare, et omnia vitiosa extirpare: gaudium et pacem

cordis cito praestare. Talis est qui maculari non potest: cuius attactu morbidi sanantur, et convalescunt infirmi. Nunc ergo para illi abintus pulchrum praesepium: in quo reponas Iesum Dei filium.

DE GAVDIO HVIVS DIEI ET DEVOTO OBSEQVIO IESV.

[VII]

G*Audens gaudebo in Domino: et exultabo in Deo Iesu meo.* O dulcissime Iesu et amantissime puer, gaudium meum et corona mea: tibi cantare et iubilare desiderat anima mea. Sine me unum laetum diem tecum peragere: et spiritalibus gaudiis hunc sanctum diem expendere. Licet enim brevis sit dies et transitoria nox natalis tui; materia tamen exercendae devotionis magna est, et velut indeficiens ignis in altari. Opto ergo hunc diem fore longiorem, et me solito in eo devotiorem; ut fervor non transeat cum tempore: sed magis augeatur sedula meditatione. O dies laetitiae, dies Regis aeterni; noli me tam cito relinquere: sed esto mihi causa gaudii perpetui. O quando veniet dies illa cui nox non succedit: quae temporum vices nescit, sed semper lucet et diescit; ubi facie ad faciem videtur Deus, ubi perfecte amatur et laudatur Iesus, ubi numquam distrahi-

tur ab illo cogitatio, nec inquinatur cordis affectio: sed est ipse omnia in omnibus. Propter illum aeternitatis diem ista temporalis colitur; et ut ibi semper cum Iesu viverem: voluit ipse hic unus esse mortalium.

O venerande et summe amande Iesu, o dulciter amplectende, digne adorande et semper praedicande puer illustrissime; tu es unicus dilectus meus, prae omnibus et super omnia exquisitus: cui me debeo totum, et quidquid adicere vel desiderare possum, non est satis ad votum. Tu enim excellis totum: et quidquid capere possum vel dare, paene nihil est et minus quam modicum. Ego scio et credo fideliter, quia propter me huc venisti: propter me hic poni humiliter voluisti. Fecisti enim haec omnia propter meam aeternam salutem: et propter tuam immensam caritatem, mihi carius commendandam.

O quantum te teneor diligere, quantum laudare et benedicere cum angelis et archangelis, cum sanctis et omnibus bonae voluntatis hominibus: quia pro me incarnatus es et homo factus. Mirum si umquam poterit a te cogitatio mea avolare: et post tuae dulcedinis gustum, ad aliud quidquam divertere. Vere tu es manna absconditum, omne habens in se delectamentum: et omnem vincens alie-

Iesus manna absconditum

nam suavitatem. Tu paradisus voluptatis, tu hortus deliciarum; tu fons sapientiae, sol iustitiae, lux mundi, gaudium caeli, pax cordis, solacium animae: spes in tribulatione, refugium in temptatione, auxilium in omni necessitate. Tua praesentia gaudium mihi facit: tua absentia luctum saepe parit. Hoc autem totum amor facit, qui extra non sinit amantem quiescere: sed aut laetari in te, aut dulciter pro te flere compellit. Quis me huc adduxit; nisi amor? Et quis de caelo te traxit: et ad me inclinavit; nisi amor? O amor et amor: quam dulcis et fortis est hic amor. Inde fit tam ingens intus clamor, et tam vehemens nascitur ardor: cui nihil sapit nec libet, nisi Iesus aeternus amor. Iste facit mundum contemnere: et omnia tamquam nihilum reputare. Iste facit propria relinquere: et sub iugo oboedientiae vivere. Iste facit delicias carnis respuere: et laborem paenitentiae ardenter appetere. Iste facit tumultus saeculi fugere: et Deo in silentio vacare. Iste facit mundo mori: et soli Deo vivere.

Amor Iesu cordialis

Amor Iesu trahit cor meum ad praesepium: et vult ut ei exhibeam devotum obsequium. Et nunc quid faciam dilecto puero Domino Deo meo, parvulo pro me facto? Numquid mei indiges; qui caelum

et terram ad nutum possides? Et si mei servitii non eges: ego tamen tui indigeo, cui servire teneor pro posse; cum mihi gratia et virtus semper ex te crescat: et totum bonum meum ex te pendeat. Vtinam possem aliquid agere tibi acceptabile: hoc enim mihi esset valde desiderabile. Et si in carne tibi ministrare non potui, nec ad hoc dignus fui admitti: in spiritu tamen cuncta agere possum affectu cordis, et studio bonae voluntatis. Nam et fratribus meis pro nomine tuo serviendo, multa implere possum pietatis opera: quae tu reputas quasi tibi facta.

Excitatio per verba amativa

Siquidem devotionem meam erga tuam sacram infantiam: excitare cupio verbis amativis. Certe abhinc non ibo, sed hic iuxta te sedebo; et contemplabor interdum amabilem faciem tuam: ut sic melius meam obliviscar miseriam. Hic meditabor in mandatis tuis: et exercebor in mirabilibus tuis. Hic sublevabor a terrenis: et caelestibus associabor. Hic cogitabo dies antiquos: et annos aeternos in mente habebo. Hic considerabo novissima mea: et annos meos in gemitibus. Hic placabo faciem tuam precibus: et iudicem meum deprecabor. Hic memor ero operum tuorum: et innumerabilium beneficiorum humano generi collatorum. Hic inveniam cor meum: hic relinquam

me totum. Melius est enim ut cor meum Iesus habeat quam ego; quia cum illo est in pace: mecum autem in inquiete. Hic dormiam hic requiescam: et suavis erit somnus meus. Hic media nocte surgam ad confitendum tibi: et pro delictis meis deprecabor. De mane evigilabo ad te: et nomini tuo cantabo tota die. Si exiero dicam cito revertar: et si diu tardavero, veniam impetrabo. Iterum orabo et faciem tuam placabo: nec gratias agere cessabo. Surgam in admiratione magna: et laudabo mellifluum nomen tuum benedictum in saecula. Sedebo iterum in paupertate mea; sciens quod non sum dignus nec sufficiens cogitare tam ineffabilia bona: super omnia desiderabilia mundi suavia. Deinde reverenter te adorabo: et omnia bona tua tibi praesentabo; volens et cupiens ut omnia opera tua te laudent: quamvis plene te laudare nequeant. Propterea rogo ut te ipsum tu ipse laudes; quia nisi te ipsum laudaveris: numquam eris plene et digne laudatus. Lauda nunc anima mea Dominum: lauda Deum tuum Sion. Lauda Iesum Salvatorem; et si perfecte laudare non potes: tamen ex parte pro viribus tuis laudare ne cesses.

Laudabo te Iesu bone, dulcis puer et amande in vita mea: psallam Deo meo

quamdiu fuero. Tu enim invitasti me, ad tuum sanctissimum praesepe: in quo dignatus es pro me indigno iacere. Quis me hinc possit abducere? Nemo Domine Iesu: quia dilectus meus es tu a quo nolo separari in aeternum. Manebo igitur hic in servitio Domini mei, et dominae meae sanctae Mariae, et sancti Ioseph nutritoris tui: si forte opus sit aliquid ministrare. Faciam igniculum, conflabo diligenter: parabo mensam, et aquam apportabo. Mundabo aream, scopabo domunculam; rimas obstruam et foramina: propter vim ventorum et pluviam. Sternam hoc nobile et regale praesepium; componam decenter in eo faenum vel stramina: quia non sunt hic aliqua pretiosa linteamina. Dehinc rosas colligam et lilia: flores afferam et gramina; adornabo hoc sanctum cunabulum, quod mihi non sordet ut stabulum: sed magis delectat quam imperiale palatium. Aperiam etiam fenestram; ut claritas Dei intus fulgeat, et sancti angeli desuper involent: atque totam hanc domum dulci iubilatione repleant. Ianuam caute custodiam; ne Herodes intret ad perdendum puerum: quem suscepi fideliter custodiendum. Nam prius me paterer occidi: quam sacrilegas manus in illum mitti. Et si necesse fuerit

fugere, et ille sic voluerit habere: ero paratus etiam in Aegyptum transire. Venientibus autem pastoribus, cum gaudio eis aperiam: et in hanc summi Regis aulam introducam. Ipsi sunt enim quibus angelus istud mysterium nuntiavit: et ad visitandum direxit; quos devotio adduxit: et divina laudatio reduxit. Dehinc adventantibus sanctis magis ab orientis partibus, alacriter occurram tam honestis hospitibus regibus et comitibus; salutatisque reverenter ut decet omnibus, invitabo eos ad ingressum huius curiae, ad videndam faciem Regis et reginae: cuius signum fulget in caelo mirabile. Cum intrantibus introibo; cum adorantibus adorabo, cum offerentibus me ipsum offeram ex toto: et quidquid habere potero, hoc totum do in holocaustum Domino. Illis autem revertentibus ad propria: ego manebo hic in curia; et serviam Domino meo Regi: suaeque benedictae matri, perpetuae et gloriosae Mariae virgini. Nullus me de hac curia revocare poterit: nulla bulla, nulla auctoritas, nulla dona vel promissio avertere. Hic statuam testamentum meum; hic firmabo pactum aeternum: hic vivam hic moriar, et erit totum factum.

Placeat tibi obsecro domina mea sancta Maria: ut sim in obsequio tuo filiique

tui Domini mei, cum omni devotione et reverentia. Magis enim delector hic esse et vobiscum mendicare: quam cum regibus et principibus mundi deliciari. Quod si necesse fuerit etiam mendicare: exibo protinus, et sufficienter mendicabo nobis. Et si nemo voluerit aliquid dare; rogabo sanctos angelos suppliciter: et illi nobis de caelo ministrabunt sufficienter. Nam pro pane terreno: pluent nobis manna caeleste. O Iesu manna cordium habens in se omne delectamentum: tu es cibus noster et solacium. Affectus devotionis hic loquitur: et optime sapit amanti quidquid hic coquitur. Obsecro quoque te venerande pater Ioseph, qui ita appellaris pro dignitate ministerii tui, et occultatione sacri secreti: quatenus me digneris in adiutorium tuum admittere. Iube aliquid afferri pro solacio matris et pueri: ego ero paratus ad obsequia huiuscemodi.

O si scivissem quando huc primum venistis; ivissem utique vobiscum: et bovem vel asinum duxissem. Mantellum dominae meae vel saccellum Ioseph per tantum viae spatium libenter portassem: aut etiam hospitium procurassem. O utinam tam prope fuissem, ut sanctos angelos cantare audivissem, et hoc gaudium magnum mihi nuntiatum fuisset; eia quam laetanter et festinanter usque Bethleem

transissem, et ipsos pastores si potuissem, citius praecucurrissem: ut sic Dominum meum natum, primus videre meruissem. Et si illi reverterentur ad gregem suum: ego tamen permansissem apud Deum puerum. Maluissem omnes oves relinquere: quam Iesum meum deserere; aut etiam totum gregem vendere: ut inde Dominum meum cum sua familia pascerem. Sed non est omnibus datum, videre Verbum Dei incarnatum: et tam innocenter in praesepio collocatum. Omnibus tamen pro nunc est praedicatum, et toti mundo propalatum: ita ut si quis credere voluerit et salvari petierit, atque integro et puro corde ad hunc puerum accesserit; omnium peccatorum suorum remissionem ab eo accipiet: et vitam aeternam post hanc mortalitatem ipso donante possidebit. Amen.

DE DESIDERIO VIDENDI ET OSCVLANDI IESVM.

[VIII]

Ostende mihi faciem tuam: sonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis et facies decora. Haec sunt verba amantis animae, ad te dulcissime Iesu Christe. Sed obsecro te puer bone: ut mihi peccatori concedas etiam haec verba in desiderio animae dicere. Quando enim potero satiari, de te cogitare et lo-

qui? Tu enim salutare vultus mei, et Deus meus. Ostende ergo mihi faciem tuam: et salva erit anima mea. Quotienscumque tristis fuero, aspice in me et miserere mei: et consolabitur anima mea. Tu enim spes mea a iuventute mea: et usque in senectam et senium ne derelinquas me. O quam amabilis et suavis factus es hominibus: pro quibus dignatus es puer parvulus fieri. Nam tali amore me trahis ad te, et constringis vehementer in tua dilectione. O dulcissime et amantissime puer Iesu: dignare mecum hodie parumper solaciari. Anima mea diligit te: quia tu prius dilexisti me. Propter nimiam enim caritatem tuam, et incomparabilem dulcedinem quam ad me gessisti: de illa occulta habitatione caelesti ad visitandum et consolandum me in carcerem huius mundi descendisti. Et nunc bene fecisti veniendo: et multum sapienter et dulciter egisti tali modo apparendo. Formam pulcherrimi pueri assumpsisti, naturam humanam induendo: qui in divinitate purus et simplex sine omni figura permanens omnem intellectum excedis. Sed ego rudis talem substantiam omnem formam excedentem capere non valui: ideo condescendendo mihi naturam meam tibi unisti, notam proponens hominis formam; ut sic propin-

quitate naturae maiorem affectum ostenderes: et per visibilem aspectum hominis ad invisibilem Deitatis substantiam manu duceres.

O dulcissima incarnata Dei sapientia: quam dulciter et sapienter me allicis tua amabili infantia. Converte nunc faciem tuam ad me Iesu bone, et noli me reprobare a pueris tuis; sed iucundum praebe mihi aspectum: ut te viso laetetur cor meum, et novum sentiat exinde gaudium. O felix hora quando pietatis tuae oculis me intueris: et gratiam desideratam mihi ostendis. Hoc enim signum clementiae est: hoc mihi fiduciam praebet et solamen. Hoc etiam invitat accedere ad osculandum pedes, manus, et os tuum benedictum. O sacri et omni amplexu dignissimi pedes Domini mei Iesu Christi parvi et teneri, intra praesepis angustias artati; qui pro me adhuc ambulabitis: et saepe fatigati eritis. Heu frigus non modicum sustinetis: quia sufficiens tegimentum ad induendum, et ignem ad calefaciendum forsitan non habetis. Isti sunt tenelli et dilecti pedes Domini mei Salvatoris: adhuc in cruce acutis clavis perforandi. Et tunc vehementer cruentabitis: qui modo validum gelu patienter sustinetis. Isti sunt pedes ad evangelizandam pacem rectissimi; ad

pedes Iesu

calcandum iter asperum praeparati: ad ostendendam viam perpetuae salutis mundo destinati. Isti sunt pedes misericordiae et iustitiae; ante quos procident Aethiopes, fugient daemones: et adorabunt reges et principes. Tunc accedent peccatores paenitentiam agentes; et devote eos deosculantes: veniam consequentur et gratiam.

Manus Iesu

O amande puer, non tantum pedes: sed et manus et caput ac cetera membra praebe mihi ad osculandum, benedicendum et laudandum. O pulcherrimae et mundissimae manus, vere tornatiles: nihil superfluum vel diminutum habentes. Istae sunt manus tuae Domine quae me fecerunt et plasmaverunt: et nunc ad reparandum me venerunt. Istae me iuvabunt operari fideliter: et confortabunt contra varias temptationes viriliter. Istae sustentabunt me in bono ne corruam: et erigent a malo ne desperem. Istae benedicent parvulis: et donabunt sanitatem multis infirmis. Istae contra diabolum pugnabunt: et omnem virtutem eius ad nihilum deducent. Istae post multos annos cruci affigentur: et tunc latos sanguinis rivos emittent. Istae in cruce extensae pro me supplicabunt: et peccatorum mihi indulgentiam vulneratae impetrabunt. Istae portas paradisi

aperient; valvas inferni destruent: et vinctos eius inde liberabunt. Istae in iudicio cum suis cicatricibus hominibus apparebunt: et quanta Deus pro salute eorum operatus sit et passus, patenter demonstrabunt. Sit haec laeva sub capite meo: et dextera ista amplectatur me. O si tantum bonum meruero: quam felix et laetus ero. Ex hoc iam fiducialius ad oris osculum audebo accedere: et labia mea sanctis labiis tuis ausu caritatis imprimere. Et si terret altitudo divinitatis; provocat tamen maxime similitudo humanitatis: et mira suavitas infantilis parvitatis.

Os Iesu

O sacrum et illibatum os Domini mei, plenum sapientia et gratia; tu me docebis vias vitae, tu me replebis iubilo: tu me consolaturus es sermone bono. Si enim gratus est nonnumquam hominis docti sermo; quanto magis sapiet verbum gratiae ex ore tuo? O mellifluum os Domini mei, quam pulchra sunt labia tua; quam candidi dentes tui: quam suaviter stillabit eloquium tuum. Hoc ergo os Domini loquetur iudicium et iustitiam; percutiet labiis suis impium: et conteret scelestos de terra. Aperiet abscondita scripturarum: et arcana caelestia reserabit. Manifestabit consilia cordium: et hominum sapientiam destruet atque con-

silium. Tacebunt ad te ins
buntur reges et principes
vertentur nobiles et ignobile
ori suo silentium imponen
quente Deo, obmutesc
orbis: et omnis virtus ca
tui oboediet imperio.

O pretiosum et aureum os
torum; quis dignus erit
osculari, aut tui capitis
gere? Nimirum anima p
quae ait. Osculetur me os
Quae diligit osculum
autem timet, veretur accede
reconciliat, nil sic Deu
sicut purus amor Dei et co
tus sui. Obsecro te puer bon
dulcissime, puer parve et magn
misericordiam hanc cum servo t
patiaris te humili dignatione tang
plecti, et osculari amoris osculis: q
diu parvulus es et in praesepio i
Nam sic dulcius amaris; carius ten
levius portaris, et minus formidaris.
vir factus non sic agere licet: sed
maturiora transire oportebit. Omnia te
pus habent. Nunc tempus est amplexan
postea erit tempus plangendi: quando p
osculo oris dabitur tibi poculum amara
confectionis. Nunc melius sapit gaudium
nativitatis: sed postea sentietur maior

...sionis; quando extenderis ...e: qui modo fascia cinctus ...aesepe. Da mihi puer aman-...tis tuae osculum: et recipe meae obsequium. Intuere ...derium, et praebe sacrum ...sculum; et sit mihi hoc ... ac mutuae dilectionis ...bile vinculum. Scio et ...ris actus tuus sanat; amplexus ...mea ...um amorem imprimit. ...rim... intus, ab affectu carnali ...pr... amplecteris, tibi coniungis: ...mar...more fervere facis, dulciter ...bar... Nunc dicito mihi quid tibi ...: et fac me experiri quod dicitur. ...pe inquit puer iste osculum, et ...ge mysterium; quia nemo scit nisi ...ccipit: nemo accipit, nisi qui in ...u ambulare didicerit. Tunc osculor ...uando donum amoris mei tibi in-...o. Tunc te amplector; cum om-... affectiones cordis tui ad me ...ho: ita ut nil in creaturis sit, quod abstrahere aut allicere possit. Sed ...c tu me oscularis; cum sincero amore ...mpungeris: et de nulla creatura sola-...um requiris. Oscularis pedes meos: ...i humilitatis meae vestigia, ex amore ...magis quam ex timore sequeris. Oscularis manus meas: si cuncta bona opera facta

aut facienda, non tibi sed mihi totum ascribis. Et tunc me amplecteris; quando intimo cordis affectu te mihi unitum sentis, et tam ardenter astringis: ut totus meus esse velis, et nihil tibi de privato amore reservas. Tunc poteris cum sponsa in canticis dicere. Dilectus meus mihi et ego illi: qui pascitur inter lilia. Si te sponte relinqueres, et omnia terrena vilipenderes; ego te in meum familiarem reciperem: et in virtutibus divitem facerem. Qui enim mihi devotus fuerit, et totus deditus: ego ero illi rursum totus ex toto apertus; quia ideo sum Deus homo incarnatus: ut homo in me esset perpetue beatus. Dedi me totum homini: ut homo totus esset deditus mihi. Nam deliciae meae esse cum filiis hominum; quibus veni dare etiam regnum caelorum: et per contemptum mundi perducere ad aeternum consortium angelorum.

AD BEATAM VIRGINEM, VT OSTENDAT NOBIS IESVM FILIVM SVVM.

[IX]

E*Xultavit spiritus meus: in Deo salutari meo.* Exulta hodie sancta Maria: novae salutis pariens gaudia. Exulta mater intacta: quia tibi perseverat virginitatis florida gloria. Exulta virgo puerpera: quia a maledicto et obprobrio

mulierum es libera. Merito exultare potes in Iesu salutari tuo; quia quem caeli non capiunt, tu foves in gremio: et sanctis manibus tuis ipsum collocas in praesepio. Merito adoras ex te in tempore natum: quem super te scis habere Deum Patrem. Merito illi exhibes matris officium: qui tibi inviolabilis generationis dedit effectum. Merito in illo super omnia exultat spiritus tuus: cuius gratia facta es tam sublimis et caelestis. Laudent te caelum et terra: et omnis ornatus eorum gratiarum tibi referat actiones. Laudet te anima mea domina carissima: et omnia interiora mea iubilent coram te cum summa reverentia. Non sufficit lingua, tua enarrare praeconia: nec mens meditari tua magnalia. Ideo cum humilitate praecipua: tibi inclino alma Dei genetrix Maria. Suscipe vota mea: et pio affectu attende cordis mei desideria.

Quaerit anima mea videre Iesum: quia scio ipsum esse bonum meum. Ostende mihi thesaurum absconditum: quem apud te habes reconditum. Credo Iesum filium Dei esse unigenitum: et tuae fecundae virginitatis primogenitum. Ipsum confiteor Deum meum, Creatorem ac Redemptorem meum: pro mea salute hodie natum. Ipsum per te quaero videre: et reverenter

adorare. Tu pannis eum involvisti; et ideo facile non potest intueri: nec ab extraneis agnosci. Nisi enim tu mater sancta ipsum dignaris ostendere; quis merebitur inspicere? Per te enim accessum habemus ad Filium: et per Filium ad Patrem. Ostende ergo illum mihi: et sufficit pro primo mihi. Non peto nec quaero aliud solacium, nisi Iesum filium tuum: meum speciale refugium, tuum singulare gaudium. Domina mea sancta Maria, magno desiderio desidero Iesum videre: quem scio te prae omnibus et super omnia diligere. Cor meum Iesum desiderat: affectus meus post Iesum clamat. Si vis ait Iesum videre: tunc oportet te puros et claros oculos habere. Si vis Iesum videre: studeas te devote et humiliter in omnibus habere. Si vis Iesum videre: debes omnia terrena relinquere, et te ipsum despicere. O dilectissima Maria scio me nimis impurum: et ad videndum filium tuum nimis indignum. Sed tamen nequeo quiescere: nisi prius videam illum. Non possum omnino tacere: sed ex nimio affectu cogor instantiam facere. Scio quia ipse vult rogari; et tu libenter vis orantem iuvare: ideo non debeo faciliter a petendo cessare.

Iesu fili Dei, miserere quaeso mei; ostende te animae quaerenti: et vultum

tuum cernere cupienti. Quare voluisti in mundum venire; si non vis ab hominibus videri? Quare dignatus es nasci; nisi velles etiam agnosci? Et quare hic elegisti poni; nisi ut posses melius inveniri, et manifestius videri ac teneri? Non potui ad te ascendere in caelum, ut te viderem: et ideo tu venisti ad me in mundum ut te coram me haberem. Noli ergo te mihi negare: alioquin me cogis plorare. Si non vis videri; quare te pastoribus revelasti? Nam illi venerunt festinantes et viderunt. Si vis latere; cur magos ab oriente ad tuum cunabulum stella praeeunte vocasti? Sed vis utique videri: quia facis te a multis inquiri. Volo ergo et ego videre. Et licet non sum pastor aut rex, sum tamen unus qui libenter esset de ovibus tuis: et regi cupit a praelatis suis. Nisi enim te videro non quiescam: et nisi teneam non tacebo. Concede ergo te mihi videre: et videbis me in pace silere. Tu es enim dilectus ille: quem cupio videre. Caelum terra mare et omnia quae in eis sunt, non curo aspicere: ut te vel semel possim inspicere. Omnia mihi angusta sunt et parva comparatione tui: donec te merear videre ac frui. Semel dico: sed semper noto. Modicum peto: sed longum esse cupio. Nunc ergo satis-

fac voto meo: et imple me laetitia cum vultu tuo. Si mihi hoc denegas: scito quod non modicum me contristas. Et si tu me contristas; quis est qui me consoletur? Nonne ut a te consolarer veni ut te viderem; et ex tua visione multum gauderem?

Veni ait desiderator bone: veni et vide. Ego sum Iesus quem quaeris. Si ergo me quaeris: sine omnia alia abire. Applica cor tuum: et vide Dominum tuum. Vide in spiritu, quemadmodum olim sancti prophetae viderunt: qui fide illuminati, de virgine me nasciturum praedixerunt. Nam cordis oculus hic requiritur, et talis oculus me intuetur; sed corporis oculus non est hic necessarius: qui plerumque nocivus invenitur. Qui enim credit in me: videt me. Et qui diligit me: habet me. Ergo credendo videbis me: et amando habebis me. Vide nunc diligenter et considera: et consolabitur anima tua. Vide humilitatem meam et paupertatem: et invenies aedificationem magnam. Vide omnia quae circa me sunt: et nulla curiosa reperies. Vide quia cum essem dives et plenus: propter te factus sum pauper et egenus. Vide quia tamquam peregrinus hospitor super terram: nec in propria domo, sed in diversorio sum natus. Vide

bene haec omnia. Etiam Domine Iesu. Vnde et compatitur tibi anima mea visa egestate tua: et arguitur satis conscientia mea super impatientia et superfluitate sua. Si sic est initium tuum; qualis erit adhuc finis? Sed qui pati venisti: paupertatem et abiectionem pro divitiis et honoribus elegisti. Vide insuper manus meas et pedes; quia ligatus sum sicut homo impotens sub matris cura manens: et quasi unus ex filiis hominum plorans. Quomodo potes tu ridere; qui cogitas Deum pro te plorare? Vide faciem meam pulchram, iucundam, gratiosam: omnem valentem expellere tristitiam et turbulentiam. Noli tamen istam exteriorem tantum considerare pulchritudinem, quae a bonis et malis aequaliter potest videri; et quae ab inimicis adhuc deturpabitur: sed ad interiorem et permanentem pulchritudinem, cordis dirige visum. Vide igitur qualem caritatem ad te habui: qui pro te homo mortalis fieri volui. Vide sapientiam meam quam servavi; quia naturam sine vitio assumpsi: et poenam sine culpa subivi. Vide plenitudinem gratiae quam mundo attuli: et supermirabilem lucem quam omnibus credentibus infundere concupivi. Nullus sanctorum aut hominum tantum desiderium ad incarnationem meam habuit: quantum desiderium ego habui ad

incarnandum. Nam mox ut tempus praeordinatum advenit: angelo edocente et Maria consentiente, sine mora Deus homo conceptus fui. Vide ergo inaestimabilem dilectionem meam; quia pro salute et redemptione hominis totus exarsi: et nihil utile aut necessarium sibi denegare potui.

O si nunc ardentissimum cor meum videres, et saltem in modico divinum illum amorem quem ad te gero sentires; numquam ab amore et laude cessares: numquam tuum laborem vel dolorem ponderares. Vide internis fidei oculis humanam et divinam naturam in unam convenisse personam; et inseparabiliter permanere hanc excellentissimam unionem: et speculare de utraque natura quantum placet et possibile est. Nam in me absconditi sunt omnes thesauri sapientiae Dei; et praeter me non est salus cuiquam viventi: nec spes aeternae vitae morienti. Sint ergo oculi tui semper ad me, et cor tuum maneat apud me: et super omnia desiderabilia requiescas in me. Ego enim sum Dominus Deus tuus qui feci te: et naturam tuam assumpsi ut traherem te ad me. Veni secure ad me: frater tuus sum, mori etiam paratus pro te. Quid moraris? Accede festina; et di-

mitte omnia aliena abire: quae te possunt impedire. Si sic feceris invenies dilectum tuum, in quo felicissime exultabis: et omnia onerosa facilius portabis. Caveas praecipue, ne quid devium vel lubricum in cor tuum veniat, quod te laedat, aut perturbet: aut vane occupet, vel intus obscuret. Inter me et te nihil mediare debet, quod unionem impedit; aut caritatem minuit, aut libertatem diripit: aut puritatem maculat, aut cordis secretum inquietat. Et quis istud apprehendet Domine? Qui nihil sibi sufficere credit nisi summum bonum quod ego sum: a quo omne bonum in quo omnia bona in caelo et in terra in mari et in omnibus abyssis. Qui me unum solum ante omnia et super omnia quaerit, et mente semper gerit; qui despicit se propter me, et diligit me pure propter me: iste potest contemplari, et me laudare et cum Maria in Spiritu sancto exultare, nunc et in aeternum. Amen.

DE PERDITIONE ET INVENTIONE IESV IN TEMPLO.

[X]

REmansit puer Iesus in Ierusalem: et non cognoverunt parentes eius. Audisti anima fidelis, quod ante paucos

hos dies amabilis Iesus se revelavit pastoribus et regibus; et quanta laetitia tunc fuit parentibus eius: sed et tibi non modicum accrevit gaudium ex tot bonis auditis. Sed heu hodie res nimis infortunata et dolorosa accidit; quae merito corda concutit: et auditores omnes stupidos reddit. Refertur enim quod dilectus Iesus a parentibus sit perditus; et eo pro dolor tempore: cum ad templum festivitatis gratia parentes eius ascenderunt. O subita mutatio dexterae excelsi. Nam si perditus est Iesus, quae tunc laetitia poterit esse in corde hominis? Qui enim perdidit Iesum: perdidit plusquam universum mundum. Nonne melius fuisset domi remansisse; quam Iesum in via perdidisse? Heu, qualis est haec festivitas: quam obscurat tanta calamitas. Nam nulla maior gravitas: quam ut perdita dicatur maerentium iucunditas. Nemo piorum dubitet: quin Maria in ista perditione filii sui multum contristata fuit. Nonne gaudentius in Nazareth latuisset; quam in Ierusalem hodie comparuisset? Sed voluit sancta mater sacrae legis consuetudinem observare: et perfectae oboedientiae exemplum omnibus dare. Ideo domum ac civitatem suam reliquit: et templum Dei cum filio et Ioseph visitavit. Verum pro ostensione patientiae eius, et pro

magna utilitate nostra, Deu
permisit, ut Maria filium per
ditum dolens quaereret, atqu
duum in sancto templo inv
ventumque thesaurum laetior
ferret.

Sed o boni parentes quo
potuit evenire; ut tam dilect
permitteretis a latere vestro
Vbi erant oculi vestri; quand
in Iesum defixi? Quomod
vos de neglegentia tanta? N
perdidistis; quem minus caute
Sed rursum qualiter audeam
quo reprehendere: quos novi
sanctos et devotissimos esse
modo audebat etiam bonus hi
scitu vestro et absque licenti
ire? Nonne videtur occasio
dedisse ingentis tristitiae; cu
tavit tamdiu ab oculis reverenti
An ei licuit facere omne q
quia omnia cum Deo egit?
quia sic voluit: quoniam Deu
arguere nemo potest. Non
aeterna Patris sapientia aliquid
agere: qui orbem terrae dispo
tate. Bene ergo omnia fecit,
praesentiam suam amicis reve
etiam quandoque ex certis ca
suam dilectis occultando.

Ascendit autem Iesus ad celebritatem festi legalis, non ut secundum legem se sanctificaret: aut precibus conscientiam mundaret, qui sanctus natus erat; sed ut indulgentiam nobis impetraret: et ecclesiam frequentandam esse doceret, pro donis caelestibus adipiscendis. Intravit templum ad audiendum magistros et doctores, qui fuit omnium magister et Dominus; ut discant pueri et iuvenes a primaeva aetate litteras legere, scholas frequentare: doctrinae intendere, magistris audientiam praebere; non vagari per plateas: nec vanis lusibus occupari. Ornat namque valde iuvenilem aetatem, ardor discendi artes: quibus iuvatur intellectus ad proficiendum in scripturis divinis; quatenus hinc amplius ametur Deus quo saepius fuerit sermo Dei auditus, et per doctores clarius expositus: atque bonae memoriae libro firmius commendatus. Dedit ergo puer Iesus exemplum pueris et senibus ad continuandum studium sapientiae salutaris: ut nemo otio torpeat, nemo ad inania auscultet; sed pueri humiliter magistros suos audiant, diligenter quaerant: et cum omni disciplina discant. Senes vero secundum datam sibi gratiam et iuvenum capacitatem prudenter doceant: et regulas fidei a sanctis apostolis et prophetis

traditas fideliter tradant: ut Iesum in medio doctorum sedentem, omnes verbi auditores cognoscant, et in melius semper proficiant: ac Deum qui talem gratiam doctoribus contulit, devote collaudent. Et sicut doctrina et sapientia magistri ceteros praecellunt: ita vitae merito et morum disciplina omnes praeire debent. Studeant ergo docti pariter et indocti, tam sanctae humilitatis et oboedientiae exempla Iesu Christi imitari atque divinae se subdere voluntati. Exemplificavit enim utrumque in se Christus puer duodennis et doctor caelestis; dum more parvulorum magistris aurem praebuit, et reverenter caput inclinavit: atque a beatissima matre benignissime correptus, sponte mox paruit parentibus, et ivit cum illis; sicut tractabilis moribus, ita et subiectus legibus tam divinis quam humanis: prout oportuit ac decuit in agendis et dimittendis.

Vtinam Domine Iesu mihi concedas huius facti tui historiam diligentius specu- lari. Nam sentio mecum in spiritu frequenter actitari; quod praesens in carne semel cum matre egisti: cum ab ea perditus esses et reinventus. Heu quotiens te perdo peccatis meis exigentibus; quam tristis incedo cum fuero a gratia tua desertus: et propriae paupertati sine con-

solatione relictus. Quid mirum si tunc doleo et graviter ingemisco, tua salutari dulcedine orbatus; et paene omni spe recuperandae suavitatis destitutus? O quam longa mora, et molesta hora mihi videtur, carere consolatione divina; quia abest dilectus Iesus consolator meus: et nescio quando iterum sit venturus. Quid faciam; aut quo vadam ad quaerendum Iesum quem diligit anima mea? Vbi est ille modo; qui me laetificare solet gaudio magno? Scio scio quia si se occultare voluerit, nemo eum inveniet; nemo attinget, nemo apprehendet: quia nondum venit hora eius. Et si se dignatur revelare, statim adest in foribus; intrat ianuis clausis: visitat domum mentis, et manifestat se indiciis tam certis; ut non sit opus interrogare, tu quis es: quia ignis amoris cordi infusus declarat, quod Iesus venit, et ipse fecit haec omnia. In hoc probationis articulo, saepius conturbor et affligor in memet ipso: et satis admiror super occulta dispensatione tua Iesu dulcissime. Cur quaeso me sic probas in certamine tam saepe et improvise; cum tamen sis totus suavis et sine amaritudine? Norunt experti quod dixi: experientur in brevi, quicumque cupiunt esse discipuli tui. Non venit hoc ex dolo; non de ignorantia: sed ex bono

zelo, pro occulto profectu nostro. Ideoque quod plene non capio, totum potius tuae sapientiae committo; quae nihil agit sine certa ratione: licet causa mihi sit ignota. Habeo tamen in hoc cardine rerum non modicum miseriae meae solacium: quia et dulcis domina mea Maria perdidit aliquando Iesum, et doluit valde amisisse filium; nec erat contenta redire ad domum: donec invenisset Iesum singulare gaudium suum. Quem cum non invenisset ubi aestimabat: invenit ubi non coniecturabat. Si enim scivisset eum cum tanta admiratione inter doctores sedentem; aut minus doluisset de eventu tali: aut congratulata fuisset de actu tam sollemni: in responsis sui beatissimi filii. Itaque Iesus non semper ibi invenitur ubi quaeritur: sed saepe ibi existit ubi minime putatur. Nemo ergo de se praesumat quasi Iesum solus habeat: nemo alium despiciat; quia nescit quantum quis Deo in occulto placeat: licet homines lateat, et abiectus deforis videatur. Nam et ipse Iesus tunc multis incognitus erat: et qualis ac quantus esset paucis innotescebat. Quibus voluit se prodebat; et quando voluit se abscondebat: cuncta autem dispensative et utiliter faciebat. Cum ergo perdidero Iesum, non est mirum nec novum; sentio tamen id

mihi fore nocivum: et cordi meo valde dolorosum. Me autem fateor reum, et plagis gravibus dignum: quia non custodivi satis bene cor meum, sed nimis tepidus et neglegens incessi; ideo gratiam Iesu perdidi: et nescio quis restituet eum mihi, nisi ipse dignetur iterum pauperis sui misereri. Huic calamitati meae succurre clementissima mater Dei; subveni domina mea: adesto carissima virgo Maria ianua vitae, misericordiae porta. Solacium quaero, auxilium a te posco; tu melius nosti quanti doloris sit Iesum perdidisse: quantaeque laetitiae Iesum invenisse. Si sic tibi o beatissima virgo contigit, quae sine culpa fuisti; quid mirandum, si mihi peccatori eius gratia pro voto non assit, qui in tam multis offendo? Quid ergo faciam; ut eum iterum inveniam? Si enim est aliqua spes inveniendi: erit utique per consilium tuum; fiet et meritis tuis: quae propinquior es, et carior universis. Doce ergo modum recuperandi dilectum: et comitare mecum usque dum inveniam illum. Quo viso et reperto: cantabo tecum in iubilo. Congratulamini mihi omnes, quia invenit quem diligit anima mea: ipse est enim quem tu peperisti castissima virgo Maria.

Ad haec illa. Audi consilium bonum; imitare exemplum meum: et consolabitur

anima tua. Si quando perdideris Iesum, noli diffidere, noli turbari nimium; noli pigritari, noli ab oratione cessare, noli ad consolationes terrenas exire; sed quaere secretum, plange te ipsum, et invenies Iesum in templo cordis: quem amisisti peccatis tuis, delectando in rebus vanis. Non enim invenitur Iesus in plateis civitatis; nec in coetu ludentium, neque in terra suaviter viventium: sed in congregatione iustorum, et in ecclesia sanctorum. Cum gemitu est quaerendus: qui per dissolutionem est amissus. Cum magna cautela est servandus: qui per incuriam est elapsus. Cum timore et reverentia est supplicandus: qui pigros detestatur et ingratos. Cum summa humilitate est revocandus, qui per elationem est fugatus. Cum crebra et intenta oratione est placandus: qui propter evagationem mentis non audit susurrantes. Cum ingenti gratiarum actione est laudandus: qui gratiam suam dare est paratus. Cum ardentissimo amore est amplectendus: qui omnibus parcit, omnibus miseretur; qui gratis dona sua largitur: et nemini se quaerenti deesse probatur. Quod si quandoque tardat: perseverantem tamen in oratione non relinquit; sed etiam dum nescit revisitat, clarius illuminat, et cautius informat:

ne umquam de se praesumat, sed in eo humiliter et devote confidat. Si igitur haec bene attendis, Iesum cito placabis; Iesum in Ierusalem invenies: quia in pace factus est locus eius. Iesus in templo cordis tui sacra oris sui verba praedicabit; Iesus tecum tota die sicut in thalamo morabitur: Iesus docebit te de omnibus quae sunt salutis; cuius est utique totum quidquid est gratiae et virtutis, in angelis et hominibus: quidquid etiam boni relucet in creaturis. Iesus ergo semper invocandus est, semper quaerendus; semper desiderandus, semper memorandus, semper laudandus: semper venerandus, semper amandus, nec in aliquo offendendus; sed in omni sanctitate et puritate colendus et adorandus: qui est super omnia Deus benedictus in saecula. Amen.

DE QVATVOR MODIS VIDENDI IESVM SECVNDVM DEVOTIONIS AFFECTVM.

[XI]

B*Eati oculi: qui vident quae vos videtis.* Hoc dulce verbum Domini Iesu Christi, saepius est ad memoriam reducendum; ad quem interiores oculi mentis in spiritu sunt sublevandi: in quem

angeli desiderant prospicere. Nam eius visio super omnia laetificat; eius fruitio omne desiderium animae implet: eius facies omnes sanctos in caelo beatificat. Sed quid facient qui adhuc peregrinantur in terra; nec valent perfrui aeternae claritatis gloria? Videbunt eum: sed non modo. Videbunt eum alonge: sed nondum prope. Vident enim eum nunc per fidem: sed necdum per speciem. Vident etiam nunc per speculum in aenigmate: tunc autem facie ad faciem. Vident nunc raptim: tunc autem continue. Vident nunc imperfecte et obscure: tunc autem clare et aperte. Vident nunc vere; quia credunt firmiter et bene: tunc autem videbunt sine velamine omnia plene. Beati ergo oculi isti qui Iesum nunc intuentur in lumine fidei: ut postea eum videant in regno suo cum angelis Dei. Horum autem conversatio est in caelis secundum spiritum: quamvis corpore teneantur adhuc in terris.

Sed nunc dicito mihi anima devota et fidelis, quae Christum toto affectu cordis diligis, et Christi vestigia sequi niteris; dic inquam mihi si tibi optio daretur et possibile foret: in quali forma Iesum videre velles et optares. Quid tibi magis placeret si eum videre liceret; utrum in praesepio iacentem, an in medio docto-

rum sedentem, vel populis praedicantem, aut etiam in cruce pendentem? Quid horum plus affectas; quid dulcius sapit, quid movet amplius? Nolo inquit in hac parte eligere; nolo mei iuris esse, nolo meam inclinationem sequi, nec propriis motibus duci: sed volo omnimode Domini mei Iesu Christi beneplacito contentari; qui novit cordis mei secreta rimari ac invisibiliter penetrare: ut ipse sit mihi omnia in omnibus, secundum exigentiam meae fragilitatis. Quod sibi magis placuerit hoc libere agat; qualem se voluerit demonstrare, talem se mihi exhibeat: gratum enim erit omne quod fecerit. Totus est mihi in singulis cum recte attendo; nec ulla varietas formae vel aetatis mutabit fidem veritatis: quia indivisus est Christus, in omnibus his modis vere adorandus. Sentio enim mihi fore tutissimum: eius arbitrio sine meo volito standum. Habeo tamen desiderium incessabiliter fervidum: ad ipsum amabiliter intuendum. Magnum utique et pretiosum gratiae donativum: si vel unum istorum quae petivi concesserit mihi speculandum. In his praeaccepto suum velle et nolle: ut fiat mihi secundum verbum suum, in omni re desiderabili vel contristabili absque delicto. Tantum velit et se ipsum

mihi indicet; non causabor de qualitate formae humanae: dummodo liceat illum cernere in Deitate. Sed quia hoc genus speculandi, altissimum est et beatorum; contentabor interim omnium fidelium more, si Iesum videre merear in humanitatis effigie: prout interdum aliquibus devotis se revelavit in secreta visione. Itaque si se parvulum in cunabulo iacentem exhibuerit; adorabo prorsus Deum puerum in carne pro me exinanitum; laudabo et gratulabor de tantae pietatis ac parvitatis suae munere a saeculo inaudito: omni dulcedine et gaudio pleno. Quem enim non delectaret, tam gratiosum videre infantulum angelicis laudibus celebratum; tam sanctum amplecti puerulum ab omni contagio purum: a sanctis pastoribus visitatum, a nobilissimis magis venerabiliter adoratum. Ecce hoc sapit dulcius, et afficit tenerius; hoc informat carius primordia mea prae ceteris actibus eius et signis: quibus claruit in mundo verus Deus et homo, vagiens in praesepio parvo. Ad huiusmodi conspectum requiritur oculus mundus, mens humilis, fides firma, conscientia pura; ut videatur Deus gloriae in fragili carne: et in forma servi, Creator caeli et terrae.

Quid autem in medio doctorum audiens illos, et ad quaesita respondens aeterna

sapientia Patris? Certe intueri libet pulcherrimum adulescentulum duodecim annorum aetatem habentem, omni honestate morum florentem; a planta pedis usque ad verticem nulla macula fuscum: qui iam perfecte loqui potest, et responsa dare, et ingenuae probitatis indicia declarare; ita ut cunctorum oculi prae admiratione subita in eum essent defixi: et omnes cuperent eius praesentia ac dulcibus colloquiis recreari. Idcirco et ego aliquantulum curiosius in faciem Christi Iesu affecto intendere: et quae aedificationis sunt ex eius ore verba prudentiae notare. Ecce sedet in medio doctorum, puer Iesus Dominus angelorum. Audit magistros in terris, qui docet angelos in caelis. Interrogat seniores: ut discant omnes iuniores coram maioribus tacere et revereri. Habet se valde modeste; sedet quiete, tacet verecunde: cum interrogatur respondet discrete; nil levitatis gerit actu vel sermone: et inter sapientes, perfectae maturitatis imaginem in annis pueritiae repraesentat. Si quis totam Ierusalem perlustrasset; putas talem puerum, tam decorum et sapientem invenire potuisset? Minime. Sed neque in omnibus finibus Israel talis: etiam si Salomon et omnes filii regum affuissent. Vere non est similis ei neque in caelo

neque in terra: neque in cunctis legislatoribus et magistris. Quapropter non erat mirum, si Maria doluit multum: cum perdidisset tam dilectum filium prae filiis hominum decoratum. Facies namque eius mira iucunditate serena; oculi clari, labia pura: eloquium dulce, responsio sapientia plena. Dum tacet aedificat; cum respondet instruit: virtutis est omne quod agit et dicit. Si tam dulces fructus emittit in flore; quantos producet in messis ubertate?

O quam delectabile est amanti animae contemplari Iesum Nazarenum virum approbatum a Deo, signis et prodigiis coruscantem in populo: ac verba vitae super mel et favum dulciora discipulis praedicantem. Si mihi uno tantum die datum esset cum Domino meo conversari in mundo, felicem me putarem: nec umquam huius diei oblivisci deberem, propter eminentem doctrinam et humilem conversationem filii Dei cum filiis hominum; qui nullum pauperem vel debilem vitavit: sed etiam cum publicanis et peccatoribus manducare solebat. Heu quantum delirat: qui ab hoc sanctissimo exemplari in mundo accenso, vel ad momentum breve, cordis oculum deflectit. Aestimandum est quod diu indoctus et insipiens manebit, qui vitam suam ad humilitatem humilis Dei non con-

format. Optime sensit et scripsit magnus Paulus a Deo illuminatus dicens. Mihi Christus vivere est: et mori lucrum. Igitur ad Dominum meum Iesum Christum oculi mei semper: quoniam ipse est regula mea et sapientia mea. Nam perfectio omnium virtutum relucet in eo tamquam in speculo mundo; nec potes taliquid melius et perfectius in omni libro et scientia inveniri et sciri et contemplari: quam in hoc libro vitae, et lumine vero omnem hominem illuminante, et praecipue pauperem spiritu in amorem sui transferente.

Super omnia autem pretiosa ungenta flagrat passio Domini mei Iesu Christi: continens in brevi summa omnium gratiarum apothecam. Ideo summe delectat videre Iesum pendentem in cruce, atque sacrosancta corporis sui vulnera mihi demonstrantem; dolore quidem livida, sed amore fulgida, prae omnibus gestis eius compunctiva: ut praeter Iesum Christum et hunc crucifixum, nil libeat menti meae cogitare, nec legere, nec loqui, neque audire. Haec faciat mihi Deus et haec addat, qui misericordiam peccatoribus non negat, et devotorum affectibus pie adest et favet; ut numquam a memoria mea sacratissima passio Domini mei Iesu Christi recedat: sed dolor et amor amantis-

simi Crucifixi, cor meum penetrent et vulnerent, ac firmissime uniant et accendant; ut totus mundus mihi vilescat, et Iesus crucifixus solus super omnia sapiat: atque ad intima passionis suae secreta secretius me et frequentissime introducat.

Potest et aliis multis modis pro desiderio amantis animae dilectus Iesus se mirabiliter revelare: et de sanctissima vita sua et pretiosa morte ac resurrectionis gloria plenius informare; ut quae sacra evangelia docent et pandunt verbis exterius: adveniente spiritu Iesu spiritaliter et sagaciter ipse aperiat intus sine strepitu verborum, cum multa illuminatione summae veritatis, ad capiendum etiam gloriam Deitatis; prout potiri conceditur purgatis mentibus quandoque per excessum spiritus, pro consolatione humanae fragilitatis: secundum quod ipse benedictus Iesus promisit dicens. Ego sum ostium; per me si quis introierit salvabitur: et ingredietur et egredietur, et pascua inveniet. Amen.

DE SACRA INSTITVTIONE IEIVNII SECVNDVM FORMAM IESV CHRISTI.

[XII]

ECce nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis. Advenit sanctum quadragesimae tempus salubriter ab

ecclesia institutum: omnibus Christi fidelibus maxime autem religiosis devote suscipiendum. Praepara ergo te serve Dei in hoc tempore ad emendatius vivendum, ad strictius ieiunandum, ad frequentius orandum, ad diligentius psallendum; quatenus et in die Dominicae resurrectionis tanto amplius cum Domino merearis gaudere: quanto nunc abstinentius vixeris. Suscipe laetanter crucem Domini: quam sponte pro te Salvator mundi suscepit. Nam crux est omnis afflictio carnis et quaelibet mortificatio sensualitatis; quae semper edomari debet: ne adversus spiritum praevaleat. Hanc crucem levem ac dulcem facit amor et gratia Christi: qui suo et suorum exemplo sanctorum, formam tradidit abstinendi. Ne ergo timeas homo fragilis: nec ad ieiunandum pusillanimis existas. Christus in causa est: Christus exemplum dedit; Christus etiam ad perficiendum bene iuvabit: qui tam sacras observantias instituit. Nam pro te est quod agis: pro tua salute laboras cum ieiunas. Quid trepidas caro et sanguis? Habuerunt etiam carnem et sanguinem sancti homines priores: multis temporibus in abstinentia viventes. Si non esset afflictivum corpori, nec onerosum naturae; quo modo diceretur et esset tempus paenitentiae? Paenitentiam

ergo agere debes in hoc brevi spatio quadragesimae ad redimendas neglegentias vitae praeteritae; et pro Deo animam tuam affligere in recompensationem divinae iustitiae: in vigiliis, in ieiuniis, in orationibus, et laboribus, in silentio et custodia cellae; nec non in aliis observantiis sacris secundum morem ecclesiae: quae macerationi carnis amplius nunc insistit. Nam ubique vigilias nunc protrahit; cantum multiplicat, preces prolongat, genuflectit saepius, inclinat profundius: celebrat ferventius, adorat reverentius, ieiunat prolixius, legit studiosius, praedicat instantius; gravitatem assumit, pietatem exhibet, honestatem servat, disciplinam custodit: et omnem observantiam sanctitatis adauget. Omnis enim anima quae non fuerit afflicta die hoc, peribit de populo suo; quia non est digna in sanctorum coetu computari: quae noluerit sanctorum vitam per abstinentiam imitari. Nunc tota antiqua vita in melius est commutanda, et dignis castigationibus caro refrenanda: quatenus resurrectionis tempore refloreat in novitate vitae. Redimendi sunt dies neglegentiae nostrae: et exigendum aliquid amplius in fervore spiritus pro afflictione carnis. Nam spiritus est qui vivificat: caro non prodest quitquam, id est delectatio carnis. Iacta

itaque cogitatum tuum in Domino: et ipse te enutriet magis verbo quam ferculo. Non in solo pane inquit vivit homo: sed in omni verbo quod procedit de ore Dei. Timor quem sentis amor tui ipsius est: plus pavens quam oportet. Saepe magis affligit timor nimius, et sollicitudo cordis pro defectu corporis: quam praesens ipsa fatigatio laboris. Si aliquantulum laboriosum non esset; quid tunc magni esset? Vivere secundum commodum naturae: non est vita paenitentiae. Ferventi vero spiritui et viriliter agere cupienti: modicum videtur totum quod agit. Appetit enim non solum superflua et noxia resecare: sed a multis etiam licitis abstinere. Sit ergo animus fortis, et voluntas prompta ad ieiunandum: habes enim multa exempla tecum pariter ieiunantium. Propone nunc unum diem, et cras alterum devotius adiunge: sicque in Dei nomine reliquos consummabis. Nonne pro regno Dei et amore Christi, totum leve ac breve ducendum tam sanctum ieiunium? Non est declinandi locus; et multum inde sollicitari quid importat? Sufficiat unicuique diei sollicitudo sua ut non duplices tibi mala: magis autem te praepara ad subeundum artiora. Quanto promptior fueris, tanto levius tibi facis: et Deo erit magis acceptum. Forte ultimum erit ieiu-

nium tuum in hac vita: et magnum gaudium dabit bene consummatum. Quanti anno praeterito ieiunaverunt: qui modo ex hoc mundo migraverunt. Gratum omnino Deo erit: si sponte et hilariter fiat, quod tamen fieri ex necessitate oportet.

Igitur abiecto timore carnali: viriliter et alacriter aggredere ieiunium salutare. Ambula in spiritu libertatis: et sollicitudo non occupabit carnis. Intuere diligenter exempla sanctorum prophetarum Moysis et Eliae et Danielis: quorum mira fuit abstinentia victus, et amica solitudo multis temporibus. Attende et beatissimum Iohannem Baptistam optimae conversationis puerum, quem Spiritus sanctus ex utero matris replevit; ducens illum in tenera aetate ad eremum: ubi in magna abstinentia et austeritate vitae solitarie diu vixit. Deinde Dominum nostrum Iesum Christum prae cunctis sanctis intuere, ac pro singulari exemplo abstinentiae tibi antepone; qualiter ipse Sanctus sanctorum Rex regum et Conditor saeculorum, Sacrator et Institutor omnium temporum, ieiunium quadraginta dierum totidemque noctium nihil interim manducando peregit: suo sanctissimo te docens exemplo ieiunare, et contra diaboli temptationes fortiter certare. Quid enim non tolerabile, quid non amabile illius fieret

exemplo? Qui utique magis pro te, quam pro se creditur ieiunasse. Et non tantum ieiunium eius considera: sed longam etiam solitudinem eius studeas, tibi in exemplum trahere; quomodo secrete in deserto latuit, cum bestiis mansuetissime vixit, et a diabolo tripliciter temptatus sit: praebens formam solitariae vitae, fugam mundi, vitationem tumultuum; frequentiam orandi, aptitudinem contemplandi: vacationem Dei, inclusionem et custodiam tui.

O si aliquanto illic tempore cum Domino Iesu stetisses, ab omni humano consortio separatus; nonne tibi praedulce fuisset nil manducasse illis diebus? O quam felix fuisses si cum filio Dei eremitare potuisses: et illius consortio perfrui, cui deserviebant angeli. Vbi putas erat domuncula eius, aut spelunca protegens illum; vel qualis matta substrata corpori eius? In terra sedet, in terra dormit et quiescit: qui caelum terramque regit. Aspice nunc sedentem, nunc stantem: nunc genua sua in oratione flectentem ad Deum Patrem suum omnipotentem. Associare igitur ei devotionis gratia: et libenter esto solus cum solo, habendo Iesum tantum pro solacio; quia melior est tibi solus Iesus pro socio: quam totus angelorum chorus in caelo. Revera

numquam est solus, nec totus derelictus: cum quo dulcissimus est Iesus. Nam sine Iesu: totus mundus taedium est et onus. Disce ab illo quam patiens sit et mitis in hac vasta solitudine; quam lucidum iter pandit religiosis ad locum secretum: ostendens prius Deo et sibi fore vacandum, antequam in publicum sit procedendum.

Interroga tamen ab eo huius vitae causam et dic. Quid hic agis Domine Iesu? Quare homines fugis; qui ab hominibus impediri nescis? Quid turbas devitas; qui a nullo turbari vales? Vt quid etiam tam districte ieiunas, et sanctam carnem tuam sic castigas; cum in te nihil sit, quod refrenari debeat? An propter nos et nostram salutem ista facis? Revera ita est. Propter electos meos omnia facio et patior: ut et ipsi salutem consequantur. Veni enim dare omnibus exemplum vivendi: demonstrans in memet ipso qua via quanto labore, quo etiam fructu perveniatur ad regnum mecum sine fine gaudendi.

Sed obsecro te Domine noli me deserere in deserto huius saeculi; sed esto mihi nubes per diem in umbraculum ab aestu temptationum: et columna ignis per noctem ad depellendam mentis caliginem. Praecedat me Dominus meus, aut angelus eius semper; inducatque in

terram lacte et melle manantem: hoc est ad internam gustandam suavitatem. Ego inquit faciam petitionem tuam: si tu meam fueris secutus conversationem. Ostendi paenitentiae viam: per quam itur ad aeternam gloriam. Sequere me per laborem et tribulationem: si vis habere requiem et consolationem. Ieiunavi esurivi, temptatus sum et restiti: contempsi mundum et gloriam eius, vici diabolum et consilium eius; ut et tu meo exemplo discas ieiunare, vigilare, et orare, mundum contemnere, diabolo resistere, carnem subiugare: et usque ad mortem in oboedientia perseverare. Si ego pro salute tua tantum laboravi, et tantam abstinentiam peregi, qui sine peccato fui et vixi; quanto magis tu qui in peccato natus es, et peccati fomitem adhuc habes, carnem tuam debes macerare, et omnem peccandi occasionem amputare? Stude igitur pro modulo tuo iniunctam explere ieiunii regulam: plus execrando ventris concupiscentiam quam naturae necessitatem. Ego libenter spontaneam oblationem tuam suscipiam; et licet modicum sit quod agis, humilis tamen et munda oblatio mihi semper grata existit.

DE FERVENTIORI EMENDATIONE NVNC ASSVMENDA.

[XIII]

ADvenerunt nobis dies paenitentiae: ad redimenda peccata et salvandas animas. Benedictus Deus qui contulit nobis tempus et formam ad faciendam aliquam pro peccatis paenitentiam. Sic enim meremur eius misericordiam: nec non gratiam uberiorem atque gloriam. O sacrum paenitentiae tempus, datum in salutem omnibus hominibus; finem indicens vitiis, parans virtutibus iter, compunctionem ingerens, devotionem nutriens: torporem exuens, fervorem renovans, et ad omne bonum incitans. O fervor devotionis, o desiderium emendationis, iam nunc ostende virtutem tuam: appareatque in opere, quod prius concepisti in mente. Vtinam modo vel unum vitium perfecte superes: aut aliquam malam consuetudinem dediscas. O si vel unum gradum virtutis iam ascendas: aut aliquam specialem gratiam a Domino apprehendas. Si modo non laboraveris pro profectu; quando tunc proficies, et quando emendabis te in aliquo defectu? Raro namque alio tempore religiosus demonstratur: quisquis hoc tempore religiosior non invenitur. Alio tempore cavere

illicita laudabile est: modo non continere a licitis vituperabile. Sanctum tempus sanctam conversationem requirit: et multa milia exempla fidelium ad imitandum magis accendunt. Si omnem christianum decet nunc sanctius vivere; quanto magis religiosum, qui debet aliis exempla sanctitatis et abstinentiae praebere? Assumenda est ergo nova devotio, et maior sensibus adhibenda custodia: ac totius hominis interioris et exterioris perfecta emendatio sectanda. Sit mens devota, oratio pura; frequens meditatio, intenta lectio, sermo rarus et utilis, solitudo grata et stabilis: labor in manibus, pietas in intentione, Christus semper in corde. Vigilandum enim nunc est sollicitius contra inimici insidias: qui acrius solet iam devotos impetere et temptare; si forte tepidos eos reddat, aut impatientes: ut fiat labor eorum inutilis, aut paenitentia gravis, et chorus taediosus. Nec mirum si nos temptare audeat: qui Christum Dominum temptare non timuit. Sed miser ille victus est et confusus abscessit; ut nobis spes vincendi daretur: et ne diabolum timeremus qui nobiscum Christum victorem habemus. Viriliter igitur resistamus: et constantes in omnibus adversitatibus maneamus. Sine causa utique tam crebro in ecclesia non canitur:

commendemus nosmet ipsos in multa patientia per arma iustitiae virtutis Dei. Est nunc valde necessaria patientia; quia multa occurrunt naturae contraria: quae bene portari nequeunt sine interna gratia. Alius tamen hoc, alius illud amplius ponderat: secundum quod suae naturae aut consuetudini magis adversari sentit. Ideoque beatus et sapiens: qui iam virilis est, et patientia praemunitus. Nam optimum remedium est non cedere timori, nec terga adversario dare: sed viriliter agere, et libenter etiam velle artiora pro Domino subire. Sic enim fecerunt sancti viri gloriosi patres nostri divino amore accensi, qui haec instituerunt: et nobis similiter agenda reliquerunt. Denique Christus Iesus Dominus noster gravia crucis supplicia subiit: et patientiam suam nobis in consolationem et perpetuam imitationem praemonstravit. Quisquis igitur devotius se modo in cunctis gesserit: non dubium quin iucundius sanctum pascha suscipiet. Quicumque nunc abstinentior et sollicitior ad profectum interiorem fuerit: laetior utique Domino resurgente cum ipso iubilabit.

O Iesu bone dulcis hospes et amice fidelis; adesto desideriis et gemitibus meis: conforta me pusillum in hoc sacro ieiunio a te legitime consecrato. Da ro-

bur mentis et gratiam internae pinguedinis: ut haec corporalis ieiunatio, peccatorum meorum fiat expurgatio. Da sic ab escis corporalibus abstinere: ut ab omnibus vitiis et passionibus ieiunem in mente. Custodi me a callido inimico; qui omni modo nititur conceptum propositum impedire: et a sancto fervore retardare. Da dexteram tuam Iesu bone; ut sine taedio, sine elatione, sine distractione cordis in conspectu tuo his sacris diebus in choro psallam: ac tota fidelitate decimam dierum meorum devotus tibi offeram. Amen.

DE ASCENSV MOYSI IN MONTEM SINAI.

[XIIII]

Ascendit Moyses in montem: et fuit ibi quadraginta diebus et quadraginta noctibus. Quid putas sanctus iste homo ibi egit cum Domino? Quis indicabit mihi secretum istud? O si interfuissem: ut Moysen loquentem cum Domino audire meruissem. Nam Moyses loquebatur: et Dominus respondebat. Fruebatur ergo ibi solus colloquiis divinis: longe abstractus ab hominum consortiis. Ibi legem decalogi suscepit: ibi secreta Dei et multa mysteria fidei no-

strae perspexit. Didicit ibi in abscondito: quae postmodum docturus erat in populo. Ibi instructus est de factura tabernaculi: de ritu sacrificii, de ordine sacerdotali. Ibi in spiritu cognovit et intellexit, quid ista exteriora et visibilia instituta significabant: et quid de futuris mystice praenuntiabant. Ibi ab omnibus mundialibus curis liber, vacabat et videbat quam suavis est Dominus: quam beatus vir qui requiescit in monte sancto eius. Ibi nullum taedium corporis passus: pane vitae et intellectus est refectus. Ibi in silentio venas divini susurri suscepit: et spiritu sapientiae impleri meruit. Vnde ex longa cohabitatione et frequenti collocutione cum Domino in monte, illud mirabile ei accidit: ut splendida facies eius ex intuitu Dei fieret, et cornuta inspicientibus videretur; ita ut non possent filii Israel in eum intendere, sed territi abscederent, donec ille velamen sibi superimponeret: ac sic inspicientibus claritatem sui vultus temperaret. O virum Dei gloriosum et inclitum: lumine divinae claritatis intus et foris perfusum et penetratum. Sic etiam quidam devoti amatores Christi quando sunt in secreta contemplatione cum Domino, nonnumquam in novae vitae claritatem transformantur; et tantam secum gratiae copiam reportant, ut

ceteris admirationi sint et timori: propter zelum fervoris et affluentiam doctrinae caelestis quam producunt. Sed ne nimium importabiles videantur infirmis, prudenter gratiam supernae visitationis contegunt; solum quae prodesse possunt et melius comprehendi humiliter dicunt: quae autem obscura sunt et alta clauso pectore servant; soli Deo et sibi haec cognita esse cupiunt: cui et gratias maximas ex intimo referunt.

O si posses et tu cum sancto Moyse in montem virtutum ascendere, et nunc in hoc sancto tempore aliquantulum ibidem cum Domino moram trahere: ad audiendam vocem Dei loquentis de medio nubis et caliginis; forsitan et tibi donaretur aliqua specialis divinae agnitionis gratia et illustratio mentis: qua inebriatus et impletus cuncta terrena neglegeres, et supercaelestia tantum amares; ita ut de esu corporali modicum pensares, sed potius experimentaliter in te gustares, quam verus sit ille sermo Moysi dicentis: quia non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei.

Sed quid est quod solus Moyses iubetur ascendere, et pauci cum eo seniorum Israel? Nimirum paucitas perfectorum, et altitudo vitae contemplativae in hoc exprimitur: quoniam maxima multitudo

hominum circa terrena et sensibilia magis amat conversari. Nullus tamen verticem montis ascendit, nec medium caliginis in qua Deus erat intravit: nisi solus Moyses speciali gratia a Domino vocatus, et ad se introire iussus, cui dicitur. Ascende ad me in montem: et esto ibi. Vocatur per gratiam, ascendit per oboedientiam: manet per stabilem perseverantiam. Non expedit ascendere, nisi praeveniente gratia, quae mentem ab omni infima delectatione levet; et tunc oportet tractum gratiae sequi usque ad fruibilem unionem Dei, et ibi ab omni consideratione quiescere; donec iterum Domino praecipiente ad caritatis opera descendatur. Nam et ipse Moyses post diutinam cum Domino habitationem, propter populi instructionem iubetur descendere, cui per pastoralem praeerat sollicitudinem; ut ostendatur quia omnis qui sublimiter ac suaviter Deo vacat: post expertam suavitatem utiliter ac humiliter ad pia rursus opera redire debet. Et sic ascendendo ac descendendo profectum semper inveniet; ita ut numquam otiose resideat: sed aut intus Deo, aut exterius utilitati proximorum intendat. Descende inquit Dominus: peccavit populus tuus. Devotio apud Deum eum tenebat: periculum populi redire ad externa cogebat. Ascendit per

contemplationem: descendit iterum per compassionem. Caritas Dei sursum trahebat: caritas proximi deorsum revocabat. In monte tantummodo caelestia cogitabat: inferius lites et contentiones compescebat. Ibi Dominum clare cernebat: hic raro a tumultu populi liber erat. Ibi supra se in spiritu rapiebatur: hic magno taedio saepius propter eos vexabatur. Ibi spiritualibus delectabatur: hic a carnalibus gravabatur. Ibi divinas revelationes suscipiebat: hic inferius murmurationes frequenter audiebat. Ibi devotus et quietus erat: hic mitis et patiens esse studebat. O quam bonum et iucundum est esse cum Domino in monte: et de nullis forinsecis rebus curam habere. O quam miser et miserabilis ille status, rumoribus saeculi interesse: et transitoriis occupationibus implicari. Felix mens quam nulla actio saecularis retinet, nec ulla affectio carnis inclinat: sed semper pura intentio ad Deum sine tardatione levat.

DE VERBIS IESV, ET MVNDITIA CORDIS.

[XV]

VErba *quae ego locutus sum vobis: spiritus et vita sunt.* Si sacra Iesu verba capere desideras, ad interiora te

converte: et disce in spiritu ambulare. In Iesu enim verbis vivitur: et in talibus vita spiritus tui. Est siquidem Iesus ignorantiae lumen: et unicum doloris solamen. Audi ergo verbum quod egreditur de ore Dei: et de labiis benedicti Iesu. Ait namque mundissimus Iesus. Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt. Altum verbum: quia ab Altissimo prolatum. Magna promissio: sed a summa veritate firmata. Beati mundo corde. O dulce dictum: quod merito invitat animum ad beatitudinis promissum; nam Deus est praemium: et nihil hic sonat terrenum. Si placet beatitudo promissa; placeat et cordis munditia: ut videas Deum deorum in Sion. Ad cor mundandum tota vigilet intentio: et crebra fervescat oratio. Habet enim cor serenum: infinitum bonum sibi promissum. Sperne igitur mundum: et optinebis caelum. Relinque creaturas: et invenies Creatorem. Desine temporalia: et dabuntur tibi sempiterna. Non possunt simili lance pensari caelum et terra: nec potest pariter frui Deus cum creatura. Qui creatis rebus innititur: Deo vacare impeditur. Mundus a mundanis, et liber a passionibus: caelesti visione fit dignus. Quanto enim quis mundior: tanto Deo gratior. Deus lux est: et lu-

cidos amat. Deus puritas est: et impuros reprobat. Fragilis est amor mundi; insatiabilis usus omnium rerum: quod autem manet in aeternum, hoc animae verum bonum. Crescit amor summi boni: omni re mundana contempta. Orietur tibi gaudium intrinsecus: si fortiter vitiis reluctaris. Dumque foris nil transitorium appetis: splendor lucis aeternae clarius infulget. Sancto viro gravis est naturae necessitas: carnis vero voluptas casto cordi infernalis calamitas. Nihil enim aliud pariunt carnales illecebrae: quam incendia aeternae gehennae. Det Deus haec praecavere: et angelicae puritatis dignitatem servare. Iuvant maxime ad cordis munditiam, perfectus contemptus saeculi; abnegatio sui propter amorem Christi: et frequens meditatio verbi incarnati. Munda itaque speculum cordis: si Deum intueri concupiscis. Delectabilissimum est veritatem atque aeternam sapientiam speculari. Ad statum purioris vitae: perducit interioris hominis reformatio sana. Seducit autem et confundit mentem: curiosa sectatio sensibilium. Trahat te avide ad interna gustanda, optabilis mentis tranquillitas: qua suaviter fruuntur qui in puritate vitam agunt. Si huius puritatis gestis habere delicias; cave turbationes: atque turbationum re-

seca materias. Nil altum, nil delicatum, nil curiosum, nil transitorium concupiscas: et maximas inquietudines amputasti. Siquidem ab omni temporalitate remotus: liber pergit ad Deum. Qui enim a nullo tenetur: caelum facile conscendit dum orat. Nec mundi moles, nec carnis mollities: hunc retardare potest. Penetrat et aereas potestates securus: purae conscientiae custos. Multum desideranda est haec cordis puritas: quae Deum et angelos sibi facit amicos. Pro hac beatitudinis gratia luctandum fortiter; orandum frequenter: operandum non segniter. Beatitudo munditiae in humilitatis valle fundatur; precibus acquiritur: fletibus enutritur. O quam gratiosa et decora est haec virtus, quae omnes passiones transcendit: et impassibili Deo optat uniri. Puritati namque cedit omne nefandum: subest illi omne creatum. Agit enim cum Deo integre et sincere; ideo vinci non novit: sed in omnipotente omnia excedit. Famulantur huic superiora: et infima cooperantur ad bonum. Hanc fugiunt daemones; hanc zelant angeli: verentur carnales, amplectuntur spirituales. Sanctus David post humilem peccatorum confessionem: petit sibi cordis praestari munditiam dicens. Cor mundum crea in me Deus. Deflet delicta

peracta, arguit se insipienter egisse: precatur carnis exuri lapsus: ut possit in conspectu Dei iterum mundus inveniri, et salutari laetitia repleri: nec umquam ad illicita gesta devolvi. Haec cordis munditia scala est rectissima, clarissima firmissima, attingens cacumen caeli, et perveniens ad intuitum gloriae Dei: gloria haec est omnibus sanctis eius.

O pulcherrime Iesu auctor omnis puritatis qui mundis corde aeterna promisisti gaudia; da mihi hanc electam et pretiosam virtutem gemmis et auro clariorem perpetue possidere: ut omni peccati contagione remota, libera mente in fragili carne tibi grate deserviam; et quidquid puritatem impedire potest funditus abiciam: totisque desideriis tibi niter adhaerere, quamdiu inter mundi turbines vivo misellus; donec me iubeas aspectibus tuis assisti: tuncque secundum magnam misericordiam tuam propitius mihi esse digneris.

DE AMORE IESV ET ABNEGATIONE SVI.

[XVI]

Vi amat animam suam: perdet eam. Haec loquitur amantissimus Iesus: volens te separare a mundi curis et illecebris. Ecce amor et perditio. Aeternum Patris Verbum id dicit: non te fallit, sed

saluti tuae consulit. Amor mundi perditio: amor Iesu animae redemptio. Amor carnis stultitia: amor Iesu sapientia. Amor creaturae minuit Creatoris amorem: amor Creatoris dat omnibus creaturis abeundi licentiam. Non enim similia sapiunt: nec merito conveniunt. Amor sui, plenus timore et angore: abnegatio sui, ineffabilis libertas. Amor sui intestinum malum: qui raro vincitur nisi Deus perfecte diligatur. Contemptus sui salutis indicium; et qui a contemptu incipit: in amore Iesu perficietur. Amor sui cor obscurat, parit rixas, tollitque profectum. Qui autem propter Iesum se abnegat: liber fit et pacatus. Amor Iesu tutus et fortis: nescit molles et se ipsos quaerentes. Amor Iesu dat totum quod est et habet: nec quaerit nisi quod novit Deo placere. Si vis plene purgari et in spiritu clarificari: contemne te ipsum et omnia propter Iesum. Omne magnum in mundo, nihilum tibi sit, omne iucundum amarescat: ut solus Deus et dulcis Iesus super omnia tibi dulcescat. Quid est in veritate amor Iesu, nisi contemptus tui ipsius et omnium propter amorem suum? Et hic est qui invenit se, et omne bonum in Deo. Salvare vis animam tuam: contemne nunc vitam praesentem. Si tenueris modo asperam viam: ibis in vitam aeternam. Durus videtur

carnalibus et saecularibus sermo abnegationis, et perditionis vitae praesentis; sed amantibus Christum super mel et favum sapit dulcius: quia aeternum praeparat regnum, verax abnegatio sui propter Deum. Amor Iesu scit pati mala praesentia: et valet disrumpere commoda temporalia. Non timet vilipendi: nec affectat honores. Scit tacere ad iniurias: non cogitat reddere vicem laedentibus. Amor Iesu habet consolationem invisibilem: expectat fructum immarcescibilem. Ego inquit elegi vos de mundo, per gratiam meam vocando: ut eatis a vobis ipsis propriam voluntatem deserendo; et fructum caritatis afferatis me super omnia diligendo: et fructus vester maneat in aeterna beatitudine mecum regnando. Fructus autem carnis mors est: quem vermis non moriturus sequitur et ignis aeternus. A quo nos custodiat, qui mundum contemnere, et carnem domare docuit: Iesus Christus amor et redemptio nostra. Amen.

DE PAVPERTATE IESV SECTANDA, ET CVRA TEMPORALIVM ABICIENDA.

[XVII]

Vulpes foveas habent, et volucres caeli nidos: filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. Hic

sermo Iesu tibi frequenter pensandus est, et diligenter cordi inserendus: qui religiosam affectas ducere vitam. Commendat tibi Iesus sanctae paupertatis suae nobilitatem, qua regnum caeleste emitur; quam et ipse in mundo pauper elegit ac strictissime servavit. Immo nullam te vult quaerere consolationem terrenam; quia nec ipse temporalem hic habuit requiem: nec materialem sibi statuit in terra domum ad commorandum. Habent animalia ad latitandum latibula, et volatilia ad quiescendum nidos vel foramina; sed Iesus nulla penitus sibi erexit tabernacula: nec per interpositam personam aedem procuravit aut mensam. Vixit autem ut pauper mendicus; pertransiit viam mundi velut peregrinus festinus: recessit ut hospes alienus. Non domum manufactam aeterna sapientia sibi aedificavit in vicis vel urbibus, nec extra urbem conduxit in locis uberrimis; sed communi contentus amicorum diversorio, simplicitatem egenorum sectatus est in omnibus: nusquam delectatus altis tabernaculis peccatorum. Quae autem sibi sustentationis gratia dabantur, haec in communi conferebat: et alteri deferenda committebat. Nil proprium pro se habere volebat: parce autem usus est his quae naturalis necessitas poscebat. Si quid forte super-

erat in donariis aut cibariis: haec pauperibus erogari faciebat. Proinde superfluam rerum curam perfectis sectatoribus suis interdixit: infirmioribus autem fratribus necessaria vitae clementi bonitate concessit.

Suadebat aliquando ei Petrus, tria fabricari tabernacula, cum in monte caelesti visione frueretur stupidus, praesentia Iesu clariori et sanctorum Moysi et Eliae consortio delectatus: sed in hac petitione quia minus congruentia petebat non est exauditus; quia Christi et beatorum habitatio non in terrenis tabernaculis, nec in corporeis imaginibus consistit: sed in caelestis regni mansione felici, quae omnem sensum et mortalium cognitionem excedit. Et quidem poterat fabricator caeli et terrae Iesus fabri filius dictus, facile condere domum vel templum nomini suo etiam absque securi et ascia: sed caelestis magister et artifex omnium virtutum non propter corporalia reformanda descendit ad ima; quoniam non de lignis et lapidibus, non de bobus et pecudibus, non de praediis et reditibus illi cura extitit: sed de animabus curandis, instruendis ac redimendis. Declaravit autem potentiam suam factis potioribus, sanitates perficiendo tactu levi aut unico verbo; sapientiam quoque docuit

opere et sermone bono: loquens de regno Dei, dissuadens saeculi gaudia peritura: collegit simplices et humiles, ac fastidiosos divites dimisit inanes.

Depone ergo et tu omnem inutilem sollicitudinem rerum temporalium, de futuris proventibus penitus te exoccupando: iacta autem cogitatum tuum in Domino caelestia meditando. Nec pro necessariis vitae avare labores: ut abundes in posterum. Permitte et alios pro se laborare: ut habeant unde vivant. Potius labora pro anima tua, et pro gratia acquirenda: quam ut caro bene pascatur, vermibus corrodenda. Vide ne nimium pro temporalibus desudes: et in spiritualibus exercitiis te neglegas. Bonum est quaerere commune bonum: sed spiritale magis quam terrenum. Bonum est in sudore vultus edere panem: sed noli oblivisci panis caelestis. Vtere labore tuo in diebus vanitatis tuae ait Sapiens: ne forte homini otioso et ingrato omnia dimittas. Non vales tu solus omnes posteros ditare: nec cuncta damna praecavere. Stude potius post te relinquere exemplum virtutis: quam sufficientiam terreni census. Quid scis an expediat tibi et aliis amplius habere? Noli intuta desiderare. Nam desiderio numquam satis erit: nec extinguitur cupido pretio

rerum. Tu paupertatem Christi sectare; et modicitate naturae esto contentus: ob amorem eius qui nec praedia nec reditus, nec cistas nec domos habere voluit. Pro dolor multi tempora sua, cassa sollicitudine consumunt; parum vel raro ad interiora se convertunt: et valde insensibiles intus fiunt. Erige cor sursum: noli cum bestiis inhaerere terrenis. Angelorum esca nutriendus es: verbum Dei animarum est cibus. Iste est panis vitae quem dabit tibi Dominus Iesus: ne in deserto deficias. Bonus et pius Dominus qui promisit aeterna: non negabit temporalia. Tu quaere caelestia: et ipse absque dubio adiciet necessaria quamdiu es in hac vita.

DE FATIGATIONE IESV ET SALVTARI EIVS DOCTRINA.

[XVIII]

I*esus fatigatus ex itinere: sedebat super fontem.* Patientissimus Iesus pro nobis fagitari dignatus est. Non vehiculo non curru non equo usus est dum ambularet per terram: sed in nomine Domini pedester incessit. Semel legitur asinum ascendisse, et per modicum spatium asinasse: magis ad exemplum humilitatis quam ad usum commoditatis; non ad captandum honorem:

sed ad explendum propheticum sermonem. Exemplum igitur bonum sanctis praedicatoribus et religiosis personis ostendit, ne pompatice equitent; nec sumptuosas expensas in itinere faciant: ne saecularibus scandalum, et conventibus suis occasionem murmuris generent. Attende hic frater religiose Iesum fatigatum ex itinere: non transeuntem spatiari pro recreatione. Quod si recreari opus est, non palam nec longe abeas: ne tua evagatione alios offendas. Declina autem in partem sortis sanctorum, ubi verbum Dei audias: vel sanctitatis exempla conspicias. Male tendit recreatum: qui conscientiae perdit iucunditatem. Valde vacuus intus est et modicae devotionis: qui ad excursandum facilis invenitur. Esau vir gnarus venandi dum moratur foris in agro: privatus est iure paterno. Iacob autem homo simplex et habitans in tabernaculo dum matri humiliter oboedit, et ab evagatione pedes restrinxit: benedictionem patris mira celeritate accepit. Fallitur astutus in viis suis, spem habens in arcu et pharetra: adiutus est in opportunitatibus suis vir simplex Deo intentus, homo sine querela. Solent ad exitum et saeculi negotia pigriores existere: qui circa interiora sua diligentius curam gerunt. Desides vero

mentes cotidie defluunt: et ad impotentiam sui usu curarum, aut violentia turbationum ducuntur. Volens ab hac evagatione sanari, et lumen cordis recuperare: strenuus sit ad custodiam: penset dierum suorum finem, et districti iudicii horam.

Disce et in hoc opere Iesu: virtutem cum discretione pariter esse servandam. Fatigari namque labore communi, caritate suadente, vel oboedientia dictante: insigne virtutis est meritique non parvi. Pausare autem tempore competenti, et corpus reficere cibo, aut animam lectione sacra instruere: utriusque hominis discretiva gubernatio est. Tolerabilis itaque fatigatio pro nomine Salvatoris, nec abhorrenda devotis: cum pro mundo fatigantur paene innumerabiles. Discretus tamen labor sit, ne corrumpat infirmum: aut ad divina reddat ineptum. Nam quod moderatum est: melius perseverat. Bene licet pro reparatione virium quandoque modicum ire sessum: et propriae fragilitatis esse memorem. Ipse enim Iesus post itineris fatigationem residebat super fontem: expectans cibum, et humiliter postulans aquae potum.

Est etiam in hoc fontis loco consideranda doctrina Iesu, utilis vitae morali. Instruit te quid agere debeas cum a labore desistis; et qualis sit recreatio ap-

petenda. Neque enim si diutius laborare nequeas, decet intendere fabulis, aut somno delectari: aut extra vagari per officinas. Sed quid? Super fontem sedeas; solacium spiritus quaeras: et dona sapientiae salutaris cum Samaritana avide petas. Scripturae sanctae fluentis intende, lectaque revolve; ut animum repares, ut torporem excutias: ut otium vites, et compunctionem novam acquiras. Sileat lingua foris: ut mens pascatur interius. Non pigeat saepius orare: et de pio Iesu meditari. Disce de materialibus rebus ad interna transire: et de creaturis ad Creatoris ascendere laudem. Fecit etenim et sic ipse Iesus. Nam ex occasione huius terreni fontis, et interrogatione mulieris adventantis: verbum coepit praedicare salutis, et haustum gratiae propinare caelestis. Aquam fontis illa quaesivit: sed doctrinam vitae de caelesti rivo gaudens reportavit. In tantum recreata est et laetata sermone melliflui Iesu: ut oblita vasculi sui, curreret civibus nuntiare miranda opera Dei. Et hoc est signum magnae adeptae gratiae; cum quis legendo orando et meditando ita compungitur: ut immemor commodi praesentis, totus fervescit in amore fontis vivi. De quo sanctus David sitibundo pectore ita psallit. Sitivit anima mea ad Deum fontem vivum.

Rursum, venientibus de civitate discipulis, cum ad manducandum hortarentur Iesum: ipse oboedientiae panem qui animam Deo subiectam gratiosissime pascit, ostendit omni corporali cibo esse praeferendum. Nullus quippe potus dulcior gratia caelesti; quae lavat inquinatum, potat aridum: refrigerat temptatum. Nec sapidior ullus gustatur cibus, nec pinguior mensa amantis oculis praeponitur, quam impletio mandati caelestis: sicut ipse oboedientissimus Iesus effatur. Meus cibus est: ut faciam voluntatem eius qui misit me. Nam inquirere beneplacitum Dei in agendis, super omnia sapit amanti; et bene enutrit oboedientem discipulum: ac gaudio refovet spiritali propter oboedientiae meritum. Sic Elias deserti vasta penetrans, et apud se libere commorans, ab angelo admonitus surrexit et comedit; et dum implet verbum angeli: ambulavit in fortitudine cibi illius usque ad montem Dei. Ducit enim vera oboedientia per brevem laborem ad perfectionis culmen, et ad montem quietis aeternae: ubi plena ab omni aestu et labore refectio ac totius beatitudinis possessio, in praesentia Patris et filii eius Iesu Christi cum fruitione Spiritus sancti. Amen.

DE SCRIPTVRA IESV ET MISERICORDIA EIVS IN PECCATRICEM.

[XIX]

Iesus autem inclinans se deorsum: digito scribebat in terra. Amabilis Iesus doctor pius, magister verax, iudex iustus, et misericors Salvator scriptor esse refertur: qui non atramento, sed digito scribebat in terrà. Bonus scriptor qui misericordiam pauperi ascripsit: et peccatrici veniam indulsit. Nec contra legem fecit: quando legis rigorem temperavit. Egent enim misericordia miseri: et vere paenitentibus merito debet ignosci. O quam pulchra scriptura, et quam artificialis iste digitus Dei: cum peccatricem contritione madidam, verbis lenit clementibus; et malitiosos insidiatores pronos ad vindictam, duros ad misericordiam, sapienter convicit: ac confusione dignos suis vocibus ostendit dicens. Qui sine peccato est vestrum: primus in illam lapidem mittat. Hoc contra accusatores: et pro liberatione paenitentis ab ore luporum. Et nunc bone Iesu quid dicis mulieri? Expectat rea criminis, verbum bonum, dic sentire tuum; submittit se iudicio tuo: da responsum solaciosum. Sicut consuevisti semper esse misericors: ita et nunc. Nec ego te inquit condem-

nabo. Quid clementius et copiosius ad indulgentiae largitatem? Consolare rea conscientia: audito tantae pietatis verbo. Si Deus pro te, quis stabit contra te? Christus Iesus qui iustificat; quis est qui condemnet? Et quid ultra facies; quid in recompensationem delicti offeres? Paenitet te perpetrati sceleris: sed adhibenda est cautela maior futuris, antequam recedas. Vade ait clementissimus Iesus: et iam noli peccare. Quid brevius et plenius ad absolutionem; et ad perfectae paenitentiae satisfactionem? Qui corda novit: sciebat quantam contritionem peccatrix habuit. Vsus est ergo Iesus abundantiori clementia, ne absorberetur graviori tristitia: quae publice accusata passa est magnum pro culpa sua ruborem.

Audisti clementiam Salvatoris cum multa consolatione peccatorum; stude et tu culpas tuas agnoscere, et digne deflere: antequam deprehensus a nequissimis spiritibus cogaris in iudicio futuro de omnibus rationem reddere. Dic cum publicano. Deus propitius esto mihi peccatori. Nec dubites de misericordia Redemptoris; dummodo de cetero velis ex totis viribus perpetrata cavere: et perfecte vitam emendare.

Considera et in hoc opere Iesu, quid egerit scribendo. Nec mireris si scribere

noverat; nec quaeras cum Iudaeis unde sciverit legere vel scribere: cum ab homine litteras non didicerit. Stulta est huiusmodi interrogatio; et mendax fabulosa confictio de schola Iesu: quoniam sapientia Dei non eguit magisterio humano, qui ad illuminandum omnes filios hominum magister natus est in mundum. Cui non solum promptum fuit per se legere et scribere: sed etiam homines sine litteris apostolos scilicet in omni linguarum scientia peritissimos absque verborum strepitu repente efficere. Et quid mirabile, si characteres a mortalibus inventos auctor vitae lucide agnovit; qui secretissima cordium et abscondita a saeculis mysteria semper clarissime intuetur. Delectat tamen audire quia Iesus legere noverat et scripsit: ut ars scribendi ac ardor legendi sacros codices magis placeat. Quam artem multi sanctorum didicerunt; et ore ac manu diligentissime executi sunt dum in carne viverent: et sanctam ecclesiam scriptis suis maxime illustrarunt. Fuit ergo Iesus doctor magnificus, praedicator optimus; scripturarum auctor et amator: exemplaris moribus, aedificativus verbis, atque mirificus signis. Placeat igitur tibi Iesum imitari legendo scribendo, et alia sanctae religionis instituta servando; ut ceteros aedifices

digne Deo vivendo: qui idoneus non es ad praedicandum. Valde bonum opus est scribere libros quos amat Iesus: in quibus ipse agnoscitur, legitur et praedicatur. Nec dubium quin ab ipso amaberis et copiose remuneraberis: si diligenter ad honorem Dei, et utilitatem proximorum, libros ecclesiasticos scripseris. Si mercedem suam non perdet qui calicem aquae frigidae sitienti porrigit; quantam mercedem recipiet, qui animae perpetuae victurae, salutaris sapientiae aquam scribendo ministrat? Quot enim litteras debite formas: tot Deo hostias laudis offers. Meritorium est ergo et devotum scribendis libris operam dare, et eos in magna reverentia ac diligenti custodia servare; quibus divinum officium cotidie celebratur: et multiplex eruditio inde seminatur.

Sunt namque libri sacri arma clericorum, ornamenta ecclesiarum: divitiae ac thesauri doctorum, tubae sacerdotum; solacia religiosorum, epulae devotorum, testamenta sanctorum: luminaria fidelium, seminaria virtutum, organa Spiritus sancti. Scribere ergo libros opus Deo acceptabile, legere utile, docere commendabile: praedicare salubre. Quis autem legeret, vel praedicaret nisi sanctorum scripta nosset; et nisi scriptor prius scripsisset? Bene-

dicta ergo manus scribentis: et benedicti digiti in tali opere occupati. Exemplo suo te docet Iesus digito scribens in terra: quatenus et tu libenter scribas Dei verba; quae dum alius legit, alius etiam praedicat: praemium maximum de multiplici fructu laborum manuum tuarum consequeris. Praestante Domino nostro Iesu Christo omnium bonorum remuneratore; apud quem omnes capilli capitis numerati sunt: et singulae litterae scriptae non poterunt deperire. Eia feliciter amen.

DE CVSTODIA HVMILITATIS EX CONSIDERATIONE PROPRIAE FRAGILITATIS.

[XX]

CVm feceritis omnia quae praecepta sunt vobis: dicite servi inutiles sumus. Praesens Domini Iesu sermo multum nos informat ad humilitatis custodiam: et ad exclusionem omnis vanae gloriae et tumoris. Praecipue admonet altitudinis cupidos, ut propriae fragilitatis et neglegentiae sint memores: nec de operibus suis licet humano iudicio bene gestis se extollant; sed Dei iudicium supra se metuentes, misericordiam ipsius humiliter potius deprecentur: quam de suis meritis praesumant. Ita namque sanctus et humilis David, pavidus ad Deum clamat.

Non intres in iudicium cum servo tuo: quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Ecce quam viliter tibi sentiendum est de te ipso; quam graviter expavescendum tibi supernum iudicium: qui longe distas a sanctitate David magni regis et prophetae. Neque tu rex, neque propheta, neque sanctus, neque electus secundum cor Dei: sicut et ille meruisti aliquando appellari. Implevit tamen ipse sermonem Domini, inutilem servum se confitendo; etiam culicem canem ac vermem se nominando: nil elatum post mirifica gesta de se ipso sentiendo. Reduc ad memoriam mala praeterita: vitia praesentia, pericula futura; et nequaquam elate senties: sed magis timebis, et vilem atque inutilem te pronuntiabis. Non indiget Deus servitio tuo, etiam si recte egeris; nec ei digne placebis: nisi te indignum et inutilem servum cognoveris. Cum feceritis inquit omnia quae praecepta sunt vobis: dicite servi inutiles sumus. Si hoc dicere debes omnibus mandatis expletis, nec ius habes in aliquo gloriandi; quam viliter et indigne sentiendum est tibi, cum in tam multis cotidie deficis et delinquis: et paene nihil ad perfectum ducis. Quando potuisti per unam diem vel horam, ita probe et custodite coram Deo et hominibus conversari; ut nihil eorum neglegeres quae

te facere oportuit et sicut decuit? Tanta est infirmitas humana: ut contagione non careant, etiam quae humano iudicio tamquam iusta laudantur. Depone ergo omnem vanam complacentiam, et arrogantiam: atque propriae inutilitatis attende multitudinem. Discute cogitationum tuarum pravitatem et instabilitatem; et invenies te non solum inutilem ad bona: sed multis malis obnoxium, dignumque contumeliis et poenis. Hoc autem unicum est remedium et solacium contribulati spiritus: ut pro tam innumeris neglegentiis et maculis peccatorum, in veritate se quilibet humiliet, atque omnibus inferiorem se reputet et ineptum; nummo confessionis et scuto bonae voluntatis peccata praeterita et neglegentias cotidianas sollicite redimendo: ac devotis orationibus frequenter insistendo. Igitur contra irruentia vitia viriliter te oppone; quia tanto quisque in virtutibus proficit: quanto acrius sua vitia odit ac vincit. Et licet saepius temptaris et cadis; tamen iterum debes niti resurgere, et bonum propositum cum maiore cautela arripere: et cum propheta dicere. Iuravi et statui, custodire iudicia iustitiae tuae. Quotienscumque ergo ab incepto proposito deficis, et vires perficiendi non habes; nequaquam desperes, nec te deicias: sed in Domino

confidendo, cum omni humilitate et instantia magna clama et ora. Adiuva me et salvus ero: et meditabor in iustificationibus tuis semper.

DOMINICA IN PASSIONE. DE PLANCTV SVPER PASSIONEM DOMINI.

[XXI]

O *Vos omnes qui transitis per viam: attendite et videte si est dolor similis sicut dolor meus.* Agitur nunc memoria Dominicae passionis in sancta ecclesia: et dignum est ut filii ecclesiae suo Domino compatiantur; qui pro ipsis mori dignatus est corporaliter: ut ipsi corpore et spiritu simul viverent aeternaliter. Non ergo ingrati sint, aut alienos se reputent; sed pie meminerint quia ipsi ecclesia et sponsa Christi sunt qui filii dicuntur: si tamen filiali amore et unica fidei devotione Christo adhaeserint. O quanta caritas summi Patris; quanta dilectio unigeniti filii Dei: quanta benignitas Spiritus sancti superabundavit in omne genus humanum. Quid dices ad haec anima mea? Numquid ingrata eris; aut immemor esse poteris tantae caritatis? Quomodo poteris neglegere eum; a quo tam diligenter quaesita es? Quomodo non reamares eum; qui te tam

ardenter amavit? Ama amantem et tam valide te amantem; ut potius eligeret mortem subire: quam te perire. Haec fuit caritas qua nemo maiorem habuit: et ideo plene pro omnibus satisfecit.

Sed quid facies; et quid Domino pro morte sua retribues? Aliquid agere oportet: quamvis dignam illi retributionem redonare non vales. Omnis enim creatura et omnes sancti digne Deo regratiari pro morte sua non sufficiunt: quam ille sponte pro te suscepit. Recordare igitur sanctae passionis eius, et pro modulo tuo studeas eam imitari; quia hoc est illi magnas gratias agere: libenter pro eo velle tribulationes sustinere. Ab exterioribus itaque curis mentem abstrahe: et totum cogitatum tuum in crucifixi Domini tui imaginem converte. Per hanc enim poteris alienas imagines a mente melius excludere: nec non huius sanctae imaginis impressione, quoslibet etiam corporis dolores mitius sufferre. Et quia iam secundum tempora ecclesiae convenit de passione Domini cogitare: ideo ad eam exercitia tua intentius debes dirigere. Si praecedentes ieiunii dies neglegentius transierunt: saltem nunc in hac quindena, ob Christi passionem nova devotio te reaccendat. Et si quid bene egisse te recolis: adde meliora prioribus. Esto

sollicitior et ferventior modo; sic enim requirit specialis memoria Dominicae passionis: et generalis ecclesiae assumpta compassio pro morte sui Redemptoris. Non sit onerosum nec pigrum amaram Christi passionem percogitare: quam ille paratus fuit pro te sustinere. Per singulos dies istos de vinea Domini Sabaoth collige et exporta fasciculum murrae, quem inter ubera tua pro custodia cordis recondas; quia ex eo odor vitae exhalat: et si bene masticaveris, mirabilem confortationem inter adversa et obprobria percipies. Siquidem probatum est a multis et gustatum, quod exercentibus se frequenter in passione Salvatoris, sanctae plagae eius et benedicta vulnera tam dulciter sapuerunt, ut ex vehementi dolore lacrimis fluerent: et prae nimio desiderio amoris et compassionis, etiam ad tolerandas contumelias et poenalitates pro Christi amore valide accenderentur. Quid dicam quod quidam extra se educti, et a proprio amore totaliter immutati, cupiebant in intima Iesu pergere, ad sentiendum eius exinanitionem usque ad mortem crucis; optantes cordetenus humiliari et vilipendi ab omnibus creaturis: ut solus Christus in eorum cordibus magnificaretur, et ipsi tantummodo despicerentur. Ita ignitus est, sanguis Christi ex

amore fusus; quod intime meditantem fortiter ardere facit, et sui ipsius in tantum oblivisci, ut contemptum gaudium deputet: et quae corpori poenalia sunt, pro minimo ducat. Sic enim vehemens amator suo dilecto amatori configurari per passiones incipit: dum se totaliter ac libere illi tribuit: qui pro se redimendo in nullo sibi pepercit. Hinc maxima oritur dilectio, recipitur gratissima consolatio, excrescit singularis devotio; moritur carnalis affectus, elevatur in Deo spiritus: illuminatur intellectus: et gustatur verbum prophetae dicentis. Et calix meus inebrians quam praeclarus est. Sed quia hoc valde magnum est et arduum, nec alicui per se attingibile: propterea pete quaere, et pulsa anima mea; quatenus benignissimus Iesus, plenus Spiritu sancto et virtute, dives in omnes qui invocant illum, hunc optimum thesaurum quem in se reconditum habet misericorditer tibi aperiat: ac pretiosissimum devotionis unguentum ex sacris stigmatibus suis in te emanare faciat; ut discas et tu sugere mel de petra, oleumque de saxo durissimo: quod superbis absconditur, sed humilibus devotisque cordibus aperitur; carnalibus et terrena sapientibus velatur: sed puris et simplicibus saepius degustare conceditur. Haec est

mirabilis Dei dispensatio; ut mites et humiles capiant: quod elati et curiosi capere non valent. Vides quam multi multa legunt, alta scrutantur, et subtilia quaerunt; sed parvam aut paene nullam devotionem erga Christi passionem habent: quia ad exteriora se fundunt, et in terrenis consolari quaerunt; ideo aridum et insipiens factum est cor eorum interius: et quae Iesu Christi sunt sentire non possunt. Occupantur multis: et aedificantur in paucis. Neglegunt utilia, omittunt necessaria: amant subtilia, despiciunt simplicia; rapiuntur in diversa, et nova quaeque rimantur: et nec sic quidem inveniunt requiem, neque auditis rebus satiantur; quia quamdiu Iesum per passionem et crucem non quaerunt: ad veram internam dulcedinem, et ad Deitatis eius cognitionem nequaquam pervenient. Solus enim Iesus praestat per suam sanctissimam humanitatem, aditum ad divinitatem. Quod bene sapuit beatus Paulus cum diceret: quia in ipso sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae Dei absconditi. Et ideo praetermissis mundanae sapientiae verbis: in Christi se exercebat vita et passione dicens. Nihil enim iudicavi me scire inter vos: nisi Iesum et hunc crucifixum.

Animadverte haec anima mea; et omissis curiosis et vanitatibus universis: ad

Iesum crucifixum interiorem cordis oculum dirige. Vigila pro nunc sollicite, et cum Iesu in monte Oliveti ora ad Patrem; ut sicut ei datus est calix benedictae passionis ad bibendum: ita et tibi donetur ardens affectus ad amorose sibi compatiendum. Plus enim invenies in vulneribus Iesu Christi: quam in possessione totius mundi. Et in ampliorem mentis stuporem adducet te unica Christi passio: quam omnium rerum conditarum speculatio. Hoc ideo dico, ut erga passionem Christi amplius fervescas; intentius inde cogites: immo nullam horam nec diem sine eius recordatione praetermittas. Nam quidquid in aliis dictis vel factis sanctorum legis et audis, hoc multo copiosius et saporosius in vita et passione Christi invenies. Excellit siquidem Christi veneranda passio, omnes sanctorum passiones multis modis; quia omnium sanctorum passiones ex sola Christi passione sanctificatae sunt: et Deo acceptabiles atque meritoriae per mortem ipsius effectae. Ipse est enim Sanctus sanctorum qui habet potestatem dimittendi hominibus peccata eorum; qui gratificat cuncta bona opera ipsorum: ac semet ipsum dedit in oblationem sanctam Deo, in redemptionem omnium peccatorum.

Tribus autem specialiter modis superexcellit Christi passio electorum suorum passiones, dignitate scilicet et acerbitate: ac fructu seu utilitate. In dignitate eminet persona patientis: quia filius Dei erat. In acerbitate consideratur gravissima laesio corporis: quia nobilissimae ac tenerrimae complexionis fuit. In fructu vero apparet humani generis redemptio; quia per mortem suam quam sine culpa pertulit, ab aeterna nos morte liberavit: et caelestis beatitudinis introitum et gloriam nobis promeruit. Ideoque per prophetam omnes fideles suos ad considerandam magnitudinem doloris sui ita alloquitur dicens. O vos omnes qui transitis per viam: attendite et videte si est dolor similis sicut dolor meus.

Heu heu Domine quam multi inconsiderate coram te transeunt; siccis oculis et incompassibili corde imaginem tuam pertranseunt: vix alonge Crucifixum intuentur; sine reverentia et genuflexione per ecclesias discurrunt: festinant magis exire quam intrare; plus libet fabulari quam orare: suavius trahit mundus ad forum, quam divinus et caelestis cantus ad chorum; vix valent modico tempore in laude tua consistere: cum tu longo horarum spatio pro ipsorum salute in cruce repletus doloribus multis et ob-

probriis, pependisti. Vbi sunt oculi nostri Domine; et aures quo dimisimus, ut te non attendamus? Converte nos ad te: quia valde cito avertimur a te. Cito obliviscimur magnae caritatis tuae: quam nobis in benedicta passione tua exhibuisti. Tanta passus es, tam gravia tam indigna, et sine omni noxa, ab hominibus pro hominibus quos ipse creasti; a propria gente et populo quibus tam multa beneficia a diebus antiquis et in praesens praestitisti: et adhuc duri remanemus et ingrati. Commota quidem sunt in morte tua insensibilia elementa: et non commoventur filiorum hominum corda. Heu me miserum et infelicem, super sterilitate et insensibilitate cordis mei; quod tam celeriter moveor ad modicam iniuriam: et ad tantas contumelias Domini mei Iesu Christi nihil permoveor. Parvam corporis laesionem sentio: et gravissimas Domini mei poenas non pondero. Quam exigua caritas apparet: quia caput graviter pungitur, et cor inde non dolet. Si sumus invicem membra; cur non compatior, et quare cor dolore non scinditur? Domine mi quid ad haec dicam; et quid miser faciam? Cur citius moveor quandoque ad hominem mortalem; quam ad te Creatorem meum Sponsum immortalem? Cur me amplius sti-

mulat, vanarum rerum curiositas; quam tua pro me in cruce suspensio? Propter hoc doleo vehementer, quia ista non magis ad cor transeunt: nec totaliter me convulnerant sicut merito deberent. Pro pudor quod tam facilis sum ad risum; tam sensibilis ad proprium damnum: et tam tardus et aridus ad Domini mei plangendam amarissimam passionem. Quod si aliquando compunctionem induo; nimis cito iterum remitto: ideo non proficio, nec ad interiorem saporem perfecte venio. Ah Deus meus quod tanta de te bona audio, et nihil digne ago; tam gravia te perpessum lego: et adhuc plus me durum quam emollitum sentio. Non est hoc signum perfecti amoris: nec indicium amorosae compassionis. Vsque quo insensibilis ero; et cum patiente non compatior?

O nunc dilectissime et fidelissime Iesu, pallens ac pendens in cruce: spes unica animae desolatae; concede mihi in tam sancto tempore, passionis tuae memoriam digne peragere: atque per amorosam compassionem in aperta vulnera tua transire; ubi mei oblitus, et tui solius doloris memor, in nulla tribulatione ultra deficiam: sed me ad tuam voluntatem libere resignem. Quomodo possum scire aut aestimare quod te diligam; nisi ex sufferentia

tribulationum pro nomine tuo? Nam ex amore libenter pati, et sine querimonia omnem gravitatem posse portare: carior est retributio quam homo potest tibi exhibere. In hoc enim cognoscuntur veri amatores crucis: videlicet in voluntaria perpessione cuiuslibet gravitatis. Et quamvis iam impassibilis sis, et nullis obnoxius passionibus, sed gloria et honore coronatus, et super omnes caelos elevatus: mihi tamen proficit et multum iuvat, quod in passionibus meis tuae benedictae recordor passionis: quod te tamquam in carne adhuc passibilem attendo: videlicet captum et ligatum, vestibus exutum, derisum, consputum, colaphizatum, flagellis caesum, spinis coronatum, cruci affixum; felle et aceto potatum, lancea perforatum, cum latronibus condemnatum, oblocutum, blasphematum, despectum, derelictum, reprobatum ab omnibus: et tandem in cruce mortuum, ac lamentabiliter sepultum. Non debeo praeterire, vel unum punctum: sed de silva evangelica, omnia verba et facta tua fideliter congregabo; et non tantum mirabilia opera tua considerabo, sed multo carius passiones et vituperia tua percogitans amplexabor: quia haec mihi necessariora sunt ad salutem. Signa tua inclite Iesu ad fidem et sancti nominis tui

venerationem me informant: vituperia vero tua et dura verbera pro me suscepta, ad piam sufferentiam, ad humilitatem et caritatem perfectam me magis provocant et accendunt. Cavendum autem ei est valde qui signa tantum veneratur, et magna in te solummodo considerat: ne ex consideratione ignominiosae mortis tuae scandalum sumat. Admirandus quidem es in operibus divina virtute patratis, et de his super omnia laudandus; sed tamen improperia ac maledicta patienter ferre non es dedignatus: atque eo amplius adamandus.

Animadverte igitur haec anima fidelis: et esto Deo grata pro his omnibus. Consolari te debet in omni pressura et tribulatione tua pauper et humilis Iesus: qui a Deo et hominibus fuit in maxima necessitate derelictus. Non es maior Domino tuo serve piger et inutilis: nec innocentior Christo christiane. Si ille tanta pro te pertulit; quid pro te ipso facies, et quid illi digne referes? Si sic etiam derelictus est et contemptui traditus qui filius erat carissimus; quid gravaris si aliquando derelinqueris et despiceris, qui tam indignus es servus? Aspice exemplar tuum caeleste, memoriale perpetuum. O speciose et praecarissime Iesu fili Dei; quid magis

in te admirabor, alta vel humilia? Et quid plus notabo; digna an indigna? Sed utraque simul melius et verius. Formosum et altum te conspicio in natura divina: deformem vero et despectum in specie humana. Hoc semper manes: istud ad tempus passus es. Insuper et spiritui meo pulcher es intus et amabilis, purus et inviolabilis; quia ab omni delicto alienus: licet ad extra multum deturpatus et plagatus videaris. Propter peccata mea denigratus et percussus es, et crucifixus. Scandalizantur forsitan oculi corporei insipientium et superborum: non autem amantium atque piorum; magis autem compatiuntur et plorant: qui in veritate te diligunt. Cum talibus vivere desidero: qui te toto corde diligentes, usque ad ignominiam crucis sequuntur. Non es scandalum mihi: sed maximus honor et gaudium. Nam deformitas tua mea est pulchritudo; plagae tuae et singula vulnera sanitas animae meae: et mors tua vita mea. In his vivo et in talibus vita spiritus mei; corripies me si non meminero tui: si non proposuero passionem tuam in principio laetitiae meae. Scio enim quis sis Sanctus Dei qui haec pati voluisti: et credo quia pro peccatis meis libenter ista pertulisti.

Plorans igitur plorabo die ac nocte; et lacrimae meae in maxillis meis: super contritione et amara Domini mei passione. Planxit David planctu magno super Saul et Ionatham filium eius; et ego non plangam mortem Domini mei Regis mei? Videns Iacob vestimenta Ioseph filii sui, scidit vestimenta sua cum fletu; et ego cessare potero a fletu, considerata Domini mei morte dolorosa? Videns etiam Ioseph, Beniamin fratrem suum uterinum coram se stantem: statim commota sunt viscera sua, festinavitque et ploravit, nec se poterat a lacrimis continere; et ego audiens Dominum meum atrociter occisum, sine lacrimis ero? Nemo mihi hoc persuadeat; nemo me a dolore et planctu prohibeat: alioquin plus me cruciabit. Fudit Dominus meus pro me pretiosum sanguinem suum; et ego non fundam pro eo planctum modicum? Vtinam possem sic plangere: ut etiam sufficerem omnes homines mecum commovere. Non est omnium flere: sed religiosae mentis est ex interna compassione pro Domino plangere; non ad propriam captandam placentiam: sed ad ipsius promerendam gratiam ampliorem.

O praecordialissime dilecte Iesu splendor aeternae gloriae; quomodo sic occumbis sol iustitiae? Compatiatur tibi

anima mea; et ex magno compassionis affectu scindatur cordis mei duritia: sitque hodie cum memoria passionis tuae seriose occupata. In spiritu humilitatis et in animo contrito tibi fideliter assistat: et in omni loco passionis tecum vadat, atque omnia quae pateris dolenter attendat; tecum etiam pati et commori tibi ardenter concupiscat: pensans quid David de filio suo Absalon dicebat. Quis inquit mihi det ut ego moriar pro te fili mi Absalon, Absalon fili mi? Praevaluit in David pius affectus super interitu filii sui se persequentis: ita ut eius mortem vehementer lugeret, et pro illo mori optaret, qui suam conabatur vitam auferre; quanto magis in me praevalere debet dolor eximiae compassionis: super innocente morte tua pro me in cruce consummata. Plus me movere debet quod pro me crucifixus es et mortuus: quam si totus mundus mihi datus fuisset et pro me expensus. M o r i a t u r e r g o a n i m a m e a m o r t e b e a t a: et fiant novissima mea Domino meo similia. Da Domine felicem mortis horam: et beatam tecum invenire requiem. Felicius mihi erit tecum iam mori: quam una hora sine te diutius vivere. Quod si negatum fuerit: faciam quod devotus affectus facere consuevit. Secretum petam: et ob

hoc praecipue ut liberius plangam. Mortis tuae Domine recordabor: et omnium vulnerum tuorum cicatrices intimis cordis osculis crebrius osculabor. Nemo me hodie alloquatur: nemo mihi de aliquo solacio molestus sit, nec aliquam levitatem innuat; quia non accipiam ab aliqua creatura consolationem: ne impediar lugere Domini mei amarissimam passionem. Recedite recedite domestici et externi; dimittite me solum et desolatum sedere: ut plangam paululum dilectum meum pro me crucifixum. Prae dolore deficiant lacrimae in capite meo: et non sit qui abstergat, nec qui me consoletur, nisi ille quem plango. Lacrimate mecum sol et luna, et lugete mecum omnes creaturae: quoniam occisus est Dominus noster hodie. Et dignum est ut omnia sint in maerore, ubi auctor patitur naturae: et omnes induant tristitiam: ubi filius Dei tantam sustinet miseriam. Non libet amplius loqui, sed tantum flere mihi libet: quia Deus meus clamans voce magna expirat. Exite exite lacrimae uberrimae: et usque ad fundum excurrite. Cadite super dilecti Domini mei corpus occisum: et promeremini mihi interiorem cordis visum; ut illum merear aliquando videre gaudiosum: quem nunc plango affectuosis luctibus crucifixum.

Sit mihi sepulchrum illius locus pacis et requietionis: ut gloriosa eius resurrectio, finis doloris omnis fiat atque maeroris. Amen.

DE CRVCE IESV, QVAM PRO NOBIS IPSE PORTAVIT.

[XXII]

S*Vsceperunt autem Iesum et eduxerunt: et baiulans sibi crucem, exivit in eum qui dicitur Calvariae locum.* Libet dolorosum hunc Domini transitum considerare: et pio mentis oculo tam flebile hoc spectaculum intueri. Ecce innocens Iesus gravi sarcina crucis oppressus, inter duos latrones educitur: et heu ad publicum suspendium cum clamore trahitur. Amplectitur ipse contemptibile lignum caritatis suae bracchiis; supponit ei dorsum flagellis caesum, et umerum sanctum: omnes quoque corporis sui debiles artus. Effert onus immeritum, iugum tollit insuetum; ducit illud ad locum sibi deputatum: ut gignat salutis nostrae fructum, contra aeternae mortis venenum.

Grande ludibrium impiis: sed sacrum mysterium fidelibus cunctis. Malis est testimonium perditionis: quia innocentem crucifigunt; bonis salvationis est signum: quia compatiuntur ei et plangunt. Illorum

risus vertetur in fletum: horum gemitus erit in gaudium. Incedit igitur mansuetus Dominus per viam confusionis valde mansuete; vadit ultroneus extra portam Ierusalem, super quam flevit in die palmarum: fert patienter suae suspensionis derisum, a propria gente sibi illatum. Non reclamat de iniuriis sibi factis: nec recalcitrat, violenter retro stimulatus. Non convocat angelos in auxilium: nec amicorum requirit succursum; sed pergit indilate, oboedit malivolis prompte. Solus gestat onus gravissimum: solus confusionis patitur obprobrium; sed non vult solus honoris gaudium; quia cunctis in se credentibus desiderat donare passionis suae meritum. Non retrahitur ab itinere crucis affectu matris, nec carorum impeditur fletibus: non inquietatur occurrentium tumultibus, nec malignantium movetur stridoribus; non fatigatione corporis ab incepto opere retardatur: nec scandalorum obruitur procellis. Vnus idemque constantissime perdurat; liber et quieto corde ad supplicii tendit agonem: sicut mundi gloriam parvi pendens, ita et ignominiam aequaliter ferens; semper in aeterni Patris laude persistens: nullum a sua caritate excludens; sed ardenti desiderio cupiens praeceptum Patris ab aeterno dispositum adimplere: et

opus humanae restaurationis sibi iniunctum, per passionem et crucem consummare.

Iam in hoc praeclaro exemplo demonstrat: quod prius salubriter docuit verbo. Qui vult inquit venire post me abneget semet ipsum: et tollat crucem suam et sequatur me. Ecce habes praecessorem asperioris viae Iesum filium Dei: ducem ac praeceptorem gentibus ut liberet eas. Sequere ergo serve fidelis Dominum: sequere discipule magistrum; imitare caput egregium, fragile membrum: ut eo duce pervenias ad aeternae felicitatis regnum. Si prospera appetis et iucunda: ne formides adversa. Sequere peccator iustum; homo Deum, creatura Creatorem: exul Redemptorem. Abice timorem terrenum, indue fortitudinem: certa ut bonus miles vincendo naturam. Per crucem itur ad salutem: per poenam pervenitur ad coronam. Noli erubescere Christi ignominiam: si vis Christi contemplari faciem gloriosam. Pro te portat hanc crucem: pro te subit et crucis mortem. Dat tibi exemplum sustinendi; complanat pedibus suis asperitatis semitam: ostendit crucis ignominiam, non fugiendam sed amplexandam. Baiulat humilis Iesus crucem suam pro impiis, ut sanctificet impios; patitur pro vilibus servis dolores:

ut regni sui faciat coheredes. Quis non concupiscat iam sustinere convicia et contemptus hominum; cum innocens Christus pertulerit ab hominibus tam gravia et indigna sine culpa? Levius namque fert miles: quod regem facere cernit. Ascendit itaque Rex nobilis, Rex regum omnium Dominus, contra principem mundi bellaturus: non clipeo protectus, nec ferro munitus; sed cruce armatus et vallatus, cruci affigendus: in cruce denique pro amicis suis moriturus. Veniens igitur ad locum Calvariae, cum crucis vexillo, elegit ibi nominis sui erigere titulum, et nostrae salutis operari mysterium; praenoscens locum confusioni deditum, mirificis signis illustrandum: atque crucis suae patibulum in honorem convertendum; in brevi quoque tempore per mundum praedicandum: et a regibus et principibus terrae adorandum. Est quippe crucis venerabile signum in christiana militia decus insigne; et super omnia armorum genera munimen singulare: atque contra diaboli saevitiam et terrorem, inexpugnabile scutum. Ibi ergo Iesus vexillifer crucis, omnium cruciferorum princeps et patronus, stetit in loco horrendi foetoris: qui propter cadavera interfectorum, valde despectus fuit et immundus. Ibi mox suis expolia-

tur vestibus; et nudam crucem nudus ascendit: et pro crucifigentibus se exoravit. Ibi omnipotens tamquam nullius potentiae esset, in modum crucis se permisit extendi; clavis affigi, lancea perforari: et a malignis derideri. Ibi omni humano solacio privatus: perfectae abnegationis formam, et extremae paupertatis exemplum reliquit. Ibi sacrae carnis suae attactu, lignum vitae sacravit: et pretiosi sanguinis sui effusione aram crucis dedicavit. Ibi omnia veteris Testamenti sacrificia, passionis suae figurativa consummavit: et semet ipsum hostiam Patri pro salute mundi in odorem suavitatis obtulit. Ibi vitam suam felici agone per oboedientiam in cruce terminavit; mortem moriendo devicit, paradisi portam aperuit: et latronem sero paenitentem secum ad gaudia promissa perduxit.

Quia ergo Iesus crucem suam propriis umeris portavit, qui absque peccato fuit; porta et tu crucem tuam, quia graviter et saepe peccasti: et aeternam poenam iuste meruisti. Videtur infirmis mentibus via crucis amara esse et gravis: sed finis eius laetus est et fructuosus, atque amantibus dulcis et salutaris. Nonne melius est modo lugubrem et laboriosam ducere vitam pro Christo et compati Crucifixo; quam post modicum corruptibilis

vitae gaudium, cum diabolo aeternaliter cruciari in inferno? Tanto enim eris Deo acceptior, et ampliori gloria dignus in regno caelesti; quanto pro nomine Iesu graviores nunc pertuleris dolores et labores, non respiciendo ad temporales consolationes: sed ad Christi passionem, ac duras sanctorum vias, qui transierunt per tribulationes multas. Transit velut umbra cito omnis temporalis poena et iniuria illata; sed permanet in caelo perennis mercedis gloria: quae pro bona patientia in fine tibi reddetur, Christo annuente. Stude ergo viam sanctae crucis tenere; et dolorosam imaginem crucifixi Iesu in corde portare: atque in fragili corpore pro posse viriliter imitari. Libenter temet ipsum resigna, atque divinae voluntati omnia tua fidenter committe; qui tanta pro tua salute fecit et pertulit, quod numquam poteris ei pro minimo puncto passionis suae dignas gratias reddere: etiam si omnium sanctorum martyrum passiones et labores posses sustinere. Sed heu quod tam tepide Dominicam crucem sequeris; quod non intentius doloribus Christi compateris: quod non ferventius illi servis, et indesinenter gratias agis; qui tam carum te aestimavit et prae ceteris creaturis dilexit, ut mori pro te non renueret: sed

sua innocenti morte, ab aeterna morte liberaret. Fuisses enim aeternaliter condemnatus: nisi Christus pro te crucifixus fuisset et mortuus. Quis enim potuit pro omnibus peccatis hominum satisfacere; nisi Iesus Christus filius Dei agnus immaculatus?

DE MERITO DOMINICAE PASSIONIS, ET DIGNITATE SANCTAE CRVCIS.

[XXIII]

N*Os autem gloriari oportet in cruce Domini nostri Iesu Christi: in quo est salus vita et resurrectio nostra.* Haec verba in sancta ecclesia de sancta cruce leguntur et cantantur; in quibus meritum Dominicae passionis commendatur: quae omnibus sacrificiis legalibus et omnibus laboribus ac virtutibus sanctorum dignissime praefertur. Nam in passione et cruce Christi vera salus nostra, et redemptio humani generis plenissime constat; per quam Christus nos redemit, et pro peccatis nostris Deo Patri satisfecit: et paradisum nobis devicta morte reseravit. Hoc patet in latrone pendente in cruce: cui dictum est, hodie mecum eris in paradiso. O mira Dei clementia; o suavissima responsio: o salutaris crucis benedictio; quae latronem ab omni reatu

absolvit: et inter christianos ipsum priorem in paradisum introduxit. Dicant ergo grates Christo omnes fideles signo sanctae crucis signati; Christi sanguine loti et mundati, Christi passione redempti; Christi morte vivificati, Christi vulneribus sanati: Christi doloribus mitigati, Christi obprobriis honorificati. Dicant omnes dicant singuli devoto corde et ore consono ad honorem Crucifixi, ad confusionem diaboli, ad exaltationem sanctae crucis: ad consequendam spem aeternae salutis, ad habendam firmam fiduciam in hora mortis; dicant, legant, cantent, resonent, cogitent, et ruminent verba suavissima, et vere sanctissima: atque super omnia aromata Deo gratissima. Nos autem gloriari oportet in cruce Domini nostri Iesu Christi.

Felix anima cui ad cor transit acerbissima passio Christi: et in illa cotidie se exercet, meditando, legendo, orando. Beata quae crucem suam tollit, omnibus terrenis renuntiando; et quidquid adversitatis sibi intus vel foris occurrit: hoc totum patienter pro Christo sustinet et tacet. Nam hoc est gloriari in cruce, *propter Christum in tribulatione gaudere; a deliciis carnis abstinere, honores fugere, propriam voluntatem relinquere: et usque ad mortem*

humiliter oboedire. Haec agere est Christum per crucem imitari: et veraciter eum *amare.* In hoc enim Christus cognoscit quis ad eum pertinet, et quis eum amplius diligit: si non sola cogitatione, sed cotidiana mortificatione passioni eius se nititur conformare.

Et ad haec quis idoneus? Putas invenietur aliquis crucem tollere paratus? Magnum et profundum mysterium verbum crucis, quod non capiunt omnes; immo quamplures abhorrent et fugiunt crucem: ipsa tamen ducit in vitam aeternam. O vere beata crux, quantam habes intus dulcedinem: et quam magnam efficaciam praestas contra omnium vitiorum languorem et cordis dolorem. O lignum vitae pretiosum, decorum, salutiferum: et super omnia ligna paradisi benedictum; honorandum ab angelis, adorandum ab hominibus: osculandum labiis devotis, amplexandumque bracchiis extensis. Propter te facti sumus liberi, et Deo reconciliati: qui eramus natura filii irae, et servi damnati. Propter te venit gaudium in mundo: tristitia et luctus in infernum. Tu salus credentium, gloria apostolorum, clipeus martyrum; laus confessorum, diadema virginum, solamen viduarum, fortitudo senum, disciplina iuvenum: speculum religiosorum, refugium tribulatorum.

O crux splendidior astris, pulchrior luna, candidior sole; caelum illustrans, tartarum penetrans, daemones fugans, homines protegens, malos terrens, bonos laetificans: superbos deprimens, humiles exaltans. O crux gloriosa, signum mirabile: vexillum insuperabile, scutum impenetrabile. O dulce lignum omni honore dignum; tu Regem caelorum portasti: et inter bracchia tua Dei filium morientem sustentasti. Propter te omnia signa crucis de quacumque materia facta, et in quocumque loco posita: in honore sunt et reverentia. Tibi inclinant reges et principes, dominus et domicella, servus et ancilla, dives et egenus, monachus et clericus, magister et discipulus; omnis aetas, omnis sexus fidelium te adorat, laudat et benedicit: propter Christum qui in te pependit, et omnes redemit.

O crux benedicta, per te namque omnia sacramenta ecclesiae benedicuntur: sacerdotes consecrantur, infirmi inunguntur, defuncti muniuntur; imagines sculpuntur, parietes pinguntur: altaria decorantur.

O crux speciosissima in corpore Christi dedicata, et ex membris eius tamquam margaritis ornata; roseo sanguine rubricata, clavis transfixa, profundo terrae infixa: tu per quatuor mundi climata ex-

pandis tua cornua, omnia ad te trahens, et amplectens quae in caelo sunt et in terra.

O crux nobilissima, super omnia armorum genera fortissima; mundum vincens et daemonia, ad nulla pavens mortis supplicia: tu in omni angustia et necessitate tam in vita quam in morte, iuvamen es tutissimum, et solacium singulare.

O crux amantissima a Christo praeelecta: atque in umeris eius ad locum Calvariae baiulata, nec ante mortem ab ipso separata; iuxta quam stabat mater Iesu Maria, dolore plena, cum dilecto discipulo Iohanne et pia Magdalena: obsecro te assiste mihi et protege me semper hic et ubique die ac nocte; ne praevaleat contra me inimicus malignus, insidiator animarum: sed sacrosancto potentiae tuae signaculo me defende et corrobora; quatenus in fide recta, spe firma, atque caritate perfecta, perseverem: propter eum qui mortuus est in te propter me.

O crux virtuosissima, et omni honore dignissima: ecce ante te tremunt impia tartara; sub tua quoque potestate curvantur imperia: tibi flectunt genua caelestia et terrena. Nam in tua virtute fiunt in multis locis signa et miracula; cedunt fulgura et tonitrua: in bellis quoque et locis obscuris, in periculis maris

et aeris, optima es custodia, et firmissima tutela.

O crux sanctissima, summe veneranda, digne recolenda, intime amanda, cordi inscribenda, fronti ac pectori imprimenda, rogo pie, peto sedule, adesto mihi in omni tribulatione mea; salva libera, benedic sanctifica omnia membra mea: rege sensus meos, omnia verba mea et opera quamdiu sum in hac vita; ut per te me recipiat, qui per te me redemit: Iesus Christus Dominus meus pro me crucifixus.

O crux arbor salutifera, super omnes arbores elevata; tu cedro altior, cypresso redolentior: palma pulchrior, balsamo pretiosior, oliva pinguior, vite fecundior, ficu dulcior, buxo viridior, rosa rubicundior; omnibus aromatibus et speciebus salubrior: omnibus medicamentis et emplastris efficacior. Tu animas sanas et corpora: tu dolores mitigas, et lacrimas consolaris; tu spem miseris donas: et iustis praemia spondes. Tu paenitentibus veniam praebes: et omnibus ad te confugientibus gratiam et misericordiam impendis. Tu largam benedictionem devotis infundis; errantibus lumen aperis, corda compungis: et cunctis per orbem fidelibus, consolationis oleum ferre non cessas; et usque in finem saeculi fruc-

tum aeternae vitae germinare non cessabis: per virtutem Domini nostri Iesu Christi pro salute mundi crucifixi.

O crux dulcissima, fronde latissima, flore vernantissima, fructu fertilissima; tu primatum tenes et dignitatem, super omnes imagines sacram passionem Christi repraesentantes: ubicumque fuerit nomen Christi auditum vel praedicatum. Ideoque propter reverentiam divinae potentiae in te latentis: digne ab omnibus adoraris, coleris, et honoraris. Tu in ecclesiis et capellis, in claustris et castellis, in urbibus et villis, in portis et ianuis, in parietibus et fenestris, in turribus et tectis, in pavimentis et sepulchris, in altaribus et laqueariis, in casulis et stolis, in cappis et mantellis, in frenis et vexillis, in libris et chartulis, in tabulis et scabellis, in cameris et cellis, in variis aedificiis et picturis: signaculum virtutis tuae imprimis et inscribis. Tu etiam auro et argento, gemmis ac lapidibus pretiosis, decenter adornaris; tu purpura et bysso, sindone et serico, floribus et rosis reverenter circumponeris et investiris: propter insignem Redemptoris nostri imaginem, in te triumphantis et pendentis. Haec omnia devota obsequia tibi a fidelibus digne exhibentur: pro eo quod magnam confusionem et

derisionem in passione Christi a perfidis Iudaeis sustinuisti. Iustum igitur est o bona et sancta crux, ut sis socia honoris et exaltationis: quae fuisti particeps confusionis et maeroris. Nemo tamen mortalium sufficientem laudem et honorem poterit dignitati tuae exhibere; etiam si omnium angelorum virtutibus emineret: aut sanctorum miraculis coruscaret. Omnis laus et honor inferior est et longe minor in verbis, quam dignitas tua requirit: quia ex beneficiis Christi nobis copiose collatis, et ex tua perseveranti adhaesione in mortis articulo cum Christo, ampliora tibi laudum praeconia iure debentur. In hoc maxime fidelitas amicitiae cognoscitur; cum quis amico suo in ultima necessitate astat, et condolet et obsequitur: et usque ad vitae exitum individuus comes perseverat. Ita certe egisti o fidelissima crux cum Salvatore Domino nostro Iesu Christo; qui te primum in umeris suis patienter portavit: et tu versa vice Creatorem tuum dignanter inter bracchia tua accepisti. Sed nec ipsum amatorem tuum finaliter reliquisti: a quo tam clementer amplexata es, et longe deportata. Vnde et veris christicolis et cruciferis speculum tolerantiae in castigatione carnis es effecta: sed et omnium laborum victricem, et aeterno-

rum praemiorum donatricem, te laudant crucis amatores; sicut in beato Petro apostolo, et sancto Andrea clare satis apparet: qui ambo per crucem ad Christum pervenerunt.

O nimium felix et super omnia devota solacia crux amanda; semper in mente habenda, semper oculis aspicienda: tu reclinatorium Sancti sanctorum; qui cum non haberet ubi caput suum dolens et infirmum reclinaret: tu pulvinar eius extitisti. Tu lectulus ulcerosi dorsi Salvatoris nostri, non mollis nec floridus: sed rigidus asper et nimis angustus. Tu neminem tecum morari, nec quiescere, nec appodiare inter bracchia tua permisisti; nisi sanctum deificum corpus Iesu de virgine natum: a quo in diversis locis pretioso sanguine eius meruisti tangi aspergi et consecrari. Tu scabellum sanctorum pedum filii Dei in agone constituti; tu altare summi sacerdotis: in quo Christus semet ipsum optulit pro peccatis nostris hostiam Deo in odorem suavitatis. Tu arca foederis Domini, continens conditorem utriusque testamenti: tu urna aurea habens manna absconditum, verum corpus Christi pro nobis immolatum. Tu altissimi Regis gazophylacium, caelestibus thesauris plenum; in quo continentur sacratissimae reliquiae

totius orbis terrae: corpus scilicet Dominicum, clavi cruenti, spinea corona, et omnia vulnera pretiosa.

O crux vere sancta: quam magnifice meruisti a Deo decorari, ditari et honorari. Nam tantis bonis ac reliquiis sanctis adornaris: ut nulla arca, nulla apotheca, nulla aula regia, nulla domus eburnea, nulla columna marmorea, tuae dignitati sit comparanda. Merito ergo et iuste tota devotione omnis terra adoret te et psallat tibi: psalmum dicat nomini tuo in saeculum saeculi ad honorem Crucifixi. Legat itaque et ruminet frequenter omnis anima fidelis verba de sancta cruce scripta: et dicat cum beato Paulo apostolo, et tota sancta ecclesia. Nos autem gloriari oportet in cruce Domini nostri Iesu Christi: in quo est salus vita et resurrectio nostra. Amen.

DE MVLTIPLICI FRVCTV EX RECORDATIONE DOMINICAE PASSIONIS, ET DE GRATITVDINE EIVS.

[XXIIII]

REcogitate Dominum Iesum Christum qualem sustinuit a peccatoribus adversus semet ipsum contradictionem: ut non fatigemini animis vestris deficientes. Multa bona confert homini passio Christi

ad memoriam reducta; et quanto saepius et intentius de ea cogitatur: tanto dulcius sapit, et vehementius compungit. Est enim incentivum divini amoris; est doctrina patientiae: est solacium in tribulatione. Est fuga dissolutionis; est materia sacrae compunctionis: est exercitium internae devotionis. Est exclusio desperationis; est certa spes remissionis peccatorum: est utilis recuperatio temporum malorum praeteritorum. Est optima fiducia in mortis articulo, ne homo desperet de semet ipso: est reconciliatio divinae districtionis in iudicio futuro. Est mitigatio anxiae turbationis: est sustentatio durae increpationis. Est expulsio perversae cogitationis: est repressio carnalis temptationis. Est informatio humilis subiectionis: est consolatio corporalis aegritudinis. Est refutatio saecularis honoris: est vituperatio abundantiae temporalis. Est consultatio voluntariae paupertatis; est abdicatio propriae voluntatis: est refrenatio superfluae necessitatis. Est excitatio tepidae conversationis: est inflammatio fervidae emendationis. Est impetratio gratiae amplioris; est inductio caelestis consolationis: est comprobatio fraternae compassionis. Est praeparatio divinae contemplationis: est augmentatio futurae beatitudinis. Est alleviatio poenae

praesentis; est purgatio ignis sequentis: est magna satisfactio pro peccatis cotidianis. His et aliis quamplurimis bonis redundat et floret passio Christi devote pensata: frequenter lecta, intime masticata. Hoc melius novit et sapit anima Deo dedita, mundo aliena, solitudinis amica: oris sui custos, corde humilis, et quieta a curis. Ista sancta recordatio summe Deo placet; angelos laetificat, homines aedificat: conscientiam purificat, taedium repellit, dolores lenit, amaritudines dulcorat: iram reprimit, concupiscentiam frenat. Revera passio Christi est thesaurus Dei absconditus, plenitudo omnis virtutis, perfectio religiositatis: summa totius sanctitatis.

Sed heu quanta est ingratitudo hominis, quanta desidia cordis humani: quanta neglegentia in recordatione beneficiorum Dei; quae tanta sunt, tam magna et pretiosa: ut nec aestimari queant, nec ab aliquo plene explicari. Redi ergo ad cor tuum o serve Christi; et omissis vanis et caducis rebus, recole beneficia Dei, et praecipue de passione Christi frequenter et seriose meditare: quatenus ex hoc ad amorem ipsius ferventius accendaris. Tunc eris Deo acceptus, et in corde tuo valde laetus et quietus; si memor fueris beneficiorum Dei,

et gratias ei devote referas: a quo omne bonum accepisti. Tunc tempus tuum fructuose expendis, cum de malis tuis doles: et de donis Dei gratias agis. De hoc autem multum doleas, quia numquam dignas Deo gratias pro tam immensis beneficiis suis exhibuisti; sed nec adhuc satis regratiari ei potes: etiam si ad aliud nihil vacares. Debes tamen cor tuum ad Deum niti erigere: et quantum praevales Dei beneficia cum magna attentione pensare. O quantum te dilexit, qui tanta mirabilia in pulchritudine creaturarum ostendit: ut haberes promptam materiam ex sensibilibus mundi rebus semper regratiandi Deo, qui te et ista bona creavit. Quapropter stude cum summa reverentia ei servire in laetitia cordis, sicut angeli sancti in caelis; prout possibile est in fragili corpore et statu vitae praesentis: qui comparatione futurae beatitudinis carcer animae potius est appellandus. Propter hoc enim Deus dignatus est homo fieri, pati crucifigi, et mori; ut per passionem crucem et mortem suam, tibi monstraret, quantum te diligeret: pro quo tantum laboravit et sustinuit. Non sis ergo ingratus, nec obliviscaris omnium eorum quae fecit Dominus Iesus in terris: sed diligenter retracta magna opera

Dei toto generi humano largifiue data. Qui adhuc multo maiora bona promisit, et certissime reddet tibi in caelis: si tamen gratus fueris de praesentibus bonis, et usque ad mortem permanseris in modico fidelis.

Magnum vitium est ingratitudo: et apud Deum et homines vituperabile nimis. Indignus est enim beneficio divino: qui gratias non agit Deo corde devoto. Nec ampliora meretur accipere, qui se extollit in aliquo: aut neglegenter operatur, uno tantum sibi talento concesso. Magnum utique est: quod Deus dignatur homini aliquid dare. Nec parvum debet reputari, quod tam magnus Dominus et excelsus super omnes dat homini pauperi et peccatori: qui nil dignum habet ad retribuendum. Multum ergo Deus ametur; semper laus eius in ore versetur: et parvum pro magno capiatur. Totum illi retribuatur; totum ei ascribatur: qui totum utique dedit, et indigno benefecit. Nec aliud Deus requirit, nisi ut pure ametur, et pro omnibus digne laudetur; quatenus eum super omnia amando, laudando, honorando, et gratias agendo: homo in ipso perpetue beatificetur. Amen.

[25]

DE VTILI EXERCITIO IN CHRISTI PASSIONE.

[XXV]

VOX ANIMAE.

EGo dilecto meo: et ad me conversio eius. Inter dilectos mutua placet sermocinatio, et secretum diligitur consilium: quale et saepe agitur inter animam devotam et Iesum crucifixum. Haec ergo dicit. Ego dilecto meo sum id quod sum: et praeter ipsum non curo alium. Ipsi soli cupio intendere: ipsi me totaliter commendo; quia ipsi cura est de me: et ad me sine dubio conversio eius. Nolo ergo ut oculi mei alicubi divertantur; sed ut totum cor meum in dilectum meum convertatur: qui pro me passus est et crucifixus: immo totus ex amore vulneratus et vulneribus sauciatus. Olim quaesivi parvulum vagientem in praesepio: sed nunc cupio aspicere pendentem in patibulo. Sicut enim tunc me converti ad adorandum parvulum natum: ita et nunc me converto ad ipsum ut plangam pro me neci datum. In omnibus his mihi dilectus est qui totus mihi datus est: pro me vere natus, pro me vere passus et immolatus. Fudit quandoque compassionis lacrimas: nunc autem pretiosum dat sanguinem. Ecce quomodo amabat me: qui se tradidit in mortem,

ut me liberaret a morte. Nonne merito ceteris neglectis ad hunc dilectum quaerendum habendum et amplexandum me convertere debeo; cuius inenarrabilis me indesinenter respicit dilectio? Fit autem specialis ad me conversio eius: quando internis amoris stimulis ad recolendam passionis suae memoriam me excitat, et sibi regratiari, ac intime conformari postulat: quia in nulla re tantum pro me laboravit. Ibi redemptionis mysterium mihi aperit: et ad sapiendum quae Dei sunt plenius instruit. Nam supra hominem est haec sapientia quae de sursum venit; docens et suadens non aliunde gloriari nisi in cruce Domini mei Iesu Christi: in quo tota salus et redemptio mea consistit. Per quem etiam mihi mundus crucifixus est et ego mundo; ut fiducialiter dicere ad eum libeat: ego dilecto meo, et ad me conversio eius. Multa mihi dulcedo in hoc verbo clausa videtur; et si non capio omnia: non tamen despero vel minima accipere. Tantum dilectus ad me convertatur, et dicat quodcumque placuerit: scio, quod non frustra loquetur.

VOX ANIMAE. Dic mihi dilecte Iesu verbum mysterii tui: verbum passionis tuae et crucis, quod in carne manifeste gessisti. Non enim omnes capiunt verbum crucis; quod aliis

quidem scandalum videtur, aliis autem stultitia est: mihi vero Dei virtus et sapientia salus quoque mundi et vita aeterna. Si quis aliter sapit, infidelis est et desipit: et iudicium Dei adversum se portabit.

VOX CHRISTI.

Passio mea ait dilectus est tamquam nobilis quaedam herba aromatica optimi odoris et dulcissimi saporis; quae diligenter in corde percogitata, tamquam in mortariolo bene trita, fortissimum spargit odorem: omnium vitiorum morbum sanans et languorem. In hac siquidem invenies medicamentum animae tuae: et plenum solacium cuiuscumque pressurae. Sed oportet ut frequenter in ea te exerceas: et ex toto corde te illi studeas conformare. Tunc etenim religiose vivere incipies, et veraciter in virtutibus proficies, atque secure morieris: si me in vita et in morte per passionem et crucem fueris imitatus. Sed pro dolor ego sum abiectus in domo mea: et retrorsum proiectus. Nam valde alienus et exclusus videor a multorum cordibus, quibus vita mea non sapit; quos passio mea non movet nec trahit, neque eis ad cor transit ut deberet: sed vanis et superfluis rebus implicantur. Suam cotidianam miseriam et necessitatem studiose pensant; et qualiter mala temporalia decli-

nent sollicitantur: sed quanta pro ipsis passus sum raro vel modicum recogitant. Miseri sunt et miserabiles, pleni curis et querelis: qui modicum pro me pati possunt; multum autem agere pro sua voluntate concupiscunt: quin etiam pro suo explendo desiderio, nullum paene laborem sentiunt. Heu tales ex passione mea fructum salutiferum non trahunt; sed propter suam nimiam mollitiem quam ad se ipsos habent: gravem animae perniciem incurrunt. Si enim perfecte sanari vellent, et a passionibus liberari: tota humilitate ad vera animae remedia in passione mea abscondita confugerent; et ex merito et virtute passionis meae fortiores fierent: et omnia contraria patienter ferre discerent. Non sapit passio mea, nisi morose et seriose eam meditantibus: et ferventer cupientibus eandem imitari. Lignum vitae est apprehendentibus eam: et qui bene sequitur eam, beatus in facto suo erit. Nam et in praesenti maiorem gratiam: et in futuro ampliorem obtinebit gloriam.

VOX CHRISTI.

Recollige ergo sensus tuos, et maneas apud temet ipsum: omnem excludendo tumultum. Dehinc brevem assume ex passione particulam: et diligenter eam percogita secundum tempus et horam. Haec siquidem singulis diebus ad me-

moriam reducta: magis ac magis sapiet, confortabit et accendet meditantem. Omnis namque spiritualis profectus et perfectio in ea reperitur: sed non nisi ab amantibus et desiderantibus eam aemulari, haec bona gustantur. Carnalibus et saecularibus videtur amara et dura: sed piis et devotis dulcis est atque solaciosa. Qui enim tendunt ad honores, vel ad terrenas captandas facultates, quaerentes ubique propria commoda; isti passioni meae non congruunt: nec eius internam suavitatem attingere possunt. Qui vero mundum quaerit contemnere, nec non carnem suam cum vitiis et concupiscentiis eius crucifigere; hic maximam repperit consolationem: et singularem in passione mea sentiet devotionem. Tali etenim animae ego loquor. Columba mea in foraminibus petrae: in cavernis maceriae. Huic et illud frequenter ingero: quod cuidam dilecto dixi discipulo. Mitte manum tuam huc, et cognosce loca clavorum meorum; et noli esse pusillanimus et trepidus: sed fortis et magnanimus in passionibus meis imitandis. Habebit et unicum refugium in dextri lateris mei aperto vulnere: quicumque se nititur abnegare: et ab omni creaturarum affectione exspoliare. Fiet quoque eo liberior ad invisendum me in profundo amoris

vulnere: quo nulla ei iam cura est de creato solamine. Ego enim traho omnia interiora eius ad me ipsum: ut sese non sentiat qui vulneratum cor meum sentit. Fac ergo te alienum ab omni occupatione terrena: vacuas postpone sollicitudines, elonga te ab amicis et notis; serva te purum et liberum ab omnibus: ut possis intrare ad dilectum per ostium lateralis vulneris. Talem indue affectum qualem habuerunt mulieres sanctae, quae me pendentem in cruce conspexerunt: et sicut unigenitum filium suum amarissime deplanxerunt. Tunc enim poteris vere cognoscere et sapere quantum passio mea in corde amantis valeat, si dilectae matris viscera indueris; si nil ita diligendum sicut me ex toto corde tuo censueris: quia ex magnitudine amoris, trahitur magnitudo compassionis.

VOX ANIMAE. Bene et optime placent mihi verba tua Domine Iesu Christe. Vnde rogo te, ut quamvis in omnibus non valeo te perfecte imitari: concede tamen exigue tibi compati. Levabo igitur oculos cordis mei ad Dominum meum in cruce nude suspensum; attente singulas plagas et puncturas corporis tui considerabo: atque unica devotione vulneratas manus et perforatos pedes cum suis clavis amplexabor et osculabor. Dehinc et in apertum vulnus

lateris tui tamquam in cameram dilecti mei dormientis introibo; ubi abscondite vivam, et ab omni nocumento protegar: ac felici quiete in pace divina repausem. Non timebo mala quaecumque mihi illata fuerint; nec quaecumque de me dici vel sentiri despective potuerint, dummodo tu mecum sis mecumque permanseris. Ego ero fidens in te: et in latere tuo die ac nocte morabor. Tu fidelior es amicus quam totus hic mundus: tu fortior ad muniendum murus, quam omnis angelorum exercitus. Et ideo numquam tui immemor esse debeo; sed quantum possibilitas permittit et infirmitas: tuae amarissimae passionis dolens recordabor. De qua tamen satis cogitare loqui et scribere, nulla creatura plene et digne sufficit, etiam si ad aliud nihil omnes vacarent; quia omnem creaturae comprehensionem excedit, quod tu Deus Creator omnium homo fieri et pro hominibus mori dignatus es.

Oro igitur suppliciter te Domine ut me peccatorem misericorditer respicias; et per ineffabilem gratiam tuam interius illumines, frequenter visites: lacrimis irriges, compunctione conteras et emundes; ut quem pretioso sanguine tuo redemisti: sedula passionis tuae meditatione renoves et accendas. Concede mihi in ea devote

proficere: et cunctarum passionum mearum salutaria remedia exinde semper suscipere. Vtinam magis et profundius mihi ad cor transeat quam hactenus fecit: et sic me afficiat atque informet, quemadmodum multos sanctos et sanctas saepius accendit et compunxit; quatenus etiam in vita mea similitudo mortis tuae resultet per operationem spiritus et mortificationem carnis: possimque illud memorabile verbum apostoli dicere, quia Christo confixus sum cruci. Et illud aeque amantissimum verbum, contra omnes carnales et vaniloquos mundi sapientes praedicare. De cetero nemo mihi molestus sit: ego enim stigmata Iesu in corpore meo porto. Portabat beatus apostolus Paulus gloriosa et pretiosa stigmata tua in corpore suo: cum praeter cotidianam passionis tuae memoriam, toto cordis affectu exterius affligi, et vilipendi pro nomine tuo gaudebat; et quitquid corporaliter grave, vel spiritualiter molestum sentiebat: hoc totum leve et multum tolerabile ex amorosa consideratione vulnerum tuorum ducebat. Et ideo hortabatur omnes fideles amatores tuos dicens. Semper mortificationem Iesu in corpore nostro circumferamus: ut et vita Iesu in corporibus nostris manifestetur. Stude et tu anima mea hoc ipsum iam facere, his praecipue

diebus, quibus in ecclesia venerabilis memoria Dominicae passionis agitur; ac lugubri mente et devota attentione illuc oculum speculationis dirige: ubi Iesum noveris in gravioribus poenis pro te fuisse. Dic affectuose cum sponsa, memor semper Sponsi tui ex amore crucifixi: ego dilecto meo: et ad me conversio eius.

DE SEPTEM NOTABILIBVS PVNCTIS ÇOGITANDI DE PASSIONE CHRISTI.

[XXVI]

A*ttendite et videte: si est dolor similis sicut dolor meus.* Super omnia Dei beneficia humano generi impensa, passio Christi altius eminet: et corda plus compungit. Ideo ad tam magnum beneficium memorandum mens evigilare debet; et cum magna cordis compassione, de amaritudine passionis Christi sedulo pensare: quia hoc est Deo placitum, et salubre cogitanti. Nam singula vulnera, medicamina sunt animarum; et dura flagellorum verbera, divinị amoris sunt indicia: et peccatorum nostrorum purgamenta. O quantas gratias teneor Christo reddere pro quolibet verbere ac duro vulnere: quae in corpore suo pertulit pro me vili peccatore.

Pensa igitur primo quis est qui haec patitur; secundo a quibus patitur: tertio quanta patitur; quarto pro quibus patitur: quinto quam longo tempore patitur; sexto in quibus locis patitur: septimo in quibus membris patitur. Multum enim iuvant ad intimam compassionem: si haec septem notabilia per ordinem considerentur. Nam si personam patientis attendis; nulla dignior, nulla maior: nulla sanctior, nulla excellentior est. Siquidem filius Dei est iste qui patitur: unigenitus Dei Patris, primogenitus virginis matris, de Spiritu sancto conceptus, sanctitate et gratia plenus; signis et virtutibus clarus: in mundo sine peccato conversatus. Ipse est verus Agnus Dei absque macula, in lege praefiguratus: a prophetis praenuntiatus, a multis regibus et iustis desideratus; a Patre in mundum pro salute mundi passurus destinatus, ad crucem et mortem sponte paratus: pro peccatis nostris in ara crucis Deo Patri immolatus. Hic ergo talis ac tantus verus sacerdos et summus pontifex, sanctus, innocens, immaculatus, Rex regum Dominus, Creator omnium rerum, angelorum Conditor, hominum Redemptor, non refugit ab hominibus despici, capi, ligari, flagellari, crucifigi mori sepeliri: sicut docet textus sacrae passionis eius aperte.

O lamentabile spectaculum omni transeunti per viam huius vitae ad inspiciendum foris expansum: et ad imitandum intus omnibus fidelibus in exemplum datum. Quaeso diligenter perpende singula verba ac verbera in passione descripta: quia pro tua salute omnia sunt gesta. Nam maximam caritatem Christi tibi commendant: et patientiam in omni tribulatione servandam ostendunt. Certissime constat quod in comparatione dolorum et obprobriorum Christi: nullius ponderis sunt angustiae tuae quas pateris. Bonum est ergo tibi hic oculum frequenter habere; et in dolorosa passione Christi solacium quaerere: et tamquam columba in foraminibus petrae habitare et pro poenis Iesu gemere. Plus enim consolabitur te solus Iesus in meditatione suae benedictae passionis: quam totus hic mundus in omnibus honoribus et divitiis suis. In passione Christi invenies quod te aedificet, et conscientiam purificet; sed in delectatione mundanorum brevis est laetitia: et sordida remanet conscientia. Omne enim quod de Deo non est vanitas est: et pro nihilo reputandum. Passio autem Christi vivus sermo est et efficax lectio ad instruendum et igniendum et purificandum: atque omni gladio acutior pertingit usque ad intima cordis. Nam neg-

legentiam increpat, duritiam emollit; ad compassionem cor amantis scindit: atque ad fletum saepissime movet. Totiens enim anima devota compungitur, et quodammodo intus vulneratur; quotiens passio Christi legitur, aut praedicatur: vel quando crux aspicitur, aut Iesus Christus et hic crucifixus nominatur. Et hoc est animae, magnum solacium, si de passione Christi cogitans dolorem eius sentit in mente: quem Christus passus est et sensit multipliciter in corpore.

De primo puncto quis est qui patitur.

Nunc ergo attende et quasi praesentem intuere Christum: qui pro te ista patitur. Primo cogita dignitatem personae: et contristare vehementer quia Deus in carne tam contumeliose tractatur. Ecce altissimus super omnes infra omnes deprimitur; nobilissimus dehonestatur, speciosissimus sputis inquinatur: sapientissimus deridetur, potentissimus ligatur; innocentissimus flagellatur, sanctissimus spinis coronatur: mitissimus colaphizatur, ditissimus depauperatur; largissimus spoliatur, castissimus denudatur: dignissimus blasphematur, optimus vituperatur; doctissimus fatuus reputatur, amantissimus oditur: veracissimus abnegatur, dulcissimus felle potatur; benedictus maledicitur, pacificus molestatur: iustus accusatur, innoxius condemnatur; medicus vulneratur,

Dei filius crucifigitur: immortalis occiditur, Dominus pro servo suspenditur. O facinus inauditum: o horrendum et execrabile maleficium Iudaeorum; quod tamen Deus per suam piissimam misericordiam et sufferentiam convertit in tam magnum bonum: scilicet in salutem omnium credentium. Nam unde ad horam lux mundi extinguitur: inde aeterna lux in mentibus fidelium reparatur. Et unde ad breve tempus vita moritur: inde aeterna mors in electis trucidatur. Denique ex passione Christi diabolus vincitur, et confunditur; infernus despoliatur, latro convertitur, mundus redimitur: iustorum animae de limbo liberantur; portae caeli aperiuntur, angelorum ruinae restaurantur: salus aeterna per Christum facta toti mundo declaratur.

De secundo puncto a quibus Christus patitur.

Secundo pensa a quibus haec mala Christus patitur. Certe a propria gente, a populo peculiari sibi dilecto; a cognatis suis secundum carnem: ab Israelitis Abrahae filiis, quos olim tam multis beneficiis ditavit; tot privilegiis sublimavit: praeceptis ac legibus et caerimoniis prae ceteris gentibus instruxit; ab hominibus quos ipse condidit, quibus optimam terrae partem tradidit: propter quos in mundum venit et salvare desideravit. Ab his igitur tam magnifice beneficiatis et exaltatis

Christus inique spernitur; invidiose accusatur, sine causa affligitur, et tandem morte turpissima condemnatur. Non fuerunt memores multitudinis misericordiarum suarum quae a saeculo sunt: neque mirabilium operum suorum quae ostendit eis, etiam postquam offenderunt in multis. Non attenderunt quam humiliter inter eos vixit; quam salubriter eos docuit: quomodo paupertatem amavit et divitias contempsit; quomodo honores fugit, et humiles ac simplices elegit: quam multos infirmos sanavit, caecos illuminavit daemones eiecit, leprosos mundavit; ac aliis multis gloriosis signis clarens, factis Deum se probavit: et necessitatibus corporis nostri fruens verum hominem se esse monstravit. Pro istis utique bonis et eximiis virtutibus divina potentia patratis, non contumeliam meruit, sed gloriam; non poenam sed gratitudinem, non odium sed amorem: non derisum sed magis honorem recipere ab omnibus debuit. Sed pro dolor perversi et increduli, ingrati omnibus beneficiis extiterunt: et pro multis bonis multa mala reddiderunt; nec non alios quamplures pro augenda malitia sua ad idem facinus instigarunt: minis et clamoribus mortem innocentis petierunt. Nam persuasione principum, et sacerdotum agitatione, populi commoti

sunt: omnes Christo adversantur; senes cum iunioribus clamitant, terribilibus vocibus: tolle tolle crucifigatur. Versa est omnis anterior laus et honor in lamentum: omnis plausus et cantus Hebraeorum puerorum, in ululatum saevientium luporum. Nulla aetas defuit, nullus sexus conticuit; nullus status praetermissus est, omnes pravicordes Iudaei et gentiles concordant et consentiunt, ut Iesum morti cito tradant: et innocentem animam in cruce suspendant. Quapropter omnes isti efficiuntur aeternae damnationis rei in morte Christi; vere maligni homicidae et crudeles nimis deicidae, qui filio Dei in nullo pepercerunt: sed omnia mala quae potuerunt in eum perpetrarunt. Nam falsa finxerunt: et bene ac inclite gesta perverterunt. O mira Dei clementia; o inaestimabilis Christi patientia: quae tantis iniuriis commoveri non potuit nec poenis superari. Exemplum enim optimum et fortissimum solacium, omnibus iniuriam patientibus in hoc articulo dedit; ut saltem pauca verba volantia sustineant: qui dura verbera nequeunt adhuc sustinere.

De tertio puncto, quanta Christus patitur.

Tertio pensare debes quanta Christus patitur: et a quam multis multa mala sibi irrogantur. Constat profecto evangelio teste, quia primo pro parva pecunia a proprio discipulo venditus fuit; postea

osculo fictae pacis hostibus traditus est: a sacerdotibus graviter obiurgatus; a pontifice blasphemus vocatus: a scribis et Pharisaeis diffamatus; a maioribus civitatis accusatus: a ministris iudici praesentatus; ab Herode spretus et illusus: a Pilato morti adiudicatus; ab armigeris captus et ligatus: a militibus flagellatus et coronatus; a servis convitiatus, consputus et colaphizatus: ab ancillis abominatus; ita ut Petro dicerent, vere ex illis es: et tu cum Iesu Galilaeo eras. Vix aliquis tam inops et vilis est inventus: qui de poenis Iesu non est gavisus. O dolor super dolorem; o pauperem et humilem Iesum: non habentem consolatorem nec adiutorem a filiis hominum. Noti recesserunt; amici longe steterunt: flere poterant, adiuvare nequibant. Inter hostes nequissimos Iesus est derelictus; a maiore usque ad minorem fuit ad mortem postulatus: cum confusione et clamore extra civitatem ductus, ligno crucis oneratus; vestibus suis spoliatus, inter latrones nude suspensus: clavis affixus, felle et aceto potatus. Gravia fuerunt impia verba; graviora dura verbera: gravissima horrida crucis supplicia. In tenerrimo, sanctissimo purissimo, ac speciosissimo virgineo corpore exercuerunt tam ignominiosa tormenta; ut a planta pedis usque ad ver-

ticem nulla esset sanitas corporis: sed tamquam leprosus appareret omnibus intuentibus. Vide ergo nunc et considera si est dolor similis dolori eius: quem patitur pro te Deus tuus. Numera si potes omnia verbera omnia vulnera, omnes plagas, omnia improperia, omnia inquinamenta, a multis sibi inflicta: et compatere corde compassivo, omnia ista aequanimiter patienti. Describe ea in tabula cordis tui pro memoriali perenni: et in omni tribulatione tua dirige oculum mentis ad Iesum pendentem in cruce. Haec enim crucifixio fuit Christo post tam multas poenas sibi incussas, ignominiosissima amarissima et gravissima. Fuit etiam tristissima sibi ex parte amicorum alonge stantium, et lugentium uberrime: quia eorum luctum et gemitum suum reputabat dolorem. Fuit quoque crudelissima ex parte adversariorum ipsum deridentium, conviciantium, et gratulantium de interitu eius: qui nulla miseratione de tantis poenis et malis movebantur. Ecce iam audisti quanta et a quantis passus est Christus: cui merito compati debet omnis christianus. Si quis videret patrem suum, aut aliquem carissimum amicum ante se tot poenis cruciari, et in publico patibulo ante portam suspendi; nonne statim quasi amens effectus prae dolore tabesceret et

deficeret? Multo magis ergo passio Christi debet intima viscera tua penetrare: et ad saluberrimum luctum provocare. Stude igitur omnem carnalem amorem a te abicere; omnem vanam laetitiam excludere: quatenus inter devotos amatores Christi merearis computari; qui cotidie in passione Dominica se exercent, et omnes dolores Christi ita in se trahunt: ut de propriis laesionibus et iniuriis parum vel nihil ponderent. De quibus ait beatus Paulus apostolus Dominicae passionis amator. Hoc sentite in vobis, quod et in Christo Iesu: qui semet ipsum exinanivit formam servi accipiens, factus oboediens usque ad mortem crucis.

De quarto puncto, pro quibus Christus patitur.

Quarto pensabis pro quibus passus est Christus: et qua de causa tam amaram mortem pertulit Deus. Vtique pro peccatis nostris, quae a parentibus nostris contraximus; et quae etiam singuli propria iniquitate perpetravimus: in qualicumque aetate vel statu, vel ordine, vel officio. Omnes enim peccaverunt et egent gloria Dei ait apostolus; sive Iudaei sive gentiles, sive servi sive liberi: sive pauperes sive divites, sive reges sive principes; sive clerici sive laici, sive sacerdotes sive doctores, sive praelati sive subditi: omnes inquam filii Adam, omnes filii irae per naturam geniti; sed per gratiam

Christi liberamur, per baptismum Christi mundamur: per mortem Christi ab aeterna morte salvamur. Sive ergo dicatur passio Christi, sive sanguis Christi, sive crux Christi, sive mors Christi ad idem valet; et hoc totum simul nobis proficit ad salutem: quia in Christum credendo, et Christum amando, Christo incorporamur et unimur. Caput enim pro membris passum est, caput pro membris doluit: caput pro membris in cruce oravit et veniam impetravit. Igitur pro omnibus mortuus est Christus; ut gustata morte temporali vinceret mortem aeternam, et de peccato damnaret peccatum: hoc est per poenam passionis suae solveret omnia debita peccatorum nostrorum. Hinc quoque beatus Petrus gratiam Christi et meritum passionis eius commendans ait. Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis; ut nos offerret Deo mortificatos quidem carne: vivificatos autem spiritu. Hinc etiam in Apocalypsi legitur quod sanctorum animae cum magna gratiarum actione ante thronum Dei ceciderunt: et coram Agno laudes pro sua redemptione cantaverunt dicentes. Redemisti nos Deo in sanguine tuo ex omni tribu et lingua et populo et natione: et fecisti nos Deo nostro regnum et sacerdotes. Hinc quo-

que est quod sancta mater ecclesia in litaniis sanctorum quando pro diversis necessitatibus et periculis orat: hanc petitionem specialiter ad Christum dirigit. Per passionem et crucem, per mortem et sepulturam tuam: libera nos Domine. Talis enim oratio maxime Deo placet; et ampliorem fiduciam praestat veniam impetrandi: propter meritum passionis Christi. Est autem passio Christi thesaurus ecclesiae qui non potest exhauriri nec consumi: sed est infinitae virtutis et dignitatis. Per hanc quippe omne debitum solvitur: omne peccatum dimittitur; et paenitentibus regnum caelorum promittitur ac donatur: quod per multa milia annorum clausum tenebatur. O suavissima reconciliatio ad placandam faciem divinam: o dignissima oblatio ad recuperandam gratiam amissam; o plenissima satisfactio ad abstergendam omnem maculam peccatorum filiorum Adam: in quo omnes peccaverunt et ceciderunt. Quia ergo Christus nullum a peccato liberum repperit: ideo liberandis omnibus venit; pro omnibus ex caritate satisfecit: ex pietate voluit; ex divinitate potuit: ex humanitate opus redemptionis implevit. Vnde beatus Paulus aiebat. Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi; obsecramus pro Christo: reconciliamini Deo.

Ecce habes et audisti, pro quibus passus est Christus, et qua de causa hanc mortem pati dignatus est: quia pro omnibus hominibus cuiuscumque aetatis et sexus ex Adam origine natis.

De quinto puncto quam longo tempore Christus patitur.

Quinto pensabis quam longo tempore Christus passus est, et quamdiu in poenis fuit; quia hoc ad longanimitatem patientiae eius pertinet: et notabilem confortationem pusillis ac tristibus praebet. Attende et diligenter perlege omnes sancti evangelii libros: et aperte invenies quia tota vita Christi ab initio nativitatis suae usque ad exitum vitae in magna paupertate, in persecutione et temptatione, in labore et fatigatione, in despectione et oblocutione pravorum exercitata fuit; ac tandem in crucis mortificatione consummata: sicque nullum tempus absque tribulatione pertransiit, quamdiu in saeculo vixit. Sed considerando certum diem et horam passionis suae, tunc a vespera sacratissimae cenae, tristitia imminentis doloris ac futurae mortis incepit; quando cenantibus adhuc discipulis eis praedixit, quod eadem nocte ab uno eorum tradendus esset in manus peccatorum: et duravit usque post horam sepulturae eius; immo usque ad tertium diem in qua resurrexit a mortuis: tunc enim apparuit discipulis suis vivus laetus ac gloriosus.

Grave igitur fuit peccatum hominis quod tanto tempore et tantis doloribus vix expiari potuit: pro quo et Dei filium crucifigi ac mori necessarium fuit. Vnde quia fragilitas humana est valde magna, et ad malum prona ab adulescentia sua: insuper et ex multis occasionibus et temptationibus contingit homines peccare diversis temporibus et horis tam diurnis quam nocturnis, saepe etiam scienter saepe ignoranter: ita ut vix aliqua dies vel hora praetereat absque delicto et Dei offensa; idcirco ne homo propter nimietatem delictorum suorum desperet de venia consequenda: Salvator noster Iesus Christus passus est pro omnibus nobis gravissimos dolores, longo tempore et in diversis horis; quia per totam noctem et diem pro peccatis filiorum hominum laboravit sustinendo: saepissime pretiosum sanguinem suum effundens. Tunc etiam veraciter in his temporibus septem horas canonicas ad laudem Dei Patris sui complevit: non canendo sed patiendo et orando pro nobis. Quapropter omnes religiosi exemplo Christi informati debent has septem horas cotidie Deo persolvere; quia Christus semet ipsum holocaustum Deo in odorem suavitatis in ara crucis optulit: et tamquam electus aries inter vepres peccatorum pendens, pro Isaac

id est pro omnibus electis immolatus est. De quo beatus Petrus Christi fidelibus scribens: ad gratitudinem eos hortatur dicens. Non enim corruptibilibus argento vel auro redempti estis de vana vestra conversatione paternae traditionis: sed pretioso sanguine quasi Agni immaculati Iesu Christi. Voluit ergo Redemptor noster Dominus Iesus Christus tam longo tempore tam multas poenalitates in suo sanctissimo corpore sustinere: ad delendum chirographum damnationis nostrae; ad excitandum nos ad fervorem strictae paenitentiae: ad dandum exemplum magnae patientiae cunctis diebus vitae nostrae. Et vere patientia est nobis omnibus summe necessaria, quamdiu degimus in hac misera vita temptationibus plena; quia nemo securus, nec una quidem die aut hora a laqueis diaboli et ruina peccati, in quocumque loco fuerit aut ordine aut officio constitutus: nisi gratia et misericordia Dei fuerit omni hora desuper respectus et munitus. Sed inter haec mala et pericula confugiendum est praecipue ad passionem Dominicam, et sub arbore crucis tamquam sub umbraculo divinae protectionis latitandum et pausandum: atque de patientia Christi intime et saepe meditandum; quia ipsa habet virtutem sapidissimam dulcorandi et mitigandi om-

nes amaritudines passionum nostrarum: et alleviandi gravamina a quocumque homine vel spiritu fuerit aliquis exacerbatus.

De laude patientiae.

Stude igitur exemplo Christi et sanctorum eius aequanimiter huius vitae adversitates sufferre: et patientiam pro armis tenere. Noli conqueri de longitudine temporis, nec de acerbitate afflictionis; sed pensa quia Christus graviora diutius pro te pertulit: et ideo iustum est ut eandem viam sequaris. Nam patiendo pro Christo multum promereris: et multa bona exinde consequeris. Primo quidem Deum altius honorificas: si de manu eius quaelibet contraria benivole capis. Angelos laetificas: qui de tua tolerantia gaudent in caelis. Proximum aedificas: si iniurias tacite feras. Diabolum confundis: si laesus et contemptus gratias agis. Coronam tuam duplicas: quia hic maiorem gratiam, et in futuro altiorem gloriam recipies. Siquidem omnis praesens labor parvus est, et brevis haec vita: sed merces sequens grandis est et requies infinita. Revera totiens martyr Dei efficeris: quotiens pro Deo poenam libenter pateris. Non ergo aestimes Deum tibi adversari: si in hoc mundo molestaris et deprimeris. Gaude potius quia hic humiliaris et flagellaris: ut postea cum

Christo in aeternum glorificeris. Saepe enim plus nocent prospera quam adversa: et citius decipiunt blandimenta quam amara vituperia. Noli ergo deficere in tribulatione tua pro Christi nomine et amore; sed constanter patienti animo omnia sustine, sicut Christus et omnes sancti fecerunt: qui dolores sustinendo hostem vicerunt. Nam adversa patiendo fit homo melior; auro pulchrior, vitro clarior: a vitiis purgatior, virtutibus perfectior; Christo acceptior, sanctis similior: hostibus fortior, amicis amabilior. Fit etiam quisque ad custodiam sui cautior, ad compassionem promptior; ad humilitatem profundior, ad discretionem prudentior: ad orandum ferventior, ad caelestia paratior, ab inferno securior. Haec sunt bona germina sanctae patientiae; quae maxime relucent in Christi amarissima passione: et haec omnibus nobis proponitur imitanda. Ipsa namque sacratissima passio, cunctis sanctorum passionibus fuit dolore acerbissima; humilitate profundissima, caritate excellentissima: oboedientia perfectissima, patientia fortissima; puritate innocentissima, utilitate saluberrima: meritis dignissima, remediis efficacissima; satisfactione pro omnibus sufficientissima, placatione aptissima: reconciliatione gratissima: ob-

latione acceptissima; redemptione fructuosissima, mysteriis plenissima: omnium virtutum suavitate redolentissima, omnibus scientiis, artibus et medicinis praeferenda. Tam magna, tam alta, tam longa tam profunda, tam dulcis tam devota, tam compunctiva, tam amorosa, tam fervida, tam solaciosa, tam sapida tam virtuosa est passio Redemptoris nostri: ut nullis vocibus humanis valeat plene commendari; nullis angelicis linguis digne queat explicari: sed semper nova est et vivida; semper reficit et confortat, instruit, et accendit: sed praecipue eos qui contemptis omnibus, in vulneribus Iesu Christi solacium suum quaerunt.

De vi puncto in quibus locis Christus patitur.

Sexto notabis omnia illa loca in quibus Christus passus est pro te aliquas contumelias vel poenas. In monte siquidem Oliveti ter oravit; ibi prae tristitia et pavore sanguinem sudavit: et oratione facta in voluntatem Patris sui perfecte se resignavit. In horto a Iudaeis quaesitus est et inventus: non fugit ab eis, sed obviam processit; a Iuda proditus est, et ore ficto osculatus: ab armatis ministris captus et ligatus; a prava cohorte tamquam pessimus latro in tenebrosa nocte cum facibus et laternis ad civitatem violenter est tractus et ductus: et ne evaderet vel ab aliquo eriperetur

cautissime custoditur. In domo Annae primo examinatur, et quaeritur ab eo de doctrina sua et discipulis eius; et cum ad haec bene respondisset: ab uno ministrorum, in maxillam duriter est percussus. In domo Caiphae pontificis, ubi multi congregati erant contra eum, multis iniuriis et ludibriis vexatur; facies eius obvelatur, sputis inquinatur, colaphis caeditur: et ut reus mortis proclamatur. Mane autem facto vinctis manibus publice per plateas ad praetorium Pilati ducitur: et tamquam transgressor legis et populi subversor graviter accusatur. Deinde ad consistorium Herodis transmittitur: a quo derisus et alba veste indutus velut fatuus reputatur, et ad Pilatum remittitur; ubique illusus, ubique exprobratus: nullibi tutus, nullibi quietus; omnibus odiosus, omnibus abominabilis factus: foris audit clamores, intus patitur dolores; et post saeva verbera et multa vulnera accepta, quasi vita ista indignus, extra civitatem cum contumeliosa cruce educitur: atque inter latrones in loco Calvariae nudus in cruce suspenditur. Omnibus autem consummatis quae de ipso scripta erant, in corde terrae, scilicet in monumento novo exciso, a iustis viris Ioseph et Nicodemo reverenter sepelitur, et a sanctis mulieribus multis lacrimis et suspiriis

deploratur. Ecce quam multa loca in passione sua Christus visitavit, quam saepe in istis pretiosum sanguinem suum fudit; quam multa improperia cum verberibus sustinuit, ut populum suum sanctificaret, et loca contaminata purgaret: in quibus homines saepe peccant et Deum offendunt. Quis enumeret pro dolor omnia mala quae adhuc in multis locis publice et privatim fiunt; tam in domibus quam in plateis, in hortis, in villis, in montibus et vallibus, in campis et silvis, in atriis et palatiis terrenis? Non est ibi Christus; non auditur ibi fletus de passione Salvatoris: sed vanitas vanitatum, iocus et risus in conviviis Herodis, cum suis principibus. Vae eis qui sic elongaverunt se ab eo qui redemit eos; faciem ad mundum habentes: et dorsum ad Deum convertentes. Attamen pius Dominus non cessat clamare post tales: et ad paenitentiam revocare oves errantes. Nam spem magnam misericordiae suae reliquit hominibus in tam benigna sufferentia omnium malorum et dolorum suae amarissimae passionis: et praecipue in illis locis, ubi erat productus et lacessitus. Vnde pro malitiis hominum extinguendis et pro immundis locis purgandis: gravissime punitus est in suo sanctissimo corpore a multis. Et

qui olim propter peccata hominum maledictionem mundo intulit: nunc per effusionem sacri sanguinis sui benedictionem et remissionem peccatorum omnibus paenitentibus promisit. Destruxit insuper per verbum praedicationis suae idola gentium et habitacula daemonum: subvertitque aras et nomina falsorum deorum; et pro sacrilego ritu paganorum et vitulis Iudaeorum: verum ac novum sacrificium pretiosi corporis sui instituit in multis locis celebrandum. Propter hoc enim fecit consecrari templa et altaria multa in multis locis ad honorem nominis sui et sanctorum; ut stet firma fides christianorum: et cultus floreat divinus cum laudibus hymnorum. Sed et ad ornandum locum habitationis gloriae suae, et domum orationis optimis reliquiis illustrandam: reposuit ibidem devota et praeclara signa passionis suae in memoriale sempiternum; atque in titulum triumphalem devictae mortis erexit crucem sanctam, tamquam arram foederis et pacis inter Deum et hominem: et tamquam arcum aereum contra diaboli terrorem.

Dignum igitur est, ut iam in diversis locis ab universis Christi fidelibus, a parvulis et magnis, a pauperibus et divitibus, a sapientibus et imperitis, a fortibus et infirmis, a praelatis et subditis, per

totum orbem terrarum apertis ianuis et omnium linguarum vocibus Christus passus praedicetur, laudetur et magnificetur: atque super omne nomen in caelo et in terra altius elevetur, pro omnibus confusionibus et poenis, in multis locis a multis personis sibi factis. Debes ergo et tu devotionis causa stimulatus in hoc sancto die parasceves omnia illa loca Dominicae passionis in mente tua depingere, et in spiritu Ierusalem perlustrare; ad imaginem Crucifixi oculos frequenter erigere: et cum intima compassione sacra Iesu Christi stigmata inspicere, quam magna et multa fuerunt. Deinde veniam pete, ut ipse tibi misericorditer indulgeat: quotienscumque in aliquo loco vel tempore ipsum offendisti. Potes etiam altaria ecclesiae tuae visitare, et ad terram te prosternere; pavimentum sive scabellum altaris tribus aut quinque vicibus osculari: in recordatione sanguinis Christi super terram effusi.

Debes insuper propter amorem et honorem Christi, cuncta sanctae ecclesiae loca Deo consecrata, omnia monasteria et hospitalia, ubicumque religiose vivitur, et Deo servitur, in reverentia semper habere; eorumque bonis actibus congaudere, et adversitatibus condolere: quatenus omnium bonorum quae ibi die ac

nocte ad laudem Dei peraguntur particeps effici merearis. Cito namque veniam a Deo obtinebit: quisquis de peccatis suis veraciter dolens, de cetero firmiter se emendare proponit. Magnam quoque fiduciam divinae propitiationis acquiret; qui in omni re et petitione passionem Christi in auxilium sibi assumit: et plus de meritis Christi et sanctorum suffragiis quam de propriis laboribus et virtutibus confidit. Nam opera nostra stricte discussa: raro ex toto sunt pura. Et ideo necesse ad humilitatem et confessionis remedium confugere; semper a Deo misericordiam petere ac totam spem salutis in Christo ponere: qui solus in omnibus perfectus est. Ipse enim potest imperfectiones nostras celeriter et perfecte curare: et ampliorem gratiam humilibus et contritis corde praestare.

De septimo puncto, in quibus membris Christus patitur.

Septimo et ultimo loco attendere debes et cum ingenti maerore pensare, in quibus membris passus est Christus: et quales poenas in singulis articulis et quinque sensibus corporis pertulit pro nobis. O quam dura verbera in flagellatione sustinuit: quam multa milia vulnera sibi inflicta fuerunt; quam saepe in eodem puncto repercussus est: quam poenaliter ista sensit et tacuit. Non manum opposuit, nec pedem vel aliud mem-

brum ab ictibus retraxit; sed sponte ac libere totum corpus suum percutientibus tradidit: ut pro peccatis omnium hominum plene satisfaceret. Nam sicut cuidam religioso in visione ostensum est, quotiens Christus unum ictum verberantis accepit; mox illum Patri pro nobis ex amore optulit: petens ut et delictis nostris ignosceret. Non enim tam dilectus filius contra Patrem aliquando murmuravit quia tantis poenis eum exposuit; non comminabatur torquentibus se duriter: non irascebatur conspuentibus se turpiter, non maledicebat accusantibus se fallaciter; sed magis condoluit; excusavit, toleravit: et oravit pro eis ut acciperent veniam dicens. Pater dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt.

Sed quae causa tanti mali et doloris immensi? Certe multa peccata hominum; qui in multis membris suis per quinque sensus saepissime delinquunt: et Dominum graviter offendunt. Nam corporis membra quibus Deo servire deberent, et multa bona operari possent; haec pro dolor timore divino excluso, diversis vanitatibus et delectationibus pravis ausu temerario tradunt: et ita peccando servi vitiorum et membra ac vasa daemonum fiunt. Quapropter Christus filius Dei compatiens hominibus et

cupiens sanare peccatores et a laqueis diaboli eripere, graves et longos cruciatus in sanctissimo corpore suo excepit et pertulit; ut per corporales dolores in quinque sensibus suis medicinam conferret animabus nostris: et omnes delectationes carnis quae militant adversus spiritum, doceret esse fugiendas et mortificandas. Ne ergo Deus hominem propter peccata sua aeternaliter puniret qui summum bonum desĕrens creaturis adhaesit; pius Dominus Christus hanc in se poenam temporalem et mortem carnis pro culpis nostris sine omni culpa suscepit: ut iram Patris placaret, et ab aeternis poenis nos liberaret.

Sed iam ad singula membra vulneribus sauciata oculum cordis converte: et pio compassionis affectu lacrimas funde. A planta pedis incipe; et usque ad verticem capitis ascende: quia totum corpus Iesu repletum est amarissimo dolore. Enimvero si tu iam in tali esses dolore, aut iaceres in grabato gravatus languore; nonne placeret qui tibi condoleret, et displiceret qui te neglegenter praeteriret? Vide ergo Dominum Iesum propter te passum, propter te vulneratum et mortuum; et habeto super omnibus doloribus eius ad minus gemitum: si non potes elicere planctum. Cum enim beatus

Stephanus esset lapidatus: viri timorati et fideles fecerunt planctum magnum super eum. Et ecce maior Stephano, immo prae omnibus sanctis sanctorum maximus pendet in ligno crucis vulneribus plenus; et ideo merito condolere sibi debet omnis fidelis: sed praecipue religiosus devotus saeculo abdicatus. Intuere igitur primum quam graviter Christus passus est et vulneratus in suis speciosis ac mundis pedibus quibus per terram saepe fatigatus ambulavit verbum Dei praedicando: cum quibus undas maris calcavit sine navigio, sine humano adiutorio transfretando. Nam ea virtute et potestate divina qua omnia creavit: et ventis ac mari imperare, et ad usum sui habere potuit. Sed heu quam mirabilis rerum mutatio: et quam incomprehensibilis Dei dispensatio; quod auctor omnium creaturarum et summus medicus animarum et corporum, qui multos claudos et aegrotos fecit subito ambulare: nunc tam ferociter in pedibus suis vulneratur, tam fortiter ferreis clavis perforatur; ut nec incedere quidem valeat neque se movere: sed instar pessimi latronis duris vinculis tenetur cruci alligatus. Tali itaque poena perfixus est in utroque pede innocens Christus; qui secundum prophetam solvit compeditos,

illuminat caecos: erigit elisos, diligit iustos. Et quare hoc? Profecto, ut vincula peccatorum nostrorum solveret, et maculas pedum ablueret: quae multotiens contrahuntur in discurrendo ambulando spatiando ludendo saltando. O quam graviter peccant, qui pauperes conculcant: qui pompatice procedunt; qui tumultus in ecclesia excitant, et orantes impediunt: qui multos levi evagatione et moribus incompositis scandalizant. Vae eis qui propter taedium boni operis et defectum devotionis: quaerunt consolationes in rumoribus et negotiis externis. Isti etenim si uno clavo timoris Domini essent confixi, manerent utique libenter apud semet ipsos solitarii cogitando de passione Christi; aut de scripturis sanctis aliquid legerent, unde compuncti accenderentur in amorem Christi: per quem vincerent omnia aspera et dulcia mundi. Beati pedes eorum, qui ad audiendum verbum Dei parati sunt: qui omissis vanis ad ecclesiam properant; orationi saepe incumbunt, sensus ab evagatione restringunt: ut cum bona conscientia dicant. Ab omni via mala prohibui pedes meos: ut custodiam verba tua. Beati pedes qui sequuntur vestigia Iesu usque ad crucem; et amant ibi potius stare et cum Maria plorare: quam ad epulas ire et spectaculis interesse.

Passus est etiam Christus et graviter vulneratus in sacris manibus suis, quibus saepe benedictionem dedit, infirmos tetigit et sanavit; cum quibus panem accepit et comedit: corpus suum consecravit, et discipulis suis in solacium porrexit. Sed o pie Deus, cur pateris manus tuas cum tanto dolore transfodi, et tam multo cruore perfundi; qui caelos extendisti sine labore, et terram ornasti miro decore? Heu sancte Deus fortis et immortalis, ecce manus tuae quae formaverunt primum hominem in paradiso, sine defectu sine omni vitio: iam pro dolor a perfidis hominibus et iniquis manibus perforantur ferratis spiculis Iudaeorum; et in oculis amicorum tuorum extenduntur in ligno crucis, ab omnibus tunc maledicto: et pro maximo scandalo reputato. Sed o bone dulcissime Iesu, hanc iniuriam et violentiam voluisti pro primis parentibus nostris et filiis eorum patientissime tolerare: ut chirographum decreti disrumperes, et peccatum originale ex tactu ligni vetiti et esu pomi noxialis contractum, tuo sancto cruore detergeres; ut unde mors oriebatur per culpam: inde salus rediret per poenam. Ideoque iustitia exigente utrasque manus, pro culpa delenda in ligno crucis extendisti: et pro peccatoribus universis

caritate trahente, cruentis manibus exorasti.

O quam grata et acceptabilis fuit ista oblatio pro nobis; quando tu amantissime Iesu unice fili Dei, temet ipsum obtulisti in sacrificium sempiternum ad placandam faciem Dei Patris omnipotentis, quem omnes offendimus in multis; a quibus non sufficimus per nos iustificari, nisi interveniente tua sacratissima passione, et temporali morte in arbore crucis: de qua prodiit sanctificatio et redemptio nostra in acquisitione aeternae salutis. Attende hic gravitatem peccatorum nostrorum et acerbitatem vulnerum Christi; affectum caritatis eius supplicationemque pro inimicis: benignitatem quoque in omnibus contrariantibus sibi. Saepissime Christus oravit, et discipulos orare docuit: aliquando flexis genibus, aliquando elevatis in caelum oculis; sed nusquam ita flebiliter et amicabiliter orasse reperitur sicut modo auditur: cum pro inimicis suis expansis manibus et pedibus confixis, ac membris omnibus distensis et vulneratis, in ara crucis oravit. Tunc enim fudit precem dulcissimam in auribus paternis, ut ignosceret in se peccantibus. Igitur ad compescendam hominum malitiam qui ad irascendum faciles sunt, et pigri ad benefaciendum

adversariis suis: Christus vulnera latissima in manibus suis accepit, informans omnes ad bona agenda et mala patienda; quia pro maximis lucris reputatur: si quis aemulis suis non talionem vindictae, sed orationis munus rependit. Caveas ergo homo paupercule fragilis et vitiose: ne aliquem laedas vel contristes verbo sinistro vel opere pravo, pro quo Christus passus est et mortuus; quia pretiosa est in conspectu eius omnis anima quae in eum fideliter credit: et mandata eius veraciter custodit. Iustum autem est ut de proximo tuo bene sentias et meliora speres; quia vel talis iam bonus est: vel per gratiam cito meliorari potest. Tu ergo ostende caritatem et roga etiam Deum Patrem; ut quem nunc habes adversarium: recipias iterum fratrem emendatum. Si autem tibi nocuit; indulge ex corde propter amorem Iesu Christi: qui in multis tibi pepercit. Ipse enim pius et misericors omnibus fuit; pauperes non despexit, leprosos non abhorruit: debilem non derisit, tristem delinivit, iratum placavit; perversum toleravit, paenitentem suscepit: errantem instruxit, innocentem defendit; vacillantem confortavit, caritatem ad omnes ostendit: et quod amplius est mirandum, plagis et vulneribus percussus ab oratione non cessavit. Ecce

qualiter Christus malos tolerando, bonos consolando, sanis et infirmis exemplum optimae doctrinae in passione exhibuit: et quasi duobus caritatis suae bracchiis, hostem et amicum pariter sibi attraxit; non reputans delicta ipsorum dummodo velint Deo reconciliari, et omnes offensas debitoribus dimittere: ac mutuam caritatem insuper conservare.

Passus est etiam Christus multum poenaliter in suo sanctissimo capite, tamquam in principali membro corporis sui pro omnibus membris inferioribus quae nos sumus qui in eum credimus: et per fidem ac dilectionem ei adhaeremus. Debet enim quilibet fidelis tamquam vividum et sanum membrum Christo capiti suo in cunctis doloribus mentaliter compati et convulnerari; quia membrum quod capiti suo laeso et aegroto non compatitur et congemiscit: aut putridum est aut insanum. Ergo si membrum Christi es, et de spiritu Christi vivis et sapis; attende nunc ad caput Christi, filii Dei vivi: et vide quantis spinarum aculeis undique pro peccatis tuis perforatur. Non est facile dictu quam gravis quam longus quam acutus hic dolor fuit in benedicto et nobili capite Iesu, super omnia sanctorum et Nazaraeorum capita consecrato; cuius sanctum verticem nova-

cula acuta non tetigit: nec capillus de capite eius in terram cecidit; nisi forte impii Iudaei cum ministris praesidis aliquos pilos de sancto capite furiose extraxerint, vel etiam de barba sancta crines indignis manibus evulserint. Quia plures contumelias et verbera Christo irrogasse aestimantur: quae per singula non sunt ab evangelistis expressa. Dicit tamen sanctus Lucas quia et alia multa blasphemantes dicebant in eum. Nam aliqui velut insipientem, Christum aperte deridebant; alii perversiores contumeliosa verba addiderunt: alii bestiis crudeliores dentibus stridebant, et plagas non paucas sibi intulerunt; et fortassis calcibus suis sacros pedes Iesu calcarunt: quos dudum Maria Magdalena multis lacrimis lavit et unxit. Ai Domine Deus quam profunde acumina spinarum, sanctissimum caput tuum intrarunt: quam duriter tenuem carnis tuae pellem cum ossibus et nervis laeserunt; ita ut ex vulneribus impressis rivi sanguinis per collum per oculos per aures et vultum effluerent: ac decoram faciem tuam et omnem pristinam pulchritudinem penitus obscurarent. O generatio prava et exasperans ut quid innocentem tam severe punis? Cur pium ac humilem opprimis; et quasi in circulo caput eius contorques? Certe mendaciter ca-

pitale crimen ei imponis quod regem se fecerit; quia numquam hic regalia ornamenta secundum saeculi dignitatem habuit: neque calceos gessit, neque coronam concupivit. Nullum etiam hominem verbo vel facto laesit: quin potius laesos et oppressos a diabolo gratis sanavit.

Filiae Ierusalem et omnes devotae matronae, venite et videte Regem Christum, Iesum Nazarenum verum et pacificum Salomonem ex regali progenie David ortum; videte quomodo in die coronationis suae coronatur corona spinea, a noverca sua synagoga impia: suadente diabolo, et perurgente sacerdotum invidia. Flebant tunc uberrime mater eius beatissima Maria cum sancta Maria Magdalena, et omni comitiva sua nimium desolata; flebant et discipuli dispersi in turba Iudaica prae confusione et dolore ex visione spineae coronae, quae sacro capiti Christi Domini ac magistri sui durissime fuit impressa: clamante iudice coram populo furente, ecce rex vester.

Pensate nunc cuncti fideles, si umquam talem contumeliam et tam acerbissimam poenam in aliquo de prioribus sanctis regibus vel prophetis audistis vel legistis, sicut nunc agitur in Domino prophetarum; in Rege angelorum, in Praesule omnium sacerdotum: in Agno Dei

qui venit tollere peccata mundi per varia tormenta corporalis supplicii. Ecce qui antea gloriosus effulsit in signis et virtutibus magnis; nunc valde irreverenter tractatur illusionibus multis: et percutitur virgis ac flagellis. Quem maxime honorare principes debuerant, et pro vero rege ac summo sacerdote suscipere; iam inauditis obprobriis dehonestant: et corona crudelissimae punctionis tormentant. Omnia enim in contrarium agunt praestitis sibi beneficiis multis: et acrius saeviunt in auctorem propriae suae salutis. Nam pro rosis et liliis: offerunt ei spinas acutas. Pro gemmis et margaritis: dant sibi alapas duras. Pro corona regia: sertum de iuncis marinis. Pro torque aurea: colaphum sine misericordia. Pro stola byssina: albulam fatui cum ignominia. Pro purpura regis: rubicundi sanguinis guttas. Pro balteo argenteo: linteum de tenui filo. Pro sceptro regali: arundinem vento agitatam. Pro equo habuit asinum: pro freno funiculum. Pro gladio virgam: pro scuto flagellum. Pro ocreis, tibias nudas: pro chirothecis, vincula in manibus. Pro calcaribus auratis: clavos ferreos in pedibus. Pro vexillo bellico: crucem cum titulo scripto. Pro lorica, tunicam inconsutilem: pro galea, oculorum vela-

men. Pro hasta regis: lanceam militis. Pro mitra pontificis: sudarium nudati capitis. Pro cathedra doctoris: columnam marmoris. Pro scypho spongiam: pro lagena, acetabulum. Pro vino acetum; pro nectare murram: pro medone fel amarissimum. Pro osculo sputum; pro compassione, derisionis iaculum: pro valedictione, recepit maledictionis verbum. Praeter ista iam dicta: audi adhuc alia extremae desolationis gravamina. Nam derelictus est a Patre in maxima angustia quasi non esset filius eius dilectus: derelictus est ab amicis et discipulis omnibus tamquam hospes et peregrinus. Perdidit sodales optimos: invenit hostes pessimos. Amisit sanctum Petrum propugnatorem: recepit Malchum Petri accusatorem. Quid plura? Pro reddituario habuit furem: pro secretario traditorem. Pro vexillifero Simonem Cyrenaeum qui portavit crucem: pro cubiculario latronem nequam qui exprobravit eum. Pro infirmario derisorem: pro vestiario spoliatorem. Pro refectorario fellis braxatorem: pro dormitorio sepulchrum: pro lectulo, saxum durum in petra excisum. Inter haec tamen mala in Christum Dominum facta, non defuerunt amicorum pia lamenta; sed latebant et longe sta-

bant: tacebant et lugebant; quia numquam visum est tantum malum in Israel: a die quo natus est Iesus in Bethleem. Facta autem sunt haec omnia ordinatione divina pro salute nostra: et ad implendum prophetarum oracula sancta. Ecce his armis indutus est Rex noster Christus Iesus Nazarenus contra mundi principem pugnaturus: et suo pretioso sanguine genus humanum redempturus. Certavit usque ad mortem, vicit diaboli superbiam per humilitatem; mundi saevitiam per patientiam: carnis petulantiam per crucis acerbissimam poenam. Reliquit nobis exempla sancta vivendi: sacra verba bona meditandi; et contra singula vitia optima dedit remedia ad cavenda peccata: et ad aeternae vitae praemia per crucem consequenda. Cui laus et gloria de omni bono in caelo et in terra: per infinita saeculorum saecula. Amen.

IN FESTO PALMARVM DE PROCESSIONE CHRISTI, ET SEX GENERIBVS HOMINVM, OBSEQVENTIVM CHRISTO.

[XXVII]

SERMO PRIMVS.

P*Veri Hebraeorum tollentes ramos olivarum: obviaverunt Domino.* Contemplari delectat in praesenti festo palma-

rum sollemnem sanctae ecclesiae processionem: necnon devotionem populi Iudaeorum obsequentium Christo cum gaudio magno et honore. Nam quod Iudaei olim corporaliter Christo exhibuerunt in carne viventi: nos spiritaliter eidem debemus exhibere iam in caelo regnanti. Et tanto affectuosius hoc agere decet cum hymnis et canticis devotis; quanto interiora cordis nostri obsequia Deus plus diligit: et in supernam Ierusalem nos perducere cupit. Propter hoc enim maxime venit ad terras: ut terrarum incolas revocaret ad caelos. Propter hoc properavit ad locum passionis: ut nobis pararet sedem felicissimae mansionis in caelis. In cuius signum etiam asinam et pullum sibi adduci praecepit; et modeste equitando in Ierusalem civitatem terrestrem eos perduxit, quae caelestis beatitudinis imaginem continet: ut nos speremus per Christum reducendos in vitam aeternam cum angelis sanctis. Qui animale corpus nostrum suscitabit de pulvere terrae: et immortalitatis gloria induet in futura iustorum resurrectione. Et ad hoc promerendum quis dignus esse poterit? Profecto qui se humiliaverit sicut parvulus in numero puerorum Hebraeorum; et factus fuerit tamquam pium iumentum sub pedibus Christi: paratum se exhibens

omni loco et tempore ad beneplacitum Dei. Quicumque enim se mitem et humilem inter fratres suos exhibuerit: et quasi rudem asinum et inutilem servum se reputaverit propter aliquod vitium, aut ineptitudinem quam in se conspicit; hic per humile sentire suum Christo magis placet et propinquior erit: quam superbus ille Pharisaeus, qui tamquam equus turgidus de bono opere se extollebat. Excusabilior est simplicitas asini si errat: quam perversitas equi superbi qui recalcitrat. Elegit ergo Christus asinum ad sedendum propter mansuetudinem: recusavit equum qui hinniret et alios morderet. Sic etiam nunc Christus simplicem et humilem ad serviendum sibi assumit; et iugum sanctae religionis dorso eius imponit: ut per legem vitae et disciplinae recto et plano itinere pergat in Ierusalem caelestem post mortem.

Considera itaque quales quantasque virtutes in hac processione Christus nobis per suam humanitatem ostendit: qui cum summus esset et dives ac potens super omnes utpote verus Dei filius secundum divinitatem; non tamen excellentiam maiestatis coram populo ostentavit foris per apparatum saecularem: sed cum multa humilitate et mansuetudine, ad rebellem sibi perrexit civitatem. Hic est Rex noster quem Iohannes Baptista prae-

dicavit Agnum esse venturum in mundum; qui pro salute generis humani venit ad locum passionis, ut perficeret opus nostrae redemptionis: sicut revelatum fuerat sanctis patriarchis et prophetis. Non declinavit a facie inimicorum suorum: nec abhorruit locum sanctum propter malitiam populi; sed cum maxima caritate et pietate accessit ad invidos et passionatos, ut mitigaret commotos: insuper pro eorum excessibus et malis futuris doluit ac flevit. Non attendit ad plausum et laudem hominum; sed ad futura pericula perfidorum habuit oculum apertum: ita dicens ad secure laetantes. Quia si cognovisses et tu quae tibi imminent: utique magis doleres et mecum fleres. Nam cor sapientis ubi tristitia: cor autem stulti ubi laetitia. Per tristitiam enim corrigitur animus delinquentis: et per laetitiam dissolvitur saepe status religiosae mentis. Et tanto longinquior fit homo a Deo et frigidior in se ipso: quanto occupatior et diuturnior in negotio externo. Dedit ergo Dominus consilium bonum his qui in honore sunt, et reputatione hominum, ac societate delectantur amicorum; quatenus oculos a praesentibus avertant: et quam repente haec frivola gaudia transeunt, intenta cogitatione perpendant. Quapropter ad opera Christi

hodie gesta animus distractus recurrat: omnes saeculares occupationes abiciat; flores bonarum cogitationum de scripturis sanctis assumat: et cum internis exercitiis quasi cum palmis virentibus caelesti Regi occurrere festinet. Quod si aliqua exteriora ad festum pertinentia videat, vel per cantum audiat; non ibi tantum remaneat: sed quid salutaris mysterii in his latet diligenter inquirat.

Notandum ergo quod in hodierna processione Christi sex genera bonorum inveniuntur: qui Christo venienti per aliquem actum pietatis obsequuntur. Aliqui praecedunt, aliqui sequuntur: aliqui ramos caedunt; aliqui vestimenta prosternunt: aliqui portant, et aliqui iuxta Regem ambulant. Nemo hic otiosus stat: nemo fabulis intendit; unusquisque locum suum tenet: officium suum quilibet laetanter impendit. Mystice autem et moraliter haec pulchre possunt intellegi: et ad fidei instructionem et morum disciplinam ita interpretari. Igitur qui Christum praecedunt, patriarchae sunt et prophetae; qui plura de Christo mysteria populo praedixerunt: et magno desiderio Christum videre desideraverunt. Qui vero Christum sequuntur, discipuli eius sunt et alii fideles per Christum conversi; qui relictis facultatibus suis et mundi curis Christum

perfecte imitati sunt: et alios multos verbo et exemplo ad bene vivendum traxerunt. Qui autem ramos de arboribus caedunt, rectores sunt ecclesiarum et praedicatores verbi Dei per orbem terrarum; qui de libris sanctis et tractatibus doctorum pulchras et utiles sententias tamquam flores et frondes arborum studendo colligunt: quas postmodum in ecclesia praedicando coram populo fideliter exponunt. Et ne infirmi seu rudes auditores in via pedes suos ad lapidem scandali propter duritiam praeceptorum offendant: idcirco ad complanandum iter vitae caelestis, boni doctores multa exempla sanctorum quasi flores rosarum et lilia convallium proferunt; nunc martyrum patientiam, nunc labores confessorum: nunc virginum pudicitiam allegantes. Qui vero vestimenta sua in via prosternunt; sunt boni dispensatores rerum temporalium qui pauperes et mendicantes cibo ac potu reficiunt: ne in via propter labores cotidianos deficiant. Isti ergo de his quae sibi superfluunt et tam de vestibus quam de bursis necessaria aliqua extrahunt: quae nudis et indigentibus misericorditer tribuunt; quatenus per eleemosynas terrenas pro Christo oblatas: aeternas mercedes in regno Dei recipiant post corporum sepulturas. Fue-

runt olim multi in sancta ecclesia ita ferventer ex divino amore accensi; qui non solum exteriora et temporalia bona pauperibus dederunt, aut ex voto omnia reliquerunt: sed etiam in tempore persecutionis corpora sua pro fide Christi ad diversa supplicia tradiderunt. Isti certe in via Dei et processione Christi prae ceteris contemptoribus mundi corpora sua veluti animarum suarum indumenta et onera gravantia, postraverunt et abiecerunt in terra ab hominibus malis calcanda; ut perpetuas coronas in caelestibus gaudiis reciperent cum angelis sanctis: pro omnibus tormentis sibi temporaliter illatis. Qui autem Christum portant asina sunt et pullus: habentes quidem super se vestes apostolicas, sed ad Christi imperium procedentes. Per hos designantur boni et devoti religiosi saeculo renuntiantes; qui per doctrinam apostolorum ad Christum vocati monasterium intrant: iugum eius suave et onus leve super se regulariter tollunt; castitatem amantes, oboedientiam servantes: et sub disciplina praelatorum viventes; frenum silentii in ore tenentes: et dorsum suum ac collum ad correctionem sub virga humiliter incurvantes; et haec omnia propter Christum qui eos de saeculi vanitate vocavit, ac suo servitio mancipavit: pie et liben-

ter per totius vitae suae tempora supportantes.

Qui vero in via iuxta regem ambulant apostoli sunt: et hi vultum eius raptim ex latere vident. Isti sunt viri contemplativi a mundanis actibus penitus segregati; solitudini et silentio maxime dediti: orationi, lectioni, sacrae meditationi frequenter intendentes; et per crebra suspiria ad caelestia aestuantes, summo desiderio Christum in gloria sua videre cupiunt; atque ex speciali gratia intime recollecti et supra se quandoque in spiritu subito levati: faciem Christi quasi ex latere modice contemplantur. Nam prae magnitudine dulcedinis eius, omnia visibilia et condita bona tamquam nihili et nullius momenti arbitrantes: despiciunt et abiciunt omne quod a summo bono retrahit et vacationem Dei impedit.

Ex praedictis collige quod duo sunt ordines laudantium Dominum; unus qui praecedit: alius qui sequitur Christum. Et hi omnes una voce concorditer cantant; omnes Christum in carne venisse praedicant: et Christum Regem ex semine David natum confitentur. Per istos cantores congrue designantur ministri sanctae ecclesiae ad psallendum et celebrandum divinum officium ordinati; qui de historiis veteris ac novi Testamenti psalmos hymnos

et alia cantica ad laudem Dei edita certis temporibus resonant: et alacri corde et ore canentes, ad caelestia promissa se et alios erigere student; ne ex taedio et labore praesentis vitae fatigati, a perventione caelestis Ierusalem tardentur: quo nos hodie Christus Rex Israel Conditor noster sponte praecessit per crucem. Vnusquisque pro suo statu et ordine et officio: propriam mercedem accipiet secundum suum laborem. Debet ergo quilibet fidelis servus Dei, sive clericus sit sive monachus tonsuratus, aut sacerdos beneficiatus, multum diligens esse et alacer ad cantandum in ecclesia in conspectu Christi et sanctorum; et capiat exemplum de pueris Hebraeorum: qui Christum laudabant excelsa voce usque in altissima caelorum. Quotiens namque clericus seu monachus minus vivaciter in choro psallit, aut vocem subtrahit: vel etiam vanis phantasiis occupatus aliena revolvit, et ad singula verba divina neglegenter attendit; totiens pretiosam margaritam de corona capitis sui perdit: et pulchram ac bene redolentem rosam de sanctuario Dei ab inimico furari et exportari permittit. Caveat ergo religiosus choralis Christi titulo insignitus, ad psallendum et orandum a Deo deputatus: ut quamcito ad horas canonicas pulsatur,

ne tarde ad chorum veniat; ne cum taedio ac vaga mente ibi consistat: ne forte hostis versipellis latenter intret, et psalmum de ore, vel sensum de corde tollat; ne meritum sancti laboris per incuriam perdat: et Christum ac angelos sanctos offendat eo quod debitum suum male persolvit. Haec pro laude et cantu bonorum puerorum: ad excitandam devotionem omnium religiosorum.

Sed iam ulterius libet inspicere habitum et apparatum humilis Regis nostri super pullum asinae sedentis: qui cum esset in medio populi gaudentis non risum ostendit sed flevit. Nusquam in tota veteris Testamenti pagina invenio aliquem de regibus Israel vel Ierusalem tam humiliter equitantem: aut sine armis bellicis et tubis sonantibus contra hostes properantem. Nusquam etiam in tota vita Christi tale aliquid gestum reperio; quale nunc hodierna die Salvator noster coram tanta multitudine concinentium populorum gessit: ideoque stupendum nimis tam insolitae rei factum. Legitur denique quia Iesus frequenter ibat per civitates et castella, praedicando verbum Dei: etiam ex itinere fatigatus fuit; sed tamen non percipio quod alicuius iumenti obsequium sibi adhibuit, ut commodius sederet: aut citius ad locum optatum perveniret. Sed

quis cognovit sensum Domini; aut quis consiliarius eius in hoc facto fuit? Credo et adverto istud divinum esse consilium; ut impleretur sacrum prophetae verbum diu ante praedictum: quia in humili habitu et spiritu mansuetudinis Rex Israel Christus erat venturus. Multi forte ignorabant de quo propheta dicebat: sed quando Christus per semet ipsum opere complevit, quod propheta prius verbis ad litteram expressit; tunc indubitanter creditum est et bene intellectum, quia de eo scriptum erat: et haec fecerunt ei ut beatus Iohannes testatur. Venit ergo Christus Rex regum Dominus non in manu potenti ad terrendum homines sicut faciunt saeculares principes: sed ad dandum exemplum humilitatis, per quam faciliter tenderent ad caeleste regnum. Est enim magna distantia inter Regem caeli et mundi: inter pauperem Christum et divitem Salomonem. Nam Salomon regnaturus in Ierusalem positus est super mulam regis David: Christus autem pugnaturus contra diabolum sedebat super pullum asinae. Ascendit ille tubis sonantibus: iste pueris canentibus. Ille laetatus est regalibus phaleris indutus: iste flevit propter periculum civitatis, in qua regnavit David XXXIII annis. In quo quidem facto se ad genus David pertinere monstravit:

qui patrum suorum hereditatem vindicans, templum Salomonis intravit; quod etiam gloriosis signis et doctrinis illustrando honoravit: aegros sanando et populum docendo. Vnde et populus in adventu Christi Regis sui multum congratulans clamabat. Benedictum quod venit regnum patris nostri David: hosanna in excelsis. Sed mirum videtur, quomodo populus simplex et indoctus, de tam paupere rege non erubuit: nec de vili habitu suo offensus fuit. Nihil enim in eo de regia nobilitate foris claruit; sed sicut antea nudis pedibus et intecto capite incedere consuevit: ita nunc sine ornatu regio in urbem regiam pergit. Nec in eo scandalizati sunt quia pauper advenit; sed mentis oculos ad signa Deitatis flexerunt: et plus de simplicitate habitus aedificati sunt. O Ierusalem intuere humilitatem Regis tui et mansuetudinem et iustitiam atque paupertatem super cunctos reges terrae; quia ecce venit sine armatura virorum fortium, sine sonitu tubarum, sine equis et mulis: sine gladio et lorica, sine clipeo et lancea; sine arcu et sagitta, sine corona aurea, sine mitra, sine infula: sine cingulo sine pallio, sine pilleo sine caputio; sine ocreis sine freno, sine calcaribus, sine vexillo, sine sceptro: sine omni tumultu saeculari et pompa militari. Omnia

enim ista ad eius curam et usum non pertinent: qui contemptum mundi verbo et exemplo praedicare veniebat. Assumpsit autem in equitatu suo animal vile et subiugale, in signum paupertatis et innocentiae; ut ex humili gestu suo pius et amabilis magis appareret: quam rex terribilis et dominus austerus. Associavit sibi pauperes et inermes homines; dimisit divites et potentes: quia regnum suum non erat de hoc mundo sed de caelo ab aeterno. Habuit multa contraria terrenis regibus et principibus; quia venit vocare humiles et pauperes quales erant eius discipuli: quibus promisit dare regnum Dei quod nemo poterit eis violenter auferre. Ad quod nos perducere dignetur per gratiam suam Iesus Christus Salvator mundi Rex gloriae: qui est super omnia Deus benedictus in saecula. Amen.

SERMO SECVNDVS.

DE EQVITATV CHRISTI NON IN CVRRV PHARAONIS SED IN ASELLO HVMILITATIS.

[XXVIII]

ITe in castellum quod contra vos est: et statim invenietis asinam alligatam et pullum cum ea. Solvite et adducite mihi. Quid est hoc dulcissime Iesu Rex meus et Deus meus, quod dis-

cipulos tuos pro asino mittis; et non pro aliquo equo ad obsequendum tibi in via ista quam saepe nudis pedibus ambulasti? Cur te pauperem et inopem in omnibus ostendis; cuius sunt omnia in caelo et in terra, tam homines quam iumenta? Cum natus esses in Bethleem Iudae, non grande palatium quaesisti; sed vile stabulum ad commorandum, et angustum praesepe ad quiescendum: et nunc pergens in Ierusalem mittis pro asino tibi breviter concedendo. Miror nimis et condoleo paupertati tuae, quod Rex omnis terrae, ita innocenter agis: et sine regali habitu procedere gestis. O Deus non erat aliquis ex omnibus amicis tuis in Bethania et in Betphage, qui currum tibi praepararet aut equum unum concederet; ut vel sic honestius in Ierusalem equitares, et asinum istum relinqueres? Quis ex regibus sic fecit? Legitur in libris Regum, quod Salomoni adducebantur multi equi de Aegypto magno pretio empti; et quomodo accidit, quod nec unus equus remansit ad usum adventus tui? Rarum et novum spectaculum a saeculo inauditum: Regem saeculorum in toto exercitu suo non habere unum equum ad equitandum per breve spatium; sed tantum pullum asinae super quem nullus hominum sedit: qui nec sellam ad sedendum habuit, nec

frenum ad tenendum. O mira Dei clementia, sessor aselli fieri dignatus est auctor saeculi: cum ad inclitam pergeret Hierosolymam. Sed multae sunt causae, et valde rationabiles et virtuosae: quare asinum conscendit et non equum. Egit hoc Christus sapientia Patris, ut prophetia de adventu suo impleretur non tantum verbis mysticis: sed etiam aliquo exteriori facto monstraretur hominibus pro testimonio dando. Exemplum etiam maximum in hoc dedit verae humilitatis et sanctae paupertatis: ad comprimendam hominum superbiam et avaritiam; qui in honoribus et divitiis ac magna familia delectantur: quaerendo gloriam temporalem, et commoda deliciarum. Si enim Rex noster Dominus Iesus Christus in comitatu suo pulchrum equum habuisset; quis tam pauper esset qui equitare non ambiret, et diceret quia Christus sic fecit? Quare ergo mihi non licet? Proni sunt enim sensus hominum in malum: et fere omnes anhelant ad altum statum. Nunc autem Christus Rex humilis et mansuetus contentus fuit venire in asino sicut praedixit Spiritus sanctus de eo: qui super humilem et quietum requiescit, et colla superborum et sublimium propria virtute calcat; qui dorsa regum subvertit: ac mentes perversas et fictas declinat. Rex

igitur noster Deus ante saecula et homo natus in fine saeculorum talem se voluit hominibus exhibere in omni verbo actu et gestu suo a nativitate usque ad horam mortis, ut esset omnibus exemplum virtutis et sanctitatis, tam subditis quam praelatis. Ostendit viam verae humilitatis in apparatu magnae paupertatis; per quam ad caelestem Ierusalem recto itinere posset ascendere etiam quilibet pauper sine equo, sine curru, sine asino sine mulo: sine pera sine pecunia, sine praelatura sine bysso sine purpura. Siquidem huius sancti itineris ipse ductor comes et praecessor: ipse tutor et gubernator; qui a Patre missus venit in mundum: ut planam et levem faceret viam humilitatis, qua secure venitur ad caelum. Attendant haec pauperes et laetentur: audiant mites et consolentur; quia ad consolationem pauperum Rex noster Dominus Iesus Christus cum esset dives et omnium princeps: pauper pro nobis factus est et patiens; ut sua paupertate nos divites faceret in gratia: et de exiguis magnos in gloria. Ipse igitur in similitudine pauperis venit ad homines; pauper vixit inter homines: pauper obiit pro hominibus. Non habuit civitatem neque castrum, neque domum propriam in hereditatem praeclaram; et tamen a pauperibus et simplicibus hodie

honoratus est: et rex Israel altis vocibus appellatus. Denique ut cunctis mundi principibus paupertatis suae nobilitatem innotesceret atque amabilem faceret; pro equo superbiae habuit pullum asinae: pro ducibus et militibus pauperculos discipulos, piscatores indoctos; pro armigeris et scutiferis, populos simplices, sutores et textores: pro cantoribus et tubicinis, pueros innocentes hosanna clamantes; pro gladiis et fustibus, ramos de palmis et olivis: quae erant signa laetitiae et pacis, non pugnae neque litis. Venit itaque Christus Rex nobilis et pacificus aeterni Patris unicus et dilectus filius, pacem cupiens reformare inter Deum et homines; inter angelos et peccatores; inter Iudaeos et gentiles. Noli ergo timere filia Sion: sed gaude et laetare Ierusalem civitas sancta; quia non venit te castigare, sed pro peccatis tuis orare: non legem solvere, sed adimplere; non locum destruere, sed a diabolica potestate eripere: non contendere verbis, sed instruere moribus; non aliquem opprimere per potentiam: sed salvare per clementiam; non quaerere vindictam pro iniuria sibi facta: sed venit pati crucem et mortem pro iniquitate commissa. Intellege ex miraculis eius quantum eminet sanctis omnibus patriarchis et prophetis; et crede quia

vere est Dei filius Patri coaequalis: pro salute mundi ex virgine natus, pro redemptione omnium moriturus. Considera ex operibus humanitatis eius quia mitis est et humilis; gloriam mundi spernens, obprobria sustinens: pro malis bona retribuens. Ecce qualis ipse: tales et servi eius. Elegit milites et barones, ornatos virtutibus, non vestibus pretiosis; qui sciunt contra diabolum orando certare: carnem ieiunando subiugare; et saeculi divitias et honores contemnendo vincere: sicut ab ipso didicerunt, et alios multos spiritualiter bellare docuerunt. His adiuncti sunt boni pueri a malitia et contentione alieni: cantantes et laudantes nomen Domini quoniam magna est gloria Domini. A maiore enim usque ad minorem, omnes in laude et gratiarum actione versantur; atque in conspectu et adventu Regis sui exultant corde, plaudunt manibus, tripudiant vocibus altis: benedicentes Deum super omnibus virtutibus et signis, quae viderant et audierant de Christo Rege in finibus suis. O quam stupenda et laudabilis fuit ista devotio: quam iucunda mentis iubilatio; cum humilis Iesus aeterni Regis filius deducitur a pueris innocentibus in templum Salomonis et in locum tabernaculi admirabilis: ubi in figura suae benedictae passionis offere-

bantur hostiae pecuales, a sacerdotibus Moysaicae legis; qui tamen non poterant perfecte quempiam mundare a delictis secundum iustitiam carnis: sed secundum fidem offerentium de spe in Christo donandae salutis, firma expectabatur remissio et consolatio humanae redemptionis. Nam post istam processionem et magni honoris exhibitionem, paucis diebus transactis; ampliori confusione et poenis est repletus: quam umquam prius a turbis fuerat honoratus. Denique multis iniuriis et verberibus affectus, in cruce est suspensus; ut veritas patesceret assumptae carnis: et figura impleretur hostiae legalis de immolatione agni paschalis. Haec igitur duo opera Christi processio videlicet et passio recoluntur ubique hodie in sancta ecclesia: et habent in se magna mysteria, a sanctis doctoribus sufficienter expressa. Nam status sanctae ecclesiae in his duobus designatur: quae per prospera et adversa solet a Deo frequenter exerceri. Processio quae laetitiam praefert, ideo fit et celebratur cum ramis palmarum: ad excitandum corda fidelium in amorem caelestium gaudiorum. Sed ista processio tunc perfectissime implebitur: quando omnes sancti excitati a mortuis occurrent Christo in aera cum corporibus gloriosis. Tunc an-

gelis canentibus intrabunt electi in sancta sanctorum: tenentes palmas in manibus et lampades ardentes oleo plenas. Tunc recipient singuli praemia aeterna pro laboribus et meritis suis: contenti optime in mansionibus a Deo sibi paratis. Passio autem quae processionem sequitur hoc indicat; quia per crucem et passionem Christi, et per multas tribulationes pro Christo, via nobis ostenditur: qua ad regnum Dei post mortem pervenitur. In quo cum Christo in aeternum gaudebunt: qui nunc passionem eius devote recolunt; ex compassione gemunt: ex amore lacrimas fundunt; ex imitatione carnem macerant, pro gratiarum actione preces offerunt: missas libenter audiunt, cum metu et reverentia celebrant; a vanis et otiosis abstinent: divinae gratiae per cordis custodiam se praeparant; et in commemoratione passionis Christi sedule ac triste meditando legendo, laborando, sustinendo pie in eo animum exercitant: ut Christi passionibus in praesenti medullitus conformati, in futuro celsius glorificentur. Cum enim venerit Christus remunerare labores omnium electorum suorum: tunc omnes absterget lacrimas ab oculis eorum. Processio praesens brevem habet laetitiam: sed processio futura sanctorum perennem optinet lau-

dem. Nulla quippe festivitas sollemnior, nulla societas iucundior, nulla delectatio maior: nulla contemplatio excellentior, nulla felicitas dignior, quam Christum videre in gloria sua caelesti cum angelis sanctis; congregatis in superna et beatissima civitate Ierusalem omnibus electis, in saecula saeculorum cum Christo regnaturis: impiis et infidelibus aeternis ignibus cum diabolo traditis ac iuste damnatis. A quibus malis nos custodiat et praeservet; sed cum electis suis potius congreget et ad dexteram in regno suo constituat: qui per passionem et crucem nos redimere dignatus est Iesus Christus Dominus noster. Amen.

DE RESVRRECTIONE CHRISTI, ET SPIRITVALI CONSOLATIONE ANIMAE.

[XXIX]

R*Esurrexi et adhuc tecum sum alleluia.* Vox Christi est ad ecclesiam, et ad quamlibet fidelem animam de eius passione nimis tristem: et quasi omni consolatione privatam. Hanc igitur Christus a morte resurgens in spiritu alloquitur: hanc iucundo oris sui affatu benignissime consolatur dicens. Resurrexi et adhuc tecum sum. Non sum tui oblitus: sed memor sponsionis meae

tamquam victoriosissimus mortis triumphator tibi appareo, et aeternae felicitatis gaudia denuntio; quatenus mihi congratuleris de ineffabili resurrectionis gloria quam recepi: quia hanc numquam amissurus sum, nec ultra moriturus. Multum quidem hesterna die de passione mea doluisti et flevisti: sed iam noli diutius flere; quia resurrexi vere: et adhuc tecum sum praesentia maiestatis qui passus fui ex infirmitate carnis. Iam altiori gloria coronatus, et immortalitatis lumine sum amictus: qui pridie pependi in cruce morte turpissima condemnatus. Iacui triduo in sepulchro; sed nunc vivo ego dicit Dominus redemptor tuus: et tu vives propter me. Ego hodie resurrexi a mortuis per gloriam Patris; et tu resurges in novissimo die cum electis meis virtute divina de tumulo excitandus: et pro meritis tuis coronandus. Iubila ergo in voce exultationis; et cum magna gratiarum actione persolve devota cantica laudis alleluia canendo: atque te ipsum ad superna festa erigendo. Corde et voce simul laetare filia Sion, quia transiit hora temporalis tristitiae; et rediit dies perennis laetitiae: spes gloriae tuae futurae. Tristentur Iudaei qui me crucifixerunt; confundantur gentiles qui me deriserunt: timeant omnes qui in me

credere noluerunt. Laetentur vero fideles qui me diligunt: consolentur universi populi qui meam passionem audientes doluerunt et fleverunt. Accedant ad me discipuli qui dispersi fugerunt: et inter tormenta me reliquerunt. Veniant ad me humiles et devoti: procedant sacerdotes et ministri albis induti; accedant ad mensam meam cum summa reverentia singuli christiani: et celebrent omnes populi, hanc diem paschae in qua resurrexi. Ego enim sum resurrectio et vita; ego sum panis vivus de caelo descendens: qui praesto vitam mundo. Ego sum pastor bonus qui pasco oves meas simplices et oboedientes: voluntatem propriam relinquentes, et meam in omnibus sequentes. Ego sum manna absconditum gaudium angelorum, pascha christianorum, felicitas sanctorum; angelos aperta visione laetificans: et homines in terra sacramento meo communicans. Noli ergo turbari quasi in mundo despectus; noli contristari quasi a Deo derelictus: noli timere quasi ab inimicis vallatus. Non te deserui nec deseram: non te abieci nec abiciam; sed in multis te probabo, et per varias tentationes te ducam: et quasi aurum igne examinabo te et purgabo. Et in tempore tribulationis apparebo

tibi; et consolabor te praesentia mea, devotionis gratiam infundendo: vino compunctionis primo te potando, deinde oleo laetitiae ungendo; ut lacrimas fundas, et mirabilem dulcedinem sentias: ac totus ignescas et liquefias. Sic sic consolabor lugentes super me in hac lacrimarum valle; qui a levitatibus se avertunt: et ad interiora sua convertuntur. Cura mihi est de te: et oculi mei ad fideles meos; ut sedeant mecum in regno Patris mei: et videant claritatem meam quam aeternaliter habui, et amicis meis praeparavi. Dabo eis mercedem plenam: quando ex mortuis resurgent etiam ipsi gloriosi et incorrupti. Propterea mortem pertuli, infernum confregi, diabolum vici; sanctos patres de limbo eripui, paradisi portas aperui: ut omnes electos in aeternam beatitudinem introducerem. Sed non aestimes te ab hac alacritate discretum, nec a felici sanctorum societate alienum; quia licet adhuc mortalitate circumdatus es, et inter tentationes vivis: tamen postea visione mea perfrueris, si fidelis et constans permanseris usque in finem vestigia mea sequendo: sicut et ego permansi in dilectione Patris mei usque ad mortem oboediendo. Esto ergo fortis in tentatione, et patiens in omni tribula-

tione: ut consors fias aeternae gloriae meae. Nec desperes quacumque adversitate imminente: et omni humana consolatione recedente. Non soleo tristem praeterire, nec orantem spernere: sed ad me clamantem cum gemitu, clementer exaudire. Probo certantem: coronabo perseverantem. Permitto ad modicum tribulari mihi dilectum; et dum minus aestimat, aut indignum se reputat aliquo solacio: subito appareo et illumino ignorantem. Feci sic cum discipulis meis: et cum dilectis visitatricibus sancti sepulchri mei. Nam illi in tristitia magna fuerunt; omnem spem perdiderunt, nullum solacium sciebant: quid agerent, quove abirent ignorabant. Nil dulcius eis interim erat, quam amare flere, et saepius quaerere: si aliquid de me percipere potuissent. Sed dum omne humanum auxilium defecit, affuit mox divinum. Et multo felicius eis contigit: quam aestimare potuerunt. Nam feci angelos meos praeire qui bona nova dicerent; ne diutius inconsolati remanerent: sed erecti in spem vitae, regem gloriae expectarent. Distuli igitur cito apparere, ut desiderium quaerendi cresceret, et purgatiores ad videndum fierent; quatenus me viso amplius gauderent, de-

votius constringerent: et reverentius adorarent. Sciebam tempus et modum consolandi tristes: et quantum capere possent mortalium mentes. Non ergo despexi vota piorum, nec recusavi laborem afflictorum; sed probavi fidem, instruxi ignorantiam, confortavi pusillanimitatem: accendi amorem, reppuli timorem. Igitur flendo, orando, quaerendo pulsando, perseverando: meruerunt videre quem desiderabant. Et ego implevi verbum meum quod praedixi; quia iterum videbo vos, et gaudebit cor vestrum: et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Tu ergo haec audiendo praepara te ad devotionis gratiam; expecta patienter donec veniam, et iterum visitem cor tuum, ab omni molestia te liberando: et in novae exultationis statum perducendo. Tunc poteris laetanter psallere, et experimentaliter cognoscere: quam verus et iucundus sit introitus' iste, resurrexi et adhuc tecum sum alleluia.

DE GAVDIO DOMINICAE RESVRRECTIONIS.

[XXX]

HAEc dies quam fecit Dominus: exultemus et laetemur in ea. Magnum quidem gaudium spirituale, administrat

nobis tam sollemne festum paschale. Gaudendum est igitur in eo non secundum carnem, neque secundum saeculi vanitatem: sed secundum Deum in azymis sinceritatis et veritatis. Iam amplior gratia est petenda, et puritas sincerior observanda: iam per novae conversationis studium in caeleste desiderium animus est transferendus. Fecit enim nobis Dominus iusta de causa hunc diem celeberrimum atque sanctissimum: ad laetandum in eo prae omnibus festivitatibus anni. Dicant nunc omnes, dicant singuli: ave clarissima dies quae illuxit nobis post taetras inferi noctes. Ipse namque Dominus noster Iesus Christus Rex gloriae et Princeps regum terrae, hodie resurrexit a morte: et omnibus in se credentibus per orbem fidelibus, contulit spem vitae aeternae. Eo siquidem resurgente cum carne quam sumpsit de Maria virgine, et pro nobis optulit in cruce; deletum est chirographum damnationis nostrae: et aeternitatis nobis aditus devicta morte reseratur. Aperi ergo os tuum anima devota: et canta voce sonora cum universa ecclesia catholica: in vera cordis laetitia. Haec dies quam fecit Dominus: exultemus et laetemur in ea alleluia. O vere dulcis et notabilis versus: qui tam iucunde

psallitur, tam saepe in horis canonicis repetitur; et suis notulis devotionem excitat, et dispersos recolligit: et ad amorem Christi avidissime trahit. Ausculta igitur non tantum melodiam foris bene sonantem, sed sensum sanctorum verborum animadverte intus latentem: et per dulcedinem cantus ascende ad interiora mentis; ne perdas fructum laboris per claritatem vocis: qui in Spiritu sancto iuberis Deo psallere, et soli Domino in corde iubilare. Beatus qui in his bonis versatur; et totam intentionem suam ad interni festi gaudia convertit: quatenus per temporalia festa ad aeternam gloriam tendat, sicut apostolus dicit. Si consurrexistis cum Christo quae sursum sunt quaerite; quae sursum sunt sapite: non quae super terram. Nescio quid laetius et festivius in toto anno cantatur: quam quod in his diebus paschalibus agitur. Nam vox et cantus omnium alleluia crebrius resonant: et omnia cum alleluia terminantur. In qua re figurate nobis indicatur, quid in aeterna vita acturi sumus: quando de praesentibus aerumnis erepti, et in caelestem requiem translati, Deum laudabimus cum angelis sanctis, in aeternitate summo bono repleti. Digne ergo ac venerabiliter caelum et terra cum omni plenitudine sua in resurrectione

Christi laetantur, et Deum laudare iubentur; per quem nobis tam pretiosa dona spiritualium charismatum collata sunt: et adhuc maiora et altiora in fine reddentur. Ecce iam elementa hiemali frigore constricta paulatim se aperiunt: et ad sequentem festivitatem quadam vernali amoenitate se disponunt. Terra namque diu sterilis et inculta, fecunditatem virtutis suae patenter ostendit: ac laeta gramina parit. Arbores et virgulta suavissimos flores emittunt: et virentibus foliis tamquam novis vestibus adornantur. Volucres caeli gelu tristi terso, dulciter iubilant: et per agros ac nemora volantes, serenitatem aeris ac ubertatem messis redire congaudent. Sol et luna astraque superna: clarius sua lumina spargunt. Nulla quippe creatura iam cernitur: quae Christo resurgenti sua renovatione non applaudit. Cum ergo tanta iucunditas est in elementis: quanta exultatio debet esse angelis et hominibus, ceteris creaturis mundi praelatis. Vere haec est dies quam fecit Dominus; sicut apertissime nobis ostendit per scripturas, per figuras, per prophetas, per angelos per apostolos et doctores: eius resurrectionem contestantes et praedicantes. Et ubi omnia concinunt, et tam summa quam infima idem affirmant: nullum iam

dubietatis motivum debet in corde residere; quia omnipotens Deus potens est supra id quam intellegere valemus plenissime facere: et de non ente novum effectum producere.

Igitur Christo in carne nunc glorificato, et universo mundo denuo renovato: et tu homo mortalis glorifica Deum, et renovare in spiritu mentis. Gratias age semper Redemptori tuo pro donis suis immensis: tibi et universis fidelibus distributis. Erige sursum oculos cordis; intuere iter quo praecessit Iesus salutare vultus tui: sequere eum passibus amoris usque ad introitum caeli. Habes enim ante te speculum omnis sanctitatis, et lumen vitae caelestis; secure gradere post Iesum aeternae beatitudinis Largitorem: caeli et terrae Dominatorem. Nemo sanctior illo, nemo purior: nemo praeclarior, nemo ditior, nemo potentior. Data est mihi inquit omnis potestas in caelo et in terra. Igitur fides tua in Christo Iesu firmiter stet: spes floreat, caritas tripudiet. Viriliter age et confortare; pugna contra carnem, contra mundum, contra diabolum et angelos eius: nullius adversae potestatis impetum formidando. Vicit enim leo de tribu Iuda: cuius irae nemo resistere potest; nemo manus eius

evadere quibit: quia omnia subiecta sunt pedibus eius. Nunc caelum gaudet, terra plaudit; satan dolet, mors fugit: nec ultra dominabitur Christo. Sub tali igitur rege tutum est militare, sub tali pastore iucundum est stare, pasci et informari, subici et gubernari: qui nullius indiget, et omnibus bonis abundat.

Imitare ergo et tu Regem regum Dominum Deum tuum resurgentem a morte; ut de cetero ambules in novitate vitae melioris, calcando vitia, obliviscendo mala praeterita, non ad solitas ineptias revertendo: sed ad caelestia desideria ferventius te erigendo. Nam Christus devicta morte non rediit ad inferos: sed visitatis necessariis amicis suis in terris, ascendit laetanter ad caelos; supra angelicas potestates formam servi librans et exaltans: per gradus humilitatis et debitae subiectionis ministerium docens ascendere in gloriam aeternae felicitatis. Si igitur desideras caelitus consolari, et cum angelicis spiritibus perpetuo laetari: fuge carnalem delectationem quae generat mortem; quaere spiritalem animae refectionem quam Christus praeparavit accedentibus ad pretiosi corporis sui mensam: omnibus corporalibus epulis dulciorem. Nisi enim vetus homo

cum actibus suis totaliter exuatur: caelestis dulcedo intrare non potest. Et nisi caro fuerit spiritui subiecta, et omnis terrena cura postposita; Paraclitus promissus non veniet: nec agni paschalis esus intus reficiet. Vt ergo interiora nostra plena sint gaudio spirituali: omnis malitia et nequitia tolli deberet a corde; ut quasi modo infantes geniti ambulemus in novitate vitae: lacrimis abluti et stolis albis induti. Sint proinde mores nostri humiles et maturi: oculi stabiles, et affectus puri; voces alacres, aures ad divina verba erectae: et omnes sensus undique bene muniti. Assunt enim angeli sancti ministri Domini considerantes actus nostros, quis citius surgit; quis devotius orat, quis alacrius psallit: quis Iesum ferventius quaerit. Absint ergo rumores saeculi, vitentur fabulae leves; sint sermones aedificativi ut dent gratiam audientibus cunctis: et pro his benedictionem bonae collationis recitator mereatur. Replicentur gesta Salvatoris; de Iesu Nazareno bonus rumor in medium veniat: qui omnes laetificet et delectet. Crucifixus a mente non recedat: Christus resurgens ubique occurrat. Et si nondum oculis cernitur: crebris tamen gemitibus secrete tangitur; et donec se revelaverit

oranti: a monumento eius non recedatur. De angelis sanctis inquisitio fiat, qui clara eius visione semper fruuntur; ut ipsi nobis indicent ubi Dominus sit, aut orent pro nobis quatenus tristibus apparere dignetur: et sua dulcissima gratia maerentium corda consoletur. Vtinam Domine Iesu accendere digneris cor meum ad quaerendum te cum Maria diluculo, et in fide confortare: qui insufflando, Spiritum sanctum apostolis dedisti. Aperi mihi sensum scripturarum; et in omnem sicut promisisti induc veritatem: qui es super omnia Deus benedictus in saecula. Amen.

DE MYSTICO PASCHAE NOMINE, ET NOVAE VITAE CONVERSATIONE.

[XXXI]

P*Ascha nostrum immolatus est Christus.* Sacrum paschae nomen, celeberrimum est et notum apud fideles: cuius mysterium honorari maxime debet inter Christianos. Pensemus igitur omnes: quid pro nostra salute gestum est et institutum. Designat enim paschae vocabulum Domini transitum; quia Christus hac die de morte rediit ad vitam, de mundo migravit ad caelum: ut do-

ceret nos terrena despicere, et amare caelestia. Altas igitur laudes debemus caelesti Patri, qui convivificavit nos in dilecto filio suo in carne passo et crucifixo; cuius livore sanati sumus, et ab aeterna morte eius innocenti passione liberati: atque iterum de gloriosissima resurrectione eius magnifice laetemur.

Praecessit dolor dirae mortis in Christo, solvens inimicitias praevaricationis antiquae: et omnes abluens maculas culpae nostrae. Secuta est inenarrabilis laetitiae dulcedo, et gloriae perennis celsitudo; quae omnibus in Christo per baptismum renatis dabitur post huius mundi exilium: tamquam revertentibus ex Aegypto ad paradisi gaudium. Nam per veri Agni immolationem liberatus est spiritualis Israel de captivitate diabolicae damnationis: et novus Dei populus in libertatem caelestis habitationis transiit; quia Christus resurgens ex mortuis vetus pascha in novum convertit: et temporalem vitam transtulit in sempiternam. Bene ergo apostolus dicit, et sancta mater ecclesia gaudenter ubique decantat. Pascha nostrum immolatus est Christus. Semper igitur memores esse debemus dolorosae Christi passionis nec non tam iucundae eius resurrectionis pro consolatione nostrae mortalitatis; ut per patien-

tiam multarum tribulationum pro Christo: spem habeamus et fiduciam perpetue regnandi cum ipso. Studeamus nunc in hoc sancto et laeto tempore in novae conversationis desiderium resurgere: et cum spirituali gaudio laudes Deo iubilare. Potens est enim Christus nos amplius iuvare: et in caelestis vitae desiderium ferventius inflammare.

Obscurat autem claritatem festi paschalis quicumque ad esum carnium magis anhelat, quam ad communicationem pretiosi corporis Christi: in quo fons totius suavitatis et refectio animae continetur. Quoniam quidem sine hoc sacratissimo cibo inops est et arida, omnis mensa divitis laute parata. Sicut enim melior est anima omni corpore: ita Christus qui est cibus animae excellit omnem saporem in suavitate. Et quamvis iam propter Dominicae resurrectionis sollemnitatem amplius sit exultandum, et meliores cibi licentius concedantur; debet tamen usus epularum esse moderatus: et cum timore Dei appetitus carnis refrenari. Hoc enim prodest corporis et animae saluti: et aptior fit homo ad laudes Dei. Non ergo te vincat concupiscentia carnis: sed per devotionem mentis vince in virtute Spiritus sancti, quidquid corporalis de-

lectationis tibi per sensus occurrit. Beata illa anima quae odore ungentorum Christi trahitur ad caeleste convivium degustandum: et cum psalmista clamat et dicit. Delectationes in dextera tua usque in finem: satiabor autem, cum apparuerit gloria tua. Falluntur certe omnes insipientes corde, qui omissis veris et caelestibus bonis, consolationes quaerunt in terrenis: et sine freno iusti moderaminis inhiant multis possidendis. Non est inquit apostolus regnum Dei esca et potus: sed pax et gaudium in Spiritu sancto.

Quis est ergo qui pascha in spiritu celebrat? Qui de vitiis ad virtutes transmigrat, qui de veteri vita et mala consuetudine in novae devotionis statum surgit. Quis est qui pascha digne honorat? Qui saeculares honores spernit: et gloriam Christi in cunctis bonis actibus suis quaerit. Quis est qui haedum ad vesperam paschae immolat? Qui de peccatis suis vere paenitet: et de cetero peccare desistit. Quis est qui agnum assum cum lactucis manducat? Qui Christum in cruce passum dolenter cogitat: et innocenter vivendo se castigat. Quis est verus Hebraeus, qui mare rubrum transit? Qui de sensu carnis ad suavitatem spiritus pergit: et ea quae retro

sunt obliviscens, ad anteriora se extendit. Quis est verus Abrahae filius? Qui de timore servili, in libertatem filiorum Dei proficit. Quis est verus Iesu discipulus? Qui omnibus terrenis perfecte renuntiat: et propriam voluntatem suam relinquit. Quis est dignus sedere ad mensam Christi? Qui sponte se humiliat pro amore Christi. Quis est aptus intrare regnum caelorum? Qui regnum mundi et omnem ornatum saeculi contemnit. Hic est amicus Dei, civis caeli: et dominus mundi. Quis est idoneus contemplari faciem Christi, et penetrare secreta caeli? Qui mundus est corde, fervidus in oratione: ac totus internis deditus. Quis Deo dilectus et acceptus? Qui abiectus est in oculis suis: et vilipendit omne quod transit.

DE ASCENSIONE IESV IN CAELVM.

[XXXII]

Ascendo ad Patrem meum et Patrem vestrum, Deum meum et Deum vestrum alleluia. Benignissimus Iesus maerentium consolator, postquam resurrexit a mortuis, per fidelissimam amatricem suam Mariam Magdalenam, novae salutis gaudia mandavit nuntiari discipulis suis de morte sua vehementer contrista-

tis: ita inquiens. Vade ad fratres meos: et dic eis. Ascendo ad Patrem meum et Patrem vestrum. O vere dulce et caeleste verbum: laetitia et amore plenum. Quid ita iucundum fidelibus ad audiendum, sicut ascensio Domini in caelum; sicut transitus Iesu ad Patrem ad interpellandum pro nobis, ut securi veniamus ad eum quem offendimus in multis? Cum enim peccata nostra separant inter nos et Deum; quomodo poterimus reconciliari, nisi per mediatorem Iesum Christum? Per quem accessum habemus ad Patrem, qui pro nobis debitum solvit peccatorum: et praeparavit locum ad manendum secum in regno caelorum. Ascendo inquit ad Patrem meum et Patrem vestrum. O miranda dignatio Dei ad homines pauperculos ad discipulos fugitivos: ad oves dispersas et in desperatione positas. Non praefert nomen potentiae suae, nec terret eos comminationis verbo; non improperat crimen laesae maiestatis, nec obiurgat reos de scelere infidelitatis: sed memor innatae pietatis suae, praetendit misericordiam, et suspendit vindictam; atque post gravem excessum et meticulosam fugam, exprimit fraternae dilectionis dulcedinem: et caritatem indeficientem ad omnes expandit, ita inquiens. Dic

fratribus meis. O melliflua dulcedo indulgentissimi Iesu in omni conversatione sua. Qui cum potens sit, et graviter ab amicis et subditis offensus; non misit tortores suos ad trahendum reos in carcerem, nec ab officio collato aliquem deposuit: sed tamquam pastor bonus qui proprias oves diligit, condolet eorum infirmitati, et consulit saluti; nunc quidem per angelos se revelat, nunc per Mariam ex suo nomine specialiter mandat nuntiari tristibus fratribus gloriam resurrectionis suae dicens. Vade ad fratres meos: et dic eis. Ascendo ad Patrem meum. Dulcis magister dulcia loquitur verba; et fratres eos nominat qui ipsum prius offenderant: ut amplius caritatem suam commendet, qua eos usque in finem dilexit. Nam primo quidem de saeculi vanitate eos ad fidem suam convertit; magna miracula inter eos operatus est: immensa beneficia eis ostendit; viam veritatis eos docuit: et ad apostolici gradus honorem prae omnibus sanctis elegit. Et hos post temptationis turbinem et lapsus infirmitatem revocat ad paenitentiam: et in ferventiorem sanctitatis erigit statum: atque visionis suae dignatione laetificat; apertis documentis et passionis suae stigmatibus ostensis confirmat in fide vacillantes, ut fortius re-

surgant: praebens eis iter quo ascendere debeant ad immarcescibilem gloriam. Ascendo inquit ad Patrem meum. Si diligeretis me gauderetis utique in hoc verbo; quia vobis proderit quod ascendo ad Patrem qui me misit: ut praeparem vobis locum in regno Patris mei, ubi gaudebitis cum universis electis meis in aeternum. Nolite ergo turbari: nec de recessu meo nimis contristemini. Ego pro vobis Patrem rogabo: ut dimittantur vobis peccata vestra. Ego confortabo vos inter adversa; ego consolabor in huius mundi exilio; ego coronabo vos in caelesti regno: ubi gaudium vestrum erit plenum, et ab omni hoste securum. Placuit enim Patri meo vobis pauperculis et humilibus dare regnum Dei: qui spretis mundi illecebris vestigia mea secuti estis.

Ex hoc iam tempore Christo assumpto in Patris gloria, erecta sunt corda apostolorum ad caelestia; et sursum magis ire gaudebant: sperantes quod deposito carnis onere ipsum sequerentur ad gloriam. Magna siquidem fiducia inerat eis perveniendi ad regnum supernum: qui calcatis infimis pauperem vitam ducebant pro Christo. Habebant insuper promissum sibi Spiritum sanctum: cuius munere firmati, nec vincula nec carceres, nec

horrida mortis supplicia pati timuerunt. O felix et gloriosa ascensio; qua humana natura super omnes angelos est exaltata: et ruina perditorum angelorum per numerum electorum hominum Christi sanguine signatorum instauratur.

Attende igitur nunc et tu anima fidelis quae ista legis, ut Christum sequaris passibus amoris; quia corporalis Christi ascensio in caelum: spiritalis est elevatio mentis in Deum. Non ergo ultra te delectet inhabitatio vitae praesentis: sed potius invitet mansio caelestis cum angelis sanctis; ubi a laboribus et angustiis cunctis requiescunt animae sanctorum: contemplando faciem Christi in saecula saeculorum. Rumina saepe dulce verbum Christi quod dixit discipulis suis ante passionem, quia vado parare vobis locum: et recordare quia non habes hic manentem civitatem. Suspira ex intimo cordis, propter multa obstacula retrahentia a caelestibus; et pete a malis praesentibus liberari: et ad Christum celerius pervenire. Hoc enim multo melius quam hic cotidie contra vitia certare: et de variis periculis semper timere. Clama cum sponsa in Canticis et dic. Trahe me post te: ubi omnia bona et laetitia sine fine. Sed heu nondum venit hora ista iucunda: nondum est tempus regnandi,

sed patiendi. Ideo expectare oportet tempus remunerationis a Deo praefinitum; et orare indesinenter, donec adveniat regnum Dei: de quo frequenter locutus est Iesus cum discipulis suis antequam ascenderet in caelum; quatenus auditis promissionibus gloriae perennis: tolerabilia fiant certamina vitae praesentis. Et tanto magis animus inardescat ad caelestia: quanto durius affligitur in hac vita; quia hoc est evidens signum in electis pro adeptione perpetuae salutis: si sustineant patienter tribulationes et labores pro nomine Christi. Nam oportebat pati Christum: et ita intrare in gloriam suam. Ideoque per patientiam et laborem itur ad requiem: quia Pater nullum recipit in caelum, nisi per passionem et crucem secutus fuerit filium suum dilectissimum: quem tradidit pro peccatis nostris crucifigendum. Leva igitur cor sursum, aspice versus caelum: considera quo abiit dilectus tuus, expande post eum manus tuas; ora flexis genibus et crebris gemitibus, ut mittat tibi Spiritum sanctum paraclitum in cor tuum aridum et frigidum: qui te accendat et dirigat ad omne bonum alacriter perficiendum. Amen.

IN FESTO PENTECOSTES, DE DONIS SPIRITVS SANCTI.

[XXXIII]

REpleti sunt omnes Spiritu sancto: et coeperunt loqui variis linguis prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis. Hodie in sancta ecclesia, gloriosa Spiritus sancti sollemnitas celebratur; hodie votivis gaudiis ubique conventus fidelium laetatur: chori clericorum in hymnis et psalmis iubilant; sacerdotes missas celebrant: et omnes pariter in adventu Spiritus sancti Deum altissime laudant. Hodie namque apostoli Spiritum sanctum in linguis igneis manifeste acceperunt; et statim intus per amorem suaviter arserunt: et foris verbum Dei fiducialiter praedicaverunt. Hodie coepit fides Christiana publicari: et numerus credentium in Ierusalem augmentari. Hodie facta est laetitia magna in populo: et per apostolos fiebant multa signa super infirmos. Nam ab exordio mundi: non est audita tam larga donatio Spiritus sancti. Hodie sancta religio et apostolica vita sumpsit initium; quae deinceps facta est omnium religiosorum sanctitatis speculum: et absque proprietate norma in commune vivendi. Hodie sancti apostoli in caritate Christi ita confirmati sunt, et in gratia

Spiritus sancti clarificati; ut nullis adversitatibus frangi, nullis prosperis emolliri: nullis erroribus seduci, nullis rationibus ab integritate fidei valerent separari. Hodie homines humiles et simplices facti sunt sapientes: et pauperes piscatores efficiuntur magni doctores; et quod in scholis non didicerunt disputando: hoc de caelo acceperunt devote orando. Hodie viri illitterati et timorati, facti sunt eloquentes et robusti; et qui unam linguam tantum noverant: docente Spiritu sancto, omnium linguarum vocibus theologizant. Hodie homines terreni facti sunt caelestes: et qui erant prius despecti, fiunt omni nationi sub caelo mirandi; et qui parum vel nihil scire putabantur: ex lege et prophetis testimonia de Christo proferunt et exponunt. Hodie angelica vita orta est in terra, et novum caelum apparuit in mundo: quia de carne ad spiritum, de tepore ad fervorem, de terra ad caelum didicerunt fideles erigere mentem.

O quam ferventes fuerunt, qui tam paucis contenti erant; quam devoti et oboedientes extiterunt: qui apostolicis consiliis sponte se subdiderunt. Haec sunt opera Spiritus sancti, qui corda fidelium de diversis nationibus in unam fidem congregavit; spe aeternorum bo-

norum ad caelestia erexit: atque amoris sui facibus repente inflammavit. Ab his sanctis apostolis primitiva ecclesia fundata est et per orbem dilatata; sacris doctrinis imbuta: et multis miraculis valide confirmata. Ab his sanctis apostolis et apostolorum sectatoribus olim sancti eremitae perfectae abrenuntiationis formam primitus acceperunt: et plures post se discipulos in exemplum nobis reliquerunt. Ab his etiam apostolicis viris et Deo dilectis eremitis gloriosus pater noster Augustinus doctor eximius ad contemptum mundi pervenit: qui postmodum presbyter et episcopus factus, monasterium clericorum instituit; coepitque cum multis Dei servis secundum apostolicam vitam in communi vivere: quibus et regulam suam, quam scripsit, tradidit observandam. Simili modo sanctus pater Benedictus apostolicae vitae imitator strenuus, aliam edidit monasticae disciplinae regulam virtutibus plenam: per quam monachi religiose viventes feliciter tenderent ad aeternae beatitudinis gloriam. Sed et alii quamplures religiosi viri gratia Spiritus sancti inspirati, evangelicae perfectionis consilia imitari cupientes: in diversis mundi partibus sacrae religionis ordines instituerunt; et tantam gratiam a Deo consecuti sunt, ut aposto-

licis fulgerent signis: et sanctam ecclesiam doctrinis illuminarent et exemplis. Merito ergo cuncti fideles diem hunc sanctissimum devotione praecipua honorare debent, et Spiritus sancti gratiam invocare; ut eius visitatione mereantur imbui et consolari: eius amore accendi, eius rore ab omni vitiorum sorde purgari.

Omnes namque sancti et electi ab origine mundi huius sancti Spiritus inspiratione, ad divinum cultum tracti sunt, et ab erroribus gentilium revocati; et quicumque charismata divina acceperunt: in humilitate Deo maxime placuerunt.

Adhuc etiam Spiritus sanctus operatur in fidelibus suis multa bona caritatis opera sibi grata, aliisque proficua; et si non aperta miracula: tamen frequenter internae devotionis praestat solacia. Aperit quoque orantibus et attente psallentibus sanctarum scripturarum arcana; quae sunt cognitionis et dilectionis suae signa verissima: confert et contra multiformia humanae fragilitatis temptamenta, spiritualis fortitudinis remedia sancta. Ipse quippe est qui fideles suos per sacra eloquia erudit; per praelatos regit, per sacerdotes sacramenta ministrat: ne in huius vitae pere-

grinatione, a recto itinere declinent, et in laboribus deficiant. Ipse compungit cor hominis de peccatis praeteritis; arguit de neglegentiis cotidianis et minimis defectibus: nec patitur morari culpam maculae levis in conscientia animae fidelis. Ipse excitat ad innovandum fervorem; ad devote orandum, ad studiose legendum, ad prompte oboediendum: ad humilia sectanda, ad exercitia devota servanda. Ipse retrahit a terrenis: invitat ad quietem cordis, increpat de verbis levibus; mitigat iram, expellit libidinem: tollit invidiam, reprimit gulam. Suadet vitare acediam, tenere disciplinam: docet quid agendum, quidve cavendum sit, intus et foris. Ipse adest tribulatis corde: consolatur humiles, erigit pusillanimes; exaudit gementes, miseretur flentibus: veniam tribuit paenitentibus.

Quotienscumque igitur tribularis vel temptaris, ad caeleste auxilium protinus recurre: Spiritus sancti gratiam humiliter invoca; omnem anxietatem tuam ei expone: atque totaliter pietati eius te committe; ut pro suo beneplacito et honore cuncta gravamina tua ad uberiorem animae tuae profectum misericorditer ordinet: et ad salutarem finem omnia perducat. Ipse enim omnia novit, omnia

scrutatur et penetrat; et nihil sine causa tibi contingere permittit: flagellat et medetur humiliat et exaltat. Haec namque specialis est operatio Spiritus sancti in hoc fragili corpore multis miseriis infecto, ut per veram contritionem purgentur maculae peccatorum; ut mala praeterita convertantur in humilitatem ampliorem: atque bona incepta crescant ad perfectiora; quatenus nullum tempus sine spirituali fructu transeat: sed omnis actio, sermo, et cogitatus ad honorem Dei et beatissimae Trinitatis gloriam tendant et perseverent. Quae nobis orantibus largiri dignetur Spiritus sanctus sua benignissima gratia: qui apostolorum corda largissime implevit die hodierna. Amen.

DE CONSOLATIONE SPIRITVS SANCTI.

[XXXIIII]

E*Go rogabo Patrem: et alium Paraclitum dabit vobis.* Cum esset recessurus Dominus noster Iesus Christus corporaliter a discipulis suis, promisit de sua absentia contristatis spiritualem consolationem sancti Spiritus; qui numquam ab eorum cordibus recederet: sed in aeternum cum ipsis permaneret.

O quam beata promissio Christi, non de laetitia mundi, sed de consolatione Spiritus sancti; quae tam pretiosa est et suavis: ut nihil ei comparari possit in rebus humanis. Habebant sancti apostoli magnam consolationem in humanitate Christi, audiendo palam ex ore eius eloquia divina, et videndo oculis suis stupenda miracula; ideoque non immerito de suo recessu tristabantur, tamquam orphani a dulcissimo eius consortio separandi: timentes inter pravitates et scandala Iudaeorum sine necessario sibi praesidio derelinqui. Quapropter ipse benignissimus magister secretorum cognitor ac praescius futurorum, dilectos discipulos suos ab imminenti tristitia recreat, et pro corporali sua praesentia spiritualem et permanentem eis consolationem firmiter spondet. Erant enim tales: qui caelesti consolatione et divina inhabitatione essent digni; utpote veri iam contemptores mundi: et perfecti imitatores humilis vitae Christi. Nam Pater tales amat; Filius pro talibus orat: Spiritus sanctus tales exaudit et illuminat.

Vide nunc inaestimabilem gratiam divinae pietatis: qualiter filius Dei elegit pauperes et simplices in societatem praedicationis suae ad convertendum mun-

dum; quibus etiam pro parvis vilibusque mundi rebus quas reliquerant: pretiosa Spiritus sancti munera gratis donare decrevit. Quare hoc? Vt mundi gloriam spernendam doceret: et humilitatem sibi maxime placere monstraret. His itaque auditis tam divinis oraculis, o religiose fuge honores atque delicias; postpone curas saeculares: et praepara cor tuum ad susceptionem doni Spiritus sancti orationibus devotis. Et si iam in bono statu consistis, et vias saeculi reliquisti; noli iterum retro respicere, noli praesentibus contentus esse: sed ad perfectiora et sacratiora ardentius anhela; et ut capere merearis nunc novam gratiam, compunctioni insiste: et in çella quasi in cenaculo cum apostolis te concludе. Nam hoc est probabile signum gratiae Dei praesentis, si quis ad potiora habenda aestuat; si de sua cotidiana defectione intime dolet, si a multis sibi licitis abstinet: si qualiter in melius proficiat diligenter recogitat; si numquam se perfectum in aliquo existimat: nec aliquid digne peregisse se credit. Oportet namque te omnibus infimis funditus renuntiare, si Spiritus sancti consolatione desideras recreari; si eius vis virtute firmari: si eius cupis amore accendi.

Sed adhuc inquirendum: quibus exercitiis apostoli sancti ad tantam gratiam pervenerunt. Non enim subita conversione, nec una tantummodo die, ad tam magnam perfectionem ascenderunt: sed paulatim per incrementa virtutum in schola Christi tamquam boni discipuli a bono magistro diligenter instructi profecerunt. Et primo quidem omnia sua sponte propter Christum reliquerunt; parentibus et cognatis, aliisque mundanis affectionibus renuntiaverunt: parati cum eo labores et penurias atque hominum maledictiones sustinere. Vnde ante passionem suam eis dixit. Vos estis qui permansistis mecum in temptationibus meis. Ecce bona initia apostolorum; quia terrenis nudati et adversitatibus probati: Christo perseveranter adhaeserunt. Et licet tempore passionis metu mortis ab eo aliquatenus recesserunt, de hoc tamen multum doluerunt: et suam infirmitatem plenius cognoscentes, cum maiore humilitate, et ferventiori affectu ad Christum redierunt. Nam post resurrectionem eius ab eo iterum visitati sunt, et verbis ac scripturis roborati: ut sic in fide et spirituali vita altius proficerent. Demum Christo ascendente in caelum, ipsi totam spem suam ad caelestia transtulerunt: nec tunc tristitiam de recessu

eius habuerunt; sed potius de magnificentia gloriae suae gratulabantur: ita ut cum gaudio magno in Ierusalem reverterentur. Ibi pariter in cenaculo congregati, orationibus ac meditationibus sanctis unanimiter intenti erant: et ad gratiam Spiritus sancti caelitus sibi mittendam humiliter ac multum desideranter se praeparabant. Ibi cum Maria matre Iesu commorantes de actibus et doctrinis atque miraculis Salvatoris nostri devote conferebant: et ut pie credendum est non pauca mysteria Christi a beata virgine audierunt et didicerunt. Ibi postpositis saeculi curis, et locutionibus vanis exclusis, totale desiderium suum ad interiora et caelestia promissa converterunt: quatenus super dona quae iam habebant adhuc plenius Spiritum sanctum accipere mererentur. Et factum est ita. Nam in adventatione eius omnes repleti sunt, et tantis charismatibus donati et clarificati: ut signis et virtutibus ac doctrinis super patriarchas et prophetas coruscarent. Quitquid enim in lege et propheticis dictis mysticum velabatur, hoc Spiritus sancti illustratione intellexerunt: et eloqui variis linguis potuerunt. Quod valde necessarium ad totius ecclesiae aedifica-

tionem fuit; ut ipsi primitus de omnibus salutis nostrae sacramentis perfecte instruerentur: qui postea per totum mundum omni creaturae evangelium Christi debuerant praedicare. Dedit itaque Pater caelestis Spiritum bonum petentibus se: et tam copiosa benedictione apostolorum pectora locupletavit, ut iam nihil de terrenis ambirent; nec ulla saeculi adversa timerent: sed pro nomine Iesu contumelias pati gauderent. Adiecit autem eis cum plenitudine scientiae, armaturam spiritualis militiae; ut contra errores gentilium haberent sapientiam divinam, ad superandam philosophorum eloquentiam: et contra persecutorum saevitiam, tenerent fortiter patientiae palmam. Vere magna gratia in apostolis emicuit; eo quod tam imperiti secundum saeculum homines in tam brevi tempore ad tantam celsitudinem sanctitatis excreverunt: ut usque ad extrema terrae Spiritu sancto cooperante eorum praedicatio perveniret.

Consequenter etiam ex iam dictis perpende, quia sancti apostoli qui erant Christo carissimi, non sine labore et debita praeparatione hanc spiritalem consolationem acceperunt: nec sine certamine et corporis afflictione in hoc sae-

culo vixerunt; sed tanto ferventiores erga Christum et proximorum salutem extiterunt: quanto prae ceteris ampliora dona se accepisse cognoverunt. De quibus non propriam gloriam, non transitoriam mercedem, nec laudem quaesierunt humanam: sed pure Dei honorem, et caelestem gloriam post huius vitae laborem. Qui utique in omni conversatione sua inter gentes multas, cum humilitate et mansuetudine cordis acceptam caelitus gratiam sollicite custodire studuerunt: non otio torpentes, nec commoda carnis quaerentes: sed animarum lucra pensantes, verbis et exemplis subditos suos aedificaverunt: et maximum fructum Deo obtulerunt. Horum igitur actus et dicta, valde utile est omnibus religiosis et devotis sedule pensare; qui crucem suam pro Christo tollere, et apostolicam vitam sectari proposuerunt; quatenus ad melioris vitae profectum semper ferveant: et in disciplina ordinis perseverando, Spiritus sancti gratia adiuvante vitam aeternam cum omnibus sanctis apprehendant. Amen.

DE SANCTA ET VNANIMI CONVERSATIONE PRIMITIVAE ECCLESIAE IN HIEROSOLYMIS.

[XXXV]

M*Vltitudinis credentium erat cor unum et anima una in Deo.* O quam sancta et iucunda fuit illa congregatio in primitiva ecclesia, Spiritu sancto congregata; quae nequaquam potuit conturbari: quamdiu unitas fidei in vinculo caritatis illaesa servabatur. Ad hanc perfecte tenendam, maxime iuvant abdicatio proprietatis in rebus temporalibus; conformitas in bonis moribus: oboedientia prompta in subditis; vita exemplaris in praelatis: pia condescensio cum infirmis; stricta correctio pro excessibus: debita ordinatio in singulis officiis. Et ne quid forte communitati desit vel depereat: debent omnes pro posse commune bonum promovere; ut caritas in omnibus pro opera sancta luceat: et Deus inde summe glorificetur. Omnia ista bona inveniuntur a sanctis apostolis primitus observata; et per eos postmodum ad alios fideles derivata: sed praecipue religiosis ac praelatis ecclesiae ad imitandum sunt commendata. Nam quamdiu apostolica vita claruit in capite et in membris: erant bona cum ipsis, et magna gratia in uni-

versis. Et quia Deum quaerebant, et terrena spernebant: addita sunt eis cum spiritualibus donis temporalia bona; et tanto maiore honore digni habebantur: quanto humilius de semetipsis sentiebant, et omnem mundanam gloriam vilipendebant. Bene ac modeste usi sunt donis acceptis; nec superbiebant in dignitatibus et beneficiis sibi collatis: sed sollicitudine paterna regebant subditos suos in magna disciplina. Insuper multis pauperibus ac debilibus compatientes, libentissime subveniebant; afflictis quoque et temptatis sacrae consolationis verba exhibebant: ab otiosis sermonibus se et alios compescebant; scientes quod de omni verbo otioso quod locuti fuerint homines: singuli reddituri sunt rationem in iudicio.

Cum autem coepissent quidam a calore fidei tepescere, et ad commoda carnis immoderatius declinare; propria quaerere, honores ambire: heu statim orta sunt murmura et scandala; et apparuerunt dissensionum zizania ab inimico nequiter iniecta: ad corrumpendum in agro Dominico boni seminis grana. Sed huic pestifero morbo et queruloso principio occurrerunt apostoli sancti consilio saluberrimo: et elegerunt fideles ministros qui sanctae multitudini necessaria victualium providerent. Ipsi

vero orationi et praedicationi instabant, prout a Spiritu sancto edocti erant, spiritualia temporalibus praeferentes: et contra quaestiones motas et casus emergentes legis et prophetarum testimonia protulerunt. Adiecit autem Spiritus sanctus adhuc latius sua munera noviter conversis impartiri. Nam implevit quosdam ex credentibus spiritu prophetiae ad consolationem ecclesiae primitivae: instituit quosdam doctores ad instructionem imperitorum; convertit etiam plures sacerdotes, et legis magistros ad evangelicam veritatem: fecit quoque signa et prodigia multa inter gentes longinquas ad fidem catholicam propagandam. Vidit ista et invidit saevissimus hostis diabolus; doluit et commovit reges et principes terrae: ut insanirent armis et persequerentur ubique fideles. Et quia Hierosolymis maior gratia viguit, et apostolicus fervor altius crescere coepit; ideo satanas ibi durius fremuit, et persecutionis flagello primordia nascentis ecclesiae extinguere conatus est: atque de locis suis ad exteras nationes ventilare. Verum hanc diaboli malitiam, et temporalem fidelium persecutionem, Deus convertit ad multorum salutem: et sancti nominis sui notitiam clariorem. Factaque est temporalis tribulatio iustorum, utilis

purgatio vitiorum; et quod temptator versipellis paraverat ad ruinam: pius Salvator ordinavit patientibus ad coronam. Nisi enim fuisset tam gravis persecutio in mundo: non essent tot martyres coronati in caelo. Multi namque fidelium decreverunt magis sanguinem fundere, quam fidem negare; et mortem libentius subire: quam ab amore Christi resilire. Absit absit ut valentior esset satanas cum adversariis suis ad nocendum: quam Christus cum angelis sanctis ad defendendum. Nihil quippe potuit agere contra pios spiritus malignus, nisi Deus hoc iuste permisisset; qui singulorum actus et vires cognoscens, per tales occasiones afflictivas, electos ad perpetuam gloriam transtulit: et adversarios illorum crudeli damnatione in ignem aeternum demersit. Sic boni et mali pro suis meritis quod iustum est recipere merentur: quia iustitia Dei nullum bonum irremuneratum, nec ullum malum dimittit impunitum.

Nec debet infirmos animos scandalizare, quod in sancta ecclesia tam cito apparuerunt zizania et murmura multa; quia cum bonis semper admixti sunt mali: et cum perfectis ambulant aliqui imperfecti. Quanto enim sanctiores tanto pauciores: sicut experimur in diversis

locis religiosis. Nam maior videtur numerus incipientium quam perfectorum: et minor est copia contemplativorum quam activorum. Inter multos etiam subditos pauci reperiuntur ad officia utiles: et ad bene regendum se et alios adhuc multo rariores. In his apparet humana fragilitas, et humiliatur superbia nostra; quia tam proni sumus ad vitia: et tardi ad perfectiora sectanda. Nemo tamen alteri improperare recte potest quod defectuosus sit et ineptus: quia sicut alius fragilis est, ita et tu. Rara avis in terra perfectio vera: et in omni loco reperiuntur vascula fracta. Debet ergo quilibet ad se ipsum oculum habere, et proximo erranti misereri: nec indignari si quandoque offendit. Vnde beatus Iacobus ait. In multis offendimus omnes. Ad humilitatis igitur confessionem recurrendum est: ut quod minus habet defectio sanctitatis nostrae, suppleat confessio propriae fragilitatis. Et tanto humiliores in omnibus simus: quanto longius a vera perfectione distamus. In peccando et cadendo fratres sumus: nemo securus est de sua perseverantia. Quamdiu ergo hic vivimus: oportet infirmos tolerare: et etiam aliquos adversarios habere. Nam Christus imperfectiones discipulorum suorum diu

toleravit; et detractiones Pharisaeorum frequenter audivit: qui in omnibus perfectus fuit. Novit autem Deus huius mundi adversa, ad multa bona disponere: quae raro desunt bonis et rectis corde. Nam istis spinis et turbinibus retrahitur animus a delectationibus terrenis; excitatur cor ad amorem caelestium: exercetur homo per patientiam; discit compati afflictis, humiliatur in doloribus: conformatur Christi passionibus; fit magis compunctus, minus dissolutus: orat ferventius, gemit frequentius; taedet vivere, cupit dissolvi et esse cum Christo: quia non est pax in hoc mundo. Sed pius Dominus qui novit quid nobis sit salubrius; saepe differt implere desideria servorum suorum, propter melius: quatenus adhuc clarius purgentur ad obtinenda promissa gaudia in caelis. Audit clamorem eorum, videt afflictionem tribulatorum; sed non statim aufert ab eis dolorem: ut amplius mereantur per tolerantiam malorum. Miseretur utique et exaudit ad salutem: sed non semper ad propriam voluntatem. Et quia disponit eis dare regnum aeternae beatitudinis: admiscet vitae ipsorum varia pocula amaritudinis; ut spem suam non ponant in terrenis: nec exilium diligant pro patria caelestis iucunditatis.

Valent autem maxime temporales miseriae patienter toleratae pro ablutione peccatorum; pro reconciliatione divinae misericordiae, pro diminutione poenae purgatoriae: pro optentu maioris gratiae, pro augmento celsioris gloriae futurae. Quis hominum tam purus, tam custoditus, et perfectus est in omni conversatione sua a mane usque ad vesperam; qui non delinquat aliquando ore vel opere, aut cogitatione scienter vel ignoranter? Quis tam bonae conscientiae; ut nihil habeat ad confitendum? Quis tantae puritatis et abstinentiae; ut non metuat argui pro aliquo delicto in iudicio futuro? Nam omnia districtissime examinabuntur coram Deo iudice rectissimo: etiam illa quae nunc parum vel pro nihilo reputantur. Dum ergo tempus adest, et misericordiae locus patet; omnes simul paeniteamus: et ferventer nos emendemus. Benignus est Deus; libenter ignoscet delictis nostris: si nos veraciter cognoscimus et dolemus. Et quia in Christo fratres sumus, oremus pro invicem sicut fraterna caritas exigit; serviamus invicem, supportemus invicem, admoneamus invicem, consolemur invicem: gaudeamus invicem, tristemur invicem. Diligamus nos invicem sicut et Christus dilexit nos, et tradidit semet

ipsum pro nobis; qui diu sustinuit nos in malis praeteritis, et adhuc cotidie sustinet imperfectiones nostras ob spem emendationis: ut proximis nostris compati discamus, et pro eis oremus. Haec attendentes et facientes implebimus legem Christi, et erimus veri discipuli eius et amici carissimi; a Patre dilecti, a Filio adoptati, a Spiritu sancto inflammati: a tota sancta Trinitate praedestinati et b e n e-d i c t i. Tunc etiam de nobis poterit dici et verificari quod de primitiva ecclesia in actibus apostolorum legitur; quia multitudinis credentium erat cor unum et anima una in Deo: et erant eis omnia communia. Amen.

ALPHABETVM MONACHI

INCIPIT PARVVM ALPHABETVM MONACHI IN SCHOLA DEI.

DISCIPVLVS.

Vias tuas Domine demonstra mihi: et semitas tuas doce me. Obsecro te Deus meus: doce me vias bonae vitae pro salute animae meae.

MAGISTER.

LECTIO I. Ama nesciri: et pro nihilo reputari. Hoc tibi salubrius est et utilius: quam laudari ab hominibus.

LECTIO II. Benivolus esto omnibus bonis et malis: et nulli onerosus.

III. Custodi cor tuum ab evagatione: os tuum ab otiosa locutione: et ceteros sensus tuos sub rigore disciplinae.

IIII. Dilige solitudinem et silentium: et invenies quietem magnam et conscientiam bonam. Vbi enim multitudo ibi frequenter strepitus: et magna distractio cordis.

V. Elige paupertatem et simplicitatem; et cum paucis sis contentus: et non facile murmurabis.

VI. Fuge homines et saeculi rumores: quia non potes satis esse Deo et hominibus, aeternis et transitoriis.

VII. Gratias age Deo semper corde et ore: qualitercumque tibi succedit in gravamine et dolore. Nam Deus omnia provide dispensat in mundo: vero et recto iudicio ab aeterno.

VIII. Humilia te in omnibus et sub omnibus: et mereberis gratiam ab omnibus. Eris quoque Deo acceptus et hominibus dilectus; et diabolus a te fugiet citius: propter humilitatis virtutem sibi valde contrariam.

IX. In omni opere bono habeas intentionem puram ad placendum Deo qui inspector est cordis: et diligit iustos et puros.

X. Karissimos reputa amicos et patronos: qui te premunt et vituperant. Si enim recte sapis et consideras: lucrum inde acquires. Nam prosunt tibi in bono: qui obsunt in malo.

XI. Labore et dolore cum gemitu et fletu acquiritur regnum Dei: deliciis et honoribus perditur paradisus.

XII. Magnum donum Dei est pauperem esse in hoc mundo propter Christum:

et infimum tenere locum. Magna superbia: altum petere gradum. Ad alta semper diabolus suadet: honores ambire, fugere despectum; ut cadat ascensor eius retrorsum: cum ad breve dominatus fuerit pauperum. Minima dona pro magno reputa: et eris dignus maiora accipere.

XIII. Neminem spernas, nulli noceas; afflicto condoleas, egeno subvenias: et numquam te extollas.

XIIII. Omne tempus utiliter cum Deo expendas; nihil enim pretiosius tempore: in quo promereri potes regnum Dei in perpetuum. Omnibus quoque te amabilem, benignum et affabilem: sine dissolutione exhibeas. Omnia bona ad laudem Dei referas: et sine consilio et deliberatione nihil facias.

XV. Primo semper quaere in opere tuo an Deo placeat vel displiceat: nec timore nec amore age contra conscientiam tuam. In dubiis ad scripturam, et oboedientiam praelati tui recurre: nec tibi ipsi nimis confide. Prius disce tacere quam loqui: potiusque velis instrui quam docere: tutius est enim velle latere, quam apparere.

XVI. Quaecumque ad te non pertinent, de his non iudices, nec te intromittas: ut pacem semper habeas. Qui communia

sectatur, et singularia vitat, magis diligetur et citius ad bonum finem perveniet. Qui tempestive facit quod debet: laetior postea erit.

XVII. Revertere ad interiora cordis tui, et claude ostia oris tui: ne vagari incipias per varia desideria mundi consilio diaboli. Nocent mala audita: tentant pulchra visa: turbant illata vituperia. Recede ergo ab homine iracundo, indocto dissoluto: et mane in silentio cum Deo.

XVIII. Sobrius esto in victu, modestus in vestitu; providus in verbis, honestus in moribus: maturus in consilio, fortis in adversis, humilis in prosperis; gratus pro beneficiis, hilaris in despectibus, patiens in doloribus: discretus in omnibus agendis.

XIX. Time Deum offendere in minimis neglegentiis et defectibus tuis; noli praesumere in bonis: nec desperare in adversis. Timor Dei facit recedere a peccato; et sollicitat in bono opere: ut bonum bene fiat. Totum te Deo committe; et quod tibi est grave: fiet cito portabile. Pax tua in patientia multa: levis est omnis tribulatio pro vita aeterna.

XX. Vende Deo omnia commoda tua; et dabit tibi solacia meliora: adveniente gratia in una hora. Nemo ditior nemo

liberior eo, qui se et omnia Deo dedit: et Christum amando emit, qui mundum cruce redemit.

XXI. Xristus sit vita tua, lectio tua: meditatio tua, locutio tua. Ipse desiderium tuum, lucrum tuum: tota spes tua et merces tua. Si aliud quaeris quam pure Deum, damnum patieris: laborabis et requiem non invenies.

XXII. Ymnos et psalmos canere, monachorum opus est et clericorum; quibus congaudent angelorum chori: laudantes Deum iugiter in regno caelorum. Servire carni mors animae, cibus vermium, nidus daemonum, vita pecorum; fomes morborum, corruptio corporum, inquinatio morum: perditio bonorum, acquisitio multorum malorum et dolorum. Servire Deo beatitudo animae, sanitas corporis: prudentia spiritus, vita caelestis. Dulces hymnos Deo cantat: qui in tribulatione sua Deum semper laudat. Initium et finis omnis boni religiosi, Deum corde amare, ore laudare: et fratrem suum exemplo aedificare.

XXIII. Zachaee frater descende de altitudine saecularis scientiae; veni et disce in schola Dei viam humilitatis, mansuetudinis et patientiae: per quam possis Christo docente ad aeternae beatitudinis gloriam secure pervenire. Amen.

CONCLVSIO.

Scribe novelle monache alphabetum istud in corde tuo quasi in libro vitae; et per singulos dies chartulam tuam inspice: et bonos mores assuesce. Pauca sunt verba: sed magna habent mysteria, et perfectorum opera. Ornant exterius: et quietant interius. A contemptu et sui ipsius abnegatione incipit vita boni religiosi monachi: et proficit usque ad contemplationem Dei.

BENEDICTIO.

Beatus discipulus ille qui sequitur Christum per iter asperum, tradens ei omne velle suum et nolle; portans cotidie pro Christo crucem suam: ut habeat cum ipso gloriam magnam et vitam aeternam. Amen.

VAN GOEDEN WOERDEN TO HOREN ENDE DIE TO SPREKEN

VAN GOEDEN WOERDEN TO HOREN ENDE DIE TO SPREKEN.

Onse lieue here ihesus xp̄s secht. *Salich sijn sy die dat woert godes horen, ende dat bewaren.* Nu merct dat hier na volghet.

Een goet woert, is loues weert. Een ydel woert, is beter ghesweghen. Een oetmoedich woert, dat stychtet meest. Een sacht woert, brect den toern. Een hart woert, verstuert

[DE BONIS VERBIS AVDIENDIS ET LOQVENDIS.

Dominus noster dilectus Iesus Christus dicit. *Beati qui audiunt verbum Dei et custodiunt illud.* Attendite nunc quae hic sequuntur.

Bonum verbum est dignum laude. Vanum verbum, melius tacetur. Humile verbum, aedificat maxime. Mite verbum, frangit iram. Durum verbum, turbat corda. Discretum

die herten. Een bescheiden woert, gheuet verstandenisse. Een zuet godlic woert, maket vroude. Een troestlic woert, is goldes weert. Een wijslic woert, is seer nůt in synre tijt. Een haestich woert, veriaghet die vrende. Een loes woert, is schande weert. Een waerachtich woert, is eren weerdich. Een dienstich woert, is danckes weert. Een voersienich woert, is seer kostel, ende allen menschen noet, die onbegrepen wil wesen in sinen leuen. Dat moet een seer goet stichtich woert wesen, dat een swighen sal verbeteren. Beter is gheswеghen, dan ghekeuen. Allen

verbum, dat intellectum. Dulce religiosum verbum, laetificat. Consolatorium verbum, compensatur auro. Sapidum verbum, valde utile est in suo tempore. Impetuosum verbum, fugat amicos. Dissolutum verbum, ignominiosum est. Sincerum verbum, honore dignum est. Officiosum verbum, gratiam meretur. Providum verbum, valde pretiosum est, et omnibus hominibus necessarium, qui irreprehensus esse vult in vita sua. Oportet valde bonum aedificabile verbum esse, quod emendet silentium. Melius est tacere, quam litigare. Non quibuslibet verbis credendum est,

woerden en sal men nyet ghelouen, noch oec voert segghen.

Swighen ende lyden, maket vrede ende doet verbliden. Also langhe als ghi leuet, so seldi leren lyden, luttel spreken, vake beden, die crancken draghen, den quaden wyken. Luttel onder wyndens, maket vele vredes. Ghene hoecheit sueken, noch eer begheren, is die rechte wech ten ewighen leuen.

Set uwen troest ende hope in gode alleen, west oetmodich ende barmhertich totten armen int ghemeen. Doet na godes raet, ende schouwet die quade paede, so seldi gode wel behaghen, ende des viants stricke ontgaen, mitter hul-

neque ulterius enuntianda sunt.

Tacere et pati, acquirit pacem et facit laetitiam. Quamdiu vivitis, debetis discere pati, modicum loqui, frequenter orare, infirmos sublevare, malos vitare. Modicum subire, facit multam quietem. Nullam dignitatem quaerere, neque honorem affectare, via recta est ad aeternam vitam.

Ponite fiduciam vestram et spem in Deo solo. Estote humiles et misericordes in miseros in commune. Agite secundum Dei consilium, et declinate semitas malas, sic Deo bene placebitis, et inimici laqueos evadetis, auxilio Dei

pe godes in doechden wassen, ende vast van bynnen staen.

So edel is die doghet ende en goet heilich leuen, dattet gaet bouen alle schoenheit ende rijcheit, ende starcheit, ende verdient sekerlike dat ewighe leuen. Die doeghet verwint alle boesheit, ende ydelheit der werelt, si wederstaet des viants becoringhe, ende dwinghet dat crancke licham te volghen der reden ende den heilighen gheist.

God moet ons alle gader in doechden stercken, ende voer alle sunden behoeden, dat wi na desen sterfliken leuen weerdich werden te comen in dat ewighe leuen. Amen. In

in virtutibus crescetis, et firmiter abintus stabitis.

Tam nobilis est virtus et bona sancta vita, ut supertranseat omnem pulchritudinem et divitias et fortitudinem, et certe mereatur aeternam vitam. Virtus vincit omnem malitiam, et vanitatem mundi, resistit inimici temptationi, et cogit infirmum corpus oboedire rationi et Spiritui sancto.

Deus debet nos omnes universos in virtutibus confortare, et ab omnibus peccatis praeservare, ut post hanc mortalem vitam digni efficiamur venire in aeternam vitam.

allen noden ende stonden, in allen beghinne ende eynde, so come ons te hulpe die heilighe moder gods Maria, mit ihesus horen lyeue kynde. Amen.

Amen. In omnibus necessitatibus et momentis, in omni initio et fine, succurrat nobis sancta mater Dei Maria, cum Iesu dilecto filio suo. Amen.]

·ANNO DOMINI· M°·CCCC°·LVI°·

Finitus et scriptus per manus fratris Thomae Kempis

ORATIONES DE PASSIONE DOMINI ET BEATA VIRGINE ET ALIIS SANCTIS

ORATIONES DE PASSIONE DOMINI.

I.

Oratio ad Patrem legenda infra missam de oblatione corporis Christi, de merito passionis eius et de nostra resignatione.

RESPICE, clementissime Pater, de sanctuario tuo et de excelso caelorum habitaculo super sacrificium acceptabile tibi. Intuere sacrosanctam hostiam unigeniti filii tui, quam offert vultui tuo pro nobis. Ipse est enim summus sacerdos et verus pontifex, qui non alienam hostiam, sed propriam carnem dedit ad immolandum in ara crucis pro vita saeculi. Propitiare ergo mihi peccatori hodie per hanc salutarem victimam. Esto exorabilis mihi infirmo homini, multum labili et vitioso: qui non sum dignus respicere caelum neque calcare terram, quoniam te Creatorem meum offendi saepissime, saepius agendo, loquendo, cogitando contra prae-

cepta tua irreverenter et insensate. Propter quae omnia merito incurri gravissimam indignationem tuam nec non omnium creaturarum accumulavi mihi inimicitiam. Te enim offenso et despecto iam utique iusto iudicio omnis adversatur creatura peccatori. Sed omnipotens et Deus totius consolationis, miserere mihi servo tuo ex intimo corde paenitenti et dolenti. Quoniam ex nihilo factus sum et in peccatis conceptus, ut fragilis homo cecidi. Parce mihi, Domine, parce. Da veniam filio prodigo ad te revertenti de siliquis porcorum et stanti ante thronum gloriae tuae et postulanti manum misericordiae tuae a mane usque ad vesperam: donec descendat ros gratiae et pluvia consolationis super terram cordis mei, quod iam aruit et contabuit prae multitudine peccatorum. Propter temet ipsum inclina, Deus meus, aurem tuam mihi et exaudi verba mea. Mirifica misericordias tuas, qui salvos facis sperantes in te. Scio, quia non propter opera mea facies, si qua forte videntur: sed propter bonitatem tuam, Domine, quae immensurabilis praedicatur. Amplius autem exaudi me per singulare meritum amantissimi et dulcissimi filii tui Iesu Christi, qui pro peccatoribus crucifixus est et mortuus, ut omnium peccata sua deleret passione.

I

Recordare, alme Pater, inaestimabilis caritatis eius, quomodo in mortem tradidit animam suam, ut vivificaret populum suum, qui in nullo sibi pepercit, ut reis et damnatis in aeternum parceres. Memento amarissimae passionis eius, quam gravia et indigna suscepit: qualiter ab hora matutina usque ad exitum suum in cruce pro humano genere laboravit clamans sanguinis sui effusione pro reconciliandis tibi peccatoribus: ut amicos de inimicis faceret et de suis profugis adoptionis filios. O summe et venerande et colende Pater, hodie tibi repraesento omnia signa passionis unici filii tui cum nostra supplicatione atque suffragio omnium beatorum martyrum, qui eandem passionem specialius imitati sunt. Aspice et cognosce, cuius sunt signa haec amabilia adoranda per saecula. Ecce crux, clavi, lancea, fel, arundo, spongia, sputa, flagella, corona spinea, sudor, sanguis, alapa, virga, restis, columna, alba vestis, purpura et inconsutilis tunica. Ista sunt pretiosa ornamenta et regalia vexilla, quibus ad debellandas aereas potestates processit unigenitus tuus in nostrae carnis substantia. Ista sunt arma bellica, quibus mors devicta est, et humana natura redempta. Per haec igitur benedicta et gloriosa passionis insignia, dimitte mihi

omnia peccata mea. Sit mihi haec veneranda armatura et decora contra omnia vitia et temptamenta singularis potentia. Sit mihi cotidianum speculum et dulcissimum animae meae solacium tam dolorosum et flebile spectaculum.

Suscipe, sanctissime Pater, gratissimam hostiam oblati corporis filii tui, quam tu ipse tibi praeparasti ac in sempiternum satisfactoriam, dignam atque sufficientem esse voluisti, ad exhaurienda omnia peccata tam contracta quam voluntate admissa. Suscipe me pariter hodie in sancta oblatione, qua nulla sanctior est et praestantior, quae tibi venerabiliter offertur per manus sacerdotum tuorum diebus singulis pro vivis et mortuis ac pro cunctis necessitatibus nostris. Proficiat haec mihi et omnibus orationibus meis commendatis, quorum necessitas et fides tibi nota est, sive iam praesentes sive absentes huic sollemni celebrationi existant. Perveniant ad te preces eorum et devotio, cooperetur illis ad salutem ineffabilis virtus et efficacia sacramenti, quod divinitus est institutum, non humanitus investigandum, sed pie colendum, fideliter adorandum, firmiter credendum et usque ad consummationem saeculi continuandum. O pretiosissimum et suavissimum sacrificium, quod tibi aeterno Patri pro nobis optulit

coaeternus filius tuus factus et ipse hostia vera, viva, salutaris, unica et perfecta: qui erat solus pontifex immaculatus, sanctus et immunis ab omni delicto, non habens necesse prius pro semet ipso rogare et hostiam secundum legem offerre; sed pro debitoribus mortis semel moriens intercessit, non habentibus nec invenientibus in universa creatura, quid pro delicto suo redderent. Iam igitur non despero neque ultra desperabo de venia et curatione peccatorum, quotienscumque etiam me peccatum apprehenderit. Inveni enim, quo lavandus accedam medicum, ad quem sanandus recurram. Scio, ubi sit spes mea et universa consolatio mea; quia in passionibus et vulneribus Domini mei Iesu Christi summa salutis totaque ratio spei meae consistit et abundat. Per omnia benedictus sis, Deus meus, qui tam magna et immensa divinae largitatis beneficia contulisti mihi. Istis namque vehementer me accendis ad regratiandum tibi et dilecto filio tuo.

Sed, o mi Pater fidelissime, quid agam, quia nil dignum in me reperio aptum dono gratiae tuae. Verumtamen, bone Pater, cuius sunt omnia dona bonorum, scio, quia nullius indiges, et tamen te parva nostra delectant, si ea devote et spontanee tibi videris offerri. Dabo igitur aliquid et

modicum, quod mihi relictum deperire potest, amori tuo sacrificabo. Nam tibi oblatum melius mihi manet, et tamen merces futura non deerit tam libere offerenti. Si auderet quis inhaesitanter se donare tibi, tu te utique redderes illi, fieretque, quod ore Capitis nostri dictum est: Date, et dabitur vobis. Nunc ergo si digneris accipere, ecce voluntarie me ipsum offero et tuae dispositioni animam meam et corpus meum fidenter derelinquo. Voluntatem quoque propriam, qua pinguius nil tibi offertur, ex hac hora et deinceps promptissimo corde resigno, quemadmodum dilectus filius tuus Christus Dominus noster suam tibi commisit voluntatem, ut nostram in sua abnegatione obtineret salutem, formam praebens sequentibus se fidelibus brevi et pleno sermone, quem dixit. Pater mi, non sicut ego volo, sed sicut tu, fiat voluntas tua.

Hoc itaque exemplo vehementer admonitus te inspirante et iuvante denuo me resigno, omnibus, quae mundi sunt, renuntio. Carnis desideria despicio, omnes actus et nefaria consilia maligni spiritus abicio, tuo servitio me despondeo, tibi adhaerere cunctis diebus vitae meae concupisco, iam iamque devote id agere instituo. Adhuc vero ut plenius perficiam voluntatem tuam, en meam frangere pa-

ratus sum per veram oboedientiam, quam tibi in praelato meo teneor exhibere. Eius enim voci cum oboedio, tibi veraciter oboedio. Ergo illius manibus tamquam parvulus in Christo renatus, qui se baptistae sui manibus humiliter inclinavit, gubernandum me submitto. Fratrum quoque meorum consiliis et sermonibus tota humilitate et pia caritate libens parebo, quos nimirum sanctiores et longe me sapientiores intellegens iure meae imperfectioni praefero. Tibi autem eandem imperfectionem meam cognitam esse sciens in defectibus me accuso atque sanioris emendationis remedium multa contritione a te exposco: quatenus benivolentissima manus tua, quae omnem infirmitatem curat et omnem impotentem roborat, meam indigentiam non relinquat. Per eundem Dominum nostrum Iesum Christum.

II.

Oratio de recordatione et imitatione passionis Dominicae.

DOmine Iesu Christe, qui pro nostra salute pati, crucifigi ac mori venisti, da mihi passionem tuam doloroso corde saepius percogitare et eam constanter posse imitari. Da, ut, quidquid adversitatis, gravitatis vel iniuriae mihi

obvenerit, de manu tua benivolenter accipiam et pro nomine sancto tuo aliquid perpeti gaudeam, qui tam multas iniurias et poenalitates innocenter pro me tolerare dignatus es. Nempe ad digne rependendam tibi vicem non possent adaequari omnis hominis maledictiones mihi illatae, quanto magis breve vel asperum verbum seu molestum aliquod factum sine mordaci cogitatione perferre debeo. Procul igitur omne murmur sit, sileat indignatio, conquiescat suspicio, sed magis benigna patientia humilisque confessio loquantur, quod ampliora mereatur iniquitas mea recipere, quam aliquis mihi possit irrogare.

Dehinc quaeso, ut largam mihi infundas caritatem, quatenus plenam indulgentiam et compassionem devotam, precem et excusationem debitoribus meis reddam nec non gratiarum actiones pro magnis lucris patientiae persolvam: quoniam tuus debitor sum in valde multis lugendis excessibus. Exceptis enim beneficiis, unde tibi debitor sum in quibuscumque sufficio, immo ultra quam sufficio, adhuc revera pondus peccatorum meorum praeteritorum et cotidianorum gravibus me debitis admonet, cuius tamen, ut confido, pars maxima solutionis erit sustinentia et dimissio iniuriarum et sup-

plex oratio pro adversantibus. Exemplum namque mihi reliquisti memoriale, qui pro crucifixoribus exorasti, ne perirent. Vtinam et pro me peccatore Patrem nunc exorare digneris, ut dimittat mihi, quidquid conscientia meruit, et adiciat, quod tenuitas mea petere non praesumit. Tu es enim advocatus meus iustus et fidelis apud Patrem, qui tuo sanguine me redemisti tuoque exemplo ad viam perfectae humilitatis, mansuetudinis et patientiae dulciter invitasti. Adiuva me ergo, Domine Iesu, spes mea et refugium in die tribulationis, ut non declinem a via patientiae quacumque adversitate exurgente: sed ad te incunctanter recurram pro iuvamine et ereptione necessitatum mearum. Multa namque sunt huius vitae adversa, quae sustinere non est possibile. Ego non sufficio, notum est tibi, quando in minimis me probas, nec alium quam infirmum hominem me invenio.

Quapropter oro te, Domine, aperi mihi thesaurum miserationum tuarum et illud mirificum maximumque passionum tuarum revela mysterium, in quo omnium infirmorum et tribulatorum continentur remedia, ex quo etiam saepe novellus devotionem, et devotus consolationem multam haurire consuevit. O Iesu, fons gratiarum, fac intrare cor meum amaritudinem calicis

tui, quae omnem gravitatem mihi convertat in dulcedinem. Perfora quoque manus et pedes meos clavis caritatis tuae, ut nec in opere nec in affectu meo quicquam vanitatis vel carnalitatis ultra vivat. Sed vive tu in me, et ego in te: nihilque mali interveniat, quod nos separet. Nullae ergo deliciae nec ullae me poenae solvant a tua dilectione: sed sive ad mortem sive ad vitam vocaveris, quocumque volueris, Domine, illuc pergam in nomine tuo. Sapiat mihi beata crux tua et taliter sapiat, ut meam libenter feram. Suscepi illam spontanee aeternae salutis intuitu, tamen portare non valeo, nisi continuo manum tuam apposueris. Te vero adiuvante et ducente leve est onus tuum, fitque planum ac calcabile omne asperum carni. Nunc, o dulcissime Iesu, salus et virtus animae meae, confirma me pusillum in hac hora verbis oris tui et praecipue in recordatione passionis tuae me totaliter accende et ad te intime trahe: ut cum frequentatione exercitationis sapor crescat devotionis: ut cum debita laudatione fructus effulgeat piae conversationis. Qui cum Patre et Spiritu sancto vivis et regnas Deus per omnia saecula saeculorum. Amen.

3

III.

Oratio ad compatiendum Christo et dilectae matri eius.

Flecto genua mea ad te, Domine Iesu Christe, quem pro me in cruce cerno suspensum. Saluto te, o veneranda imago crucifixi Domini mei Iesu Christi, cuius sanguine redemptus sum de manu inimici. Salve Salvator mundi, qui hanc amarissimam mortem pro me sustinuisti. Peto te, dulcissime Iesu, praesta mihi secundum multitudinem misericordiae tuae tibi in omnibus poenis compati nec non sanctissimae matris tuae doloribus intimo cordis affectu condolere et cum beatissimo Iohanne apostolo largiter sub cruce flere. Etenim solaciosum mihi nunc fore scias, si possem etiam exteriores lacrimas prae magnitudine compassionis coram imagine crucis tuae fundere, qui pro me pretiosum sanguinem abunde saepius effudisti.

Sed quia a te omne donum, bonum imple hoc desiderium meum ad honorem tuum, ut et memoria sacratissimae passionis tuae cum singulari recordatione gloriosae matris tuae adiuncto semper carissimo discipulo tuo Iohanne, eiusdem fidelissimo custode, ex hac hora et deinceps in me ferventius accendatur, copiosius dilatetur, intimius

sentiatur, perfectius moribus et vita teneatur. Sit insuper crucifixio tua speculatio mea, dolor matris tuae consolatio mea, fletus sancti Iohannis intercessio mea. Non sit sine interna compassione mentis aspectus mortis tuae tam deformis. Quotienscumque igitur tuam passionem recolo, aut figuratum in cruce video, da hoc interius cordi meo sentire, quod multis devotis dedisti experiri. Qui vivis et regnas Deus per omnia saecula saeculorum. Amen.

IIII.

Oratio ad Christum.

LAus et gloria tibi semper sit, Domine Iesu Christe, qui pro me peccatore descendere dignatus es de caelis et arborem ascendere crucis ad satisfaciendum pro peccatis meis, in qua nudus et toto corpore vulneratus tamquam vilissimus latronum inter latrones pependisti: qui es speciosus forma prae filiis hominum, verus Dei filius, Rex regum et Dominus angelorum. Benedictio et claritas, gratiarum actio et vox laudis tibi sit, Agne Dei mitissime: quoniam dignus es accipere omnem honorem propter passionem mortis et multimodam, quam passus es in cruce, confusionem. Accipe igitur humiles has laudes, devotas gratias, men-

tales genuflexiones et pia oris mei obsequia pro summa et immensa caritate mihi in passione tua ostensa. Revera tibi gratias agere teneor pro omni, quod vivo, quod sapio: sed multo intentius et copiosius, quod tuo pretioso sanguine redemptus sum. Magna bonitas, quia me non existentem condidisti; sed maior caritas superlucet, quod perditum reformasti. Et si in te bonitas et caritas aequalis ac una semper fuit, mihi tamen carior et utilior visa est caritas, quae ita superabundavit.

O quanti me existimasti, quem tam caro commercio redemisti. Dedisti certe pretiosissimum, quod habuisti; nam te pretiosius nihil est, et ecce te totum pro me tradidisti. Quapropter obsecro te, benignissime Iesu, fons bonitatis et caritatis, ut haec a memoria mea non defluant: sed semper imago crucifixi corporis tui mihi resplendeat, et singula plagarum loca amorem tuum cordi meo profunde imprimant; signa enim sunt validissimae dilectionis tuae ad me. Nam omnia haec pro me suscepisti, pro te autem nihil horum merueras, qui peccatum non fecisti, nec maculam quidem peccati contraxisti; in quo dolus non est inventus nec causa mortis, sicut pro te loquebatur Pilatus. Sed ideo oblatus es, quia tu ipse voluisti, qui ad redemptionem

totius mundi te missum cognovisti. Innocenter ergo passus es et atroci crucis supplicio interemptus: sed tamen infructuose non es mortuus, quia per crucem et per mortem tuam omnes liberati sumus. O beata et nimium amabilis crux, arbor decora atque salutifera, in qua pependisti vita mea pro me mortua: ut mortem occideres et vitam mihi donares. O quam felix et pretiosa mors ista fuit, quae mortis auctorem vicit, infernum ex morsu spoliavit, paradisi ianuam reseravit. Benedicta sit passio tua, Domine Iesu Christe, crux tua et mors tua, quae antiquam parentum nostrorum maledictionem in caelestem convertit benedictionem. Benedicta sint omnia membra tua, in quibus passus es: et omnia vulnera tua tibi inflicta aeternaliter sint benedicta. Nam ipsa sunt mea maxima medicamenta contra quaelibet vitia et optima solacia inter adversa.

Iesu bone, dulce est tecum esse in cruce, quod magis opto habere, quam omnes solationes naturae. Melius est mihi tecum esse in magnis doloribus, quam sine te in summis mundi honoribus. Oh mihi est, quod patior, cum te in cruce contemplor. Sub hac sedebo et lugebo, considerabo et pensabo, quanta passus sit pro me Deus meus. Multi

sancti multa passi sunt, sed tu, Sancte sanctorum, amplius. Nam tenerrimum et dignissimum corpus tuum a summo usque deorsum multiplicibus plagis et vulneribus erat dispunctum. Quae etsi evangelistae non recitant, quibusdam tamen devotis fuisse revelatum multi affirmant, sicut his duobus versibus continetur.

Septuaginta quinque quater centum milia quinque:
Tot fertur Christus pro nobis vulnera passus.

Benedictum ergo sit semper sanctissimum et pretiosissimum corpus tuum sanguineis guttis ornatum. Nam variis incisionibus venarum perforatum suae effusionis non potuit tenere modum. Vere tu es dilectus meus candidus et rubicundus, electus ex milibus: candidus in virgine, rubicundus in cruce, electus in paternae gloriae confessione. O nobilissimum corpus omnia corpora sanctorum sanctificans, omnes electorum animas a peccatis emundans, ave nunc sanctissimum corpus Dominicum natum ex Maria virgine, vere passum immolatum in cruce pro homine, sepultum ab hominibus in corde terrae, resuscitatum a Deo tertia die.

Pretiosum est mihi hoc venerabile corpus tuum Spiritus sancti operatione de puris-

simo sanguine virginis Mariae formatum: sed pretiosius mihi efficitur, quia pro me tam deformiter est in passione martyrizatum. Non mihi sordet facies tua olim tam amabilis, nunc autem tam contemptibilis et paene incognoscibilis effecta propter immunda sputa et validos percutientium ictus ac irreverendos capillorum tractus cum velatione illudentium et multa ignominiosa tibi improperantium. O gloriosa facies Dei mei, quam angeli videre desiderant, et quae prius quandoque refulsisti in monte Thabor ut sol, quomodo nunc sic denigrata es, ut nulla in te appareat species neque decor? Propter me denigrata es inclita Dei facies in terris, ut dignus efficerer contemplari divinam faciem tuam in caelis. Ergo illa foeda consputio formosi vultus tui, lotura et purgatio facta est foeditatis animae meae. Insuper et omnia, quae passus es, pro mea satisfactione et redemptione gesta sunt. Erit itaque summa sapientia mea ista meditari et configurari in carne passo. Expoliatus es Conditor orbis terrae, ut ego vestimentis induerer perennis gloriae. Denudatus es, ut me ab omnibus quae mundi huius sunt nudarem et te sine retardatione sequerer. Illusus es, ut me ab illusione daemonum eriperes. Contemptus es, ut me doceres amare con-

temptum et abiectionem hominum. Accusatus es, ne me leviter excusarem: sed quam multa falsa pertulisses, cogitarem. Condemnatus es, ut aeternam damnationem evaderem. Ligatus es, ut a peccatorum vinculis absolverer. Flagellatus es, ut aeterna flagella cum reprobis non sentirem et temporalia flagella cum electis patienter ferrem. Coronatus es spinea corona, ut ego immarcescibili corona dignus essem coronari: si tamen tibi compatiar, tamquam membrum suo conforme capiti. O Rex aeternae gloriae, quam acutam et despectam coronam pro me vilissimo peccatore portasti. Et quomodo possum sine ingenti cordis dolore cogitare benedictum caput tuum spinis obsitum, arundine percussum, ac omni populo in derisum ostensum?

Eductus es extra civitatem Ierusalem ad crucifigendum, ut me reduceres in caelestem Ierusalem ad perpetue laetificandum. Crucem propriis umeris baiulasti, ut me ipsum abnegarem, crucem tollerem et post te venirem. Affixus es cruci, ut mihi mundus crucifixus esset, et ego mundo. Elevatus es toto corpore a terra, ut ego toto corde elevarer ad superna. Aceto et felle potatus es, ut peccatum, quod gustu vetiti cibi in mundum venit, amaro poculo expiares, et ut tuae felleae potationis inter

epulas recordarer. Derelictus es a Patre in crucifixione, ne ego desperarem in temptatione vel gratiae subtractione. Derelictus es etiam a notis et discipulis tuis, ut spes mea non figeretur in hominibus. Compassus es tamen cordialiter matri et discipulorum infirmitati, ut proximorum semper condolerem necessitati. Pro crucifigentibus rogasti, ut ego in me peccantibus benigne indulgerem et tibi omne iudicium committerem. Post haec testamentum fidele statuisti: nam animam Patri, matrem discipulo discipulumque matri commendasti: ut et ego instante mortis articulo animam meam tibi commendarem et sanctissimae matris tuae praesentiam specialiter invocarem. Cuius clementiam humiliter invoco, ut cum beato Iohanne apostolo tuo et ceteris sanctis N. N. mihi assistere dignetur morienti, sicut tibi astitit in cruce pendenti. Enimvero tuus fuit eius dolor, et tuus dolor nihilominus eius erat, cuius cor compassionis gladius penetravit. Cumque vidisses matrem et discipulum stantem, quem diligebas, nequaquam descendisti de cruce propter eos, scilicet in oboedientia Patris tui usque in finem permansisti praebens mihi exemplum perseverandi in via et in lege tua, quam nunc relictis parentibus et amicis coepi ambulare. Ambulabo in ea

duce gratia tua, et si perseveravero tecum, erit sine dubio merces mea aeterna.

Sicut ergo tu, Domine Iesu, nec propter matris tuae fletus nec propter Iudaeorum obprobria consensisti de cruce descendere: sic nec ego moveri debeo cuiusquam blando sermone vel consilio, aut etiam vano terrore contrariorum a statu sanctissimae servitutis tuae: sed tecum vivam, tecum moriar in cruce: nec mihi contingat parcere animae meae propter te, qui animam tuam pro me posuisti, ut non perirem in aeternum. Inclina itaque nunc ad me caput tuum in signum praecipui amoris: et ego cor meum ad te in signum intimae compassionis: et simul moriatur anima mea cum anima tua, ut ubi tu es, illic sit et ipsa; nunc per desiderium, post per praesentiam et beatificam fruitionem. Aperi quoque mihi latus tuum ad pausandum in eo. Ideo enim apertum est, ut ego intrarem et ab aestibus vitiorum curarer. Profluxit ex eo sanguis et aqua; aqua, ut lavarer a contractis maculis et privatis; sanguis, ut redimerer a iugo diaboli et poenis inferni. Eia suscipiam te iam de cruce cum singulari reverentia. Ponam te dulciter inter bracchia mea, qui non habuisti, ubi caput tuum reclinares dispunctum corona spinea. Plangam te quasi uni-

genitum Patris et primogenitum virginis matris, antequam ponaris in monumento ab oculis meis: et considerabo omnia quae fecisti, docuisti et passus es in mundo, ab hora nativitatis tuae usque ad horam mortis et sepulturae tuae. Exinde mihi sit tua reverenda sepultura omnium mundanorum perfecta clausura. Hic requiescam, hic habitem, hic cunctis tumultibus exclusis tecum sepeliendus ingrediar; ubi tibi soli unitus toti mundo mortuus sim ac sepultus. Amen.

V.

Oratio ad Christum.

SCribe, Domine Iesu Christe, vulnera tua in corde meo pretiosissimo sanguine tuo: ut in eis legam tuum dolorem et tuum amorem ad omnia terrena et ad omnia adversa pro te libenter sustinenda. Fac me, quaeso, participem sacrae passionis tuae et acerbissimi doloris, quem sustinuisti in gravi et longa appensione crucis. Tunc enim benedictae manus ab impiis conclavatae, et speciosissimi pedes tui ligno durissimo sunt affixi. Tunc enim totum corpus tuum ita extensum est, ut omnia ossa tua dinumerari possent. Tunc denique, postquam emisisti spiritum sanctissimum,

latus tuum lancea militis tam valide perforatum est, ut continue exiret sanguis et aqua in redemptionem totius mundi.

O inaestimabilem caritatem, ut damnatum servum redimeres, temet ipsum tantis suppliciis exposuisti et innoxiam mortem, ne aeternaliter morerer, libentissime suscepisti. Ego, Domine, peccavi; ego hoc grande peccatum feci; ego sum reus omnium vulnerum tuorum. Quid igitur retribuam tibi pro omnibus, quae retribuisti mihi? Si dedero me et omnia mea, quae umquam habui et habiturus sum, pro caritate hac maxima, quam fecisti mecum, quasi nihil esset. Et si tradidero me ipsum tibi in perpetuum servum, non poterit dignum esse pretium. Insuper si totum mundum haberem ipsumque dare possem, adhuc non esset digna retributio pro minima gutta pretiosissimi sanguinis tui, quem pro me in cruce effudisti. Vna enim gutta pretiosissimi sanguinis tui universum mundum expurgare potuisset. Verumtamen non sufficit amori tuo dare congruentiam satisfactionis, sed ex abundanti expendisti pretium, quo totum mundum salvare decrevisti, in quo etiam mihi spem unicam reliquisti. Nam ex quinque corporis tui vulneribus voluisti largissime emanare dulcedinem caritatis tuae, quam ab aeterno

habuisti cum Patre absconditam, sed etiam specialiter passionis tempore in cruce moriens revelasti.

VI.

Gratiarum actio.

GRatias itaque nunc refero tibi, benignissime Iesu, pro omnibus doloribus et obprobriis, pro universis quoque rubicundis vulneribus tuis, quibus repletus es a planta pedis usque ad verticem pro mea reconciliatione et reductione in aeternam gloriam tuam. Sed heu, Domine, quia dignas tibi referre gratias non sufficio. Siquidem tam excellens et pretiosa est sanctissima passio tua, ut si omnium creaturarum etiam virtutes haberem, adhuc plene tibi regratiari nequaquam sufficerem. Excedit enim omnium hominum merita et vota: superascendit omnium creaturarum dignitatem. Attamen, ne omnino ingratus sim, saltem in modico regratiari tantae caritati et tam amarae passioni tuae desidero per verba devotae orationis et meditationis, quae tu inspiraveris et cordi meo sapida feceris: quatenus et exhinc fructus multiplex proveniat animae meae, atque tibi gratiarum actio cum perfecto amore resultet sine fine. Memento mei, Domine Iesu,

in regno tuo, qui latroni confitenti in cruce respondisti. Hodie mecum eris in paradiso. Amen.

ORATIONES DE BEATA VIRGINE.

VII.

Oratio de amore et laude beatae virginis Mariae.

DEprecor te, benignissima Dei genetrix, virgo Maria, ut pietatem tuam et dulcissimam caritatem, qua semper existis plena, mihi servo tuo pauperi et infirmo aperire nunc et in perpetuum digneris atque instillare intimis cordis mei scriniis dulcedinem tuam, quam geris in pectore tuo et habes absconditam in uberibus tuis sanctissimis, quatenus te matrem super omnes benedictam et unicum filium tuum Dominum nostrum Iesum Christum puro et integro corde amare et devotissime laudare valeam: et ita mihi ex hoc bene fiat super terram omnibus diebus vitae meae in amore et spiritus fervore tibi et filio tuo serviendo.

O aurea rosa, tota suavis et formosa, virgo Maria, perveniant, quaeso, ad te preces meae instanter effusae, quibus pulso ante ostium tabernaculi tui, quod est in domo Domini, in hac praesenti

hora confidens de tua affluenti misericordia in quacumque fuero tribulatione et angustia. Nam tu mater es misericordiae, et per te suscipitur peccator in maximam spem veniae. Sed et maior est bonitas et pietas tua, quam rumor, quem audivi in terra mea, quia vincis omnem laudem et gloriam sanctorum et praecedis propterea, virgo beata et domina veneranda, in virtute dulcedinis et mansuetudinis angelicam etiam creaturam. At nisi sic esset, unde miseris et reis tanta infundi consolationis dulcedo, tantaque alacritas veniae posset ingeri? Nam tu exhauriri non poteris, quia in te requievit novem mensibus infinitae bonitatis fons Iesus Christus. Tu es ornamentum caeli caelorum, tu gaudium et iubilatio omnium sanctorum. Tu es reclinatorium aureum Sancti sanctorum, tu tripudium et expectatio patrum antiquorum. Per te matrem benedictam, virginem singulariter praeelectam, datur omnibus et promittitur cunctis divinam misericordiam exorantibus indulgentia peccatorum et sors inter filios Dei et beatitudo sine fine mansura in regno utique caelorum.

O clarissima stella renitens in caelo, caeli regina. O domina mundi, nulla potest comparari tuae virgineae pulchritudini qualis-

cumque virgo ornata virtute caelesti, quia tu es post unicum filium tuum Iesum Christum prima inter omnes sanctos et sanctas nobilissimaque creatura, quam Deus Pater praescivit ante saecula et creavit in plenitudine temporis, ut esses unigeniti filii eius mater intacta. Quem quidem peperisti cum ineffabili gaudio et stupendo aeternoque miraculo in salutem omnium credentium. Te igitur, o beatissima omniumque virginum regina pulcherrima, totius iam orbis mediatrix effecta, te, o perpetua virgo Maria, cum iucundissimo cordis iubilo affectuque purissimo laudet et glorificet summeque veneretur et intime diligat omne genus humanum. Et omnis creatura caeli et terrae, quam condidit Deus in laudem et gloriam sui altissimi nominis, tibi personet gratiarum dulcisonas melodias. Amen.

VIII.

Oratio ad beatam virginem Mariam, ut subveniat in hora mortis.

Amantissima Dei genetrix, virgo semper Maria, quae superabundas dulcedine mirabili, quam capere et enarrare non valet mens humana. Ecce assum ego servus tuus cum intima affectione cordis mei humiliter me inclinans ante

gloriosissimam sedem tuam super omnes choros angelorum in caelesti regno exaltatam. Quam idcirco meruisti, dignissima mater Dei, quoniam inventa es humillima inter omnes filias Ierusalem et placuisti oculis eius virgo decora valde, nec fuit tui similis in omni terra. En iterum flecto me ante scabellum vestigiorum tuorum devotis labiis et mundo corde officiosissime et salutare et collaudare desiderans. Sed scio, electa mater, quia dignus non sum levare impuros oculos meos, quos saepius inquinavi concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum et superbia vitae, in serenissimam faciem tuam divino lumine radiantem omnique caelesti militiae admirandam: quae labiis candidissimis et rubentibus rosis aureisque flosculis ex omni parte decentissime adornata es. Ideoque confundor ab impuritate mea triste pensans indignitatem meam. Sed rursus propter multitudinem misericordiae tuae spem gero bonam et firmam impetrandi citius gratiam et plenam reconciliationem te mihi benigne apparente et pro me interpellante. Quid aliud possum de misericordissima matre et de dulcissima virgine nisi misericorditer et dulciter sentire in meum et omnium peccatorum solacium? Propter hanc clementiam et mansuetudinem sub tuam protectionem

confugio, ubi infirmi accipiunt virtutem, et captivi liberationem. Esto ergo misericors mihi et bona mater cordi meo, ut felici experientia nunc sentiam te omnium esse consolatricem omniumque tibi servientium et in te sperantium fidissimum sublevamen.

Iterum precor te, gloriosissima mater Dei Maria, quatenus ab hac praesenti hora usque ad extremam horam propitio ac sereno vultu cordeque dulcissimo super me respicere non fatigeris, sed in tuam custodiam me accipias atque sanctissima bracchia tua super me, quocumque ambulavero, maternaliter expandas. Cum autem venerit dies meus novissimus, quem ignoro, et hora mortis metuenda valde, quam non possum praeterire, o clementissima domina, mea singularis fiducia in omni angustia, sed in hora mortis maxime, tunc memento mei et assiste fini vitae meae consolando trepidantem animam meam. Protege eam ab illis taetris et immundis spiritibus, ne audeant me appropinquare, quam tua gratiosa praesentia dignetur cum multitudine angelorum et sanctorum visitare. Satage quoque placare mundissimis precibus tuis, priusquam decedam ex hac luce, divinam faciem filii tui, quem totiens et tam graviter offendi peccatis meis. Post haec suscipe enavi-

gantem ab hoc exilio inopem animam et introduc eam per portas caeli ad amoena paradisi. Statue me iuxta te et loquere ad filium tuum pro me, Regem omnium saeculorum, verbum bonum et suave, quae ab ore Gabrielis benedictum illud ave accepisti. Per cuius virtutem me conservare digneris viventem atque morientem, et dona mihi hanc, obsecro, cum devotione cordis saepius replicare in laudem et gloriam melliflui et benedicti nominis tui. Accipe itaque deprecationem servi tui, quam modo coram te fundo, et respice in me, misericordissima mater Iesu, virgo Maria, super omnes dilecta, et recordare mei semper. Quod si aliquando obliviscor tui, hoc utique est in magna displicentia mihi. Sed tamen tu noli mei oblivisci, quae misericordiam omnibus peperisti. Vale iam virgo Maria: ecce te saluto flexis genibus, tibi inclino devotis nutibus, tibi gratias ago coniunctis manibus. Et ut orationem meam libenter audias et confirmes, adhuc una reverenda salutatione faciem tuam honorabo. Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui Iesus Christus. Amen.

IX.

Oratio ad beatam virginem Mariam pro speciali consolatione.

SVscipe, misericordissima mater Dei Maria, servum tuum ad te de quacumque tribulatione fugientem. Suscipe me, virgo piissima, sicut unicum non habentem consolatorem. Vide, domina mea, afflictionem meam et sinum clementiae tuae aperi mihi. Ecce pulso, clamo, peto et adoro. Non recedo nec te dimitto; sed tibi adhaerebo, donec miserearis mei. Scio incomparabilem dulcedinem tuam: novi affectum maternalem cordis tui ex abundantia divini amoris sic liquefactum, ut desperare de tua consolatione nimis sit forefactum. Ideoque frequentissime et desideratissime me confero ad te: ut sive bene sive etiam male mecum fuerit, semper tuis gratiosis auxiliis merear amiciri et suavissimis consolationibus oris tui refoveri. Te enim loquente consolatoria quae iam poterit cordi inesse tristitia? Aut quomodo illi nocebit inimicus, cui ad te patet semper liber recursus? Inclina itaque nunc, benignissima mater, humiles aures tuas precibus meis. Inclina, illustris virgo, hydriam tuam et da mihi pauxillum bibere: hoc est, de copiosa gratia tua, quae in te latet

et exuberat, parvulam mihi consolationem effunde. Est enim pro praesenti valde necessaria et omni tempore acceptabilis nec umquam pro paucitate fastidibilis. Tantae siquidem efficaciae est et nobilitatis etiam guttula stillans ex ore tuo super labia mea: ut eius comparatione vile sit et nihilum omne delectabile in hac vita. Propterea, dilectissima Maria, dives et larga in donis, in verbis quoque gratiae mirabiliter suavis: in cuius virginali utero summa habitavit Sapientia, ut quam Spiritus sanctus ab initio consecravit, angelus custodivit, archangelus docuit, virtus Altissimi obumbravit, refice me salutaribus monitis tuis. Dic verbum tantum, et consolabitur anima mea. Non peto rem difficilem nec aliquid impossibile, sed hoc tantum precor, domina mea, loquere mihi verbum solacii intimi, quod auditui meo det gaudium et laetitiam. In necessitate mea ad te venio: eia suscipe me vultu benigno. In hoc cognoscet servus tuus, quia invenit gratiam coram oculis tuis: si ei aliquid amicabile protuleris: si consolationem, quam a te expectat, non diu tardaveris.

Veni, carissima Maria, cum melliflua unctione tua ad visitandum cor meum in tribulatione sua, quia tu optime nosti lenire dolores cordis et ad pacem pri-

stinam reformare. Veni, piissima domina, cum nova Christi gratia et iacentem servum tuum erige dextera tua sancta. Veni, electa mater Dei, et solitam tuae miserationis largitatem mihi revela, quia, ut cernis, ad nihilum redactus sum: sed tui oblitus non sum nec obliviscar in aeternum. Veni ergo, veni, spes mea et gaudium meum, dilecta et dulcis virgo Maria: quia te veniente et mecum sermocinante omnia pariter bona venient, mala autem longius foris stabunt. O quam desiderabile, quam ingens et laetabile mihi erit audire verbum matris Domini mei Iesu Christi. Sed quale verbum? Verbum utique pium, dulce satis et amicum: quod audivit beatissimus apostolus Iohannes a dilecto sibi magistro, filio tuo, quando illi dixit. Ecce mater tua. Hoc ille audivit a Domino, sed ego idem peto audire a te, domina mea, in spiritu et devotione mentis. Dic ergo mihi. Ecce mater tua: ecce ego sum. Ad hanc benignissimam vocem tuam reconvalescat anima mea laeteturque coram te, sicut laetari solet filius inventa matre sua. Intret, intret amicabilis vox ista in aures cordis mei, et ex suavi alloquentia oris tui simul influat spiritalis quaedam consolatio Spiritus sancti. Sumat cor meum fiduciam

novam, timor abscedat, ambiguitas non me moveat amplius: nec desperatio per varias temptationes frangat, sed consoletur me verbum istud, quod a te petii audire et cordi meo attentius commendare. Ecce mater tua. Amplectere nunc, anima mea, hanc commendationem, amplectere dulcissimam Mariam, amplectere Dei matrem cum parvulo filio suo Iesu prae filiis hominum speciosissimo gratias illi agendo semper, quia ipsa est, quae preces consuevit audire pauperum nec inconsolatos dimittit, quos perseveranter ad se clamare conspexerit. Haec est illa deifera virgo et virga mystica, quae ex regali stirpe progenita divini floris protulit amygdalum, ipsum Christum, Regem ac Salvatorem omnium, cui sit honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

X.

Oratio ad beatam virginem Mariam quacumque tribulatione insurgente.

AVe Maria, gratia plena, Dominus tecum, virgo serena. Ave singularis spes egenorum. Ave benigna mater orphanorum. O Maria, quando omnes caeli portae clausae sunt, et ad Deum undique mihi accessus denegatur propter peccata mea: quando omne consilium

et robur mentis a me recedit, et in nulla re me ipsum iuvare possum: quando taedium praesentis vitae et anxietas cordis me ita constringit, ut paene nihil in hoc mundo libeat: quando sol laetitiae in noctem transit pavoris et maestitiae: quando caelestis subtrahitur consolatio, et gravis imminet desolatio: quando venti temptationum insurgunt, et motus passionum se erigunt: quando etiam infirmitas improvisa accidit, et alia quaelibet adversitas occurrit: quando haec omnia veniunt super me, ubi fugiam et quo me vertam, nisi ad te, benignissimam consolatricem pauperum? Et quorsum respiciam, ut portum attingam salutis, nisi ad praeclarissimam maris stellam semper fulgentem et numquam sui luminis gratiam abscondentem? O Maria, dilecta et dulcis mater, tu es ista praeclarissima maris stella, quae universos in te respicientes et ad te clamantes consolaris et ad portum tranquillitatis citius perducis. Ad te ergo hodie confugio et a te iuvari suppliciter exposco, quia quidquid volueris, a filio tuo facile impetrabis. Si tu, o gloriosa domina, pro me fueris, quis stabit contra me? Et si mecum gratiam feceris, quis est, qui me repellere queat? Expande igitur nunc bracchia tua super me, ut fugiam sub eis. Dic

animae meae. Advocata tua ego sum, noli timere. Sicut mater consolatur filium suum, ita et ego te consolabor. Vox tua haec est, o dulcis Maria. Quis det cordi meo eam semper audire? Quam dulcia faucibus meis eloquia tua. Loquere, domina mea, ad cor servi tui, quia audit servus tuus. Servus tuus ego sum et filii tui. Amplius dico. Mater mea tu, et frater meus Iesus, filius tuus. Fidenter dixerim: quia non tantum tibi, sed et toti mundo ipsum genuisti. Nolo idcirco matrem mihi vocare super terram: recuso aliam habere, praeter te solam Dei genetricem. Non est similis tui in virtute et decore, in caritate et mansuetudine, in pietate et dulcedine, in fidelitate et materno solamine, in misericordia et miserationibus multis. Hodie te eligo et assumo. Hodie me tibi fiducialiter trado et istud in aeternum per te confirmari desidero. Sufficit enim mihi infirmo, si tecum bene confoederatus fuero. Propterea laetabor et consolabor copiose in te et nomini sancto tuo magnifice laudes personabo.

O quam pulchra es et amicabilis, domina mea, sancta Maria, omni gratia plena. Si quis potest stellas caeli numerare, poterit et virtutes tuas explicare. Sicut enim exaltati sunt caeli a terra, sic vita tua exaltata est

super vitas hominum: et splendor gloriae tuae super omnes emicat choros angelorum. Ascendat igitur nunc paupercula oratio mea ad ditissimam dominam meam, et desiderium meum ad te perveniat, ut in conspectu filii tui causam meam pronunties: ante cuius examen nemo ex se ipso innocuus invenitur. O clementissima domina, propter nimiam caritatem et singularem confidentiam, quam ad te gero, tibi revelavi causam meam et amodo tutius revelabo. Sentio enim de te exire virtutem magnam, et memoriale nominis tui solacium fore animae meae. O dulcissimum nomen Mariae, nomen unctionis et gratiae semper cogitandum, semper nominandum et venerandum. O nomen caelicum et vere angelicum: quod ore evangelistae constat fidelibus pie commendatum: et nomen, inquit, virginis Maria. O sacratissima et omni laude dignissima Maria: tu porta caeli: tu ianua vitae: tu templum Dei: tu sacrarium Spiritus sancti. Quidquid igitur pulchritudinis et amoenitatis in creaturis cerno: quidquid magnum et virtuosum in sanctis Dei considero, totum tuae generosae celsitudini aptare desidero, quia dignum est, ut mecum omnibus creaturis ad tuam perpetuam laudationem transferam, quam in specialem matrem ac fidelissimam ad-

vocatam mihi elegi nunc et post hanc vitam ad benedicti filii tui Iesu Christi gloriam promerendam. Amen.

ORATIONES DE ALIIS SANCTIS.

XI.

Oratio de eximiis virtutibus beati Iohannis Baptistae.

 Sanctissime et praeclarissime Iohannes Baptista, specialis amice Iesu Christi, fidelissime praeco Dei et acceptabilis praecursor Domini, o summe venerande et semper amande patrone, magnus et excelsus in latitudine terrae, sed maior in altitudine caeli, ubi nunc inter summos sanctos luce clariori praefulges et honore speciali. Tu namque omnium prophetarum eximius vates priores patriarchas et prophetas ortu temporis secutus es, sed virtutum iubare et meritorum gloria praecessisti. Siquidem velut caelestis quidam lucifer a Deo missus in mundum et aeterni Regis nostri adventum solemque iustitiae in tenebris exortum actibus mirabilibus et verbis fide dignis praenuntiasti. Tu ab angelo Gabriele in templo Dei annuntiatus es, tu in utero sanctificatus, tu Spiritu sancto repletus et ad vocem loquentis genetricis Dei

Mariae in utero materno exultasti. Tu puer propheta Altissimi vocatus es et muto patri loquelam diu amissam sacri nominis tui editione reddidisti. Tu itaque mirabiliter natus, sed multo sanctius es conversatus. Tu paterna domo et omni parentela relicta puer adhuc septennis eremum intrasti: ubi humano solacio destitutus angelicam vitam usque ad diem ostensionis suae in Israel solitarius exegisti. Tu asperum iter aggressus, vili contentus cibo et duro accinctus indumento delicias regum et divitum mollitiem strenue declinasti. Tu Spiritu sancto inspirante ad ostendendam populo viam perpetuae salutis, ad agendam paenitentiam et regnum caelorum consequendum multa exhortatione evangelizans verbum Dei fortiter praedicasti. Tu Agnum Dei venturum turbis praedixisti et quem ceteri ab initio prophetae verbis, signis, vita, moribus ac magnis desideriis diu praefati sunt, tu, fidelissime serve Dei ac sollemnis praecursor, Christum in carne iam praesentem digito demonstrasti dicens. Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Hic est enim, de quo dixi. Tu venientem ad baptisma tuum Iesum, Dei filium, tuis sanctissimis manibus, o venerabilis Baptista, inclite Iohannes, summa, ut decuit, cum reve-

rentia et tremore in Iordane baptizasti. Tu Patris vocem de sublimi sonantem audisti. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Tu Spiritum sanctum in columbae specie super Dominum Salvatorem descendentem ac manentem beatis oculis conspexisti. Tu summae Trinitatis ineffabile mysterium superna revelatione didicisti: atque Christo Iesu Domino nostro indubitabile testimonium perhibuisti, quia hic est filius Dei. Sed et Iesus rursus tam magnificum tuae sanctitati testimonium reddidit, quale sanctorum aliquis audire in hac mortalitatis luce non meruit. Inter natos mulierum, inquit, maior Iohanne Baptista nemo surrexit.

O signifer martyrum, honorande Iohannes, tu zelo iustitiae et amore castitatis effervens impiissimi Herodis regis incestum detestabilem voce imperterrita obiurgasti. Et pro constantia veritatis taetrum carcerem et dura vincula patienter subisti ac demum ad petitionem mulierum turpissimarum sanguinem tuum furiose sitientium benedictum caput tuum ab infantia Deo consecratum gladio spiculatoris amputandum spontaneus tradidisti, sicque sanguine proprio purpuratus et martyrii palma dignus effectus quasi lampas mundi ardentissima ad

limbum sanctorum patrum serenus descendisti. Quibus tunc novum exultationis gaudium intulisti, dum ipsum humani generis Redemptorem in proximo adventare pro eruendis ex ore inferni electis, praenuntiares: quem profecto nascendo, baptizando, praedicando, ostendendo ac moriendo ut boni nuntii baiulus in mundo prius praecursasti. O sublimissime virorum sanctorum, quomodo te magnificem et praedicem, penitus ignoro. Ita divitem enim et magnum in omni gratia sanctitatis te invenio, ut in omni choro sanctorum singulariter splendidum ac decoratum gloria conspiciam. Immo nec prae splendore excellentis gloriae tuae satis iam queo te conspicari: sed neque ad plenum tuam dignitatem admirari sufficio. Vbique enim nomen tuum volitat: et in omni ecclesia laus sancti Iohannis Baptistae excellenter claret. Si inter angelos te quaesiero, Iohannes par angelis et socius angelorum atque homine maior recte praedicatur: si inter prophetas, etiam plus quam propheta Christo teste diceris: si inter apostolos, apostolorum vox et evangelii primicerius dignissime nominaris: si inter martyres, tu fortissimus athleta martyrum nobiliter decantaris: si inter confessores et doctores, tu almus Christi confessor ac doctor

praeclarus iure appellaris: si inter virgines, tu virgo purissimus, virginis legatus et cognatus legitime comprobaris: si inter monachos et eremitas, tu devotus eremi cultor ac monachorum sanctus institutor demonstraris: si inter innocentes et puros, innocentior et purior homo tibi similis non est inventus: si inter paenitentes et abstinentes, tu cunctos paenitentiarios austeritate vitae et sinceritate conscientiae praecedis.

O virum sanctissimum, super omnes et in omnibus laudabilem, Deo carissimum, angelis acceptabilem et hominibus valde amabilem. O ardens et lucens lucerna omnipotentis Dei terram illuminans, caelum laetificans, peccatores convertens, iustos conservans, lapsos erigens, stantes roborans omnesque pariter ad Deum trahens atque in caeleste regnum perducere affectans. Esto, quaeso, pie memor mei et tuis sanctis precibus apud districtum iudicem omnium peccatorum mihi indulgentiam impetra atque virtutum germina in me satage plantare: quatenus liberatus a vitiis omnibus Spiritus sancti unctione efficiar dignus atque post huius mundi varia discrimina ad perpetuae beatitudinis portum te suffragante merear salvus pervenire. Subveni mihi, precor obnixe, columna praesidii caelestis,

in hora mortis imminentis et pro salute indigentis servuli tui verbum bonum et placabile apud Regem angelorum potissime amicorum eius loquere confidenter, ut quem propriae actionis pondus maxime gravat et perterret, tuae sanctissimae orationis scutum ab hostium insultatione defendat, et per tua gloriosa merita anima mea de carcere carnis egressura occurrentibus beatis angelorum choris ad aeternum caeli palatium feliciter ac secure transire mereatur. Amen.

XII.

Oratio de privilegiis praecipui amoris beati Iohannis Evangelistae.

AVe dulcissime Iohannes apostole. Ave sanctorum evangelistarum altissime. Ave sanctae Mariae matris Iesu custos fidelissime. Saluto te devotis animi mei obsequiis. Honorifico te ex totis cordis mei praecordiis. Invoco te affectuosis precibus et suspiriis. En cupio laudes tuas personare, desidero virtutes tuas enarrare, affecto magnalia tua praedicare. Quaeso ergo te, piissime apostole, dignare me laudare te, virgo sacratissime. Tu es enim dilectus ille discipulus et inter ceteros magis dilectus, quem de saeculi nuptiis ad caelibem

vitam attraxit Iesus Dei filius et pro carnis illecebris caelestibus te replevit charismatibus. Tu pro amore Iesu parentem in navi cum retibus reliquisti et caelestem Patrem cum Iesu filio eius invenisti. Tu Dominum Iesum, evangelium regni caelestis praedicantem sequi non es fatigatus. Tu signis illius mirabiliter es delectatus. Tu doctrinis eius et salutaribus monitis crebro es informatus. Tu in persecutionibus eius et obprobriis sibi illatis vehementer compassus fuisti. Tu cum Iesu in montem Thabor ad videndam claritatem corporis eius ascendisti. Tu ex auditu Paternae vocis in excessu mentis raptus paene a magnifica gloria defecisti. Sed tamen ex hac stupenda visione in agnitione filii Dei multum profecisti.

O sacer et nimium felix apostole, quanta tibi de Iesu tuo fuere revelata, quae mens humana infimis dedita nec capere potest nec sentire. Quare te rogo, Iohannes dulcissime, ora pro me ferventissime: quatenus totum saeculum, cum suis vanitatibus et delectationibus universis valeam ex corde funditus relinquere, atque salutaribus Iesu doctrinis, quibus inebriatus es, me interius accende, ut spretis et oblitis omnibus terrenis ad montem virtutis et purioris vitae celsitudinem te adiuvante

valeam expedite ascendere. Cuncta enim vana sunt et nulla, quae in hoc saeculo videntur concupiscibilia. Idcirco quidem Christus, aeterna Dei Sapientia, tibi revelavit suae claritatis gloriam sanctis in futuro donandam: quatenus his visis secretis caelestibus ad subeunda pro nomine eius quaelibet adversa ignireris nec deficeres lacessitus verberibus aut iniuriis. Tu etiam appropinquante termino passionis, quo de hoc mundo ad Patrem Christus erat transiturus, ad parandam cenam agni paschalis in civitatem cum Petro emissus es. Vbi cena facta sancta pius Dominus et humilis magister tuos tibi ac reliquorum discipulorum suorum dignatus est lavare pedes. In hoc magnum praebens dilectionis suae signum nec non devotae humilitatis memoriale relinquens exemplum. O venerande Iohannes apostole, conviva Regis aeterni, ad latus residens dilecti magistri, tu es ille dilectus discipulus, qui in hac cena perpetuo memoranda supra pectus Iesu dulciter recubuisti et dixisti. Domine, quis est, qui tradet te? Qui mox ob indicium praecipui amoris tibi secrete personam intimavit sui traditoris. Ille inquit est, cui ego intinctum panem porrexero. O vere singulariter praedilectum apostolum et inter ceteros dilectos discipulos am-

pliori castitatis gratia ac familiaritatis dono insignitum, cui ceteris tacitum revelatur in aurem verbum.

O dulcissime Iohannes, quanta tunc de pectore Iesu traxisti arcana sapientiae. Testantur sacra evangelii tui fluenta toto orbe terrarum diffusa, quod magno quodam praesagio futurae gratiae supra pectus Iesu caput tuum amicabiliter reclinasti, unde tibi tanta emanavit affluentia doctrinae caelestis. Obsecro te, sancte apostole, dulcis amice Christi, refice esurientem animam servi tui suavitate eloquii divini meque fac saepius interesse cenae Iesu et pulcherrimo illo sermone delectari, quem Dominus Iesus novissime edidit coram discipulis, et tu ad legendum nobis clarissime scripsisti. O pretiose et amande discipule, tu egresso Iesu trans torrentem Cedron ipsum cum reliquis discipulis secutus es ad hortum. Tu in secretum orationis locum ab ipso specialiter cum duobus assumptus es. Tu Domino Iesu a Iudaeis capto et ligato post ipsum sequi usque in atrium summi pontificis non trepidasti et dilectum consortem tuum Petrum introduci fecisti. Amor siquidem Iesu vos pariter illum prae ceteris audacius sequi fecit, sed humana fragilitas nondum valida mortem ferre fugere compulit ac timere. Sicque Iesus solus per-

mansit in passione sua a notis derelictus: quia sic voluntas Patris fuit, ut innocens occideretur pro nocentibus.

O beatissime Iohannes apostole, tu Iesu ad mortem crucis damnato ac multis vulneribus sauciato usque ad locum crucifixionis ipsum tristi mente et flebili vultu prosecutus es virgine Maria maestissima matre eius tecum pariter comitante cum pia Magdalena prae dolore iam paene deficiente. Vere in hoc apparuit ingens vis amoris tui et maternae compassionis cordialis affectus: quod Iesu in cruce demum suspenso et matri virgini gladio doloris vulneratae tam proxime et firmiter astitisti. Ideoque et in extremo constitutus spiritu Christus tibi matrem suam specialiter commendavit: ut virgo virginem servares et de reliquo in necessitatibus illius curam gereres ac studio officiosissimae caritatis tamquam propriae matri ei filialiter deservires. O fidelissime et castissime custos beatissimae matris Christi virginis Mariae, cubicularius Sponsi ecclesiae, thesaurarius Regis aeterni: qui post Christum quasi alter subdelegatus es filius, tibi commissa est arca Dei continens manna caeleste: tibi servanda creditur porta caeli lucida, per quam introivit Rex gloriae, cum idem in cruce moriens ait. Ecce mater tua. O mater

tua, mater Dei, mater alma, mater in aeternum benedicta, tibi commissa, tibi credita, tibi associata. O quis mihi det talem habere matrem et talem cum ea custodem: quibus tute valeam pauperculam animam meam committere protegendam, ne in hora exitus terribilis me perterreat severus ille inimicus. O bone et clementissime Iesu, memento mei in novissimis meis, et dum mihi subtrahitur vox carnis, et omnis sensus deficit, tunc pia me muniat oratio tuae dilectissimae matris, et beati Iohannis apostoli fida custodia mihi potenter assistat. Eia mater pia et misericors virgo Maria, rogo te per filium tuum carissimum et eius apostolum tibi in cruce commendatum, subveni mihi in omni loco et hora, maxime in extremis agonizanti, quae dilecto filio tuo Iesu cum beato Iohanne et Maria Magdalena astitisti. O dulcissime Iohannes apostole, clemens custos et fidelis semper amice, protege me armis militiae caelestis et signo sanctae crucis Christiani nominis inimicum a conspectu meo repelle meque in Iesu nomine libera, cum horrida mortis ingruit hora. O duae speciosae olivae summae pietatis et misericordiae, ego me vestris intercessionibus et perpetuae protectioni devote commendo, ut omnibus hostibus remotis ad

Christi regnum me vobiscum feliciter perducatis. Amen.

XIII.

Oratio de laudibus sancti Thomae apostoli.

AVe gloriose Thoma apostole, omni laude et honore dignissime. Ave illustrissime praedicator evangelicae veritatis, lux et decus ecclesiae universalis. Ave ferventissime amator Christi, cuius sanctissimum latus tangere meruisti. Ave lucidissime contemplator abyssalis veritatis, profundissime penetrator Trinitatis, certissime explorator glorificatae humanitatis. Ave solidissime confessor fidei, magnifice reparator fidei, validissime propulsator omnis dubietatis. Ave clarissime illuminator hominum, qui potentissimum Indiae regem signis ac doctrinis convertisti ad Dominum. Ave eximie patrator miraculorum mortuos suscitans, leprosos mundans, caecos illuminans, daemones fugans et omnem infirmitatem in Christi nomine curans. Ave sapientissime architector caelestis fabricae, qui pro terreno palatio parasti regi Indorum perpetuam mansionem in caelo. Ave purissime zelator castitatis, altissime laudator virginitatis, honestissime con-

servator integritatis, devotissime venerator sacerdotalis dignitatis. Ave perfectissime contemptor divitiarum, largissime distributor eleemosynarum, benignissime refector pauperum, sollemnissime aedificator ecclesiarum. Ave patientissime tolerator persecutionum, infatigabilis laborator pro salute animarum, fidelissime pastor credentium populorum. Ave fortissime athleta martyrum, debellator daemonum, extirpator errorum, destructor idolorum, victor tyrannorum flammas superans, incendia non sentiens, qui pro amore Christi gladio transfixus vitam gloriosa passione terminasti. Amen.

XIIII.

Oratio de meritis et virtutibus sancti Thomae apostoli.

O summe venerande et semper amande patrone sancte Thoma apostole Christi Iesuque electe discipule; supplices ad te preces cum desiderio effundo et per cotidiana oris mei obsequia tua gloriosa imploro suffragia. Fac te mihi exorabilem et cordi meo exhibe te semper amabilem, ut laus tua ex ore meo numquam deficiat, sed de die in diem nova devotione excitetur. Ferveat mens in oratione, et in meditatione mea

ignis divini amoris accendatur, atque in veneratione tui sancti nominis omnia interiora mea dulci iubilatione repleantur. Tu es enim electus discipulus Iesu et meus dilectus apostolus, quem mihi specialem in patronum et advocatum elegi, cui etiam animam meam custodiendam et totam vitam meam protegendam fideliter et devote committo. Tu plurimum potes apud Regem gloriae. Ideoque precor te, memor esto mei peccatoris tuis sanctis precibus faciem placando pii Conditoris. Tu a Deo Patre aeternaliter praecognitus es et electus, tu a filio eius unigenito, incarnato temporaliter, vocatus es et apostolico ordini insertus praedicationis officium fideliter adimplesti. Te Christus ore proprio instruxit, mellifluo colloquio confortavit, in fide recta fundavit et corporali sua praesentia frequenter laetificavit, tu a Christo multa signa fieri beatis oculis conspexisti, tibi etiam virtutem faciendi miracula, infirmos curandi daemonesque pellendi contulit potestatem. Tu omnibus relictis Iesu vestigia ardenter es secutus paupertatem eius humilitatemque libenter amplexando. Tu obprobria Iudaeorum, odium quoque mundi ab amatoribus huius saeculi cum Iesu patienter tolerasti. Quin etiam cum Christo lapidari et mori paratus fuisti ita lo-

quens ad condiscipulos. Eamus et nos et moriamur cum illo.

Tu in cena Dominica ad mensam Christi tamquam unus ex caelėstis Regis convivis cum apostolis cenasti: atque post agnum typicum sanctissimum Christi corpus et sanguinem de sanctis et benedictis manibus eius plena fide et magna reverentia accepisti. Tu ibi a Christo summo sacerdote ad tantum mysterium celebrandum in sacerdotem novi testamenti consecratus es et a summo pontifice Iesu in pastorem et episcopum animarum fidelium ordinatus. Tibi Christus tuos dignatus est lavare pedes exemplum tradens suae maximae humilitatis, perpetuae dilectionis insigne, docens et tali mysterio affectus animae a vitiis esse mundandos. Tu de Christi traditione, discessu, passione ac morte, quam palam praedixit, vehementer contristatus es paratum habens animum et in carcerem et in mortem cum ipso transire, quemadmodum et ceteri omnes discipuli dixerunt. Vnde, quod tunc dispensative tuo negatum fuit affectui, postea ferventius triumphali passione consummasti. Tu Christo sermocinante et multam consolationem adversus mundi pressuras proferente ipsum de transitu suo ad Patrem fiducia devotae mentis interrogasti dicens. Domine, nescimus quo

vadis, et quomodo possumus viam scire? O quantus fervor amoris cordis tui ad sequendum iter dilecti magistri. Respondit tibi dulcis Dominus et magister. Ego sum via, veritas et vita. Nemo venit ad Patrem, nisi per me. O beatissime Thoma, quam sublime meruisti responsum, quam sacrum et profundum audisti mysterium. Tibi Christus se ipsum revelavit, tibi viam ad Patrem ostendit, se unum cum Patre esse docuit ac vitam aeternam se daturum diligentibus se promisit. Tu quoque hymno dicto cum Iesu in montem olivarum exivisti et appropinquante traditionis hora de captivitate illius et alligatione maestissimus remansisti. At ille, qui pro mundi redemptione pati venerat, mortis subire supplicium non recusavit. Nec ultra triduum a mortuis resurgere distulit, sed die tertia discipulis glorificato in corpore apparuit et die octava tibi specialiter suae humanitatis praesentiam indulsit.

Signa victoriosae passionis ostendit, ad palpandum se invitavit, manus ac latus vulneribus sacris insignitas ad tangendum patenter praebuit et de pectore tuo omnem dubitationis scrupulum eduxit. O sacer tactor vulnerum Christi, quantam gratiam et dulcedinem de vulneribus Salvatoris traxisti. Ex tactu quippe veri corporis

Christi fidem resurrectionis recuperasti, spem veniae recepisti et ampliorem caritatis fervorem denuo conquisisti. In latere Christi reconciliatus es in palpatis vulneribus totus sanatus es et Christo intime copulatus. Ex aperto latere Christi latitudo tibi influxit divinae caritatis, ex sacro tactu stigmatum certitudo tibi infulsit clarificatae humanitatis. Tu ex dubio factus es certior, ex tactu firmior, ex visu iucundior, ex auditu sermonum Christi doctior. Nil ergo tibi dubitasse nocuit, quando tot signa credulitatis inde provenerunt. O fortissima columna coetus apostolici, quam validis probationibus fidem nostram roboras, quam libenter recte credentes suscipis, quam misericorditer infirmis compateris, quam maxime in fide titubantes erigis ac tuo exemplo, ne desperent, dulciter consolaris. Tu fidei nostrae scutum inexpugnabile, tu ancora spei nostrae firmissima, tu caritatis lucerna, tu castitatis speculum, tu iustitiae norma, tu virtutis splendor, tu miraculorum gloria. O lampas ecclesiae ardentissima, caelestis gratiae balsamo repleta, quam fervida sunt et ubertim fragrantia tuae fidelissimae confessionis verba. Deum enim verum confessus es et hominem, quando dilecti magistri latus tetigisti dicens. Dominus

meus et Deus meus. O amantissimum et dulcissimum verbum plenum fide, auditu iucundum, delectabile ad ruminandum. Vere totus in admiratione raptus, totus in amore liquescens, totus divina dulcedine inebriatus fuisti, cum Redemptoris nostri arcana intrasti et de Dominici lateris fonte dulcissimum fidei verbum reportasti dicens. Dominus meus et Deus meus. O quam salutaria medicamenta in aperto Christi latere invenisti. Quam mellifluum aeternae sapientiae gustum de fontibus Salvatoris hausisti.

Beatus es, sancte Thoma apostole, et benedictus sermo oris tui, qui summam salutis nostrae et aeternae redemptionis pretium in passione Christi et resurrectione nobis demonstrasti. In Christi siquidem passione salus nostra et redemptio, in resurrectione eius vita nostra et perennis spes gloriae. Huius beatissimae resurrectionis Dominicae tu factus es testis veracissimus, sicut Ioseph, sponsus Mariae virginis, custos virginitatis eius fuit et testis fidelissimus. Ioseph ab angelo doctus est de mysterio incarnationis, tu ab angelorum Domino de veritate resurrectionis. Ille iubetur Mariam coniugem suam accipere, tu Christi gloriosam carnem iuberis tangere.

Ioseph post revelationem angelicam beatam Mariam in suam accepit reverenter custodiam, tu post compertam Domini apparentiam clariorem accepisti fidei intellegentiam et insuperabilem evangelizandi constantiam. Maria Magdalena amoris plena Iesum tangere voluit et prohibetur: tu Christum sine prohibitione iuberis tangere, ut fides tua firmaretur, et desiderium cordis tui citius impleretur. Ex certa causa mysterii illa a tactu pedum ad modicum tempus suspenditur, ut prudentiam disceret et Christum non iam secundum carnem quaereret: tu statim viso Domino, ne diutius dubitans maneres, ob necessarias causas et pusillorum fidem instruendam ad sacra loca vulnerum dexteram tuam porrexisti dicens. Dominus meus et Deus meus. O felix apostole, cui omnia cedunt ad gloriam et maiorem divinitatis Christi cognitionem capessendam, tu etiam cum sancto Petro et Iohanne ac aliis bis binis discipulis ad piscandum in mari Tiberiadis ut laetus sodalis navem ascendisti ibique Dominum mane in litore stantem aspexisti; quod iusserat, fecisti et de magna piscium captura cum discipulis laetatus es et de pane Christi assoque pisce ibidem divinitus paratis Domino ad convivium exhortante iucunde refec-

tus es. Tu Dominum Iesum, postquam multis apparitionibus, variis signis et documentis suam declaraverat resurrectionem, ad caelos sursum ferri ac Patris dexteram potenti virtute petere aspexisti; sanctos angelos quoque in vestibus albis vidisti apparenter assistere et his qui simul aderant ad tam grande spectaculum, de secundo Christi adventu audisti reverendae maiestatis verba praenuntiare dicentes. Sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in caelum. Tu Christo assumpto in gloriam Patris statim regressus es cum gaudio a monte Oliveti in locum cenaculi grandis, ubi Dominus pascha sollemniter celebravit cum discipulis et ianuis clausis post resurrectionem eis apparuit ac tibi etiam sua sacra vulnera palpanda exhibuit. Ibique cum Maria matre Iesu et apostolis eius familiariter de virtutibus et actibus Salvatoris contulisti atque devotis insistendo precibus Spiritus sancti adventum magno cum desiderio expectasti. Tu in die sancto pentecostes Spiritum sanctum in linguis igneis accepisti et omnium linguarum scientia plenissime imbutus es omniumque caelestium virtutum charismatibus largissime repletus ac tanto fidei etiam calore accensus, ut omni metu Iudaeorum excluso verbum Dei cum fiducia

praedicares et testimonium resurrectionis Iesu Christi magna virtute perhiberes. Tu spiritu fortitudinis indutus et patientiae clipeo praemunitus nec pontificum minas, nec magistratuum potentiam expavisti: sed Dei oboedientiam mandatis principum praetulisti eligens potius pro nomine Iesu contumeliam pati, carcerem quoque ac mortem subire, quam verbum Dei coram plebe reticere.

Tu Spiritu sancto inspirante per diversas regiones evangelium seminasti ac tandem Christo tibi apparente ad Indiam longe transmissus es. Vbi maximum fructum populorum Domino acquisisti multis gloriosis signis et prodigiis evangelicam veritatem confirmando. Tu divina providentia disponente tres sanctos reges magos venerandos, qui Christum natum stella duce visitaverunt, perfectissime de actibus Christi, de passione eius ac resurrectione atque de cunctis fidei mysteriis informasti, quos et sacri baptismatis fonte ablutos et in Christo renatos proficiente Dei gratia in sacerdotes et archipraesules devote consecrasti. Tu plures per Indiam ecclesias cum idoneis et probatissimis ad celebrandum ministris instituisti et praedicationis verbo diligenter insistendo ope etiam curationis fidelium animos ut pius pastor a terrenis ad cae-

lestia sublevasti. Tu contra varios animae languores salutaria adhibuisti virtutum remedia atque perpetuis paradisi gaudiis corda maerentium ut spiritualis medicus studuisti clementissime consolari. Tu largissimus in pauperes nihil de terrena substantia concupiscendo, tu misericors super peccatores nullum propter enormitatem criminum despiciendo, sed omnes ad emendationem vitae pia admonitione exhortando gratissimum Deo sacrificium de animarum lucro suppliciter optulisti. Tu serenus aspectu, moribus disciplinatus, verbis discretus, actu strenuus, humilis corde, corpore castus, sublimis intellectu, oratione devotus, lacrimis profusus, meditatione purus, praedicatione fervidus, contemplatione crebra ad Deum suspensus fuisti. Tu meritis locuples, virtutibus eximius, conversatione sanctus, fama clarus, signis mirificus, plenus Spiritu sancto et gratia, Deo dilectus ac hominibus multum venerabilis apparuisti. Tu post multos labores et varia pro Christo tolerata certamina ad aeternam meruisti conscendere requiem beatorum. Ibique perfrueris claritate divina et pura mentis intellegentia Christum in sua specularis gloria certus iam de aeterna Patris mansione ac felici Deitatis visione, de qua ante passionis horam ad Patrem orans

dicebat. Pater, quos dedisti mihi, volo, ut ubi ego sum, et illi sint mecum, ut videant claritatem meam, quam dedisti mihi.

Gaude, beatissime Thoma apostole ad mensam Christi residens in regno Patris eius, non bibiturus ultra de calice vitis terrestris nec mortem gustaturus in aeternum, quoniam hora persecutionis transiit, nox temptationis abiit, et potestas tenebrarum ad nihilum rediit. Iam princeps mundi huius eiectus est foras, iacet sub pedibus tuis, devictus est cum suo tyranno, et tu exultans sublimiter coronatus in caelo. Iam fulges in choro apostolico, ut sidus clarissimum et inter agmina beatorum martyrum locum obtines dignissimum. Iam de multiplici laborum tuorum fructu laetaris et de copiosa fidelium turma, quam tecum ex ore inferni traxisti ad caelum, ut potens miles peracta gloriaris victoria. Laetetur et congaudeat gloriae tuae sancta mater ecclesia et pro tuarum magnificentia virtutum sollemnes Deo referat grates ac laudes. Gratuletur speciali devotione inclita gens Indorum sacri corporis tui dotata reliquiis venerandis, et cuncta per orbem contio christianorum tuis gloriosis muniatur suffragiis. Vale, gloriose ac semper honorande apostole

Thoma, impetra gratiam servis tuis et in adventu districti iudicis asta fideliter iudicandis cum interventu piae Dei genetricis Mariae virginis, cuius fructus ventris aeternaliter sit benedictus. Amen.

Collecta.

DEus, qui beato Thomae apostolo tuo post resurrectionem tuam apparuisti et ei vulnerum tuorum cicatrices ad palpandum praebere dignatus es: concede nobis gloriosis eius meritis et precibus fidem rectam firmiter tenere atque passionis tuae sacra stigmata in mente iugiter portare, quatenus tua sancta vestigia sequendo ad resurrectionis gloriam pervenire mereamur. Qui vivis et regnas Deus.

Collecta.

DOmine Iesu Christe, illuminator mundi et dator vitae aeternae, qui beato Thomae apostolo ac dilecto discipulo tuo in cena respondisti. Ego sum via, veritas et vita, da nobis eiusdem sanctissimi apostoli tui intervenientibus meritis per humanitatis tuae humilitatem ad divinitatis ascendere maiestatem nec non caelestis mensae in regno tuo participes effici. Qui vivis et regnas Deus per omnia saecula saeculorum. Amen.

Collecta.

Deus, qui beatum Thomam apostolum tuum ad praedicandum gentibus fidem ad Indiam longe transmisisti et multorum miraculorum gloria ipsum sublimasti, da cunctis fidelibus tuis suffragia eius implorantibus, ut in fide inveniantur stabiles et in opere efficaces. Per Christum Dominum nostrum.

XV.

Oratio de magnis privilegiis beatissimae Mariae Magdalenae.

Salve, beatissima Maria Magdalena a Christo praeelecta et vocata, multis ac magnis divinae familiaritatis privilegiis sublimata. Te veneror et collaudo, te humiliter invoco et exoro, te affectu sincerissimae devotionis amplector et amo, quoniam Iesus aeternus amor te dilexit plurimum et ad caelestis vitae traxit fastigium. Tu es illa nobilis et famosissima Maria Magdalena, de qua sacra nobis pandunt evangelia multa pietatis et sanctitatis opera. In te peccator spem veniae, iustus unctionem gratiae apud fontem concipit misericordiae. Tu es enim illa quondam nominata peccatrix, sed nunc sancta et milies felix, quia re-

pente de caelo respexit Dominus, et Altissimus dedit vocem suam, immutando tibi cor aliud, ut contrita et humiliata venires ad paenitentiam, iustificata vero et consolata redires cum pace in domum tuam nec iam ultra esses peccatrix, sed ardentissima amatrix Iesu Christi. Tu es igitur illa sancta Maria paenitens et lacrimosa femina, quae pedes Domini lacrimis inundantibus rigasti, capillis tersisti, crebris osculis strinxisti pretiosoque unguento unxisti tot offerens Deo holocausta, quot prius habuisti vitae delectamenta. Accepit benignissimus Dominus tuam gratanter paenitentiam dicens. Remittuntur tibi peccata tua, et fides tua te salvam fecit, vade in pace. O dulcissimum et piissimum verbum, fiducia et gratia plenum, omnibus peccatoribus adoptandum. O caelestem medicum, misericordem, compatientem et humilem, qui cum sit omnium altissimus et sanctissimus, non est tamen dedignatus tangi peccatricis manibus. Gaude igitur, beatissima Maria, pro tam copiosa Dei clementia. Ora pro peccatis meis et pro omnibus, qui peccatorum foveam incidimus, ut divina misericordia te interveniente non solum nos in ore Leviathan ire prohibeat, sed ab ore eius etiam redire concedat.

O Maria, tu es illa religiosa et benedicta femina, quae Dominum secuta es per civitates et castella ministrando ei de ·facultatibus tuis, qui erat omnium rerum creator et dator. Vnde ipsum aliquando hospitio suscepisti cum venerabili sorore tua Martha. Quae cum sollicita esset in ministrando, de otio tuo conqueri coepit. Sed Dominus pro te respondit, sicut saepius faciebat, plus recommendans tuum otium, quam Marthae negotium. Maria, inquit, optimam partem elegit, quae non auferetur ab ea. Rogo iam te, o felix et caelestis Maria, fac me huius optimae partis participem, ut post hanc laboriosam vitam perveniam ad aeternae contemplationis quietem. O Maria, tu es illa fidelissima et carissima Lazari soror, quem a mortuis resuscitavit Dominus et Salvator noster. Ibi namque pius Dominus tuis lacrimosis precibus sororisque tuae anxiis querimoniis in tantum compassus est, ut lacrimas funderet ostendens, quam vere nobis in sua humanitate coniunctus esset. Quaeso te, piissima Maria, Christo familiaris et dilecta, esto mihi supplex exoratrix pro gratia, quae est animae vita, ut in ea vivere et mori merear ac in futurae resurrectionis gloria cum sanctis resuscitari.

O Maria, tu es illa odorifera unguentaria, quae in domo Simonis leprosi unxisti secunda iam vice pedes Domini Iesu et solita devotione liberior effecta super caput recumbentis pretiosum unguentum largius effudisti. Tunc impleta est domus ex odore unguenti: sed et nunc cotidie impletur ex virtutis tuae fragrantia tota ecclesia Dei. Vtinam et ego indignus peccator tam sancti et miri odoris liquore in interiori thalamo cordis ad modicum perungi merear, quatenus omnis foetor vitiorum expellatur, et virtutum suavitas in me meritis tuis accendatur. O Maria, tu es illa infatigabilis imitatrix passionis Christi, quae Dominum baiulantem sibi crucem alonge secuta es per portam Ierusalem dolens et maerens nimis propter ipsius ignominiosam mortem, quae nullius culpae habuit maculam, nec non propter benedictae matris eius doloris vehementiam. O quam libenter illam crucem portasses post Iesum, si admissa fuisses. Verumtamen iam in cruce suspenso astitisti cum matre eius et discipulo dilecto. Tandem eo sepulto nova tristitia orta est in corde tuo. O quantus luctus omnium amicorum Christi; quanta praecipue lamenta sanctarum mulierum. Illae tamen plus omnibus fleverunt, quae prae ceteris cordialius amaverunt, scilicet

Maria mater Domini et Maria Magdalena.

Quis mihi peccatori arido ligno, fontem det lacrimarum, ut plangam saltem una hora diei passionem Domini mei Iesu Christi cum Maria Magdalena devotis et amorosis lacrimis plena. O Maria, audi vota mea etiam hac vice, ut discam tecum lacrimari. O sancta et praefulgida Maria, tu es illa ferventissima visitatrix sepulchri Domini, quae valde mane ante solis ortum cum aromatibus ad monumentum venisti. Ibi sanctos angelos, Dominicae resurrectionis testes, vidisti. Sed parum tibi fuit angelos videre, nisi et angelorum Dominum videres. Propterea foris ad monumentum stabas et plorabas, quia ablatum putabas. Iterum te inclinabas et introspiciebas, quia amanti non sufficiebat semel quaesisse. Sed, o Maria, noli diutius flere, ecce surrexit auctor vitae, et tu eris nuntia tantae gloriae. Quod et ita factum credimus et Deum in te glorificamus. Surgens enim Iesus mane prima sabbati primo apparuit tibi, et tu ceteris gloriam resurrectionis eius nuntiasti. Facta es ergo apostolorum apostola et inter tres feminas illustrior et prima. Nunc humiliter vestigiis tuis prostratus peto, ut intercedas pro me et pro omnibus te diligentibus et venerantibus, tibi

congaudentibus de donis et privilegiis tuis, quibus Dominus et Salvator noster mirifice te glorificavit, benedixit et exaltavit. O felix Maria, o pia patrona, memento mei in hac hora et in separatione ultima, quando anima mea Deo erit praesentanda. Amen.

Collecta.

DEus, qui beatae Mariae Magdalenae paenitentiam clementer suscepisti et ei post peccatorum veniam gratiam tuam copiosius infudisti, tribue nobis eius intercessione mala nostra districte plangere et post planctum spe veniae respirare ac aeternae vitae perceptione laetari. Qui vivis et regnas Deus.

XVI.

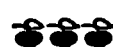
Oratio de virtutibus et moribus nobilissimae virginis Agnetis.

O piissima et dulcissima Agnes, pietati tuae intime supplico, caritati tuae me integre trado, orationibus tuis me devote commendo. Exaudi servum tuum ad te clamantem, tibi servire cupientem, tuis laudibus insistentem et te sincerissimo corde diligentem. In te invenio, quod amo, in te cerno, quod cupio, in

te lego, quod stupeo, in te considero, quod laudo. Tu speculum castitatis, tu decor virginitatis, tu splendor fidei, tu ornamentum domus Dei; tu angelorum gloria, nobis exemplum sanctimoniae, tu amatrix devotorum, gubernatrix viatorum, nutrix infirmorum, effugatrix vitiorum, suscitatrix tepidorum; tu apostolorum filia; tu martyrum socia, tu confessorum amica, tu virginum soror, tu viduarum honor, tu continentium patrona.

O virgo mitis, humilis et devota. O virgo prudens, innocens et casta. O virgo praeclara, cuncta despiciens terrena quasi stercora. Non aurum, non divitias, non possessiones, non familias, non nuptias seu quaslibet delicias attendisti, sed amorem Christi omnibus, quae in mundo sunt, praeposuisti. Igitur facta es Christo nimis cara et eius sponsa a cunabulis consecrata. Nobili etiam ex genere Romanorum, sed nobilior fide et pudicitia splenduisti. Fecit tandem amor Christi immensus, ut pro ipso subires ignem et ensem. Dulce et optabile tibi fuit pro Christo mori, quia tuam animam praestolabantur angeli sancti, ut eam perferrent ad gaudia paradisi. Cum palma igitur decorata martyrum thalamum es ingressa caelestis Sponsi. Quem quaeso, pro me exorare digneris, ut mihi salutem mentis et cor-

poris tribuat, temptationes diaboli compescat, carnis desideria extinguat, saeculi vanitates auferat, a societate mala custodiat, bonis et sanctis me iungat, per viam mandatorum suorum me dirigat, spatium verae paenitentiae et emendationem vitae concedat, indulgentiam et remissionem omnium peccatorum mihi tribuat, gratiam et consolationem Spiritus sancti cordi meo frequenter infundat, ab omni malo abstinere, omnibus virtutibus adhaerere faciat, finem bonum et felicem mortis horam invenire propitius adiuvet, laetam et securam viam evolandi ad caelestem habitationem paret, a sanctis angelis suscipi me iubeat ac in aeternae beatitudinis aulam introducat, ubi omnium sanctorum gaudiis sociatus merear iucundum vultum gloriae ipsius sine fine speculari. Amen.

EPILEGOMENA.

A. CONSPECTVS SVBSIDIORVM COMPENDIORVMQVE.

I. CODICES MANV SCRIPTI:

A 2 = Autographum bibliothecae regiae Bruxellensis 4585—4587.
A = Autographum eiusdem bibliothecae 5855—5861 [1].
Re = codex olim Rebdorfensis, nunc Haganus O. 99 anni 1488 [2].
T = codex Monacensis 18526_2 anni 1492 [2].
T2 = codex Monacensis 23871 eiusdem aetatis, cuius T^2.

II. EDITIONES OPERVM THOMAE A KEMPIS:

Pr = editio Traiectensis anni circiter 1473 [3].
Nor = editio Norimbergensis anni 1494 [3].
Asc = editio Ascensiana anni 1523 [4].
S = editiones operum omnium Sommalianae:
S I = eiusd. ed. I, Antverpiae MDC—MDCI [5].
S II = eiusd. ed. II, Antverpiae M.DC.VII [6].
S III = eiusd. ed. III, Antverpiae M.DC.XV [6].
S IIII = eiusd. ed. IIII, Duaci M.DC.XXV.
S VII = eiusd. ed. VII, Coloniae Agrippinae M.DC.LXXX.
S VIII = eiusd. ed. VIII, Coloniae Agrippinae M.DCCXXVIII.
Kraus = Opera omnia recognovit F. X. Kraus. Vol. I. Opuscula. Augustae Treverorum, MDCCCLXVIII [7].

---

[1] Cfr. vol. II 436. 439—468. [2] Ibid. 487.
[3] Ibid. 475. 487. [4] Ibid. 474. 487.
[5] Ibid. 437. [6] Ibid. 438.
[7] Ibid. 469.

III. LIBRI VARII ARGVMENTI:

J. Marchal = Catalogue des manuscrits de la bibliothèque royale des ducs de Bourgogne, 1842[1].

Nolte = Zur Geschichte des Büchleins, welches man gewöhnlich die „Nachfolge Christi" nennt. Wien 1855[2].

De Coussemaker = Chants liturgiques de Thomas a Kempis in: Messager des sciences historiques, des arts et de la bibliographie de Belgique, Gand 1856, p. 66—81.

Malou = Recherches historiques et critiques sur le véritable auteur du livre de l'Imitation de Jésus-Christ. 1858[2].

Hirsche = Prolegomena zu einer neuen Ausgabe der Imitatio Christi. I. Band, Berlin 1873, II. Band, 1883[2].

Sommervogel = Carlos Sommervogel, S. J., Bibliothèque de la Compagnie de Jésus, Tom. I—IX, Bruxelles et Paris, MDCCCXC—MDCCCC.

B. DE CODICE ARCHETYPO.

I. HISTORIA.

De historia[3] codicis *A2*, ad cuius verba tractatus, qui hoc volumine continentur, praeter Orationes exacti sunt omnes, haec pauca ex ipso comperta habemus. Nimirum in scida parti aversae tegumenti antici eius inducta haec scripta sunt: *Dono dedit anno 1755 R. P. Rumoldus Weynants Museo nostro praesente et consentiente R. P. Provincia(le)*[4]. Pater autem Rumoldus quis fuerit, nescimus, nisi quod eum consanguineum fuisse conicere licet P. Simonis Wynants, quem anno 1687 in societatem Iesu adsumptum atque circiter annum 1758 mortuum Cortoraci grammaticam professum esse Sommervogel[5] narrat. Cumque in summo folio 1ʳ

[1] Cfr. vol. II 442. [2] Ibid. 435.
[3] Cfr. *Hirsche* II 89, *Nolte* p. 18 sq. nota 38.
[4] Litterae *le* in margine scidae sine dubio praecisae sunt.
[5] Vol. VIII (1898) 1305.

haec scripta sint: *Collegij soc^tis Iesu Cortraci* Museum illud ipsum Cortoriacense fuisse facile ad colligendum est. Vnde codicem post societatem Iesuitarum anno 1773 dissolutam cum ceterarum eiusdem societatis bibliothecarum Belgicarum libris manu scriptis in bibliothecam Bruxellensem perlatum esse verisimile est [1].

II. DESCRIPTIO.

Codex *A 2* scidis seu foliis constat CXXII longis circiter 0,148 m, latis circiter 0,102 m. Foliorum pars membranacea, pars chartacea est. Ac membranacea quidem sunt LV haec: 1, 2, 3, 6, 7, 10, 11, 14, 15, 18, 19, 22, 23, 26, 27, 31, 32, 36, 37, 41, 42, 46, 47, 48, 52, 53, 57, 61, 62, 66, 67, 71, 72, 77, 78, 82, 83, 87, 88, 91, 92, 95, 96, 99, 100, 101, 104, 105, 109, 110, 114, 115, 118, 119, 122; reliqua LXVII chartacea sunt. Hoc videlicet numero non comprehenduntur singula folia chartacea illa, quae et in primo et in extremo codice, cum liber abhinc annos circiter CL ligatus est, addita sunt. Praeterea exectorum foliorum scidulae eaeque asterisco insignitae membranaceae residuae sunt inter fol. *1—2, 28—29, *36—37, *56—57, 70—71, 79—80, 80—81, 85—86, 86—87, *87—88, *99—100, in qua re folia 2, 28 [2], 87 in locum folii excisi ad scidulam fini-

---

[1] *J. Marchal* p. CLXXXVIII sq.

[2] Fol. 28 (= p. 64, 15--67, 16), quamquam scriptura Thomae similis sit, *Hirsche* II 98 eius manu scriptum esse negat. Sed fortasse folium, cuius litteratura cum fol. 116 similitudinem quandam habet, a Thoma tempore aliquanto posteriore exaratum est. Ceterum cfr. infra tab. photogr. II.

timam adglutinata esse adnotandum est. Ex hac turba foliorum consuti sunt fasciculi tredecim, quorum primum duo folia separata praecedunt. Singuli autem compositi sunt ex his foliis: Fasciculus I: fol. 3—10, II: 11—18, III: 19—26, IIII: 27—36, V: 37—47, VI: 48—56, VII: 57—66, VIII: 67—77, VIIII: 78—87, X: 88—95, XI: 96—104, XII: 105—114, XIII: 115—122, quorum priora a quibus verbis incipiant, adiectis huius editionis paginarum versuumque numeris non inutile censeo hic adnotare: I: 5, 1 *Incipit meditacio*, II: 25, 14 *Ipse est*, III: 47, 14 *mortem vinceret*, IIII: 61, 1 *De desiderio*, V: 91, 9 *De mansione*, VI: 121, 24 *De perdicione*, VII: 137, 25 *De sacra*, VIII: 168, 8 *te "sceleris "perpetrati*, VIIII: 200, 11 *redemit*, X: 228, 13 *Per hanc*, XI: 252, 22 *In festo*, XII: 272, 17 *De resurrectione*, XIII: 304, 26 *Consequenter*. Horum fasciculorum suturae cernuntur inter fol. 6—7, 14—15, 22—23, 31—32, 41—42, 52—53, 61—62, 71—72, 82—83, 91—92, scidulam et fol. 100, 109—110, 118—119. Ac ne foliorum numeros, quos supra scripsi, ab *A 2*, si forte inspexeris, discrepare mirere, eum, qui tempore recentiore folia numerorum ordine plumbo usus signavit, neque duo prima folia in ratione duxisse scito et munere suo neglegenter functum folia prima fasciculorum et tertii et decimi numeris insignire praetermisisse, ita ut numeri plumbo scripti usque ad 16 binis, deinde usque ad 84 ternis, denique usque ad finem quaternis unitatibus mihi augendi fuerint.

III. SCRIPTVRA.

Vacua sunt fol. 2, 47^{v}, 53^{v}, 54, 55, 56, 103, 104, 121, 122, partim vacua, quibus quot versus contineantur, uncis inclusi, fol. 23^{v} (6)[1], 26^{v} (6)[1], 36^{v} (28), 61^{v} (22), 102^{v} (10), 109^{v} (25), 117^{v} (13). Ceterum versuum numerus completarum paginarum inter vicenos septenos et tricenos quinos variat. Atque quoniam quae de titulis tractatuum deque primis horum litteris minio exaratis, de enuntiatis, vocabulis, litteris, quae rubris lineolis sive subscriptis sive directis insignita sunt, de grandibus litteris, de partibus orationis cum per litteras C et Π, tum per distinguendi notas discriminatis in vol. II 446—448 in universum exposui, ea omnia in *A2* quoque quadrant, repetere nolo hic singularia quaedam adnotasse huius editionis instituto sufficere ratus. Ac rubra quidem lineola directa carent primae litterae horum vocabulorum: 38, 20 *Missus*, 40, 25 *Ego*, 41, 22 *Mihi*, 67, 11 *Dicite*, 141, 14 *Attende*, 149, 13 *Ibi*, 210, 30 *Non*, 214, 22 *Vnde*, 238, 16 *Deinde*. Littera grandi post colon scriptum est 205, 20 *Est*. His quinque locis Π exaratum est ante haec vocabula: 137, 7 *Potest*, 150, 27 *Sed*, 237, 27 *Dignum*, 241, 17 *Sed*, 285, 9 *Praecessit*, 297, 17 *Adhuc*. Puncta deesse adnotavi his locis: 16, 23; 31, 29; 39, 8; 53, 5 (post *Patris*); 54, 24; 55, 1. 4 (prius); 57, 10; 64, 21. 24. 26. 30. 31; 65, 4. 10. 12. 16. 19. 23. 26. 30; 66, 1. 7. 13. 16[2]. 25. 31; 67, 2 (utrumque). 4. 7. 11; 121, 23 (post

---

[1] Senis illis versibus notae musicae superscriptae sunt.
[2] 66, 17. 21 puncta minio facta sunt.

aeternum); 130, 20 (prius); 137, 6; 184, 14; 214, 22; 272, 16 (prius); 284, 24; 317, 17; 318, 18; 319, 8. 9. 11. 12. 28; 320, 12; 321, 26[1]. Puncta evanida sunt 62, 16 (post *videre*); 107, 3 (post *natum*); 139, 6 (post *orationibus*); 142, 4; 189, 27 (superius); 267, 6. Punctillum post *cum* 112, 19 forte fortuito ortum esse arbitror.

Aliquid dubitationis habent insignia interpunctionis his locis: Flexae insolentius sic formatae :ı lineola directa 85, 27 et 92, 3 atramento pallidiore facta est; 84, 15 addita lineola incurva flexa e colo effecta est, quae eadem lineola 113, 26 subobscura et 265, 29 pallidior est; 120, 31 flexa sic figurata est, ut colon puncto dextrorsus adpicto (:·) esse videatur. 182, 6 et 214, 12 flexae an cola sint, dubito, ac 214, 12 quidem utrumque punctum superius pallidum est.

Rasuras his locis apparere adnotavi: 68, 11 *se* |¦| *in;* 84, 14 in verbi *contristari* postrema littera *i*, quae ex *e* facta est; fol. 36ᵛ = p. 91 post v. 8 in fine paginae tres quattuorve versus erasi sunt; utrum 120, 3 punctum eradi coeptum sit necne, mihi dubium est; 101, 6 *in omni* nigriore atramento scripta in rasura sunt; 156, 18 *niter* |¦; 172, 21 post *inquit* rasura, foramen, duae litterae minio deletae cernuntur; 173, 13 coli (:) punctum superius; 196, 4 flexa in rasura est; 219, 27. 28 *tandum. Passio* sqq. — *efficax;* 220, 19 post *dehonestatur,* 221, 3 *cinus inauditum :,* 223, 2 *amitant;* rasurae fortasse reliquum

[1] Haec enumeratio quin admodum manca sit, nullus dubito.

est punctum, quod post *clamitant* est; 8 post *est,* 10 ante *ut,* 287, 17 ante *qui* coli punctum superius; 225, 17. 18 *alonge stancium;* 271, 26–28 *Cum — suorum;* 283, 15. 16 *sensus — muniti;* 283, 31 *tangitur;* 284, 10–12 *qui — dedisti;* 284, 24 christ*ianos;* 292, 8 *legis* || *ut;* 292, 13 *invitet man* || sio (sio in margine adscriptum est); 296, 1 *erexit;* 296, 6 *valide;* 296, 11. 12 *apostolicis — heremitis;* 296, 19 *et* ||| *regulam;* 297, 17 *Adhuc eciam spiritus;* 297, 19 *aliisque;* 298, 26 post *pietati* foramen est rasura ortum; 301, 8. 9 *honores — postpone;* 304, 14 *ut* |||| *contra.*

Haec vocabula inter se copulata scripta sunt: 131, 8, 180, 22, 225, 17 *alonge,* 139, 11 *genuflectit,* 140, 5 *tuiipsius;* 172, 4 *teipso,* et sic, quantum memini, passim, nisi quod 204, 27 *semet* | *ipsum* exaratum est, 176, 27 *cordetenus,* 190, 26 *paruipendens,* eodemque modo *abintus, quamplures, ineternum* 291, 8. 9, *tantomagis* 293, 9, contra disiuncta haec: 102, 17 *ab hinc,* 298, 17 *quid ve;* porro *quo ve, et si, etiam si.*

Calami errores sunt: 2, 27 *teuconico,* 39, 14 *puta* || *tari,* 40, 20 *conuicitur,* 90, 16 *plamasti,* 177, 1 *inci* || *me,* 254, 26 *diui* || *tatem,* quibus haud scio an adnumeranda sint 215, 19 omissum *si* et 266, 6 *concessit* pro *conscendit* scriptum.

Additamenta manus evidenter posterioris, quale est 196, 29 crux (†) in margine picta, plerumque non curavi.

Denique ne his minutiis, quae multis esse videntur, Adnotationem criticam onerem, genetivum nominis *Moyses* adnoto constanter exire in *i,* velut 1, 24;

148, 15; 150, 24; 160, 10[1], accusativum in *en,* velut 10, 23; 35, 13. 15; 148, 23[2], nominativum pluralem nominum *cherubin* atque *seraphin* 53, 14. 15 in *in,* de quo conferas vol. II 491 ad 105, 30.

Restat, ut de tribus verborum generibus i. e. de verbis aut in margine aut inter versus additis, de verbis transmutatis, de verbis minio deletis dicamus. Atque in margine quidem scripta sunt suo, ubi opus erat, singulis additamentis loco nota aliqua adsignato haec:

24, 1 quedam; 100, 17 propter (post *venisti*); 109, 30 pacienter; 118, 28 et (iuxta *egenus*); 156, 2 exuri; 172, 2 tuo; 173, 1 sicut; 175, 24 tempora; 176, 16 frequenter; 177, 8 illi, 29 aperitur; 199, 8 es; 203, 11 eius; 217, 16 et corda plus; 219, 17. 18 et pro penis ihu gemere, 28 leccio; 221, 1. 2 immortalis occiditur dominus pro servo suspenditur; 222, 17 nostri fruens; 223, 9 iudei; 226, 20 nostris; 228, 22 peccatorum; 231, 12 nostre; 240, 10 aliquando; 241, 10 sua; 242, 12 sepe fatigatus; 246, 30 mirandum; 250, 24 habuit; 256, 22 pulchre; 257, 11 auditores; 258, 17 quidem; 260, 17 pueris; 268, 12 et oliuis; 271, 28 tunc; 275, 23 sanctorum; 285, 29 tam; 290, 6 aliquem; 297, 19 non; 298, 26 eius te; 299, 3 namque; 301, 1 eciam; 312, 10 aliquando; 320, 6 ne (alia manu additum).

---

[1] Cfr. Neue-Wagener, Formenlehre der Lateinischen Sprache, 3. Auflage, Leipzig 1901, I 511, et Georges, Wortformen der Lateinischen Sprache p. 434.

[2] Georges ibid.

Supra versus plerumque[1] adscripta sunt suis locis accurate aut superposita aut signo aliquo attributa haec:

107, 2 r (scriptum supra litteras *ur* verbi *precucurissem*); 111, 3 hominibus; 131, 30 eum; 172, 12 se; 175, 14 eam; 194, 31 non; 229, 31 suis; 237, 14 in multis locis; 251, 6 *i* (supra *o* substantivi *medone*); 283, 13 et (posterius); 284, 9 cum; 298, 19 ⁊; 306, 27 vita; 310, 22 nostre.

Verba transmutanda esse locis XXXIII indicatum est hisce:

14, 11 "mirabilem pastum |; 17, 10 "tua plenitudine |; 21, 28 "propheta "beatus. |; 31, 6 "adhibenda "fides; 68, 27. 28 "tamen "specialiter |; 73, 8 "loquitur "propheta |; 84, 17 hac" nocte"; 106, 4 "mundi "principibus |; 115, 31 "quero "per te |; 158, 5 "sui abnegacio |; 161, 3 humiles et simplices. |; 164, 31 appetenda "recreacio; 168, 8 "sceleris "perpetrati; 180, 31 multis "doloribus |; 192, 21 "adorandum "terre. |; 208, 13 "sibi "tantum |; 210, 20 "ad eum dicere |; 212, 31 diebus "singulis |; 221, 11 "tempus "breue |; 223, 17. 18 f"inxerunt "falsa |; 231, 26 "dominicam "passionem |; 234, 17 loca illa |; 248, 12 deridebant "aperte |; 249, 8 "matrone deuote. |; 258, 1 ecclesia "sancta |; 259, 8 "meditacioni "sacre ||, 26 regem xpm |; 268, 28 pati venit |; 279, 1. 2 "repetitur "canonicis; 285, 1. 2 celestia amare |; 297, 18 "opera "caritatis |; 308, 24. 25 "ecclesie "nascentis |; 311, 4 "aduersa "mundi |.

---

[1] Duo excipiuntur: 172, 22 *omnia* et 235, 27 *scripta* infra loca sua exarata.

Haec, quae infra uncinis inclusi, sive minio, sive atramento sive rasura deleta sunt, colorum tamen tantum punctum superius:

1, 30 et [scriptu] misericordia; 88, 27. 28 pastores [alacres et deuoti]. Hic; 89, 29 vlcerosus [:] sana; 101, 4 cordis. [verum] solacium; 124, 30. 31 regulas [fidei] fidei; 151, 19 cui [preerat] per; 171, 18 dicite [quoniam] serui; 172, 21. 22 inquit[1] ¦ [nia] que; 173, 13 spiritus [:] ut; 180, 17 viam [:] attendite; 209, 19 quesiui [quesiui] paruulum; 211, 3 sapiencia [.] salus; 215, 7 potuerint [:] dummodo, 21 excedit [:] quod; 220, 1 emollit ⁊ [et] ad; 222, 2 affligitur [:] et; 235, 30 sepelitur [:] et; 257, 18 pacienciam [pacienciam]· nunc; 267, 5 mortis [:] ut; 271, 17 audiunt. [et] cum; 297, 16. 17 placuerunt [maxime placuerunt]: Adhuc; 299, 3 Hec namque [Nac] specialis[2]; 303, 17 ad [ad] interiora; 309, 15. 16 iuste [et viuoe(?)] permisisset.

Orthographiae id est recte scribendi ratio[3] qualis sit, vel maxime inlustratum iri existimo tota materia in tres partes discripta vocabulorum aut recte aut falso aut inconstanter scriptorum.

a) Recte scripta.

Huc quoniam per se patet pertinere omnia sine ulla adnotatione in orationis contextum ex *A2* recepta, satis erit hic

---

[1] Post *inquit* rasura et foramen sunt.
[2] *namque* in margine iuxta *Hec* est; *Nac* 299, 4 primo loco est.
[3] Cfr. V 409—411, II 455—461.

indicasse aliqua, quae vel in recentioribus editionibus interdum pessumdata reperiantur. Sunt autem maxime memorabilia haec:

anulus, artare, artus (adiectivum), *balteus, bucina, caritas, carus, consilium, cotidianus, cotidie, cum* (coniunctio), *locutus* et *secutus* (cum compositis et derivatis), *solacium, iohannes* constanter, *calciamentum, cerimonia* [1], *inclitus, limbus, lacrima, benivole, benivolus, malivolus, tegimentum, paraclitus, prodisti, quaesisti,* verba composita *iaciendi: abicere, adicere, deicere, subicere, milia, mille, paulisper, pilleus, sollicitare, sollicitudo, sollicitus, sollicite, tamquam, umquam, quociens, quocienscūque, tociens, multociens, temptare* cum derivatis, *repperi, reppuli, litteras* (66, 1), *quattuor.*

b) Falso scripta.

scobabo 104, 13; *accidiam* 298, 16; *brachium, ach, proch, michi, nichil, nichili, cypho* 251, 4; *ci* ante vocalem constanter modo recte, modo falso pro *ti,* veluti *solaciari, solacium, arcius, eciam, nunciare* (cum compositis), *preciosus; reamares* 174, 30; *redditibus* 160, 26; *redditus* 162, 3; *e* etiam pro *ae* et *oe* constanter scribitur, veluti: *celestis, celicus, celum, cepit* (pro *coepit*), *obedire, obediencie, merorem, merencium* (pro *maerentium*), *pena, penitere, penitencie, seculum; elemosinas* 257, 29;

[1] Vix opus erit admonere *cerimonia* et *quociens* similiaque non propter falsas *e* aut *c*, sed propter rectas *i* et *n* hic adnotata esse.

letanijs 228, 2; *vendicans* 263, 1; *Katherina* 51, 15; *faleratis* 73, 13; *fantasia; nephandum* 155, 21; *h* additum: *abhominabilis, abhominatus, archa, archanus, choruscare, habundare* (cum compositis), *helias, heremitare, heremus, humerus, israhel, israhelita, iheremias, iherosolima, iherusalem, iheronimus, ihesus, lintheamen, lintheum, penthecoste, perhennis, prothomartir, sathan, sathanas; h* omissum: *Abbacuc, apoteca, caracter, carisma, cartula, Crisostimus, Cristus, cyrographum, cyroteca, exalare, armonia, ortus, osanna, ymnidicus, ymnizare, ymnus; hij, hijs, genitrix, negligenter, mirre* 176, 9; *i* pro *y; apocalipsis, azimis* 278, 4, *bissinus, bissus, Crisostimus, egiptus, elemosina, gazophilacium, iheronimus, iherosolima, iherusalem, martir, misterium, mistice, misticus, presbiter, Karissimos* 318, 22, *Katherina, humilimus, solempnis, solempnitas, solempnizare, comoda* 213, 11, *rennueret* 194, 31, *strennue, strennuus, adolescentulus, iocunditas, iocundus, columpna, dampnum, dampnare* (cum compositis), *erumpna, sampson, solempnis, solempnitas, solempnizare, sompnium, sompnus, contempnere, verumptamen; oportunitas, oportunus, immarcessibilis, colaphisare, sabbatiset* 65, 21, *theologisant* 295, 13, *abcederent* 149, 21, *abceſſit* 146, 25, *reconsiliare* et *reconsiliacio* constanter 15, 22; 112, 15; 197, 23; 205, 13; 228, 18. 30. 31; 233, 31; 247, 7; 289, 12; 312, 3 [1]; *retulisti* 29, 21; *xpristum* 204, 25, *Xpristus* 321, 4; *y* pro *i: asye, ay* 248, 19,

[1] Cfr. vol. II 464. (*Consilium* 262, 8 et *consiliarius* 262, 2 recte scripta sunt.)

beniamyn 186, 11, *cayphe* 235, 6, *cycatrix, cyrographum, cyroteca, cythara, eya, gygas, hynniret* 254, 14, *messyas, nycodemus, pylato* 224, 7, *sydere* 32, 20, *symeon, symonis, Synai* 11, 15, *ſynay* 1, 24, *syndone* 201, 25, *syon, ydolum, ydoneus* 10, 13, *yesse, ymaginis* 175, 21, *ymaginacio, ymbricus, ymmo, ympressione* 175, 22, *ymus, yſaac, ysaias, ysidorus; azellus* (sed recte *asinus* et *asina*).

c) Inconstanter scripta.

abhraham (in margine) 6, 29, *abraham* (in contextu) ibid., *auctor* [1] 169, 15. 27; 188, 20; *autor* 156, 10; 242, 20; 266, 3, *autoritatem* 6, 14; *aput* 1, 13, *quidquam* 100, 29, *quitquam* 76, 29, 139, 31, *quidquid* fere constanter, *quicquid* numquam, sed *quitquid* 79, 14, 216, 22 et 303, 27; *dextera* 111, 7, *dexteram* 17, 17, 148, 9, 272, 13 vel per compendium *dexta* 69, 14 et 287, 5; *dextris* 42, 9; *schola* 2, 26 et 317, 2; *scola; clipeus*, sed *clypeus* 197, 28; *hyemale*, sed *hiemali* 90, 18 et 280, 5; *abcisionem* 50, 4, sed *abscisus* [2] 20, 21. 29; *s* post *ex* [3] in verbis compositis velut *exilium, expectare* et *exultare* cum derivatis, *extiti* passim abest uno excepto *exspoliare* 213, 30; *spiritualis* et

---

1 Exempla vocabulorum recte et solito more scriptorum, qualia sunt *auctor, admirari, admiscere, admonere, schola*, nec volui nec debui enotare omnia; at falso vel insolenter scriptorum, qualia sunt *autor, ammirari, ammonere, scola*, vix ullum me fugisse meo iure mihi videor posse spondere. Idem valet de quibusdam in numerum recte scriptorum a me supra relatis, veluti *paraclitus* et *quatuor*, quae quoniam non prorsus barbara sunt, etsi sequioris aetatis esse non ignoro, meam secutus rationem reicere nolui.

2 Cfr. Thesaurum linguae Latinae Vol. I col. 152 v. 65: „? abscissio, —onis *f. num re vera extiterit, dubium, cf.* abscisio."

3 Cfr. vol. II 456.

spiritalis; ungere et *ungentum*, sed *unguentum* 177, 24; *Synai, synay*.

Iam ut hanc quisquiliarum orthographicarum congeriem tandem aliquando finiamus, hic sub uno aspectu ponamus, quae de praepositionum, quam dicimus, adsimilatione adnotavimus. Atque illius aetatis usum plerumque secutus Thomas constanter scripsit *acquirere, admiscere, admixtus, ascendere* cum derivatis, *asscribere* (sic constanter *s* geminata), *aspicere, assum, assumere, collocucio, illatus, immarcessibilis, obprobrium, opponere, opprimere*, reliqua, ut habes in contextu orationis supra fideliter typis descripta; contra variat in his: *amministrat* 277, 29, *admirabilis, ammirabilis* 16, 25, *admirandus, ammirabor* 185, 1, *ammiracionem* 11, 3, *ammoneamus* 312, 28, *obtinere* et *optinere, obtuli* et *optuli*[1].

IIII. ARGVMENTVM.

Insunt in *A2* praeter ea, quae in indice eius fol. 1 = huius voluminis p. 1 et 2 enumerantur, post 57, 11 = fol. 21v inde a v. 11 usque ad fol. 26v med. aliquot carmina[2], quae fol. 27r = p. 61, 1 sermo primus de desiderio prophetarum excipit, et quattuor versus de sancta cruce[3], qui in fine fol. 119v spatii explendi causa videntur adscripti esse. Quae carmina quomodo factum sit, ut in indice

---

[1] *A* constanter habet *optuli*.

[2] Cfr. *SII* 594, 30—595, 2, 2, *Hirsche* II, 90, *De Coussemaker* p. 77 sqq.

[3] Cfr. *SII* 595, 2, 6-13.

omitterentur, non aliter habeo quomodo explicem, nisi ut et ipsa post indicem demum confectum ad fasciculi tertii folia vacua complenda addita esse statuam. Quin a Thoma scripta sint, neque De Coussemaker[1] neque Marchal[2] dubitat, qui cum ceteros codicis tractatus anno 1456 scriptos esse dicat, carmina illa saeculi XV alteri tertiae parti, annis scilicet 1456—1467, attribuere videtur. Sed in praesens missis his, utpote quae voluminis quarti canticis inserenda reservaverimus, nunc de reliquis codicis tractatibus videamus.

Ac Sommalius quidem, qui quae a me p. 5, 1—313, 16 exhibentur, exceptis duabus orationibus[3] primus (anno 1600) atque unus sic inscripta edidit: *Conciones et meditationes triginta-sex vtilissimae*, haec praefatus: *In hac parte secunda Tomi primi, continentur tum conciones, tum meditationes admodum vtiles & piae. Conciones sunt eiusmodi, vt meditationes esse videantur. Similiter meditationes ita scriptae sunt, vt ex iis conciones haberi possint*, sane notabilem in modum paene eadem „De vita et beneficiis Iesu Christi Salvatoris nostri meditationibus et orationibus"[4] praemisit haec: *Hic de vita Christi ac de beneficiis eiusdem libellus, tum iis qui meditari, tum vero illis qui oratione vocali vti consueuerunt, admodum vtilis erit, etiam & pastoribus concionatoribusque, vt hinc (si voluerint) pios, deuotos, spiritualesve conceptus eliciant, quos*

---

[1] p. 72. [2] p. 92.
[3] *S II* 566—567 = p. 53, 10—57, 11.
[4] *S II* p. 617—720 = editionis meae vol. V.

suis auditoribus proponant. Et profecto horum tractatuum accuratius conlatorum inter se similitudinem tantam esse repperi, ut iam persuasum mihi sit, quod probabile esse dixi in vol. V 396, eam ipsam causam fuisse librario, cur alterum opus in *SIII* et sequentibus editionibus omittendum esse censeret. Quod ne temere dixisse videar, infra iuxta se ponam magnam exemplorum copiam ex utroque libro petitam nequaquam tamen omnia me enotasse ratus. In quibus hoc quoque tenendum est, similitudinem haud ita raro versari in solis verbis, in sententiis non item.

E volumine quinto:	E volumine tertio:
p. 3, 14. 15 rapi in excessum mentis	p. 5, 16 totum spiritum meum in te rapit
5, 21. 22 Laus tua, Deus, tu ipse es; nec ab aliquo dignius laudaris, nisi a te ipso	103, 22–25 rogo ut te ipsum tu ipse laudes; quia nisi te ipsum laudaveris: numquam eris plene et digne laudatus.
10, 19–24 prophetas . . . miris signis ac multiplicibus oraculis praenuntiare, promittere ac praefigurare	5, 23—6, 2 prophetarum: quorum oraculis miris et multiplicibus modis praenuntiatus es et praefiguratus
11, 21–23 desideria . . . incarnationis . . . adimplesti	17, 24. 25 desiderio . . . impleri . . . incarnationis 56, 27–29 Tu es . . . adimpletio desiderii mei

13, 26–29 gratias ago tibi, Domine Iesu Christe, . . . qui . . . natus ineffabiliter dignatus es	5, 5–12 Domine Iesu, . . . incarnationis tuae mysterium . . . tibi semper gratias agere, pro dignatione tanta, et caritate tam inaestimabili
16, 16–18 O paupertas . . ., qui totum tegis mundum	97, 15. 16 quem totus mundus non capit: ut pauper
17, 27. 28 quem laudant angeli in caelis, sugit ubera matris	97, 18. 19 Quem laudant cherubin atque seraphin: modico lacte alitur
18, 1. 2 ut impotens tenetur manibus; portatur bracchiis	119, 9. 10 sicut homo impotens sub matris cura 97, 12. 13 ut possit teneri tamquam puerulus, portari ut infantulus
32, 22 De inventione Iesu in templo	121, 24. 25 De perditione et inventione Iesu in templo
32, 26–29 stupendae . . . dum festivitatis gratia Hierosolymam cum parentibus ascendisti	122, 7–11 stupidos . . . cum ad templum festivitatis gratia parentes eius ascenderunt
32, 26 humilitatis tuae exemplo	125, 11. 12 humilitatis . . . exempla Iesu Christi
33, 2. 3 in medio doctorum . . . sedisti	127, 14 inter doctores sedentem
33, 3 puer duodennis	125, 14 puer duodennis
33, 9–12 parentibus . . . subditus	125, 19. 20 parentibus . . . subiectus.

33, 25. 26 oboedire et in perfecta subiectione	122, 27. 28 perfectae oboedientiae exemplum
39, 2. 3 De . . . salutari doctrina Iesu	162, 18. 19 De . . . salutari eius doctrina
40, 4. 5 salutaris doctrinae tuae	164, 29; 165, 6 doctrina Iesu . . . salutaris
40, 5. 6 sitibundo . . . pectore	165, 30 sitibundo pectore
41, 28 pedes tui speciosissimi, 204, 24 O speciosi pedes	242, 10. 11 in suis speciosis . . . pedibus
41, 28–31 pedes . . . saepius . . . fatigati . . . ambulasti	109, 19. 22 pedes . . . ambulabitis et saepe fatigati
45, 12 De festo palmarum	252, 22 In festo palmarum
45, 17. 18. 20 humilitatis . . . pietatis . . . exhibere	253, 30. 31 pium . . . exhibens, 254, 2. 3 humilem . . . exhibuerit
45, 22 puerorum	253, 29 puerorum
45, 22. 23 civitatem Ierusalem	253, 19 Ierusalem civitatem
46, 2 invicta mansuetudine	254, 29 multa . . . mansuetudine
46, 5–7 pro quorum peccatis et malitiis uberes fudisti lacrimas . . . mala futura	255, 7–12 malitiam . . . pro eorum excessibus et malis futuris doluit et flevit
47, 9 ducente ad Ierusalem supernam	253, 11 in supernam Ierusalem nos perducere
52, 31—53, 1 non tantum pedes meos, sed et manus et caput	110, 10. 11 non tantum pedes: sed et manus et caput

77, 28 talionem ... vindictae	246, 5 talionem vindictae
95, 21–23 benedictum caput tuum super omnes Nazareos sanctificatum	247, 29–31 in benedicto ... capite Iesu, super omnia sanctorum et Nazaraeorum capita consecrato
95, 26—96, 1 ut largi sanguinis rivi per collum et aures, per oculos et genas undique fluerent atque dulcem faciem tuam ... redderent ... deformem	248, 23–27 ut ... rivi sanguinis per collum per oculos per aures et vultum effluerent: ac decoram faciem tuam ... obscurarent
103, 8 vitae indigne	235, 23 vita ... indignus
106, 5–14 cum ... crucis ligno ... extra urbem ... ignobiliter ductus es, ... tamquam ... princeps latronum in medio ... in altissimo patibulo suspendendus	235, 23–26 quasi ... extra civitatem cum contumeliosa cruce educitur: atque inter latrones ... in cruce suspenditur
135, 12. 13 blasphemationibus a perfidis Iudaeis	248, 3 impii Iudaei 10 blasphemantes
135, 17 ut canes, dentibus fremebant ut leones	248, 14. 15 bestiis crudeliores dentibus stridebant
204, 24–26 pedes Domini mei Iesu ... clavi incussione ... transfixi	109, 26–28 pedes Domini mei Salvatoris ... clavis perforandi
204, 25 durissimi	242, 28 duris
205, 1 stando	243, 30 stare

205, 1 deambulando	243, 5 ambulando
206, 11–13 manus ... ferreis clavis grossis perforatae	244, 12. 16 manus ... perforantur ferratis spiculis
206, 12 in cruce longius extensae	244, 10 extendisti, 18 extenduntur in ligno crucis
206, 14 fideliter	246, 12 fideliter
206, 15. 16 abstergi, ... illicito ... contactu	224, 25. 27 tactu ligni vetiti ... detergeres
208, 13–23 caput ... habens acutissimam coronam de spinis vertici impressam ... capilli sanguine ... sacra vulnerum ... peccatorum ... membra	247, 24—248, 1 caput ... spinarum ... peccatis ... acutus ... verticem ... capillus 249, 21. 23 coronae ... sacro capiti ... impressa 248, 23. 24 vulneribus ... sanguinis 249, 3 habuit 247, 13 membris
337, 16 pauperculis	291, 17 pauperculis
337, 19–27 mundo ... ascenderes ... confortasti ... caelestia ... consolati ... in adversis	291, 5–15 ascendo ... confortabo ... inter adversa ... consolabor ... mundi ... caelesti
340, 1. 2 flexis genibus ... exoro	293, 24 ora flexis genibus

Atque ut, quae ratio inter utrumque opus intercedere mihi videatur, breviter dicam, in exemplis, quae supra scripsi, colligendis adductus sum, ut propter orationis modo simplicitatem, modo brevitatem, modo vim Orationes et meditationes existimem antiquius opus esse, quod in altero opere vel potius alteris tractati-

bus[1] nunc dilatando nunc premendo quasi retractatum sit; sed eos non uno tenore scriptos esse effici videtur tum fasciculorum III, V, VI, XI partibus vacuis, tum fasciculorum V et XI exordiis scriptis atramento splendidiore nigrioreque vel etiam litteris paulo grandioribus tum additamentis *Sermo primus* 61, 4 et 252, 27, *Sermo secundus* 264, 21 praescriptis.

Duos denique tractatulos postremos qui inscripti sunt *Parvum alphabetum monachi in schola Dei* et *Van goeden woerden to horen ende die to spreken*, ne fasciculi XIII folia 118—120 inutiliter vacua essent, additos esse credibile est.

V. AETAS.

Fol. 120v hisce verbis finitur Thomae manu scriptis: ·*ANNO DNI. M°.CCCC°.LVI°*·[2]. Ex quibus verbis quamquam hoc tantum sequi mihi videtur, ultimum codicis tractatum anno 1456 finitum et scriptum esse, tamen ne antecedentes quidem tractatus longe ante scriptos esse ex eis probabile est, quae de scripturis *consilium, reconsiliare, reconsiliatio* vol. II 462—464 disputavimus.

VI. AVCTOR.

Infra illam anni designationem, de qua modo diximus, haec eiusdem Thomae

---

[1] *Hirsche* II 100 Meditationem de incarnatione et titulo et magno ambitu (fol. 3—21r = 5, 1—53, 5) subscriptioneque sua recte dicit peculiarem esse tractatum probari.

[2] Illis verbis paululum oblitteratis recentior manus explicationis causa atramento superscripsit: *Anno Dni M°. CCCC°. LVI;* cfr. *Hirsche* II tabul. photogr. N° IVd.

manu scripta sequuntur: *Finitus et script⁹ per*[1] *ma⁹ frīs thōe kēpis,* id est: *Finitus et scriptus per manus fratris Thomae Kempis.* Quibus verbis ipsis Thomam scribam, non auctorem notari, non est, quod pluribus exponamus; sed quin auctor sit, nemini dubium esse potest. Namque is, qui tabulam illam tractatuum et librorum Thomae composuit, de qua vol. V 385 sq. egi, locis XX et XXI haec enumerat: *Sermones de incarnatione Domini scilicet: Scrutamini scripturas &c.* et*: Sermones de vita et passione Domini, scilicet ab adventu Domini* et loco XXVII: *Alphabetum monachi scilicet: Vias tuas Domine demonstra &c.,* et Iohannes Mauburnus[2] in codice Bruxellensi 11816 inter alia Thomae scripta minus dilucide haec memorat: *Sermones multos* et: *De passione Domini.* Quibuscum sententiae et verba ceteris Thomae tractatibus simillima saepenumero congruunt. A quibus ne tractatulum quidem Teutonice scriptum, etsi aliunde notus non sit, segregandum esse *Hirsche* I 290. 294 argumentis allatis demonstravit.

C. DE HVIVS EDITIONIS RATIONE.

Cum excepto *Alphabeto monachi*[3] ceterorum tractatuum praeter *A 2*, quod sciam,

[1] *per* scriptum est per compendium.
[2] Cfr. vol. V 386 sq.
[3] *Alphabetum* inest in codicibus Bruxellensibus 1526, 4661, 5024, 11167, 11841—11846 (ab *J. Marchal* omissum), 21889, praeterea in *Re, T, T2, Pr, Nor, Asc, S, Kraus.*

codices non extent, in his recognoscendis unus *A 2* nimirum sequendus nobis fuit neglectis editionibus, quarum lectiones eo tantum consilio aliquotiens commemoravi, ut, quam non fidendum eis esset, planum facerem. Orationum quidem prorsus alia ratio est, quas etsi neque scio unde Sommalius sumpserit, neque in ullo codice offendi, tamen quin Thomae esse censendae sint, nihil dubito. Quod ut credam, moveor inprimis testimoniis anonymi loco XXII haec tradentis: *Orationes de passione et beata virgine et aliis sanctis* et Mauburni haec enumerantis: *De laude beatae virginis. Et sanctae Agnetis. Orationes ad sanctos*[1], quibus sex de passione Domini orationes, quae in *SII* 216—223 primum[2] habentur, et quattuor orationes de beata virgine Maria, singulas de ss. Iohanne Baptista et Iohanne Evangelista, duas de s. Thoma apostolo, singulas de beata Maria Magdalena et de s. Agnete ibid. p. 571—585 (= supra 355—399) collectas significari apertum est. Rem ita se habere eo certius est, quod et Thomas apostolus patronus fuit Thomae a Kempis in altera ad illum oratione[3] has preces fundentis: *Tu es enim electus discipulus Iesu et meus dilectus apostolus, quem mihi specialem in patronum et advocatum elegi: cui etiam animam meam custodiendam et totam*

---

[1] *Malou* p. 93 pro *sanctos* falso legit *fratres.*

[2] Haec Sommalius eis praemisit: *Aliquot orationes piae ac devotae, de passione Domini nostri Iesu Christi, quae huic editioni secundae accesserunt.* Vide supra 333—355.

[3] Cfr. supra 381, $_{4-9}$ = *SII* 579.

vitam meam protegendam fideliter et devote committo, et s. Agnes patrona canonicorum regularium s. Augustini monasterii, cuius conventualis Thomas erat, in monte s. Agnetis consistentium. Neque hoc casui tribuendum est, quod idem Thomas de passione Domini, de ss. Iohanne Baptista et Iohanne Evangelista deque ss. Agnete et Maria Magdalena cantica composuit[1]. Quibuscum omnibus egregie conveniunt, quae *Hirsche* II 508—516 de orationis altissimae et sententiarum praeclarissimarum cum tractatibus de imitatione Christi similitudine, de numerorum copia, de versuum clausulis inter se consonantibus congessit. Quibus addere placet haec duo exempla ex Orationibus et meditationibus de vita Christi petita:

Vol. III:	Vol. V:
p. 383, 25–28: *manus . . . ad tangendum patenter praebuit et . . . omnem dubitationis scrupulum eduxit.*	p. 294, 26—28: *ut patenter . . . manu . . . tangeret et omnem dubitationem relinqueret.*
p. 385, 9. 10: *dicens. Dominus meus et Deus meus.*	p. 295, 3. 4. 10: *dicens: Dominus meus et Deus meus.*

Quae cum ita essent, in castigatione Orationum standum erat in lectionibus *SIII*, cuius et posteriorum editionum ope haud ita pauca menda editionis *SII* tollere licuit. Velut in *SII* 218, 2, 23 = 340, 31

[1] *SII* 595—597, *SIII* 812—817.

est *diuisio* pro *dimissio,* 218, 2, 24 = 340, 30 deest *et,* 219, 2, 19 = 343, 30 legitur *accendas* pro *accendatur,* 221, 24 = 348, 28 *nudarer* pro *nudarem,* 221, 44 = 349, 18 *ab* pro *ac,* 221, 2, 6 = 349, 30 *tibi* pro *cibi,* 221, 2, 45 = 351, 8 *affatu* pro *a statu,* 222, 2, 17 = 353, 24 *potuisses* pro *potuisset,* 227, 7 = 351, 21 *pensandum* pro *pausandum,* 571, 2, 11 = 356, 21 *trepudium*[1] pro *tripudium,* 576, 2, 45 = 373, 19 *omnis* pro *animi,* 577, 43 = 375, 8. 9 *igniretur nec deficeret* pro *ignireris nec deficeres* in *SII, SIII, SIIII,* quod correxerunt *S VII* et *S VIII,* 578, 16 = 377, 17 *in* deest, 578, 2, 41 = 379, 29 *laudatur* pro *laudator,* 582, 2, 8 = 391, 16 *mereatur SII, SIII, SIIII* pro *mereamur S VII, S VIII.*

De bonis verbis audiendis et loquendis tractatulum, quem unum Thomas Theotisca Germaniae inferioris patriae suae dialecto usus scripsit, addendum hic est adiecta translatione Latina primum editum esse a *Malou* p. 389—391, qui tamen recte neque legit omnia neque vertit[2]. Iterum eundem Hoffmann a Fallersleben in Francisci Pfeifferi *Germania. Vierteljahrsschrift für deutsche Alterthumskunde, 15. Jahrgang, Wien, Carl Gerold's Sohn,* 1870 p. 365 sq. ad Hirschii apographum edendum curavit, tertium, qui et ipse in Latinum transtulit, *Hirsche* I 291—294, quartum denique me auctore Guilelmus Schmitz cum translatione sermone patrio conscripta et a me correcta in *Thomas*

---

[1] 281, 26 *A 2* habet *tripudiet,* 269, 22 *tripudiant.*
[2] Cfr. *Hirsche* I 290. 294. 295.

a Kempis. Katholisches Sonntagsblatt. Kempen 1893 No. 37 p. 146 sq.

Quem tractatulum mihi quoque in Latinum convertenti eo consilio, ut etiam rudes linguae Theotiscae capere possent, non hoc spectandum erat, ut quam optime Latine scriberem, sed ut et sententias accurate redderem et sermonis Thomaei colorem quam possem fidelissime imitando exprimerem. Quas quidem leges tam religiose servavi, ut ne soloecismis quidem abstinuerim, veluti 326, 21. 22 *qui irreprehensus esse vult* pro: *qui irreprehensi esse volunt.*

Iam ut summam eorum, quae adhuc disputavi, paucis complectar, in hoc volumine tractando easdem rationes secutus sum, quas in volumine altero p. 479—482 exposui. Quas ut breviter repetam, retinui codicis *A2* orthographiam, dummodo ne prorsus barbara medio demum aevo orta esset, in qua re ipsius antiquitatis inconstantiam non perhorrui; retinui distinguendi notas, nisi quod pro flexa (˥) a nostro usu aliena constanter scripsi semicolon (;), pro puncto ante minutam litteram virgulam (,), in fine enuntiatorum ante grandem, etiam ubi in *A2* deest, aequabilitatis causa punctum. In *A2* minio scripta itemque, licet in *A2* praeter primas enuntiatorum litteras omnia vocabulorum principia minutis exarata sint, nomina propria reverentiaeque causa ad numen divinum pertinentia, qualia sunt *Deus, Trinitas, Pater, Dominus, Salvator, Spiritus sanctus* rell. grandibus litterarum formis describenda curavi, atramento

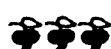
scripta, subter quae rubra linea ducta est, litteris inclinatis [1], subter quae atra [2], latius dispositis, quae ego addidi, uncinis inclusa. Litterae C et ll, de quibus supra p. 405 dixi, in hac editione omissae ubi in *A2* occurrant, passim novo versu indicavi. In quibus omnibus quoniam nihil mutavi, quin legentes aut in Epilegomenis aut in Adnotatione critica edocerem, verendum mihi non est, ne quis doli mali me iure insimulet, quem Servius quidem ita definierit machinationem quandam alterius decipiendi causa, cum aliud simuletur et aliud agatur [3].

---

[1] Exceptis titulis 252, 22-25 et 264, 22-24, quos ad reliquorum titulorum similitudinem conformavi. Linea rubra errore deest 148, 19. 20 subter *diebus et quadraginta noctibus*.

[2] Etsi atras illas lineas a Thoma ductas esse non crediderim, tamen, quia illis fere vel sententiae vel notiones graviores indicantur, inter singulas litteras spatiola vacua relinquere non inutile esse iudicavi.

[3] Cfr. Iustiniani Digesta recognovit Theodorus Mommsen, Berolini apud Weidmannos MDCCCLXXVII p. 53 = IIII 3, 1.

ADNOTATIO CRITICA.

Codicem *A2* anno 1900 Kempas mihi missum contuli, annis 1902 et 1903 Bruxellis saepius inspexi, 1903 et 1904 Bonnam missum ad dubia quaedam tollenda quarto et quinto consului. Quo tanto commodo frui ut mihi liceret, contigit benivola summorum magistratuum, penes quos cura bibliothecae regiae Bruxellensis est, liberalitate, pro qua facere non possum quin maximas eis gratias agam.

p. 1 et 2 indicem titulorum, licet in *A2* sit, Sommalius omisit.

17, 11 *Ierusalem* constanter scripsi pro eo, quod aeque constanter in *A2* est: *iherusalē* vel *iherlm̄*. Cuius erroris similiterque scriptorum *ihesus, iheremias, iheronimus, iherosolima, israhel*[1] origo unde repetenda sit, cum indagasse mihi videar, hic omnem rem, quo pacto habeat, paucis comprehendam.

Ac proficiscendum quidem est a Graeca nominis Ἰησοῦς scribendi ratione. Quod cum saepissime non perscriberetur, sed tribus litteris $\overline{\text{IHC}}$ notaretur, Graecae

[1] Similiter apud Walther, Lexicon diplomaticum, Ulmae 1756, p. 169, 23 saeculo XIIII exeunte *ihico* pro *Iericho* scriptum est.

autem grandis litterae *eta* et Latinae *H* forma eadem esset, factum est, ut scribae librorum Latinorum, etiam cum minuta litteratura uterentur, illud *ihs* retinerent atque Graecarum litterarum notitiam non iam habentes sic recte scribi opinati etiam *ihesus* abundanter scriberent, quem deinde usum vel potius abusum in scribenda nomina similia, qualia sunt *Ieremias* et *Ierusalem* transtulerunt [1]. Contra ea nominum *Hieronymi* et *Hierosolymae* [2] vel *Hierosolymorum* [2] similis illa quidem, sed non prorsus eadem ratio est. Quae in promptu est ad similitudinem illorum dirigi tunc demum potuisse, cum *h* littera iam optima rei publicae Romanae aetate interdum fluctuans posterioribus et praecipue medii aevi temporibus modo saepe falso adhiberi coepta, modo adspirari plane desita esset [3]. Itaque cum *Ieronymus* [4], *Ierosolyma* pronuntiaretur, quominus, ut *Ihesus*, sic etiam *Iheronymus*, *Iherosolyma* scriberetur, nihil obstabat.

19, 16. 17 *alvus* antiquiore tempore haud raro etiam masculinum erat; quod *S* traditum in *A 2 immaculato* in *immaculata* mutans videtur nescivisse.

21, 28 et 23, 26. De nominativo singulari *isdem* pro *idem* antiquis neque poetis neque inscriptionibus inaudito cfr. Neue-Wagener, Formenlehre der Lat. Sprache

---

1 Cfr. W. Wattenbach, Anleitung zur Lateinischen Palaeographie. 4. Aufl. Leipzig, Hirzel, MDCCCLXXXVI, p. 67.

2 Utraque forma Thomas utitur.

3 Cfr. W. Corssen, Über Aussprache, Vokalismus und Betonung der Lateinischen Sprache. Leipzig, Teubner, 1868, I 103—113.

4 Inde explicantur Francogallicum *Jérôme*, Italicum *Girolamo*.

II 390, Ritschl, Opuscula 2, 432 et 4, 315 sq.

32, 17 TRES minio scriptum est sic: *ẽres.*

35, 16 *postfetantes A 2.*

49, 30 *expectabilis*, quae varietas fortasse mere orthographica sequioris aetatis est pro *spectabilis*, ut Iordanes (ed. Theod. Mommsen 1882) p. 10, 31 *expectaculum* et Landulfus (ed. H. Droysen 1879) p. 253, 11 *expectaclum* pro *spectaculum* scripserunt; cfr. F. Vogel ad Ennodium (1885) p. 348 sq.

52, 25 *sensibilior A 2* inaniter pro *insensibilior. Insensibilia elementa* Thomas scripsit vol. V 168, 4.

Quae 53, 10—57, 11 leguntur orationes duae, eas hic omissas Sommalius inverso ordine inseruit *S I* 694 sqq., *S II* 566—567, *S III* 767—769[1], *S IIII* 767—769[1], *S VII* 682—684, *S VIII* tom. 2, 269 sq.

76, 15 in margine manu, ni fallor, Sommalii scriptum est: *oratio in omni festo.* Idem in *S I*, *S VII*, *S VIII* addidit: *Ista meditatio seu concio*[2], *potest cuiuis festo aptari*, in *S II*, *S III*, *S IIII: Ista cuiuis (S IIII cuius) festo aptari possunt.*

78, 30 *doctor veritas* habetur etiam vol. II 221, 30, contra vol. V 32, 25 *veritatis doctor.* Huic respondet Ioan. 14, 6: *Ego sum via et veritas et vita*, illi Ioan. 16, 13: *Docebit vos omnem veritatem.*

106, 10 *pluent* causative hic dictum esse Sommalius *pluet* scribens non vidit.

---

[1] *S III* et *S IIII* vel paginarum versuumque numeris plerumque consentiunt.

[2] Sic Sommalius constanter falso scribit pro *contio.*

136, 16 In codicibus manu scriptis *flagrare* et *fraglare* saepe leguntur pro *fragrare;* cfr. Georges, Wortformen p. 281, ubi commemorantur: Ribbeck in Neue Jahrb. 77, 191, Bücheler ibid. 105, 11, Ellis ad Catullum p. 346[2], Fronto ad M. Caes. 1, 3 p. 5, 9 *flaglantes* et 2, 2 p. 27, 16 *flaglantissimo.*

149, 14 *susurrii* est in *A 2* itemque in *A 1* fol. 44^{v} = *S II* 73, 27 et in *A* vol. II 143, 10, ubi postea demum a me visum recipere debebam. Ceterum *susurrium* minus quam *susurrus* usitatum ubi legatur, videsis apud Forcellini-De-Vit, Totius Latinitatis Lexicon, Tom. V (1871) 795, Du Cange, Gloss. med. et infim. Lat. tom. VI (1846) 464, L. Quicherat, Addenda lexicis Latinis, Parisiis 1862, p. 287.

212, 26 Verba VOX CHRISTI propter 211, 7 hic abundant.

215, 19 *si* om. *A 2,* corr. *S;* cfr. 207, 9.

251, 6 *medo* est aqua mulsa, et melicraton medicis et hydromeli, potio melle mixta; cfr. Du Cange l. l. tom. IIII (1845) 342.

259, 31 *A 2* $p^{o}s$ habet, quod *S* et *Hirsche* II 178 *post* legendum esse opinati sunt. Walther, Lex. dipl. Tab. CXLIII illumque secutus Cappelli p. 266 $p^{o}s$ falso statuunt *Psalmo* esse, quod potius per compendium ps^{o} notatur apud Baring, Clavis diplom. Hannoverae, MDCCLIV (Compend. Tab. 11) et per $\bar{p}s^{o}$ apud Cappelli l. l.; immo $p^{o}s$ est, quod in orationis contextum recepi, *psalmos.* Cfr. *S II* 50, 2, 46 = *S IIII* 25, 6 ab infra = *S VIII, I* 19, 2, 1 ab infra: *psalmos et hymnos.*

266, 6 quod Thomas manifesto errore *concessit* scripsit pro *conscendit*, id ortum esse veri simile est memoria antecedentium animum scribentis quasi in languorem quendam vertente, cum 265, 11. 12 legatur: *pro asino tibi breviter concedendo* et 265, 18: *equum unum concederet.* Nam Thomam per inscientiam peccasse incredibile est 162, 27 *asinum ascendisse* et vol. V 45, 20. 21 *dorsum aselli ... ascendisti* verbum in tempora recte declinantem.

285, 2 *de-*||*m*ꝰ pro *debemus*. Simile insolentioris compendii exemplum exhibent Walther, Lex. dipl. 70, 10, Chassant, Dictionnaire des Abréviations, Paris 1884, p. 20, Cappelli, Lexicon Abbreviaturarum, Milano 1899, p. 81: *dc*ꝰ, id. Leipzig 1901, p. 81: *de*ꝰ̣.

297, 16 colon (:) loco puncti (.) post deleta *maxime placuerunt* aut non deletum aut non mutatum est.

317, 8 post *animae meae* haec *Asc*, quem secutus est *S (SII, SIII, SIIII)*, nescio unde sumpta, quae in *A 2, Pr, Nor, S VIII* non leguntur, interpolavit: *Monstra mihi vias mandatorum tuorum, vt curram eas. Doce me semitas consiliorum tuorum, vt ambulem in via immaculata. Aufer caecitatem meam ne sit non satis monstrasse: infunde gratiam spiritus tui qui deducet me in viam rectam.*

Magister[1] *Deus.*

Intellectum tibi dabo, et instruam te in via hac qua gradieris: firmabo super te oculos meos, itemque 317, 11 *si vis ad vitam ingredi* post *utilius*, 13 *non solum*

---

[1] Apud *Asc Magister* deest.

post *omnibus, sed* post *bonis,* 21 *est* post *frequenter,* 318, 4 *quantum potes* post *Fuge,* 319, 5 *tempus* post *breve,* 23 *sanctam* post *scripturam,* 320, 8 *enim* post *Nocent,* 321, 5 *sit* post *Ipse,* 10 *Deo* post *psalmos,* 19 *est* post *beatitudo,* 20 *caelestis vita curiae* pro *vita caelestis,* 23 *est* post *religiosi,* 26 *Charissime* post *frater,* 322, 8 *mundi* ante *et.*

318, 22 *Karissimus,* pro quo Thomas alibi constantissime *carissimus* scribit, ordinis alphabeti gratia hic per *K* scribendum erat, contra 321, 10 non solum hac de causa, sed etiam ut sibi constaret, *Ymnus* sine *h.* Similiterque apud Venantium Fortunatum ed. Leo (1881) in carmine quadrato V 630 *ymnus* litterarum serie firmatum est, itemque I 16, 85 *ymnum* legitur, contra p. 403 *hymnus.* Neque Wölfflinus in Benedicti Regula monachorum, Lipsiae in aedibus B. G. Teubneri MDCCCXCV, in hoc substantivo adspirationem probavit ceterum ne *ortus* quidem pro *hortus* aspernatus. Eodemque modo aliae editiones discrepant velut Ennodii (1885), in qua F. Vogel *hymnus,* et Sedulii, in qua Huemer eodem anno *ymnus* scripsit.

326, 30—327, 3. Cfr. *S II* 57, 2, 24–26 = *S IIII* 36, 22. 23 = *S VIII, I* 28, 2, 10–12: *Non debetis omni verbo credere: nec ulterius cito audita proferre.*

346, 27 Post *Oh* vel *quam leve* vel simile quid excidisse putaverim.

356, 14 *alacritas* pro *alacritate* emendavit *S VIII (Amort).*

359, 12 *tuam custodiam* correxi pro *tua custodia* coll. 386, 2. 3.

368, 28 *S II, S VII, S VIII genetricis, S III* et *S IIII genitricis.*

369, 10 pro *suae,* quod *S* et *Kraus* habent, coll. Luc. 1, 79: *usque in diem ostensionis suae ad Israel* scribere debebam *tuae,* cum oratio Lucae referentis mutata sit in orationem Thomae adloquentis.

372, 9 pro *primos,* quod e compendio *p̃nı̓os*[1] male soluto ortum esse arbitror, scripsi *paenitentiarios.* Kraus adnotavit: „Forsan primus"; sed requiritur vocabulum, quod notionibus praecedentium *paenitentes* et *abstinentes* respondeat dumtaxat, quale esse *paenitentiarius* colligas e Du Cange, Gloss. tom. V (1845) 327: „. . . 2. POENITENTIARIUS. Vir, cui imposita est poenitentia, nostris *Penancier.*" Cfr. Dictionnaire de l'ancienne langue française par Frédéric Godefroy, Paris, É. Bouillon, 1889, tome VI p. 79: „Peneáncier, *penancier,* — *chier,* s. m., celui qui fait pénitence, pénitent, flagellant. . . ."

376, 3 *S II, S III, S IIII in aure, S VIII aure, in aurem* ego.

379, 17 pro *regnum,* quod editiones omnes habent, e coniectura scripsi *regem* duabus de causis, quarum prior est, quod *regnum convertere* dici vix crediderim, altera, quod 379, 24. 25 legitur: *parasti regi Indorum perpetuam mansionem in caelo.*

383, 10 pro *monte* ex Matth. 26, 30 restitui *montem.*

Ad 386, 19 cfr. Ioan. 21, 2.

386, 22 Sommalius *littore.*

---

[1] Cfr. Walther, Lex. dipl. Tab. CXLI.

387, 13 *gloriam* pro *gloria* scripsi cll. Marc. 16, 19; Act. 1, 11.

392, 27 *S II, S III, S IIII alendi* exhibent, quod *S VII* et *S VIII (Amort)* et *Kraus* deleverunt. Scripsi *aliud* ex 1 Reg. 10, 9: *immutavit ei Deus cor aliud,* ubi *aliud* per prolepsin dictum est.

393, 14 *peccatoribus* pro *pectoribus* correxit *Kraus.*

Post 397, 12 quinque strophas versuum ternorum (= *S II* 584, 2, 10–19, *S III* 794, 11–16, *S IIII* 794, 10–15) hic omittendas et vol. IIII canticis inserendas esse censui.

397, 13—399, 11 tot paribus verborum exitibus abundat, ut Thomas quodammodo sibi ipse satisfacere non potuisse videatur.

398, 12 *Nobilis* pro *Nobili* coniecit *Kraus* sine dubio motus analogia sequentis *nobilior;* sed si Thomas plenam consensionem sectari voluisset, propter *Nobilis ex genere* etiam *nobilior ex fide* scribere debebat, utrumque insolenter.

LOCI SCRIPTVRAE SACRAE.

Tractatus I:

Huius vol. p.	
5, 4	Ioan 5, 39
20. 21	Ps 118, 18
6, 23. 24	Ioan 5, 39
7, 1. 2	Gen 22, 18
8. 9	Marc 16, 16
9, 9–12 } 27. 28 }	Gen 49, 10
28	Agg 2, 8
10, 8–10	Deut 18, 15
16–18	Ioan 6, 14
28. 29	Exod 4, 13
11, 24–28	Ioan 21, 25
31	3, 35
12, 8–10	Hebr 1, 5
12	Ps 109, 1
15. 16	Mat 28, 18
13, 2–4	Hebr 11, 6
23. 24	9, 7
14, 25. 26	Ps 143, 5
26–28	79, 3
29. 30	84, 8
30. 31	88, 50
15, 5. 6	50, 8
15–19	18, 6. 7
20. 21	84, 12
23. 24	44, 3
26–28	73, 12
29–31	71, 6
16, 2	109, 3
3 5	4
6	7
13–15	46, 6
19. 20	Is 7, 14
22–28	9, 6. 7
29–31	11, 10
17, 1	1
5–7	16, 1
7–10	2, 2
11. 12	60, 1

Huius vol. p.	
17, 13. 14	Is 28, 16
15. 16	4, 2
21–23	40, 1
23. 24	52, 6
27. 28	64, 1
31–18, 3	62, 1
18, 21–24	6, 1. 3
26	53, 2
26–29	4. 5
19, 2. 3	Ier 31, 22
28–31	Bar 3, 36. 38
20, 3. 4	Ez 1, 26
4–6	9, 3
10–13	64, 23
21–27	Dan 2, 34. 35
21, 10–18	7, 13. 14
28–22, 1	Mich 5, 2
22, 8–11	Hab 2, 3
12–16	3, 4. 5. 13
19–21	18
25–28	Soph 3, 14. 15. 17
29–23, 2	Agg 2, 7. 8
23, 5–7	Zach 2, 10
7–11	9, 9
16–18	10
24–26	11
25, 11. 12	Is 52, 3
14–16	Mal 3, 1
22. 23	Ioan 8, 24
29	Num 20, 10
29–26, 2	Deut 31, 27
26, 31–27, 1	Ioan 5, 46
27, 17. 18	Mat 20, 16
	22, 14
28, 21. 22	1 Cor 10, 11
30–29, 2	Ps 72, 25. 26
29, 8. 9	Ioan 1, 14
27. 28	Exod 12, 46
29. 30	5
30, 5. 6	Ps 21, 17. 18
7	7

Tractatus II:

130, 25	Luc 10, 23
136, 3	Phil 1, 21
137, 21–24	Ioan 10, 9
28. 29	2 Cor 6, 2
140, 3. 4	Mat 4, 4
	Deut 8, 3
	Luc 4, 4
148, 18–20	Exod 24, 18
150, 25. 26	vide ad 140, 3, 4
151, 6. 7	Exod 24, 12
28. 29	32, 7
152, 28. 29	Ioan 6, 24
153, 8. 9 / 11. 12	Mat 5, 8
155, 30. 31	Ps 50, 12
156, 26	Ioan 12, 25
158, 12–17	15, 16
28–30	Mat 8, 20
	Luc 9, 58
160, 7	Mat 17, 4
161, 21–24	Eccl 2, 10. 21
162, 21. 22	Ioan 4, 6
165, 30. 31	Ps 41, 3
166, 12–14	Ioan 4, 34
18–23	3 Reg 19, 4—8
167, 4. 5	Ioan 8, 6
21 23	7
30 / 168, 10. 11	11
25	Luc 18, 13
169, 2. 3	Ioan 7, 15
170, 9–11	Mat 10, 42
171, 17–19	Luc 17, 10
172, 1–3	Ps 142, 2
21–23	Luc 17, 10
173, 27. 28	Ps 118, 106
174, 2–4	117
9. 11	Thren 1, 12
177, 14. 15	Ps 22, 5
26. 27	Deut 32, 13
178, 24. 25	Col 2, 3
28. 29	1 Cor 2, 2
180, 16–18	Thren 1, 12
186, 4. 5	2 Reg 1, 17
7. 8	Gen 37, 33. 34
10–14	45, 1. 15
187, 10–12	2 Reg 18, 33
189, 8–10	Ioan 19, 16. 17
195, 11–13	Gal 6, 14
	Act 4, 12
	Ioan 11, 25
26. 27	Luc 23, 43
196, 18. 19	Gal 6, 14
204, 17–20	vide ad 195, 11–13
25–28	Hebr 12, 3
209, 4. 5	Cant 7, 10

210, 15–17	vide ad 195, 11–13
18. 19	Gal 6, 14
20. 21	Cant 7, 10
213, 19. 20	2, 14
22–25	Ioan 20, 27
216, 11. 12	Gal 2, 19
15. 16	6, 17
27 30	2 Cor 4, 10
217, 8. 9	Cant 7, 10
13. 14	Thren 1, 12
223, 3	Ioan 19, 15
224, 12	Luc 22, 58. 59
	Mat 26, 69
226, 13–16	Phil 2, 5. 7. 8
24. 25	Rom 3, 23
227, 20–23	1 Petr 3, 18
28–31	Apoc 5, 9. 10
228, 29–31	2 Cor 5, 19. 20
231, 4 8	1 Petr 1, 18. 19
240, 17. 18	Luc 23, 34
242, 1–3	Act 8, 2
31–243, 2	Ps 145, 7. 8
243, 26. 27	118, 101
248, 10. 11	Luc 22, 65
249, 24	Ioan 19, 14
252, 28. 29	Mat 21, 8
255, 17–19	Eccl 7, 5
262, 1. 2	Rom 11, 34
13	Ioan 12, 16
23. 24	3 Reg 1, 33
264, 26–29	Mat 21, 2
265, 22. 23	3 Reg 10, 28
277, 12–14	Ioan 16, 22
27. 28 / 278, 28–30	Ps 117, 24
279, 16–19	Col 3, 1. 2
280, 25	Ps 117, 24
281, 23. 24	Mat 28, 18
284, 20 / 285, 26. 27	1 Cor 5, 7
287, 5. 6	Ps 15, 11
6. 7	16, 15
11–14	Rom 14, 17
288, 22–24 / 289, 1–3 / 17. 18 / 31–290, 1 / 290, 13–15 / 291, 3	Ioan 20, 17
16–18	Luc 12, 32
292, 19. 20	Ioan 14, 2
20. 21	Hebr 13, 14
28. 29	Cant 1, 3
293, 15. 16	Luc 24, 26
294, 4–6	Act 2, 4
299, 22. 23	Ioan 14, 16

Loci Scripturae Sacrae.

Tractatus III:

Orationes:

Corrigenda:

p. 15, 18 lege currendam.
19 „ egressio.
16, 3 „ nostrae.
10 „ vidisti carnis corruptionem.
64, 24 post intellegere punctum facias.
79, 27 lege modis pro motibus.
83, 15 „ po-test.
88, 16 „ angeli Dei omnes.
149, 14 „ susurrii. (Cfr. Epileg. p. 431 ad h. l.)
196, 28—197, 1 et 197, 3 *(amare)* non inclinatis, sed latius dispositis typis describenda erant.
369, 10 lege tuae pro suae. (Cfr. Epileg. p. 434 ad h. l.)
In tabulae photographicae V versu ultimo deest in p compendii pro *per* scripti lineola transversa, quae per inferiorem illius litterae hastae partem in *A2* ducta est.

Tabulis photographicis extremo libro appendicis instar adiectis hae autographi partes repraesentantur adscriptis huius voluminis paginis versibusque:

Tab.	I	fol.	27v	=	p. 62, 28 — 64, 16.
„	II	„	28r	=	„ 64, 15 — 65, 30.
„	III	„	43v	=	„ 110, 3 — 111, 16.
„	IIII	„	44r	=	„ 111, 16 — 112, 29.
„	V	„	120v	=	„ 327, 13 — 329, 10.

I

dulcedine cogitationis Ihesus. Neque enim dubitandum quin stu-
diosis mentibus mille latere ac pulchre sancte meditatio-
nis occurrerent materie, que desidiosis et negligentibus
velate sunt et ignote; quia Christi misteria intelligere
digni non sunt qui ea cum humilitate et desiderio non
requirunt. Hinc ad discipulos ipse dicit: Vobis datum
est nosse misterium regni dei, ceteris autem in parabolis.
¶ Trahit autem vehementer amor Ihesu amatores suos
ad ruminandum melliflua verba ex ore eius procedentia,
et ad cogitandum divina eius opera in carne patrata; ad
que digne pensanda nulla sufficiunt tempora vel momenta.
Talibus enim familiare est in quibuslibet necessitatibus
suis et causis ad dilectissimum amicum et consolatorem
suum Ihesum recurrere; quia ipse fons omnium gratiarum et vir-
tutum, qui solo verbo et unico nutu cuncta potest indispo-
sita reformare. Diversis autem modis ab ipso consolatio-
nem recipiunt, et interdum valde magnas mentis illu-
minationes merentur, qui sic devote ac humiliter ad ipsum
confugiunt. Et quanto intimius se ad ipsum converterint, tanto
altiores mentis excessus ab ipso visitari [illegible]. Dan-
da est ergo magna opera hiis devotionis diebus, et semper
aliquid salutare in corde versandum: de lege et prophetis,
de desideriis antiquorum patrum, de celestium prefiguratione mis-
teriorum, de revelatione futurorum; amplius autem de completione
omnium promissorum. ¶ Frequenter [illegible] et instanter est oran-
dum, ut affectus noster ad Christum intime trahatur, et intel-
lectus spiritualium rerum cum prophetis nobis aperiatur. Sic
enim in agnitione filii dei proficere poterimus, et in virtutibus
amplius crescere, qui pro nostra salute dignatus est homo fieri.
Qua excusatione poteris anima mea pretendere si tantam
neglexeris gratiam cogitare? Nullus tamen Christo in fide

II

vidèbis: si nō fueris grata tātis bñficiis. quib; te p̄
uenit p̄re multis gentib; et linguis. Quanti enī
fuerūt qui xp̄m nō cognouerūt: nec de illo audi
erūt. quanti eciā q̄ cōtempserūt et credē noluerūt Tibi aūt
datū ē nō solū credē et audiē: s; eciā q̄ de xp̄o scripta
sūt et ꝓphetata legē ac intelligē. Esto igitur de exhibi
cōe taliū bñficiorū deo grata: et in cōsideracōe operū di
uinorū studiosa. Totū vtiq; ē plenū spū et veritate:
totū plenū amore et suauitate: quicquid de xp̄o scribit
vel cantat. Nō deest materia excitande deuocōis: nec
tēp' satis meditacōis. Libri eciā apti sūt. et hmōi sc̄o
rū multiplicati: et oīa bñ ordināta a patrib; in cōsedib
diuinis officiis. Quid igitur habes dicē. nisi nimis vales ꝓ bona
meditacōe: cū tanta sint spāta in cōctorū fideliū cō
solacōe. Tēp' eciā hoc hyemale aptū satis ē pro d'
uocōe excitanda: et vnicē cū dn̄o possidenda. Quāuis
enī frigidū sit: tn̄ incēdiū amoris incēdiū impediri nō
pōt. nec excogitari ... et noctes solito longiores. diuina
orādi atq; psallendi tribuit facultatē: necnō asperitas
ymbriū ventorū vis et algor. euagandi tollit oppor
tunitatē. Quia enī videmus iā dicē: maneat vnus
quisq; apud se: et occupet se tm̄ cū ih̄u die ac nocte.
Nullus egrediat' ex ostio tabernaculi sui. quia tp̄e nō
patit': sed sabbatiset sabbatū in mentib;: et sp̄et dn̄o locū
pulchritudinē in se mansionis sue. quāto sensus exteriores
magis restricti sūt et vniti: tanto spūs interius liberi
or fit: et ad diuina cōtemplanda potencior. Ergo iā in
reclusione videt'. q̄ signū et vniti spūs sit. sed q̄ corpus ē vi
ta nūc: et ista iacet hōis cōtubet diligencia. Hec

III

destinati. Ista sunt pedes misericordie et iusticie:
ante quos procident ethiopes. fugient demones:
et adorabunt reges et principes. Tunc accedent
peccatores penitenciam agentes: et deuote eos deos-
culantes: veniam consequentur et graciam. O amande
puer. non tantum pedes: sed et manus et caput ac
cetera membra prebe michi ad osculandum. benedicendum et
laudandum. O pulcherrime et mundissime manus. re
tornatiles: nichil superfluum vel diminutum haben
tes. Iste sunt manus tue domine que me fecerunt et plas
mauerunt: et nunc ad reparandum me venerunt. Iste
me iuuabunt operari fideliter: et confortabunt contra
varias temptaciones viriliter. Iste sustentabunt
me in bono ne corruam: et erigent a malo ne despe
rem. Iste benedicent paruulis: et donabunt sanitatem
multis infirmis. Iste contra diabolum pugnabunt: et
omnem virtutem eius ad nichilum deducent. Iste post
multos annos cruci affigentur: et tunc latos sangui
neos riuos emittent. Iste in cruce extense pro me supplica
bunt: et peccatori indulgenciam vulnerate impetra
bunt. Iste portas paradisi aperient: valuas inferni
destruent: et vinctos eius inde liberabunt. Iste in
iudicio cum suis cycatricibus apparebunt: et quanta
deus pro salute eorum operatus sit et passus. paten
ter demonstrabunt. Sit hec leua sub capite meo:
et dextera ista amplectatur me. O si tantum boni
meruero: quam felix et letus ero. Ex hoc iam fiducia
lius ad oris osculum audebo accedere: et labia mea
sacris labiis tuis ausu caritatis imprimere. Et si terret
altitudo diuinitatis: prouocat me maxime similitudo
humanitatis: et mira suauitas infantilis puritatis.

lutel onder wyndens. maket vele vredes.
Ghene hoecheit suekeu. noch eer beghere.
is die rechte wech ten ewighen leuen ꝛ.
Der ulben moest en hope in gode alleen.
moest oetmodich en barmhertich wesen en
men mit ghemeen. Doet na godes raet
en schouwet die quade paede. so selstu go
de wel behaghe. en des viants starcke on
gaen. mitter hulpe godes in doechden was
sen. en vast van bynnen staen. So edel
is die doghet en een goet heilich leuē. dat
gaet ter bouen alle schoenheit en rijcheit. ende
starcheit. en verdient seker sike dat ewi
ghe leuen. Die doeghet verwint alle boes
heit. en ydelheit der werelt. si wederstaet
des viants becoringhe. en dwinghet dat
cranckе lichaem te volghen der reden ende
den heilighen gheest. God moet ons alle
gader in doechden sterckeu. en voer alle
sunden behoeden. dat wi na desen sterfli
ken leuen weerdich werden te comē in dat
ewighe leuen. Amen In allen noden ende
stonden. in allen beghinne en eynde se co
me ons te hulpe die heilighe moeder gods maria.
mit ihesus hoer lieue kynde. Amen.

Anno dn̄i M°. cccc°. Lvi°.

Anno dn̄i. m°. ccccc°. lvi°.

[illegible]

